SOMOGY MEGYEI KÖZGYŰLÉS
TERÜLETFEJLESZTÉSI BIZOTTSÁGA

7400 KAPOSVÁR, Vármegyeháza, Fő utca 10.
Tel.: 82/898-246

Ügyiratszám: SMÖ/360-6/2014.

BESZÁMOLÓ
a Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága által átruházott hatáskörben hozott döntésekről

A Somogy Megyei Közgyűlés 18/2014.(VI.20.) közgyűlési határozatában társadalmi vitára bocsátotta Somogy Megye Területfejlesztési Programja munkaanyagát, amelynek része Somogy Megye Területfejlesztési Programja társadalmi, gazdasági és környezeti értékelése.
A társadalmasítási folyamatban a releváns vélemények illetve a területfejlesztési stratégiai tervezésért felelős nemzetgazdasági miniszter állásfoglalása alapján pontosítottuk Somogy Megye Területfejlesztési Programját, amelyet a Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága – a közgyűlés 49/2012.(IX.28.) határozata alapján eljárva-14/2014. (VII.31.) számú határozatával elfogadott.
A bizottsági döntést követően érkezett a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium észrevétele, illetve az ÁROP pályázat feltételei részeként a területfejlesztési stratégiai tervezésért felelős nemzetgazdasági miniszter elfogadó döntése, amely a tartalmi és a formai megfelelés megállapítása mellett pontosításokat ajánlott megfontolásra. A pontosításra illetve módosításra vonatkozó, a bizottsági döntést követően érkezett javaslatokat az alábbiakban foglaljuk össze:

Észrevétel	Tervezői javaslat
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	
Az elkészült egyeztetési dokumentum alapvetően megfelel a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet 3. számú, megyei területfejlesztési koncepció és program javaslattevő fázisának tartalmi követelményeit tartalmazó mellékletében foglaltaknak.	Az észrevétel átvezetést nem igényel.
"A megjelölt fejlesztési területek, intézkedések között nem találtam olyat, amely a megyei települések szélessávú infrastruktúrával való javítására irányul. Tekintettel arra, hogy Somogy megyében az országosnál rosszabb a valódi szélessávval való ellátottság, valamint arra, hogy a	A megyei területfejlesztési program igény alapú, ún. bottom-up tervezési folyamata során feltárásra, majd az anyagba beépítésre kerültek a megye szereplői által megfogalmazott fejlesztési elképzelések, igények. A szélessávú infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó átfogó igények

falvakban ennek fejlesztésére komoly, többmilliárdos GINOP 3. IKT prioritás forrás fog jutni, kérem, hogy tervezzenek ilyen jellegű beavatkozásokat a GINOP aktuális tartalma alapján (kedvezményezettek: hírközlési cégek) a „3.7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés” prioritásban. "	ugyanakkor nem merültek fel, így annak hangsúlyos szerepeltetése a programban nem volt indokolt. Megjegyezzük ugyanakkor, hogy a felsőoktatás-, valamint a szakképzés fejlesztését szolgáló intézkedések kapcsán megjelennek az IKT-hoz kapcsolódó fejlesztések is a programban.
A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) társadalmi egyeztetése elindult, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központba beérkezett észrevételek feldolgozása megtörtént. A dokumentációban szereplő középtávú (2020-ig tervezett) projektlista Somogy megye vonatkozásában a következőket tartalmazza (lásd. levél):	A program közlekedés tématerületet érintő fejezetei (7. prioritás és intézedései) az NKS figyelembevételével, a megyei igényeket szem előtt tartva kerültek összeállításra. A projektcsomagok tartalma (lásd. 10.7 fejezet) összhangban van az NKS jelen tervezési időszakban megvalósításra javasolt, a megyét közvetlenül érintő projekteket tartalmazó indikatív listájával (mind az ütemezés, mind a költégigény és a finanszírozó forrás tekintetében). Igaz ugyanakkor, hogy a projektcsomagok nem számolnak a megvalósítás alatt álló, vagy az IKOP szakaszolt projekteket tartalmazó listáján szereplő, (az előkészítettség okán) kvázi determinált fejlesztésekkel, pl. Lepsény – Balatonszentgyörgy rekonstrukció. A kiegészítést mégsem látjuk indokoltnak (pl. a hivatkozott fejlesztés vonatkozásában a Lepsény–Szántód-Kőröshegy közötti szakasz átépítése 2014 szeptemberében kezdetét veszi és várhatóan 2015 nyarára befejeződik).
A területfejlesztési programban szereplő „3-7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés” és azon belül a 7.1. „a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása” intézkedéssel kapcsolatban szeretném felhívni a figyelmét az alábbi súlykorlátozással érintett közúti hidakra (lásd. levél):	A programot érintően kiegészítést nem igényel, de a tervezés későbbi szakaszában (pl. Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló fejlesztések 4 és 5 számjegyű úthálózati elemeken c. projektcsomaghoz kötődő EMT) szükséges lehet figyelembe venni!
Somogy Megye Területfejlesztési Programja a kerékpáros szempontokat maximálisan figyelembe veszi, egy helyesbítést azonban kérnék megtenni a 7.2. Intézkedés vonatkozásában. Az intézkedés céljában javaslom a „kerékpáros útvonalhálózat” helyett a „kerékpárosbarát útvonalhálózat” kifejezést használni.	A 3.7.2 fejezet (7.2 intézkedés) leírásában a hivatkozott szövegrész javításra került.

"57. oldal: táblázat: a 4.1 intézkedésnél kérem a GINOP 3. prioritást törölni, mivel a felsőoktatási célú IKT fejlesztéseket már nem a GINOP, hanem az EFOP támogatja. Hasonlóképpen a 4.2 intézkedésnél kérem a GINOP 3. prioritást törölni, mivel a közoktatási és foglalkoztatási, szakképzési intézményi célú IKT fejlesztéseket csak a GINOP 5. prioritás és az EFOP támogatja. 156. oldal 4.1.6 intézkedés Infokommunikációs fejlesztések: A megjelölt felsőoktatási célú IKT fejlesztéseket már nem a GINOP, hanem az EFOP támogatja, javaslom az ennek megfelelő módosítást. 159. oldal 4.2.7 intézkedés Infokommunikációs fejlesztések: a megjelölt közoktatási és foglalkoztatás, szakképzési intézményi célú IKT fejlesztéseket nemcsak a GINOP, hanem az EFOP is támogatja, kérem ennek feltüntetését is. 183. oldal 7.6.7 intézkedés Infokommunikációs fejlesztések: a megjelölt szociális intézményi célú IKT fejlesztéseket már nem a GINOP, hanem az EFOP támogatja, kérem, ennek megfelelően módosítsák azt."	A program keretében tervezett intézkedések (projektcsomagok) operatív programokhoz történő illesztése a legutolsó rendelkezésre álló és nyilvános dokumentumok, tervezetek alapján készültek, így lehetséges, hogy az észrevételben tett kifogások az OP tárgyalások jelen fázisában helytállók. Ugyanakkor a változtatások átvezetése az OP-k tartalmának lehetséges további változásai okán jelenleg nem, csak az OP-k végleges tartalmának Európai Bizottság általi jóváhagyását követően célszerű és lehetséges. Módosításra ennek megfelelően jelenleg nem került sor.
Területfejlesztési stratégiai tervezésért felelős nemzetgazdasági miniszter megfontolásra ajánlott pontosításai	
Tervezésbe bevont szakmai partnerek bemutatása	A tervezésbe bevont szakmai szereplők körének bemutatása megtörtént
Alapos vizsgálat után az indikátorok számának csökkentése, egyes eredmény indikátorok output mutatókká alakítása	Az indikátorok módosítására később az OP-k végleges, elfogadott változatai ismeretében kerüljön sor. A munkaközi információk alapján, a brüsszeli egyeztetések során több, most még TOP-os téma is módosulhat, ezzel együtt a megyei program indikátorai, azok célértékei is változhatnak.
A program egyes fejezeteiben feltüntetett hivatkozási pont (ÁROP konferencia) helyett indokolt a rendeleti hivatkozás.	A 6. fejezetben, megjegyzésként „ a mai napon még nem áll rendelkezésre a bevezetésre kerülő eljárásrendeket szabályozó jogszabály, rendelet” szövegszerű hivatkozás került feltüntetésre.

Javasoljuk, hogy a közgyűlés vegye tudomásul a Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága 14/2014.(VII.31.) számú határozatával elfogadott, átruházott hatáskörben hozott döntését, amellyel elfogadta Somogy Megye Területfejlesztési Programját. Kezdeményezzük továbbá, hogy a közgyűlés fogadja el az előzőkben felsoroltak figyelembe vételével módosított, és az előterjesztés 1. számú mellékletét képező Somogy

Megye Területfejlesztési Programját, amelynek része Somogy Megye Területfejlesztési Programja társadalmi, gazdasági és környezeti értékelése.

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának a fent jelzettekkel pontosított anyaga az előterjesztés mellékletét képezi.

Határozati javaslat:

A Somogy Megyei Közgyűlés tudomásul veszi a területfejlesztési bizottság átruházott hatáskörben hozott döntéséről szóló beszámolót, és elfogadja Somogy Megye Területfejlesztési Programját, amelynek része Somogy Megye Területfejlesztési Programja társadalmi, gazdasági és környezeti értékelése.

Kaposvár, 2014. szeptember 15.

Holovits Huba
a bizottság elnöke

A beszámolót készítette:

Baloghné Molnár Ida
a bizottság titkára

SOMOGY MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

STRATÉGIAI ÉS OPERATÍV PROGRAM

2014-2020

ÁROP-1.2.11/A-2013 SOMOGY MEGYE

KÉSZÍTETTE:
SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
2014. SZEPTEMBER.

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló ... 8

1. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása ... 12

2. A megye területfejlesztési stratégiai célrendszere ... 15

2.1. A stratégiai célrendszer leírása ... 15

2.1.1. A megye fejlesztésének átfogó céljai ... 15

2.1.2. A megye fejlesztésének specifikus céljai ... 18

2.1.3. Somogy megye területi célkitűzései ... 21

2.1.4. A megye fejlesztésének horizontális céljai ... 25

2.2. A stratégiai célrendszer viszonyrendszere ... 27

2.3. Somogy és a régió társmegyéi, valamint a szomszédos megyék területfejlesztési céljainak kapcsolata ... 29

3. A prioritások azonosítása ... 34

3.1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése ... 34

3.1.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 34

3.1.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 34

3.1.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 37

3.1.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 38

3.1.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 38

3.1.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése ... 39

3.2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban ... 40

3.2.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 40

3.2.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 40

3.2.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 44

3.2.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 46

3.2.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 46

3.2.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése ... 47

3.3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése ... 48

3.3.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 48
3.3.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 49
3.3.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 52
3.3.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 53
3.3.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 53
3.3.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése ... 54
3.4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása ... 55
3.4.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 55
3.4.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 56
3.4.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 62
3.4.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 65
3.4.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 65
3.4.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése ... 66
3.5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása ... 67
3.5.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 67
3.5.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 68
3.5.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 74
3.5.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 76
3.5.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 77
3.5.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése ... 78
3.6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása ... 79
3.6.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása ... 79
3.6.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása ... 80
3.6.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz ... 84
3.6.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok ... 88
3.6.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői ... 89

3.6.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése 90

3.7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés 91

3.7.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása 91

3.7.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása 93

3.7.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz 101

3.7.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok 104

3.7.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői 105

3.7.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése 106

4. Tervezéskísérő eljárások 107

4.1. A területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat eredményei, főbb megállapításai 107

4.2. A fejlesztési program készítését alátámasztó projektgyűjtési folyamat bemutatása 113

5. A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere, érdekérvényesítés 116

5.1. A végrehajtásban közreműködő és a végrehajtásért felelős szervezetek köre 116

5.2. A végrehajtásban közreműködő szervezetek együttműködésének formális keretei 118

6. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása 119

6.1. A végrehajtás intézményrendszere, a végrehajtás módja és feltételrendszere, eljárásrendi háttere 119

6.2. A program finanszírozási hátterének bemutatása, a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a program intézkedési és ütemezési keretei 130

7. Monitoring és értékelési terv 133

7.1. A program és prioritás szintű indikátorok bemutatása 133

7.2. A program céljai teljesülésének értékelését szolgáló elemzés követelményrendszere, az eredményesség vizsgálata és értékelése, a megvalósítás monitoring és ellenőrzési rendszere 138

7.3. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása 139

8. A vállalkozások fejlesztési terveinek átfogó ismertetése 141

9. Együttműködésben megvalósítandó programok átfogó bemutatása 144

10. A tervezett fejlesztési elképzelések prioritások szerinti csoportosításban 148

10.1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése 149

10.2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban 154

10.3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése 158

10.4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása..... 163

10.5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása..... 172

10.6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása 177

10.7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés..... 185

Vezetői összefoglaló

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január 1-ei hatályba lépésével a jogalkotó a ***területfejlesztési feladatokat*** területi szinten a regionális fejlesztési tanácsok megszüntetésével a ***megyei önkormányzatok hatáskörébe utalta***.

A Tftv., a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III. 8.) számú Korm. határozat előírásainak megfelelően, a Tftv. 11.§ (1) a) pontja által adott felhatalmazásuknál fogva a ***megyék területfejlesztési koncepciót és programot készítenek,*** valamint ***közreműködnek*** az Európai Unió ***2014-2020 közötti programciklus***a területi alapú ***fejlesztéseinek megtervezésében***.

A 2014 februárjában a Közgyűlés által elfogadott Somogy megyei területfejlesztési koncepcióban a megye jövőképének, fejlesztési célrendszerének és a célok eléréséhez szükséges fejlesztési irányok, beavatkozási területek meghatározására került sor. Jelen dokumentum, ***a Somogy Megyei Területfejlesztési Program*** „a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól" szóló ***218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet előírásait***, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium ***Nemzetgazdasági Tervezési Hivatala*** (NTH) ***iránymutatásait követve készült***.

A koncepcióban meghatározott célok és fejlesztési irányok kijelölése alapot biztosított a megyei területfejlesztési program elkészítéséhez, mely a jelen tervezés szakasz feladata. A megyei területfejlesztési program a teljes tervezés ismérveit szem előtt tartó, középtávon értelmezet programdokumentum, mely 7-10 éves időtávban fogalmazza meg a megye terület- és vidékfejlesztéshez kapcsolódó vállalásait.

A megyei területfejlesztési program első, stratégiai részében a tervezési környezet ismertetését követően a program alapját képező, a koncepcióban már lefektetett átfogó és **tematikus specifikus célok** bemutatására kerül sor az alábbiak szerint:

- A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése,

- Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése,

- A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása,

- Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése,

- Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése,

A tematikus specifikus célok mellett a fejlesztési program megfogalmazta azokra, a megye számára kiemelten kezelendő térségekre vonatkozó ún. **területi célokat** is, amelyek a program egyes intézkedéseinek megvalósítása során a területi fókuszok, súlyok kijelölésének

alapját is képezhetik. A Somogy megyei területfejlesztési koncepcióban meghatározottakkal összhangban a megye területi céljai az alábbiak:

- Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése,
- Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése,
- Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése,
- Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével,
- Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése.

A célrendszert követően a dokumentum a megye középtávú céljait szolgáló *7* ***prioritást*** és annak intézkedésrendszerét határozza meg, melyek az alábbiak:

1. prioritás	*Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése;*
2. prioritás	*Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban;*
3. prioritás	*Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése;*
4. prioritás	*A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása;*
5. prioritás	*A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása;*
6. prioritás	*A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása;*
7. prioritás	*Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés.*

A prioritások szakmai tartalmának részletes meghatározása mellett a fejlesztési program kijelöli a program lehetséges kedvezményezetteinek, érintettjeinek körét, meghatározza a program eredményes teljesülésének méréséhez szükséges indikátorok rendszerét, valamint a feltárt és minősített fejlesztési igények alapján megadja a program végrehajtásához bevonandó szükséges fejlesztési források kereteit.

A programozás egyik kiemelt elemekén rögzítésre kerülnek az egyes prioritások keretében megvalósításra javasolt projektcsomagok intézkedésenkénti bontásban.

A projektcsomagok összeállítása során kiemelt szempont volt, hogy azok illeszkedjen a Somogy Megyei Területfejlesztési Program intézkedés rendszeréhez és forrás oldalról elkülönüljenek a közvetlen megyei kompetenciába tartozó TOP forrásokból megvalósítható projektcsomagok (beleértve a megyei gazdaságfejlesztési, járási, valamint a megyei jogú város keretét is), illetve az egyéb forrást igénylő projektcsomagok

A tervezett fejlesztések megvalósításához szükséges pénzügyi forrásigényt az alábbi táblázat mutatja prioritásonkénti bontásban:

Prioritás	Közvetlen megyei kompetenciába tartozó forrás (TOP) (M Ft)	Finanszí-rozó Alap	Közvetett megyei kompetenciába tartozó forrásigény (M Ft)	Lehetséges finanszírozó program	Egyéb forrás (M Ft)	Megjegyzés	Összesen	Prioritások aránya	Közvetlen megyei kompetenciába tartozó forrás megoszlása
I. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése	2 387	ERFA ESZA	28 420	VP GINOP	0		30 807	5,64	4,66
II. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban	11 984	ERFA ESZA	62 600	GINOP	400	CRO-HU OP	74 984	13,73	23,39
III. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése	6 315	ERFA	24 775	GINOP VP	1 500	CRO-HU OP	32 590	5,97	12,33
IV. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása	386	ESZA	25 840	EFOP GINOP	0		26 226	4,80	0,75
V. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása	5 881	ERFA ESZA	37 286	KEHOP GINOP VP	0		43 167	7,90	11,48
VI. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	2 094	ESZA	6 971	EFOP VP	0		9 065	1,66	4,09
VII. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés	22 187	ERFA	248 377	IKOP EFOP VP	58 800	hazai forrás	329 364	60,30	43,31
Összesen	**51 234**		**434 269**		**60 700**		**546 203,0**	**100,00**	**100,00**

Végül fontos kiemelni, hogy a tervezés egyben a 2014-2020 közötti Európai Uniós programozási időszak forrásfelhasználásának kereteit figyelembe véve, az Európai Uniós Operatív Programok tervezési folyamataival együttműködve zajlik. E tekintetben a megyék – a megyei területfejlesztési program készítésével párhuzamosan és azzal összhangban – elsődlegesen a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban (TOP) megvalósuló fejlesztésekhez készítenek elő ***megyei szintű*** gazdaságfejlesztési ***részprogramok***at a TOP tartalmi és forráskeretei között. Ezen túlmenően a helyi (városi-városrészi) szintű tervezésben koordinációs szerepet töltenek be, összefogják a ***járási fejlesztési részprogramok*** elkészítését, valamint ***közreműködnek az ágazati operatív programok kialakításában*** véleményezés és részdokumentumban összefoglalt kulcsprojektek kidolgozása révén.

1. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.a. pontjának.

A megyei önkormányzatok tervezési feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.), Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III.8.) számú határozat jelöli ki. A fenti jogszabályokban foglaltak alapján a megyéknek területfejlesztési koncepciót és programot kell készíteniük, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések megtervezésében. A vonatkozó jogszabályok deklarálják egyben, hogy a fejlesztések területi integrációjának szintje a megye és a nagyvárosok, ill. várostérségek. A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A stratégiai tervezés előzményeként a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 2012. évben kiegészítő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok számára a tervezés alapjául szolgáló területfejlesztési vonatkozású megyei helyzetértékelések elkészítéséhez, melynek elkészült dokumentumát 2012. november 30-ával a közgyűlés elfogadott.

A megyei tervezési feladatok támogatását, az ehhez kapcsolódó kapacitásépítést szolgálja az Államreform Operatív Program keretében megjelent ÁROP-1.2.11/A-2013 kódszámú könnyített elbírálású pályázati felhívás. Ennek keretében a Somogy Megyei Önkormányzat a pályázati felhívásban részletezett feladatok ellátására gyorsított meghívásos közbeszerzési eljárás keretében kért ajánlatot *„Somogy megye területi tervezésének megújítása a megyei területfejlesztési tervdokumentumok kidolgozásával és a megyei tervezői kapacitások fejlesztésével (ÁROP-1.2.11/A-2013) vállalkozási szerződés keretében”* címmel.

Ajánlata alapján fenti feladatot a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft., az Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft., valamint az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. által alkotott konzorcium látja el az alábbiak szerint:

1. Helyzetfeltárás utómunkálatai keretében a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó – regionális kitekintésű – tanulmány elkészítése;
2. Területfejlesztési koncepció kidolgozása;
3. ***Megyei területfejlesztési program elkészítése;***
4. A 2014–2020 közötti Európai Uniós programozási időszak tervezését segítő részdokumentumok készítése az operatív programokhoz illeszkedően;
5. A megye területén megvalósítandó projektek összeállítása;
6. A partnerség biztosítása;
7. A tervezési folyamat során a megyei önkormányzatra delegált koordinációs feladatok ellátása.

Jelen dokumentum a 3. pontban meghatározott „megyei területfejlesztési program elkészítése” feladat ***megyei stratégiai program, valamint megyei operatív program*** részeinek konszolidált dokumentációját foglalja magában a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. mellékletében meghatározott tartalmi elvárásoknak megfelelően, valamint a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által kiadott „*Iránymutatás a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához*” című útmutatóban foglaltak figyelembe vételével.

A megyei területfejlesztési program tervezésébe a szakmai szakértők és szakmai testületek bevonása, valamint a program társadalmasítása a megyei területfejlesztési koncepció megalapozása során elkészült és a Somogy Megyei Önkormányzat Közgyűlése által elfogadott partnerségi terv mentén, a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembe vételével, a jogszabályban előírt határidők betartásával történt.

A tervezési folyamat során, annak egyes mérföldköveihez kapcsolódó döntés előkészítő, javaslattevő szereppel az alábbi szakmai szereplői kör, ill. az e célból a Somogy Megyei Önkormányzat által létrehozott testületek kerültek bevonásra:

1. Somogy Megyei Tervezéskoordinációs Testület (MTT): Az MTT állandó tagságának összetételét az alábbi lista mutatja:

Srsz	Cégnév	Meghívott/ Felkért résztvevő
A testület vezetője		
1.	Somogy Megyei Önkormányzat	Gelencsér Attila
A testület tagjai		
2.	SMKH	Juhász Tibor kormánymegbízott
3.	SM Kereskedelmi és Iparkamara	Varga József elnök
4.	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara	Dr. Gombos Sándor Somogy Megyei elnök
5.	Sm-i Vállalkozói Központ Közalapítvány	Keresztes Péter főigazgató
6.	Kaposi Mór Oktató Kórház	Dr. Moizs Mariann főigazgató
7.	Vidékfejlesztési szakértő	Gelencsér Géza szakértő
8.	Kaposvár MJV	Tóth István alpolgármester
9.	Turisztikai szakértő	Kárpáti László, Nagyatád

		alpolgármestere
10.	SMKH Munkaügyi Központ	Dr. Szikra László
11.	Kaposvári Egyetem	Dr. Szabó-Budvig Linda /Pályázati Iroda/ és Dr. Szabó-Szentgróti Gábor /Projekt Iroda/
12.	Széchenyi Programiroda	Kovács Balázs
13.	SMKH Oktatási Főosztály	Varga Mária
14.	Somogy Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat	Balogh Imre elnök
15.	Somogy Természetvédelmi Szervezet	Tömösváry Tibor
16.	Balatoni Integrációs Nonprofit Kft.	Fekete Páris Judit gazdasági igazgató

2. Somogy megyei Területi Munkacsoportok (TMCS): A területi munkacsoportok lehatárolásáról és tagjairól, az adott járásban található városok és az MTT tagok konszenzusos javaslata alapján született döntés. A TMCS-k összetételében a járásközpont város önkormányzatának képviselője mellett több nem városi jogállású település önkormányzatának képviselője, a járási meghatározó intézmények képviselői, valamint a térség gazdasági- és civil szereplőinek képviselői vesznek részt (jellemzően pl. a SMKH Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltség vezetője, KIK Járási tankerületi igazgató, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara képviselője, Somogy Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat delegáltja, ahol területileg érintett, ott a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság képviselője).

3. Somogy megyei Ágazati Munkacsoportok (ÁMCS): A TMCS javaslattevő, döntés-előkészítő szakmai testület. Lehatárolásáról és tagjairól az MTT dönt, az MTT tagok javaslatai alapján. Összetételét tekintve a szakmai szervezetek dominanciája jellemző, úgymint a gazdaságfejlesztés meghatározó megyei szereplői (különösen: SM Kereskedelmi és Iparkamara, Somogy Megyei Agrárgazdasági Kamara, Sm-i Vállalkozói Központ Közalapítvány, SMKH Munkaügyi Központ, Kaposvári Egyetem, Sefag Zrt, DDVIZIG, DRV Zrt., KAVÍZ Kft., MÁV Pályavasúti Üzletág Fejlesztési Főosztály, Kapos Volán Zrt., Magyar Közút NpZrt. Somogy Megyei Igazgatósága, Kaposi Mór Oktató Kórház, SMKH Oktatási Főosztály, Somogy MIK, SMKH Szociális és Gyámhivatal).

4. A megyei területfejlesztési program alátámasztását szolgáló projektgyűjtési folyamatban (mélyinterjúk, workshop-ok, on-line projektgyűjtés) részt vevő szervezetek (részletesen lásd a 4.2 fejezetben).

2. A megye területfejlesztési stratégiai célrendszere

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.b. pontjának.

2.1. A stratégiai célrendszer leírása

A stratégiai célrendszer a Somogy megyei területfejlesztési koncepcióban lefektetett célrendszer alapján, az ott kifejtett leírás rövidített összefoglalásaként kerül bemutatásra.

2.1.1. A megye fejlesztésének átfogó céljai

I. Átfogó cél: A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése

A felvázolt jövőkép eléréséhez elengedhetetlen, hogy a megye munkaképes-korú lakosságának minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ennek eredményeként a megélhetést biztosító jövedelemmel. Ezáltal javul a foglalkoztatási arány, és csökken az inaktivitás. Törekedni kell arra, hogy a megyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a megyében kerüljön felhasználásra, ezzel erősítve a megye gazdaságát, a munkahelyek megtartását és újabbak létrejöttét.

A cél eléréséhez elengedhetetlen a megyében meglévő szabad munkaerő motivációjának, rugalmasságának és képzettségének növelése.

A munkajövedelmet szerzők arányának növelésével csökkenthető a szociális ellátórendszerre nehezedő teher, a jelenleg segélyezésre fordított pénzeszközök egy jelentős része átirányíthatóvá válik a gazdaság termelő ágazataiba.

II. Átfogó cél: A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével

Somogy megye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony.

Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek, valamint a termálvízkincs környezettudatos, fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal.

További cél a megye lakossága ellátásbiztonságának fokozása, a helyben is gazdaságosan előállítható termékek és szolgáltatások tekintetében az importfüggőség csökkentése, a közösségek önellátását és az öngondoskodást támogató folyamatok elősegítése, a helyben előállított javakhoz való hozzáférés feltételeinek biztosítása (pl. helyi piacok, termelők boltja hálózat).

III. Átfogó cél: A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára

A lakosság, de elsősorban a hátrányos helyzetű térségekben élők csoportjának alacsony fokú mobilitási hajlandósága a megye gazdasági fejlődésének egyik korlátja.

Cél egyrészt a megye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatok, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások támogatásával, hogy az egyes területi szintek (település, város és vonzáskörzete, térség) képessé váljanak gazdasági előnyöket is magában hordozó kapcsolatrendszert fenntartani egymással és tágabb környezetükkel.

Cél továbbá a helyi és térségi humán szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása, a szolgáltatási színvonal területileg kiegyenlített magas minőségének biztosítása. A műszaki, infrastrukturális szolgáltatások állapotát tekintve a jellemzően aprófalvas térségek, a kistelepülések jelentős elmaradást mutatnak, főleg a nem megfelelő minőségű ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés és –kezelés hiánya, valamint a szilárd kommunális hulladékok feldolgozottságának, újrahasznosítási arányának alacsony foka okoz problémát, ez által nagymértékben terhelve a környezetet.

Ennek megfelelően cél a somogyi települések vonzóbbá, a települési környezet élhetőbbé tétele érdekében a kommunális közszolgáltatások színvonalának javítása, különösen a szolgáltatott ivóvíz minőségének javításával, az előírt vízminőség biztosításával, a települési nem közművel összegyűjtött szennyvizek, szennyvizek gazdaságosan kiépíthető és fenntartható elvezetésével, illetve kezelésével, a hulladékhasznosítás támogatásával.

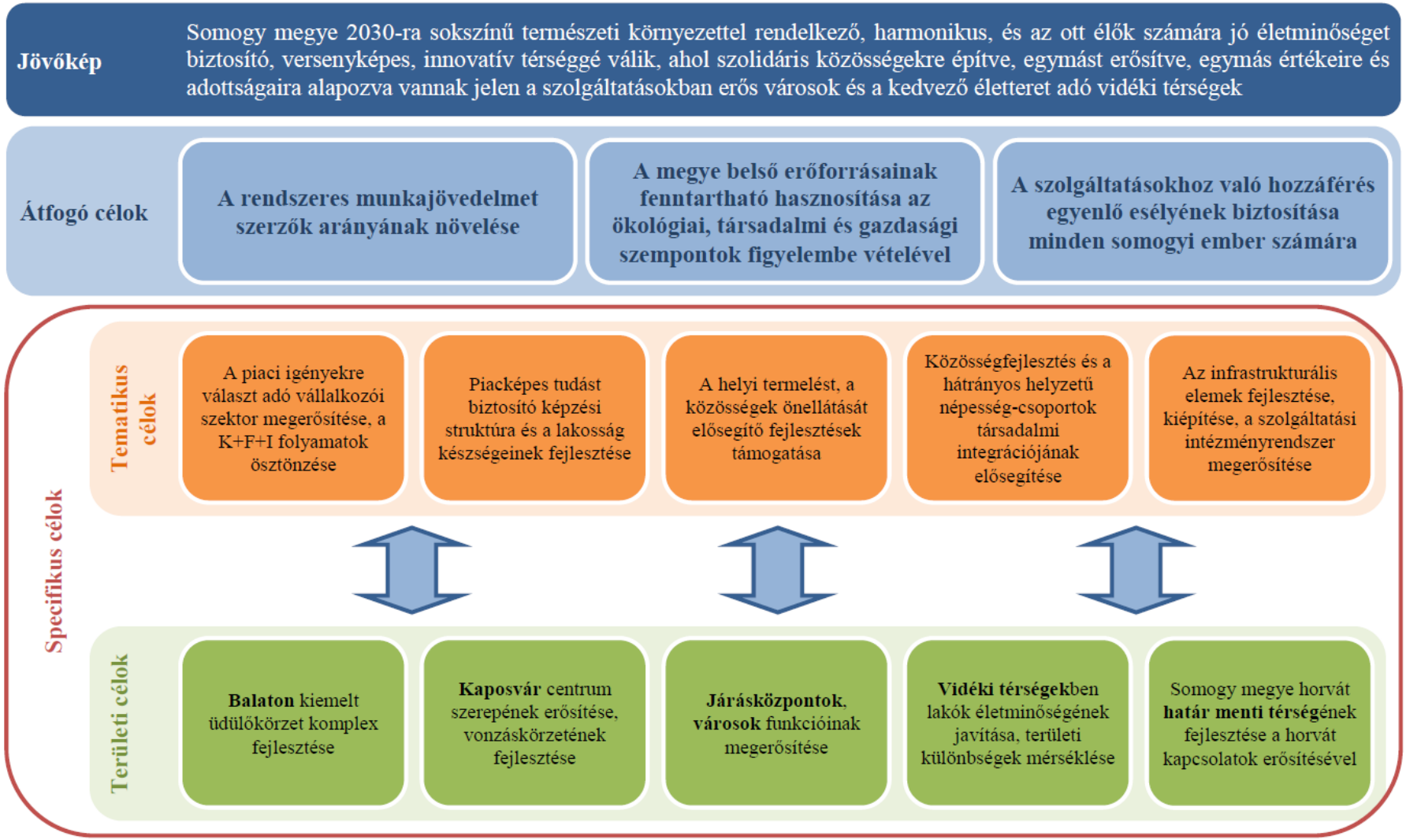

1. ábra: Somogy megye területfejlesztési stratégiai célrendszere

2.1.2. A megye fejlesztésének specifikus céljai

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 5 tematikus cél és Somogy megye sajátos területi részegységeire illesztett 5 területi célkitűzés szolgálja. A tematikus célok egyfajta fókuszáltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a megye értékválasztásának tengelyeit.

1. Tematikus specifikus cél: A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

A megyében működő vállalkozások fontos szerepet játszanak a foglalkoztatás területén, melyet tovább kell erősíteni. Az agrár-jellegből adódóan a hagyományokon alapuló zöldség- és gyümölcstermesztést, a kertészeti ágazat növekedését (kihasználva a termálvíz-kincset is), jövedelemtermelő képességének javítását célzó, különösen az innovatív eszközök, technológiák alkalmazásán alapuló fejlesztések támogatásával ösztönözni kell. Elsősorban Somogy megye adottságaihoz és a meglévő tapasztalatokhoz illeszkedő feldolgozóipari ágazatokban (élelmiszeripar, faipar és feldolgozás, gépipar, fémmegmunkálás), valamint a szolgáltatások (turisztika, egészségturisztika, szűrési rendszerek kialakítása a gyógyítás folyamatában, időskorúaknak nyújtott speciális szolgáltatások) területén vannak bővülési lehetőségek. Erősíteni kell a gazdasági szereplők közötti kapcsolatokat és segíteni kell a piacra jutási feltételeket, az exportpiacok felkutatása mellett támogatni kell a hazai és a helyi piacokon való megjelenést is, melyet Horvátország Európai Uniós csatlakozása is erősít.

A jövedelemtermelés szempontjából hangsúlyt kell fektetni a megyében jelenlevő kutatás-fejlesztési kapacitások erősítésére és az innovációs folyamatok ösztönzésére. Az élelmiszer- és az agrárágazaton kívül fontos az infokommunikációs, az elektronikai- és az elektrotechnikai ipar fejlesztése, és ezért a felsőoktatási tudásbázissal való együttműködés.

2. Tematikus specifikus cél: Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése

A hatékonyan szervezett, mindenki számára hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító alap- és középfokú oktatási rendszer kialakítása és gazdaságos működtetése, melyben a tanulók számára mind fizikai, mind tartalmi értelemben elérhetővé válnak a korszerű oktatási szolgáltatások a megye társadalmi és gazdasági felzárkózásának egyik alappillére.

Erre építve – követve a munkaerőpiac igényeit és folytatva az e téren már megtett, de még messze nem elégséges beavatkozásokat – szükség van az iskolarendszer szerkezeti anomáliáinak kiküszöbölésére, ez által felszámolva az egyes szakmák esetében már kialakult munkaerőhiányt, és a pályakezdőket sújtó munkanélküliséget, egyben gátat vetve a speciális szakértelemmel rendelkezők elvándorlásának. Ehhez szükség van a szakmunkás életpálya presztízsének helyreállítására is. Mindennek alapja a megye gazdaságának munkaerő igényeihez igazodó, rugalmas, kompetenciaelvű, gyakorlatorientált és szolgáltatásközpontú szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása, amely teret ad a helyi gazdasághoz kapcsolódó képzéseknek is.

A megye gazdasága jelen állapotában csak korlátozott mértékben alkalmas arra, hogy érdemi K+F megrendelésekkel táplálja a felsőoktatást, ezért a felsőoktatási intézményrendszer szellemi bázisának kell felvállalnia azt a felelősséget, hogy innovációs folyamatokat generáljon. Ez vezethet el azon cél eléréséhez, hogy a megye gazdaságának fejlődésére a felsőoktatás mérhető hatást tudjon gyakorolni.

3. Tematikus specifikus cél: A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása

A helyben megtalálható erőforrások minél szélesebb körű felhasználásával meg kell teremteni a helyi termelés bázisait, ki kell építeni a helyi termékek és szolgáltatások piacát, ösztönözni kell a termelő, feldolgozó, ellátó és felhasználói alrendszerek hatékony együttműködéseit. A zöldség- és gyümölcstermelés hagyományainak újraélesztését helyi közösségi szinten is szorgalmazni, ösztönözni kell, a biotermesztés nagyságrendjének növelése mellett. A megye melegvíz-bázisa az intenzív kertészeti ágazat fejlesztés mellett jó alapot teremt az önellátó közösségi üvegházi növénytermesztés elterjedéséhez is. További cél az öngondoskodó helyi közösségek kialakulásának elősegítése érdekében a keretfeltételek biztosítása a helyi szociális gazdaság megteremtéséhez, a közösségi alapú termelési és felhasználói (fogyasztói) rendszerek elterjedésének ösztönzése a piacgazdasági mechanizmusoktól eltérő, sajátos norma- és eszközrendszer bevezetése és a közösség számára történő elfogadtatása révén.

A közösségi termelési és ellátó rendszerek minél hatékonyabb működése érdekében szükséges a hagyományosan mezővárosi funkciókkal rendelkező településeken a helyi piacok, ill. egyéb elosztó és helyi logisztikai funkciókat ellátó intézmények, szervezetek kialakulásának elősegítése.

A szociális gazdaságok térnyerését különösen erősíteni kell a helyi ellátást szolgáló élelmiszertermelés és feldolgozás (kiemelten az élőmunka igényes zöldség- és gyümölcstermesztés és feldolgozás, valamint az állattenyésztés és állati termékek feldolgozása), az erdő- és vadgazdálkodás, az erdei termék feldolgozás, továbbá a helyi kézműves tevékenységek és kisipari szolgáltatások terén.

A helyi közösségi, települési, település csoport szintjén történő önellátásra való törekvés kiemelt dimenziója az energiaellátásban való függetlenség elérése. Ennek érdekében cél a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott közösségi szintű energiatermelő- és ellátórendszerek elterjedésének ösztönzése, kiegészülve a szükséges technikai, technológiai feltételek biztosítását szolgáló háttér szolgáltatói szektor (tervezés, kivitelezés, üzemeltetés, karbantartás) térségi szinten történő megerősítésével.

A helyi termelésen alapuló önellátás biztonságának fokozása érdekében törekedni kell a klímaváltozás várható káros következményeinek helyi, térségi szinten elérhető eszközökkel történő megelőzésére, mérséklésére. Ennek keretében fontos cél a komplex vízgyűjtő gazdálkodási szemléleten keresztül történő, az öntözéses gazdálkodás feltételeit is megteremtő vízrendezés megvalósítása (vízkárelhárítás, vízvisszatartás és vízpótlás együttes kezelése).

4. Tematikus specifikus cél: Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A jövőkép eléréséhez szükséges a helyi közösségek megerősítése. Ehhez javítani szükséges az egyének motiváltságát, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását.

Meg kell adni a lehetőséget ahhoz, hogy a helyi közösségek beleszólhassanak mikrokörnyezetük fejlesztési elképzeléseinek kialakításába. Minél szélesebb területen alkalmazni kell a közösség által irányított helyi fejlesztések eszközét, ezáltal megteremtve a lehetőséget a helyi tudás hasznosítására.

Somogy megye legértékesebb természeti adottságai közé tartoznak az erdők, a felszíni vizek, a védett természeti területek. A természeti örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a somogyi emberek közös ügye, mely nagymértékben hozzájárul a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez.

A hátrányos-helyzetű társadalmi csoportok integrációjához elsősorban az érintettek képzettségi szintjét kell javítani (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok), mely segíti a hátrányos-helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését. E mellett erősíteni kell a szociális ellátórendszer hatékonyságát is, melynek ki kell egészülnie a kora gyermekkori (bölcsődei, óvodai) nevelés eszközeivel.

Meg kell akadályozni, hogy szegregálódó térségek alakuljanak ki a megye területén. Különös figyelmet kell fordítani a megye déli területén összpontosuló roma népesség speciális problémáinak orvoslására.

5. Tematikus specifikus cél: Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése

A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében a megye közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél egyrészt a funkcionális, vagyis foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének javítása, másrészt a transzeurópai közlekedési hálózati (TEN-T) még hiányzó elemeinek kiépítése (ide értve a már meglévő hálózati elemek térségközpontokból történő elérhetőségének javítását is), azaz a térségi/nemzetközi kapcsolatok elmélyítése a cél. Ennek érdekében egyaránt szükség van a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések támogatására, valamint a szolgáltatások fejlesztésére.

A megye társadalmi, közvetve gazdasági fejlődése érdekében cél a humán erőforrások fejlesztését is igénylő, a térségi humán közszolgáltatások (közoktatási, kulturális, egészségügyi) és szociális ellátások elérhetőségének javítása. Ennek érdekében szükség van elsősorban az alap- és középfokú oktatási és egészségügyi ellátás infrastrukturális beruházásainak a támogatására oly módon, hogy a perifériákon elhelyezkedő, jellemzően hátrányos helyzetű csoportok által lakott térségekben is jó minőségű szolgáltatások legyenek elérhetők.

A megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása érdekében cél a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítása, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. Ennek érdekében szükség van a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítására, az előírt vízminőség biztosítására, a települések zöldfelületi rendszerének fejlesztésére, a településeken képződött nem közművel összegyűjtött szennyvíz, ill. szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetésének és kezelésének támogatására, a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítésére.

A megyei városhálózat erősítése érdekében cél a városok, különösen a járási központok foglalkoztató (üzleti) és szolgáltató funkcióinak megerősítése. Cél továbbá a jellemzően hátrányos helyzetű népesség által lakott leromlott, szegregált/szegregálódó városi területek leszakadásának megakadályozása (szegregáció megelőzése), az érintett területek társadalmi és környezeti megújítása közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával.

2.1.3. Somogy megye területi célkitűzései

a.) Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése

A megye vidékies, sajátos táji, természeti, környezeti, gazdasági, települési és társadalmi jellemzőkkel leírható, egyúttal sokszor hátrányos területein él a népesség egy jelentős hányada. A vidéki térségek fejlesztése a városoktól, funkcionális várostérségektől eltérő, ***integrált beavatkozás***t igényel. Csak és kizárólag ***komplex*** – munkavégzéssel, önfoglalkoztatással, önellátást elősegítő gazdálkodással és szakképzéssel együtt járó – ***programok*** javíthatják a vidéki térségekben, rossz életkörülmények között élő hátrányos helyzetű társadalmi rétegek helyzetét.

A térségek felzárkóztatásának kulcsa elsősorban a helyben ***rendelkezésre álló erőforrások*** korábbinál ***hatékonyabb felhasználása*** lehet. A megyei területfejlesztési koncepció által lefektetett elveknek megfelelően a területi cél fókuszába az ***intenzív, munkaerő igényes*** *és* ***magas hozzáadott értéket***, főként feldolgozott- vagy készterméket ***előállító*** (al)***ágazatok*** és kapacitások (fakitermelés, zöldség- és gyümölcstermesztés, fa- és élelmiszer-feldolgozóipar stb.) ***fejlesztése*** és termékeik ***piacra jutásának támogatása*** kerül. A somogyi vidék sajátosságaira alapozott gazdaságfejlesztés ugyanakkor több szálon igényli a támogatást. Szükség van egyrészt a helyes, ***fenntartható vízgazdálkodás***i módszerek, technológiák és földhasználat meghonosítására, másrészt a ***megújuló energiaforrások*** minél nagyobb arányú alkalmazásra, a ***helyi energiatermelő rendszerek*** elterjesztésére. A ***gazdaság diverzifikációja*** különösen a vidék természeti adottságaira (pl. termálvízkincs) építve a különböző „természet közeli” ***turizmus*** termékek, turisztikai szolgáltatások fejlesztése révén valósítható meg. Mindamellett, hogy a gazdaság fejlődése alapvetően hat a vidéki életminőségre, a népesség megtartása, a vonzó vidéki élettér kialakítása érdekében elkerülhetetlen a ***települési környezet és infrastruktúra*** kisléptékű ***fejlesztése***.

A vidéki térségek hatékonyabb, az egymás erőforrásainak egymásra épülő és kölcsönös hasznosítása, így a fejlesztések hatékonyabb megvalósítása érdekében célként fogalmazható meg a szomszédos megyék hasonló adottságú térségeinek, így pl. Északkelet-Somogy, Észak-

Tolna, Dél-Fejér térségekre kiterjedő elmaradott belső periféria együttes, összehangolt fejlesztése.

b.) Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése

A vidéki térségek további leszakadását mérsékelni, illetve megállítani igyekvő célkitűzés elérését támogatandó ***kiemelt szerepet kapnak a vidéki térségközpontok***, melyek szolgáltatásaik révén kiszolgálói kell, hogy legyenek a vonzáskörzetük településeinek.

A városok gazdasági- és még inkább foglalkoztatási központi szerepét növelni kell, a ***helyi adottságokra épülő kkv-k megerősítése*** révén nem csak, hogy javul azok jövedelemtermelő-képessége, de növekszik a foglalkoztatottsági szint is – biztos megélhetést biztosítva ezáltal nem csak a központi, de a környező települések lakosságának. A **piaci *szereplők együttműködésé***nek támogatásában, a hálózatosodásban szintén fejlődési potenciál rejlik. A gazdasági funkciók erősítése mellett, azzal párhuzamosan szükséges a minőségi ***oktatáshoz,*** valamint az ***egészségügyi-, és szociális szolgáltatásokhoz*** való jobb ***hozzáférés*** biztosítása. Az iskolarendszerű közoktatási és az akkreditált képzőintézményekben egyaránt hangsúlyos szerepet kell, kapjanak a megye kiemelt, nevesített ágazatait támogatni képes ***piac- és keresletorientált*** gyakorlati ***képzések*** (mezőgazdasági, faipari stb.).

A kiemelt funkciók működtetésének feltétele, egyben a vidéki népesség megtartásának kulcsa a járásközpontok megközelíthetősége, a ***térségközpontok elérhetőségét javító közlekedés-fejlesztés***. A közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése a lakossági mobilitás javításán túl segíti gazdasági szereplők vidéki térségekbe települését. A javuló életminőség feltétele mindezek mellett az élhető városok létrejötte, a ***lakókörnyezet,*** a ***városi terek megújítása***.

c.) Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése

A Balaton-térség legfőbb sajátos célkitűzése a kkv-k versenyképességének növelése és azok jövedelemtermelő képességének javítása, ezen keresztül az ***egész éves foglalkoztatás feltételeinek biztosítása***, valamint a háttértelepüléseken a foglalkoztatás bővítése. A gazdaságélénkítés legfőbb eszköze a ***turizmus kínálat térbeli*** (háttértelepülések) ***és időbeli*** (szezonon kívül) ***kiterjesztése***. Az ágazat nehézségeire választ ad a térségi szinten összehangoltan megjelenő komplex kínálat, az egyes turisztikai programelemek összefonódása, egymásra épülése, valamint a turizmus szereplőinek erősödő együttműködése.

A gazdaság diverzifikációja a ***mezőgazdasági termelés irányába történő*** erőteljes, ugyanakkor a táji-, természeti értékek megóvását szem előtt tartó ***elmozdulás***t feltételez a térség esetében, melyhez a Balaton-parti települések ***helyi piac***ai kapcsolódnak. A megye vidéki térségeitől részben eltérő hangsúlyos ágazattá válik: a gyümölcs, a zöldség és a gyógy- és fűszernövény termesztés, továbbá a hal- és vadgazdálkodás, illetve a szőlészet és a borászat.

A térség specifikus fejlesztési célok alrendszerének fontos eleme továbbá a belső- és külső ***közlekedési kapcsolatok erősítése***, közlekedési szövetség megalakítása, a ***környezeti infrastruktúra továbbfejlesztése,*** fokozott ***megújuló energiahasznosítás***, a táji és települési környezet megújítása, valamint a vízpart-rehabilitációs programok megvalósítása.

d.) Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével

Kaposvár gazdaságilag, társadalmilag és ökológiailag egyaránt ***fenntartható európai középváros***, a megyét kiszolgáló szolgáltató ***központ*** kíván lenni a jövőben: a munkalehetőség biztosításával, a jó minőségű, élhető városi környezet kialakításával, a gyors és biztonságos közlekedési kapcsolatok megteremtésével, a megfelelő intézményi és szolgáltatói háttér működtetésével és a szabadidő hasznos eltöltésére alkalmas gazdag programkínálattal. A város átgondolt, ***integrált településfejlesztés***i stratégia mentén megvalósított, a jövőbeli várható igényekre és megcélzott funkciókra méretezetten tervezett komplex fejlesztése révén a fentiek együttesen járulnak hozzá a megyeszékhely népességmegtartó erejének növekedéséhez.

A foglalkoztatás bővítése ***erős helyi gazdaság*** meglétét feltételezi, ahol a város-városkörnyék együttműködősei, a vállalkozások működési feltételei javulnak, és a környezet ösztönzőleg hat az új vállalkozások létrejöttére. A várostérség sajátosságaira alapozva az ***agrár- és élelmiszeriparban*** (cukorgyár, húsüzem, tejüzem stb.) ***végbemenő innovációs folyamatok***at és a hagyományosnak tekinthető ***gépgyártó- és járműipari*** kapacitásokhoz kötődő ***fejlesztések***et szükséges támogatni. A gazdasági fejlődés bázisa az ***egyetem*** és a munkaerő-***piaci igényekhez igazodó szakképzés*** megléte lehet.

A gazdasági fellendülés előfeltétele a jelenleg épp hogy csak kielégítő elérhetőség javítása, a ***közlekedési infrastruktúra*** és szolgáltatások ***fejlesztése***, a ***logisztikai funkciók erősítése***. A gazdasági fejlődés érdekében szükséges továbbá az ***energiafüggőség csökkentése***, az olcsóbb és környezetkímélőbb energiahordozók alkalmazásának elterjedése –nem csak a gazdaság szereplői körében, de a közintézmény- és a lakásállomány energia hatékony felújítása révén is. A ***környezeti terhelés csökkentés***ére és a környezet minőségének védelmére törekedve a város a környezetvédelmi szempontokra is figyelemmel, az erőforrásokat hatékonyan kihasználására törekszik (szennyvíztisztító telep és -hálózat korszerűsítése, cukorgyári ülepítő-tó kialakítása, távhő használatának bővítése stb.).

A jó minőségű, élhető városi környezet biztosítása érdekében a több területen megkezdett ***település rehabilitáció***t folytatni kell, törekedve a zöldterületek és zöldfelületek felújítására, bővítésére, a rekreációt támogató funkciók megjelenésére és a lakásállomány megújítására egyaránt.

e.) Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése

A térség helyzetéből adódóan szükségszerűen kell, hogy éljen a ***horvát nyitás*** kínálta lehetőségekkel, ennek érdekében le kell fektetni a jövőben várhatóan dinamikusan növekvő kereskedelmi, ***gazdasági kapcsolatok*** infrastrukturális és szervezeti, együttműködési ***alapjai***t. A megye határ, ill. határ közeli városaiban meg kell teremteni a nemzetközi és hazai termelő és szolgáltató ***vállalkozások***, logisztikai és szállítmányozó cégek ***letelepedését elősegítő infrastrukturális feltételek***et, ki kell építeni az azok igényeit kiszolgáló ***üzleti szolgáltatások***at (logisztikai, pénzpiaci, ügyviteli, infokommunikációs szolgáltatások). A gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok élénkítése érdekében alapfeltétel a ***közlekedési kapcsolat javítása***, a határátkelési pontok fejlesztése, bővítése. Hogy a terület közlekedési kapcsolatai

érdemben javuljanak, nem csak a nemzetközi, de a térségi elérhetőség vonatkozásában is előrelépés szükséges.

A nagytérségi rendszerekben tervezett fejlesztések mellett ki kell használni a horvát csatlakozás teremtette kisebb térségi szinten megjelenő új piacok kiszolgálását elsősorban a határ menti somogyi ***települések kereskedelmi szolgáltatásainak*** (beleértve a helyi termékek piacainak fejlesztését) ***és közös turisztikai kínálatának bővítése*** terén (egészség-, vízi-, horgász- és vadászturizmus).

A Dráva, mint határfolyó eddigi elválasztó hatásának mérséklése érdekében építve a határ mindkét oldalán jellemző vegyes nemzetiségű lakosságra szükséges a ***közös kulturális hagyományok*** ápolását, a helyi (Dráva-térségi) identitás tudat erősítését célzó akciók, programok szervezeti és infrastrukturális feltételeit megteremteni, hozzájárulva ezzel a térség ***közösségi együttműködés***einek fejlődéséhez. A horvát határ menti térségben a kapcsolatok erősítését, a gazdasági nyitás sikerességét nagyban segítené a horvát nyelv oktatása felnőttképzés és iskolai oktatás kereteiben.

2.1.4. A megye fejlesztésének horizontális céljai

a.) A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése

A program tervezésének és végrehajtásának valamennyi szintjén elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését, valamint a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés megakadályozását. A megkülönböztetés tilalmának elve a végrehajtás minden szakaszában betartásra kell kerülnie, különös tekintettel az esetleges támogatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatosan. A sajátos helyi adottságok (pl. roma népesség magas aránya a megyében) figyelembevételével lehetőséget kell biztosítani a programvégrehajtás során érvényesíteni kívánt esélyegyenlőségi területek kijelölésére és priorizálására, amelyek hozzájárulnak az esélyegyenlőségi célok eléréséhez. A korábbi gyakorlat szerint ilyenek lehetnek:

- családbarát munkahelyi körülmények megteremtése, erősítése;
- a nemek közötti egyenlőség erősítése;
- az akadálymentesítés előrehaladása;
- fogyatékos személyek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása;
- roma emberek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása;
- más hátrányos helyzetű csoportok (pályakezdő, tartósan munkanélküli) munkaerőpiaci és társadalmi esélyeinek javítása stb.

b.) A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosítása

Globális tendenciaként tapasztalható a népesség számának rohamos növekedésével párhuzamosan a fogyasztás növekedése, és ezek velejárójaként a táj karakterisztikáját is jelentős mértékben megváltoztatva a mezőgazdasági művelés alá vont területek arányának növekedése, a meglevő mezőgazdasági területek túlhasználata és egyben azok degradációja,

részben az intenzív mezőgazdasághoz kapcsolódóan a vízkészletek kimerítése, továbbá a beépített területek arányának rohamos növekedése. Somogy megyében e globális folyamatok, valamint azok káros hatásai még kevésbé érzékelhetőek, így itt viszonylag kedvező táji-természeti adottságok mellett van lehetőség a környezettudatos, gazdasági és társadalmi szempontból is fenntartható fejlesztési stratégiák mentén felépíteni a megye fejlesztési portfólióját, ill. programját. A megye természeti értékeinek megőrzése mellett, a meglevő természeti erőforrások olyan, fenntartható módon történő használata kell, hogy célként megfogalmazódjon, amely elsősorban a belső igények, a megye lakosságának hosszú távú kiszolgálását tartja szem előtt. A „felesleg" kitermelését és külpiacokon való értékesítését úgy kell tervezni, hogy annak volumene ne veszélyeztesse a somogyi emberek ellátásbiztonságát, ne járhasson a lakosság életminőségének romlásával hosszú távon sem. Az értékes tájjelleg megőrzése és a tájhasználati konfliktusok mérséklése érdekében törekedni kell a beépítésre szánt területek „zöldmezős" területeken történő kijelölésének racionális keretek közötti minimalizálására, a barnamezős területek hasznosítási arányának növelése mellett.

c.) Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése

A fejlesztési programok sikerességének és hatásosságának egyik előfeltétele a partnerség kialakítása minél szélesebb társadalmi csoportok és intézményi szereplők bevonásával a koncepció kialakításától a program megvalósításáig. Ehhez létre kell hozni és működtetni kell azokat a csatornákat, amelyek segítenek az együttműködés megteremtésében. A vállalkozások versenyképességének növelése, és a térségi együttműködés érdekében ki kell használni a Kárpát Régió Üzleti Hálózatban rejlő lehetőségeket, a hálózatos rendszer üzletfejlesztési irodáinak határokon átívelő kereskedelmi és befektetési kapcsolatok kiépítéséhez nyújtott segítségét. A vállalkozások együttműködésének elmélyítésében a megyei vállalkozásfejlesztési szervezet (Somogy Megyei Vállalkozói Központ Közalapítvány) mellett a kereskedelmi és iparkamara, valamint az agrárkamara, de a szomszédos megyék hasonló szervezetei, illetve a határos horvát megyék fejlesztési ügynökségei fontos szerepet kell, hogy kapjanak. A széles partneri kör bevonása segít a legakutabb problémák felszínre hozásában, a legjobb megoldások kidolgozásában és a fejlesztések elfogadtatásában, nem utolsó sorban azok hosszú távú fenntartásában. Ennek egyik kulcs eleme, hogy a közösségek magukénak érezzék a későbbiekben megvalósuló fejlesztéseket – melynek megalapozása már a programozás időszakában megkezdődik -, ezzel is biztosítva azok felelős használatát.

Elengedhetetlen a rendszerszerű gondolkodás kialakítása, a problémák megoldására komplex válaszok, beavatkozások kialakítása és a térségi alapú megközelítés alkalmazása. Térségi alapú közelítéssel és közvetlenül érintett közösségek bevonásával a kihívások azonosítása, a partnerek megtalálása a helyi ismeretek hasznosítása és az együttműködés kialakítása is könnyebbé válik, a kitűzött célok elérésének esélye növekszik, a tervezett fejlesztések összehangolt, egymásra épülő megvalósítása mind idő-, mind költségráfordítás, mind a várható eredmények elérése tekintetében hatékonyságnövekedéssel járhat.

2.2. A stratégiai célrendszer viszonyrendszere

A Somogy megye ***jövőképe*** egy, a sokszínű természeti környezettel harmóniában fejlődő, a társadalom minden rétege számára jó életminőséget biztosító térséget vizionál, melyet mindhárom ***horizontális cél*** kiszolgál. Mindez jelenti a *különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtését*, melynek köszönhetően a megye minden polgára egyenrangú hozzáférést érhet el és egyenlő bánásmódban részesülhet a közösség számára nyújtott szolgáltatások terén. *A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosításának* feltétele a helyi társadalmi jólét biztosításához szükséges erőforrás felhasználás, valamint a természeti, táji környezet értékeinek megőrzése közti optimális egyensúly megteremtése. *A partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése* feltételezi a rendszerszintű gondolkodást és a szolidáris közösségek együttműködését.

Az ***átfogó célok*** vonatkozásában a *rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése* a legközvetlenebb módon tudja segíteni a megye lakossága jó életminőségének biztosítását. Ezen átfogó cél elérését segítik a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtés kapcsán megfogalmazott horizontális elvárások. *A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével* átfogó cél a megye, mint élhető környezet hosszú távú fenntarthatóságát garantálja. E cél elérésének elősegítésében kiemelt szerepe van a társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó, a fenntartható növekedés biztosítása vonatkozásában meghatározott horizontális feltételek teljesülésének. *A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára* átfogó cél elsősorban a megye lakossága életminőségének javítását szolgálja, de jelentős mértékben segíti az együttműködő városi és vidéki térségek rendszerének kialakulását is. A horizontális célok és elvek közül mindezt szolgálja a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, valamint a partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése.

Mindazon túl, hogy az átfogó célok együttesen szolgálják a jövőképben felvázolt célállapot elérését, a három átfogó cél egyes elemei szinergikus hatást kifejtve segítik elő a másik két átfogó cél elérését is, ahogyan a ***tematikus,*** az ***átfogó*** és ***területi célok*** is rendszerszemléletben, komplex módon értelmezhetők, azaz az egyes tematikus célok több átfogó és területi cél elérésére is közvetlen, vagy közvetett hatást gyakorolnak. (Az átfogó, a tematikus és a területi célok kapcsolódási rendszerét a Somogy megyei Területfejlesztési koncepcióban bemutatott ábrák szemléltetik.)

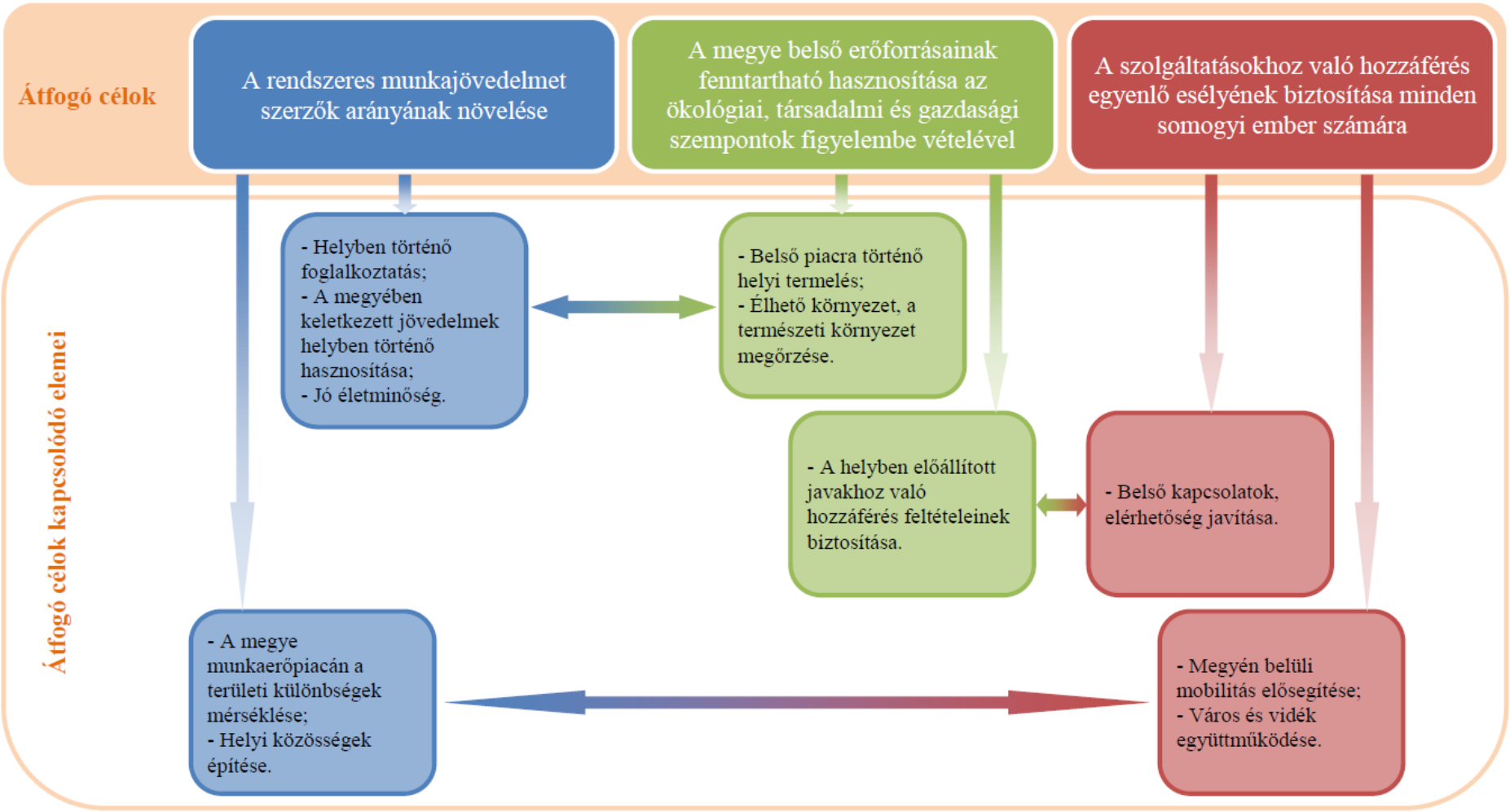

2. ábra: Az átfogó célok kapcsolódási pontjai

2.3. Somogy és a régió társmegyéi, valamint a szomszédos megyék területfejlesztési céljainak kapcsolata

A régiót alkotó három megye, valamint a szomszédos megyék céljait összehasonlítva elmondható, hogy mind a hat megye hangsúlyt fektet a foglalkoztatás bővítésére, melyben kiemelt szerepet kap a helyi erőforrásokra való minél intenzívebb támaszkodás, azok ökológiai szempontokat szem előtt tartó, fenntartható hasznosítása. Ennek egyik alapfeltétele a piacképes tudás megszerzésének biztosítása különösen a szak- és felnőttképzés területén. Mindegyik vizsgált megye különös figyelmet szentel a társadalmi kohézió és felzárkóztatás, az öregedő társadalom problematikájára, valamint a közösségek megerősítésére, az integrációs folyamatok támogatására. Fentieket a vizsgált megyék többségében az infrastrukturális elemek fejlesztése is támogatja elsősorban a közlekedési kapcsolatok erősítése révén.

Stratégiai célok Tolna megye / Tematikus specifikus célok Somogy megye	Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel	Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (géppgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar)	A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése	A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓			✓			
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése		✓			✓		
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása)			✓	✓		✓	
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése		✓			✓		
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓		✓

1. táblázat: Somogy és Tolna megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

Specifikus célok Baranya megye / **Tematikus specifikus célok Somogy megye**	Helyi gazdaságok fejlesztése	Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés	Társadalmi felzárkóztatás	Stratégiai erőforrások fenntartható használata	Elérhetőség és mobilitás javítása	Nagytérségi csomóponttá válás
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓	✓					
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése			✓	✓			
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása)	✓	✓		✓			
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése			✓	✓			
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓	✓	✓

2. táblázat: Somogy és Baranya megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

Stratégiai célok Fejér megye / Tematikus specifikus célok Somogy megye	Hálózati együttműködések fejlesztése	Vállalkozó-innovatív társadalom megteremtése	Befektetés az emberekbe	Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	Természeti erőforrások védelme	Versenyképes vállalatok támogatása	Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	Perifériikus és vidéki térségek felzárkóztatása
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓	✓				✓	✓	
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése		✓					✓	
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása			✓	✓	✓			✓
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése					✓			✓
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓		✓	

3. táblázat: **Somogy és Fejér megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere**

Ágazati stratégiai célok Zala megye / **Tematikus specifikus célok Somogy megye**	KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése	Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése	Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése	A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer	Társadalmi depresszió kezelése felkészítés a munkára	Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet	Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓	✓					
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése	✓			✓			
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása)			✓				
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése				✓	✓		
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése						✓	✓

4. táblázat: Somogy és Zala megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

Stratégiai célok Veszprém megye / Tematikus specifikus célok Somogy megye	Gazdasági növekedés, versenylépes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozóágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével	A térségi és a helyi erőforrások fenntartható kihasználására épülő gazdaságfejlesztés: a Balaton térségére és az ipari-. innovációs tengelyekre specializált prioritásokkal	Vidéki térségek érték alapú megújítása, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása a térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása	Egészséges társadalom megteremtése	Kreatív, tudás alapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása	Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása	Természeti-, táji és egyéb stratégiailag fontos erőforrások megőrzése, fenntartható használata, energiahatékonyság és környezetünk védelme	Térségi potenciálokra alapozott a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló, fenntartható térszerkezet kialakítása	A városok és várostérségek összehangolt és integrált fejlesztése	A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a közlekedés fejlesztése
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓	✓						✓		
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése	✓				✓					
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása)	✓	✓	✓				✓	✓		
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése						✓			✓	
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése		✓		✓			✓	✓	✓	✓

5. táblázat: **Somogy és Veszprém megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere**

3. A prioritások azonosítása

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.c. pontjának és lefedi a 2.1.d-e pontok, valamint a 2.2.da.pont tartalmi elvárásait.

3.1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

3.1.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Somogy megye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony. A megyei területfejlesztési koncepcióban megjelenő átfogó, specifikus és horizontális célok több ponton is megfogalmazzák az agrár- és erdészeti termelési láncolatok fejlesztési céljait. Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal. Tekintettel arra, hogy Somogy megyében az országos átlagot meghaladó a munkanélküliség, a közfoglalkoztatás adta lehetőségek keretén belül a mezőgazdasági közmunkaprogram kiemelten hozzásegítheti a településeket az önfenntartóvá váláshoz. A megye agrár- és erdészeti ágazatának megerősítése valamint a természeti adottságainak intenzívebb kihasználhatósága érdekében szükséges e fejlesztési területekre fókuszált intézkedéseket megfogalmazni.

3.1.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése

Az ***intézkedés célja*** Somogy megye agrár- és gazdaságföldrajzi potenciáljának kihasználása a feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítésével, valamennyi nyersanyag feldolgozással foglalkozó szektor számára. Somogy megye az ország negyedik legerdősültebb megyéje, kedvező mező-, erdő- és vadgazdálkodási adottságokkal rendelkezik. További célként jelenik meg a helyben található nyersanyagok minél magasabb fokú feldolgozása, a helyi hozzáadott értékek növelésével, ezzel az aprófalvas megye vidéki lakosságának gazdasági vérkeringésbe való integrálása, munkahelyekkel való ellátása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Nyersanyagok rendelkezésre állásának biztosítása a gazdálkodásba bevont területek fenntartható kihasználásával;
- A feldolgozóipar letelepedését megalapozó infrastrukturális beruházások támogatása;

- A feldolgozáshoz és a nyersanyagtermeléshez szükséges, a piaci igényekhez igazodni képes szakképzett munkaerő képzése;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.2. intézkedés: A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása

Az ***intézkedés célja*** a helyi alapanyagból, helyi feldolgozással készült somogyi termékek belső és külső piacokon történő értékesítését elősegítő szervezetek létrehozása, fejlesztése. Cél továbbá a hálózatba szerveződés által a hatékonyabb piaci megjelenés biztosítása, valamint a Somogy megyei termékek védjeggyel való megkülönböztetése és azok rövid ellátási láncon keresztüli értékesítése.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Klaszterek, szövetkezetek, szociális gazdaságok létrehozásának támogatása gazdaságpolitikai eszközök segítségével;
- Helyi piacok, értékesítési pontok létrehozásának támogatása;
- Helyi nyers és feldolgozott termékek hazai piacának védelme;
- Helyi termelőktől származó élelmiszerek becsatornázása a közétkeztetésbe;
- „Somogyi” védjegy kialakítása és egységes marketing tevékenységen keresztül a helyi termékek pozíciójának megerősítése, a külső piacokon történő bemutatása;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.3. intézkedés: Regionális együttműködés támogatása

Az ***intézkedés célja*** a térségi adottságok hatékonyabb kihasználására, a meglévő infrastruktúra jobb hasznosítására, az újonnan kiépítendő kapacitások összehangolt tervezésére, kivitelezésére és működtetésére irányul. A regionális együttműködés különböző szintű területegységek kooperációinak módozatait valamint a különböző ágazati összefogásokat foglalja magába.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A felsőoktatás, a K+F+I és a KKV-k közt megvalósuló együttműködések támogatása;
- A helyi mezőgazdaság és a turisztikai szektor szorosabb együttműködésének ösztönzése;
- A KKV-k sikerességéhez szükséges üzleti környezet kialakítása;
- Határon átnyúló együttműködés a mezőgazdasági kutatás és oktatás területén;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban

Az ***intézkedés célja*** a fenntartható mezőgazdaság innovatív termelési formáinak kidolgozása, átadása, a versenyképes gazdaságok számának növelése. Magyarország gazdasági növekedése szempontjából az innováció stratégiai terület. Az innovatív technológiák segítségével szükséges megteremteni mezőgazdasági és erdészeti ökoszisztémák helyreállítását, megőrzését és erősítését, az alacsony CO2 kibocsátású, a környezeti kihívásokra rugalmasan reagálni tudó mezőgazdaságot. A tudásalapú, innovációra építő, versenyképes mezőgazdaság megteremtése a vidéki térségek fejlődése szempontjából létfontosságú. Jelenleg Magyarországon az agrárgazdaság egyes szereplői közötti elszigetelődés a kapcsolatok estelegessége miatt a rendelkezésre álló információk túl lassan áramlanak a gazdálkodók felé, így a tudástranszfer akadályozva van. A gyakorlati tudás átadása a szektor szereplői közt alapvetően befolyásolja a terület versenyképességét.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A helyi gazdálkodó szervezetek és a felsőoktatás K+F+I célú együttműködésének támogatása;
- Képzés, szakoktatás, népfőiskolák előtérbe helyezése;
- Szaktanácsadás, modellgazdaságok, tájközpontok létrehozása;
- Szemléletformálás;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

3.1.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése;	(3) i. a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása (EMVA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.2 A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(3) ii. az élelmiszerlánc szervezésének – beleértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését –, az állatjólétnek és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása (EMVA)	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.3. Regionális együttműködés támogatása	(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA)	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA)	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

3.1.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
A támogatásban részesült feldolgozóipari vállalkozások árbevétel növekedése (%)	Eredmény	*1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése*
A támogatások által létrejött/letelepedett feldolgozóipari vállalkozások száma (db)	Eredmény	*1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése*
Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében (db)	Eredmény	*1.2. A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása*
Az együttműködésben résztvevő támogatott vállalkozások száma (db)	Eredmény	*1.3. Regionális együttműködés támogatása*
K+F+I támogatásban részesült vállalkozások száma a megyében (db)	Eredmény	*1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban*
Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE)	Eredmény	*Prioritás szintű indikátor*

3.1.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ;
1.2. A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások; - mezőgazdasági, élelmiszeripari klaszterek; - mezőgazdasági szövetkezetek; Egyéni gazdaságok; - nem üzemszerű, ház körüli termelést folytatók	- Somogy Megyei Önkormányzat; - Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ;
1.3. Regionális együttműködés támogatása	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások; - mezőgazdasági, élelmiszeripari klaszterek; - mezőgazdasági szövetkezetek; Egyéni gazdaságok;	- Somogy Megyei Önkormányzat; - Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ;
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások; - mezőgazdasági, élelmiszeripari klaszterek;	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai (pl. Kaposvári Egyetem); - egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek.

3.1.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

Az 1. prioritás súlya a teljes programon belül ***5,64%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***4,66%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	TOP 1. prioritás	VP 3. prioritás GINOP 1. prioritás
1.2. A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	TOP 1. prioritás	VP 3. prioritás GINOP 1. prioritás
1.3. Regionális együttműködés támogatása	TOP 1. prioritás	VP 3. prioritás GINOP 1. prioritás
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	–	VP 1. prioritás GINOP 2. prioritás

3.2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

3.2.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Somogy megye gazdasági teljesítménye a rendszerváltás óta lassabb ütemben fejlődött, mint az ország egésze, így egy leszakadó tendencia érvényesült, mely az országosnál magasabb mértékű munkanélküliséggel párosult. A megyébe az elmúlt 20-25 évben csekély mértékű külföldi tőkebefektetés érkezett, valamint a K+F ráfordítások mértéke is alacsony szinten alakult. E mellett Somogy megye kedvező természeti és környezeti adottságokkal rendelkezik, régi hagyományokra épülő feldolgozóipari vállalkozói kör alakult ki és működik.

Az ipari és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások a nagyobb városokban és közvetlen vonzáskörzetükben, valamint a Balaton parti településeken koncentrálódnak. A vállalkozás-sűrűség a megyében alacsonyabb, mint az országos átlag, a megyén belül jelentős különbségek alakultak ki, a megye vidéki térségeiben nagyon alacsony a működő vállalkozások száma. A megyében önálló felsőoktatási intézményként a Kaposvári Egyetem működése kedvező hatással van a munkaerő képzettségi szintjére a fiatalabb korosztály tekintetében, valamint a K+F+I legfontosabb megyei tudásbázisának tekinthető.

A prioritás célja a megyében a foglalkoztatási szint növelése és a gazdasági szektor jövedelemtermelő képességének erősítése, ami által Somogy megye gazdaságilag aktív népessége biztos megélhetéshez szükséges jövedelmi szinten képes élni. Ehhez szükség van a megyében tevékenykedő vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására, a hiányzó üzleti infrastruktúra megteremtésének támogatására, a K+F+I területén a ráfordítások növelésére, az innovációs szemlélet és a hálózatok, együttműködések ösztönzésére. Elengedhetetlen új vállalkozások indításának segítése, a vállalkozói szemlélet és a vállalkozási és szakmai ismeretek kiteljesítése.

3.2.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

A prioritás céljának eléréséhez kapcsolódó indikatív intézkedések az alábbiakban határozhatóak meg:

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

Az ***intézkedés célja*** a vállalkozások foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének növelése. A kis- és középvállalkozások jelenleg is jelentős szerepet vállalnak Somogy megyében rendelkezésre álló munkaerő hasznosításában, de ezen a téren még további hasznosítatlan erőforrások várnak kihasználásra. Az intézkedés keretében biztosítható, hogy a működő vállalkozások technológiai fejlesztéseikhez segítséget kapnak, korszerű, az igényeket kiszolgálni képes szabad üzleti hasznosításra alkalmas gazdasági területek létrehozásával új vállalkozások letelepedésére nyílik lehetőség, illetve meglévő vállalkozások nyerhetnek

tevékenységükhöz megfelelő telephelyet. Az újonnan alakított vállalkozások az inkubációs szolgáltatások fejlesztésével, szélesítésével kapnak további segítséget a megerősödéshez.

Aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazásának támogatásával közvetlen lehetőség van a foglalkoztatás-bővítő programok megvalósítására.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Ipari Parkok, inkubátorházak, logisztikai központok, barnamezős iparterületek infrastruktúrájának és szolgáltatásainak fejlesztése;
- Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztését és versenyképességének növelését szolgáló beruházások és szolgáltatások támogatása;
- A vállalkozások telephelyfejlesztéseinek támogatása;
- Komplex foglalkoztatási programok támogatása, térségi foglalkoztatási paktumok működésének elősegítése, a szakképzés keresleti és kínálati oldalának összehangolásának erősítése;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő ipari parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet szerinti szabad vállalkozási zóna címmel rendelkező települések, a korábbi kistérségi lehatárolás szerinti Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi térség területe.

Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

2.2. intézkedés: K+F+I tevékenység ösztönzése

Az ***intézkedés célja*** a vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének ösztönzése, a somogyi vállalkozások innováció-tudatosságának erősítése, a vállalkozások és a tudásbázisok kapcsolatának megteremtése, szorosabbá fűzése.

Jelenleg Somogy megye országos összehasonlításban szerény súlyt képvisel a K+F ráfordítások terén, annak ellenére, hogy a megyében van felsőoktatási bázis és egy stabil kis- és középvállalkozói szektor is jelen van.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Vállalkozások K+F+I tevékenységének támogatása;
- Alkalmazott kutatások és prototípusok létrehozásának támogatása;
- Tudásbázisok megerősítése, kutatói kapacitások fejlesztése;
- A kutatói szféra és a vállalkozási szféra közötti kapcsolatok erősítése;
- Az innovációs szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

A kutatás-fejlesztés és innováció ösztönzése tekintetében Somogy megye tekintetében kiemelkedő a megyeszékhely Kaposvár térségének, mint a legfontosabb tudásbázist befogadó közeg. E mellet a nagyobb városok (Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs) térségére kell koncentrálni az erőforrásokat.

A K+F+I tevékenységet elsősorban a már meglévő hagyományokkal rendelkező iparágakban szükséges ösztönözni, mint az élelmiszeripar, faipar, gépipar és környezetipar (hulladékfeldolgozás, megújuló energiák hasznosítása).

2.3. intézkedés: Vállalkozások együttműködésének támogatása

Az ***intézkedés célja*** a piacgazdasági viszonyok között működő mikro-, kis- és középvállalkozások kiaknázzák az együttműködésben rejlő szinergikus hatásokat és ezáltal stabilizálják működésüket és fokozzák eredményességüket.

A vállalkozások több területen is hasznosítani képesek az együttműködésben rejlő lehetőségeket: a K+F+I területén, közös alapanyag beszerzés, előállítás, beszállítói rendszerekhez való kapcsolódás, munkaerő toborzás és szakképzés, marketing- és értékesítési csatornák működtetése, piacbővítés, stb.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Somogy megyében működő klaszterkezdeményezések erősítése;
- Új horizontális vagy vertikális szemlélettel szerveződő vállalati együttműködések felkarolása;
- A horvát-magyar határ menti gazdasági kapcsolatok fejlesztése;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

A horvát-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése terén Somogy megye közvetlen határ menti barcsi, nagyatádi és csurgói térség mellet a megyeszékhely térsége kiemelt fontosságú. A klaszterek támogatása során a már működő klasztereket kell preferálni.

2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása

Az ***intézkedés célja*** a Somogy megyébe érkező külső források növelése, kapcsolódva az üzleti infrastruktúra fejlesztések hasznosításához. Célként fogalmazható meg új vállalkozások létrejöttének segítése és a meglévő vállalkozások hatékonyságának erősítése tanácsadási és pénzügyi eszközök alkalmazásával.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Megyei szintű befektetés-ösztönző és piacra jutást segítő rendszer kialakítása és működtetése, összehangolva az üzleti infrastruktúra fejlesztési beavatkozásokkal;
- Megyei szintű vállalati tanácsadási program megvalósítása;

- Gazdaságfejlesztési projektek előkészítése, mentorálása, közösségi integrálása, kísérleti fejlesztések előkészítése, megvalósítása;
- Visszatérítendő pénzügyi eszközök megyei szintű alkalmazása a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében (pl. tőke, hitel és garanciális alapok működtetése);

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedést a megye területi céljaival összhangban a megye területén valósítandó meg, kiemelt figyelmet szentelve a megyében fekvő szabad vállalkozási zóna térségére.

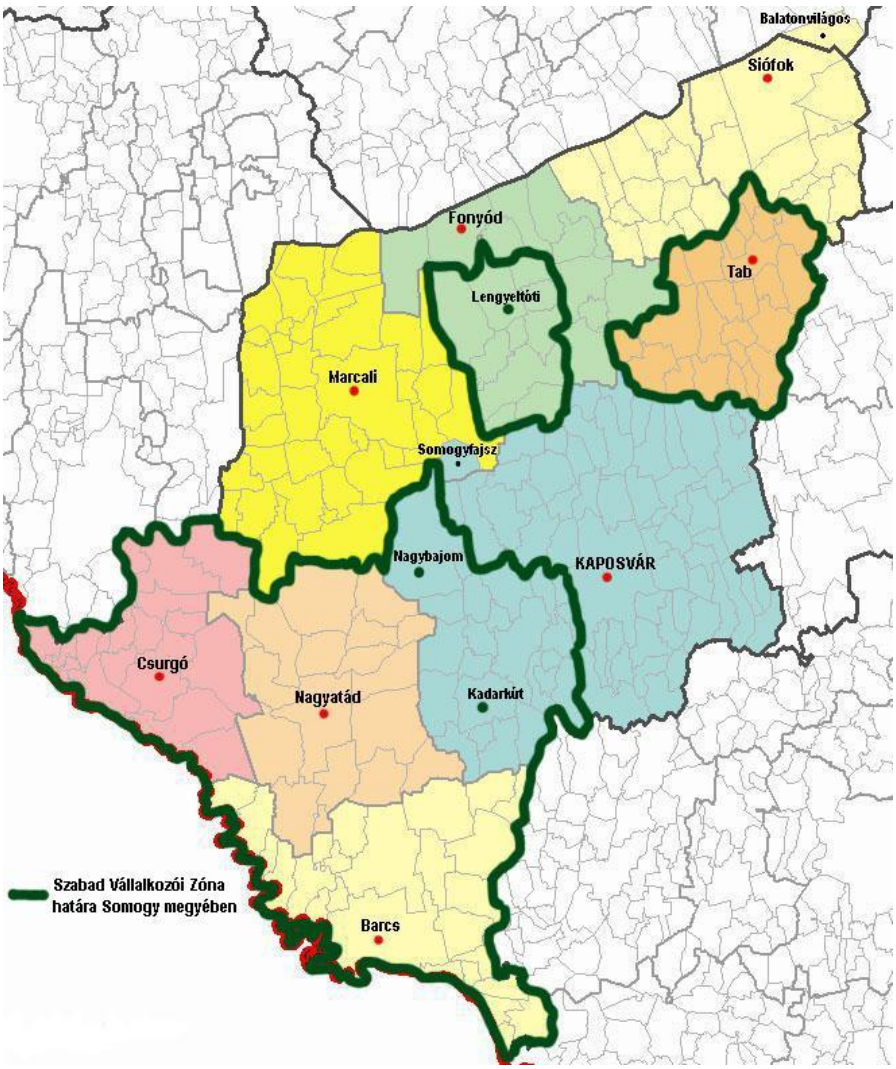

3. ábra: Szabad Vállalkozási Zónák Somogy megyében

3.2.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása (8) A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitásának ösztönzése	(3) v. a korszerű termék- és szolgáltatás-fejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása (ERFA) (3) iii. a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése (ERFA) (8) viii. üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikrovállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása (ERFA) (8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munkanélküliek és a munkaerőpiactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	(1) A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	(1) iii. a vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása (8) A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitásának ösztönzése	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

3.2.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
A fejlesztések eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága (ha)	Eredmény	*2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása*
Klaszterekben, támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok száma (db)	Eredmény	*2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása*
Somogy megyében székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások számának változása az ipari és szolgáltató szektorban (%)	Eredmény	*Prioritás szintű indikátor*
Somogy megyében teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE)	Eredmény	*Prioritás szintű indikátor*
Támogatásban részesült vállalkozások száma Somogy megyében (db)	Output	*Prioritás szintű indikátor*

3.2.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő ipari termelő vagy szolgáltató mikro-, kis- és középvállalkozások; - ipari park, inkubátorház, iparterület működtető, cím birtokos, tulajdonos gazdasági társaság, önkormányzat.	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - Somogy Megyei Önkormányzat; - Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség.
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő ipari termelő vagy szolgáltató mikro-, kis- és középvállalkozások; - kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; - egyéb kutatóhelyek; - Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség.	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - Somogy Megyei Önkormányzat; - Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség.
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő ipari termelő vagy szolgáltató vállalkozások; - vállalkozásokat segítő civil szervezetek.	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - Somogy Megyei Önkormányzat; - Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség.
2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő ipari termelő vagy szolgáltató mikro-, kis- és középvállalkozások.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - Pénzügyi közvetítők; -; Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség.

3.2.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

A 2. prioritás súlya a teljes programon belül ***13,73%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***23,39%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	TOP 1. prioritás TOP 6. prioritás	GINOP 1. prioritás GINOP 5. prioritás
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	–	GINOP 2. prioritás VP 1. prioritás
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	–	GINOP 1. prioritás (CRO-HU OP)
2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	TOP 1. prioritás TOP 6. prioritás	GINOP 1. prioritás GINOP 6. prioritás

3.3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.3.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A turizmus a hazai fejlesztéspolitika foglalkoztatási céljainak megvalósítását tekintve kiemelt ágazatként, annak egyik elsődleges területeként jelenik meg. Teljesítőképességének javulása a foglalkoztatás terén látványosan megmutatkozik, a növekvő kereslet kielégítése képzettségtől függetlenül széles rétegek számára biztosít munkalehetőséget. Somogy megye gazdaságában bár jelentős szerepet játszik az idegenforgalom, adottságai, elsősorban természeti- és táji értékei, a termál- és gyógyvíz jelenléte ennél nagyobb arányú részesedést feltételeznének. A Balaton jelenleg is az ország második, egyben a megye első számú turisztikai célpontja, de az alapvetően kedvezőtlen folyamatokat az előző tervezési időszakban uniós forrásból megvalósuló fejlesztések sem voltak képesek érdemben befolyásolni. A turisztikai kínálat koncentráltsága mellett probléma a kínálati elemek kapcsolódásának, egymásra épülésének hiánya, a szolgáltatások esetenként alacsony színvonala, de az együttműködés nem megfelelő szintje is. A vendégforgalmi adatokat tekintve elsősorban nem a vendégek távolmaradása, sokkal inkább a vendégéjszakák számának csökkenése, és az ezzel együtt járó átlagos tartózkodási idő rövidülése az, ami igazi problémát jelent.

A prioritás célja ennek megfelelően Somogy megye turisztikai versenyképességének javítása, ismert és kedvelt turisztikai célterületté válásának támogatása a rendelkezésre álló erőforrások és a megye specifikus termékek, mint kitörési lehetőségek kihasználásával, a szezonalitás negatív hatásainak csökkentésével. Ezt támogatandó cél a turisztikai mutatók javítása, mind a látogatók, mind a vendégek és a vendégéjszakák számának, mind az turisták átlagos tartózkodási idejének és költésének a növelése. Mindezeken keresztül a turizmus gazdasági hozzájárulásának emelése és a munkahelyteremtés.

A fent meghatározott célok elérése érdekében a prioritás keretében az intézkedések három jól elkülönülő csoportját szükséges megfogalmazni: az *1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése*, a *2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás-fejlesztés* és a *3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése*.

A nemzeti turizmus stratégiai dokumentumaiban foglaltakhoz szorosan illeszkedve szükséges a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (kulturális-, örökség-, egészség-, vízi, kerékpáros, lovas, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) célzott, a turisztikai magterületekre (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) fókuszált fejlesztése. Mindez jelenti komplex turisztikai termékek – azaz attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások – létrehozását, és a már működő turisztikai attrakciók minőségének javítását és szolgáltatásainak bővítését újszerű, kreatív beavatkozások révén. A megye legfőbb vonzerejét jelentő, kiemelt fejlesztéseket az intézkedés keretében komplementer egészítik ki az elsősorban a helyi termékeket előállító, az örökséget megőrző és a hagyományokat ápoló, azokat turisztikai termékelemekké fejlesztő kis léptékű beavatkozások a vidéki térségekben – egyaránt hozzájárulva a gazdaság nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikációjához.

A területi és termék preferenciák alapján megvalósuló attrakciók fejlesztése mellett a piaci (vendég-) igényeket és a keresletet ténylegesen kielégítő turisztikai szuprastruktúra (szálláshely-, vendéglátó-, program- és kiegészítő szolgáltatás-kínálat) fejlesztése ugyanúgy elengedhetetlen. A kapacitások jobb kihasználására törekedve az üzleti célú szállás- és vendéglátóhelyek mennyiségi fejlesztése helyett a szolgáltatások minőségi színvonalának emelése kell, hogy elsődlegesen szempont legyen – a hiánypótló kapacitások létrehozásának lehetőségét természetesen nem kizárva. A vidékies területeken, és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) településein különösen indokolttá vált az üzleti magánszálláshely-kínálat (egyéb szálláshelyek) megújítása, így a minőségi fordulatot eredményező kisebb léptékű támogatások ugyanúgy a második intézkedéshez kapcsolódóan jelennek meg.

A turizmus élénkítését szolgáló harmadik intézkedés-csoport keretében kerül sor a támogató hálózati (és intézmény-) rendszerek különböző területi szinteken történő megerősítésére, a már megalakult helyi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek (TDM) működésének stabilizálására, és a térségi, azaz megyei, illetve a Balaton turisztikai régiót lefedő szervezet létrehozására, továbbá az előtérbe állított megyei termékek köré szerveződött klaszterek, valamint védjegy- és minősítési rendszerek fejlesztésére.

Fontos és a program megvalósításának szakaszában sem elhanyagolható szempont, hogy a jelen beruházási prioritás keretében rögzített intézkedésekhez csak azon megye specifikus fejlesztési elképzelések illeszthetők, amelyek képesek a turizmus termékeket és a fejlesztési területek illetően meghatározott szűkítő feltételeket (priorizálást) teljesíteni. A program megvalósítást támogatandó külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele. Az intézkedések erősítik a megyei turizmus szektort, annak gazdasági teljesítőképességét, munkahelyteremtését és jövedelmezőségét is. Az intézkedés keretében elsősorban a megyei KKV-k fejlesztését, termelékenységük növekedését kell elősegíteni, és csak másodsorban az önkormányzatok által végrehajtott fejlesztéseket, amelyek szükségesek ugyan a vendégforgalom növelése érdekében, de csak közvetve hatnak a vállalkozások jövedelmezőségére.

3.3.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

Az ***intézkedés célja*** a megye sajátos értékeire építő, versenyképes, a turisták igényeinek megfelelő magas minőségű turisztikai termékek, azon belül turisztikai attrakciók és szolgáltatások kialakítása és fejlesztése oly módon, hogy a látogatók száma és a turisták átlagos tartózkodási ideje stabilan és fenntarthatóan növekedjen, illetve a turizmus területi és térbeli koncentrációja csökkenjen. Kiemelt cél a komplex, egymáshoz kapcsolódó, egymást kiegészítő attrakciók és szolgáltatások, illetve a hálózatos együttműködések (pl. tematikus utak) kialakításának és fejlesztésének ösztönzése.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Történelmi és kulturális örökség turisztikai hasznosítása, természeti és környezeti értékek ökoturisztikai célú fejlesztése, a Balaton, mint természeti érték turisztikai célú fejlesztése (személyhajó kikötők, vitorláskikötők, csónakkikötők, strandok stb.) az EuroVelo és hazai törzshálózat részét képező és ahhoz fizikailag csatlakozó kerékpárforgalmi létesítmények és kapcsolódó kerékpáros turisztikai szolgáltatások kialakítása és fejlesztése, országos, de legalább regionális jelentőségű gyógy- és termálfürdők, egészségturisztikai helyszínek technológiai és szolgáltatásfejlesztése, új és innovatív turisztikai termékek létrehozása;
- Különösen vidéki térségekben emellett: helyi termékeket előállító, a vidéki örökséget megőrző és a hagyományokat ápoló, azokat turisztikai termékelemekké fejlesztő kis léptékű beavatkozások, kerékpáros, továbbá lovas-, vadász-, horgász-, kulturális-, falusi- és agro turizmust szolgáló fejlesztések;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, lovas-, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés

Az ***intézkedés célja*** a szálláshelyek szolgáltatási színvonalának emelése, kapacitáskihasználtságuk javítása, továbbá minőségi vendéglátóhelyek kialakítása, közösen a szolgáltatások működéséből származó árbevételek-, ezáltal a jövedelemtermelő képesség növelése.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Elsősorban működő és egész évben nyitva tartó, a 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet szerinti szálláshelyek (ide értve az egyéb szálláshelyeket is) magasabb színvonalú szálláshelyekké történő fejlesztése, és/vagy ahhoz kapcsolódó minőségi élményeket és tartalmas időtöltési lehetőséget nyújtó szolgáltatások (wellness, konferencia stb.) fejlesztése;
- A helyi termékeken, a helyi gasztronómiai értékeken alapuló minőségi (egészséges, élményt nyújtó stb.) gasztronómiai kínálat létrehozása, működő vendéglátó vállalkozások korszerűsítése, technológiai- és szolgáltatásfejlesztése, meglévő attrakcióhoz / vonzerőhöz kötve;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az előző intézkedéshez kapcsolódva a megvalósítás során a magterületi (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) és termék (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciák figyelembe vétele javasolt. Szálláshelyek és vendéglátóhelyek fejlesztését önállóan nem, csak már meglévő turisztikai attrakcióhoz és/vagy jelentősebb turisztikai szolgáltatáshoz kapcsolódva célszerű a gyakorlatba átültetni.

3.3. intézkedés: Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése

Az ***intézkedés célja*** a TDM rendszer már működő helyi szervezeteinek a stabilizálása és a még hiányzó, elsősorban kiemelt térségi és megyei ernyőszervezetek létrehozása, valamint működési feltételeik biztosítása és a szakmai feladatok támogatása. Célja továbbá a megyei kiemelt turisztikai termékek, témakörök mentén szerveződő (horizontális) turisztikai klaszterek életre hívása, a már meglévők működési feladatainak támogatása. A megye turizmusban érdekelt szereplőit összefogó szervezetek munkája révén összehangolt, összekapcsolt vagy közös termékek és szolgáltatások jelennek meg a piacon, növelve ezáltal a megye turisztikai versenyképességét és teljesítményét egyaránt.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- TDM szervezetek esetében: termékfejlesztési feladatok (adatgyűjtés, kutatás, felmérés, stratégiaalkotás stb.), információs rendszerek működtetése (iroda, táblarendszerek, mobil applikációk stb.) szervezetfejlesztés, szemléletformálás, oktatás és képzés, promóciós és marketingtevékenységek, a munkaszervezet működését támogató, valamint a turistafogadás feltételeit elősegítő, komfortérzetet növelő kisléptékű infrastruktúrafejlesztés (kerékpárkölcsönző, rendezvény stb.) és eszközbeszerzés;
- Klaszterek esetében: termékfejlesztési feladatok (adatgyűjtés, kutatás, felmérés, elemzés stb), látogatómenedzsment-rendszerek működtetése, termékalapú márkaépítés, kommunikációs és marketingtevékenységek, turisztikai szolgáltatásokkal, termékekkel összefüggő minőségbiztosítási- és védjegyrendszerek kialakítása, beszállítói rendszerek kialakítása;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt azzal a kikötéssel, hogy a már működő szervezetek, hálózatok fejlesztései előre sorolandók.

3.3.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(6) vii. a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve… az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(3) v. a korszerű termék- és szolgáltatás-fejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve… az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

3.3.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	Eredmény	*3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése*
A fejlesztett turisztikai attrakció / szolgáltatás (ide értve a szálláshelyeket és a vendéglátóhelyeket) árbevétel növekedése (%)	Eredmény	*3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése*
Vendégek száma (fő)	Eredmény	*3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés*
A fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma (vendégéjszaka)	Eredmény	*3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés*
Az együttműködésben résztvevő turisztikai szolgáltatók (tagok) száma (db)	Eredmény	*3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése*
Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE)	Eredmény	*Prioritás szintű indikátor*

3.3.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	- vállalkozások: - gazdasági társaságok - szövetkezetek - SZJA hatálya alá tartozó egyéni vállalkozások; - költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek; - non-profit szervezetek és konzorciumaik.	- Balaton Fejlesztési Tanács; - Balatoni Integrációs Közhasznú NKft.; - helyi és térségi TDM-ek, turisztikai klaszterek; - Somogy Megyei Falusi Turizmus Szövetség; - Egyéb, turizmusban érintett jelentős szereplő.
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	- magánszemélyek (csak BKÜ és vidékfejlesztés); - magánvállalkozások: - gazdasági társaságok - szövetkezetek - SZJA hatálya alá tartozó egyéni vállalkozások.	- Balaton Fejlesztési Tanács - Balatoni Integrációs Közhasznú NKft.; - helyi és térségi TDM-ek, turisztikai klaszterek; - Somogy Megyei Falusi Turizmus Szövetség; - Egyéb, turizmusban érintett jelentős szereplő.
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	TDM esetében: - non-profit szervezetek: - egyesületek - non-profit gazdasági társaságok Klaszter esetében: - vállalkozások: - gazdasági társaságok - non-profit szervezetek: - egyesületek - non-profit gazdasági társaságok.	- NGM Turizmusért Felelős Helyettes Államtitkárság; - Magyar TDM Szövetség.

3.3.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

A 3. prioritás súlya a teljes programon belül ***5,97%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***12,33%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	TOP 1. prioritás TOP 2. prioritás	GINOP 4. prioritás VP 6. prioritás CRO-HU OP
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	–	GINOP 1. prioritás VP 6. prioritás
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	TOP 1. prioritás	GINOP 1. prioritás

3.4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

3.4.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A lakosság képzettségi szintje szorosan összekapcsolódik a foglalkoztathatósággal és a gazdaság növekedési potenciáljával. A köznevelés rendszerének feladata, hogy a társadalom, a folyamatosan változó munkaerőpiac és gazdaság igényeinek megfelelni képes minőségi munkaerőt képezzen. Ennek érdekében biztosítani kell az elvárásoknak megfelelő szellemi, szakmai-tartalmi és fizikai környezetet a köznevelés és a felsőoktatás szereplői számára.

Somogy megyében széles alap- és középfokú oktatási intézményrendszer alakult ki, azonban az aprófalvas településszerkezet következményeként az alapfokú intézmények mikro térségenként szerveződnek. Az elmúlt időszakban jelentős infrastrukturális beruházások valósultak meg különösen a megye vidéki térségeiben, de e fejlesztések nem voltak teljes körűek, számos intézmény infrastrukturális állapota továbbra is fejlesztést igényel. A közoktatás minősége jelentős hatással van a fiatalok későbbi munkaerő-piaci lehetőségeire, ezért fontos, hogy a megyében nagy számban jelenlévő hátrányos-helyzetű és szegénység által veszélyeztetett lakosság is hozzáférjen a minőségi oktatáshoz. Ennek érdekében nemcsak infrastrukturális fejlesztések megvalósítására van szükség, hanem az oktatás hatékonyságát és eredményességét növelő tartalmi és módszertani fejlesztésekre is.

A megyében széles területet lefedő szakképzési intézményrendszer működik, de ezek szorosabb kapcsolódását a munkaerő-piaci elvárásokhoz erősíteni szükséges.

Somogyban a diplomások aránya alacsonyabb az országosnál, a megye vidéki térségeiben csekély számú diplomás található ezért ösztönözni kell azt, hogy a tehetséges fiatalok számára vonzóvá és elérhetővé váljon a felsőoktatás. Továbbá a felsőoktatás intézményei, a helyi gazdaság és szolgáltatási szektor kapcsolatát meg kell erősíteni, kiaknázva az együttműködések adta lehetőségeket.

A ***prioritás célja*** a megyében meglévő oktatási intézményrendszer működésének hatékonyságának és eredményességének növelése, a munkaerő-piaci elvárásokhoz való rugalmas alkalmazkodás erősítése, a hátrányos-helyzetű emberek oktatáshoz való hozzáférésének szélesítése, az iskolai kudarcok és lemorzsolódás csökkentése, a nem formális és informális tanulás szerepének erősítése. A megye tőkevonzó képessége erősítése érdekében az oktatási intézmények teljes körének fejlesztése, a piacorientált szakképzés kialakítása, a felsőoktatás komplex minőségi fejlesztése, tudásbázisának megfelelő kiaknázása, az élethosszig tartó tanulás széleskörű elterjesztése kiemelt szerepet kell, hogy játsszon.

3.4.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

A megyében két felsőfokú oktatási intézmény működik. A Kaposvári Egyetem négy karral, valamint a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Kaposvári Képzési Központja öt szakkal. Ezen intézmények tudásbázisát szükséges hosszú távon kiaknázni.

Az ***intézkedés célja*** hármas: egyrészt a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők számának növelése, másrészt a képzések minőségének és hatékonyságának növelése, harmadrészt pedig a megye felsőoktatási intézményeiben rejlő kutatási, képzési, szolgáltatási potenciálok kiaknázása és összhangba hozása a helyi piaci, gazdasági és társadalmi igényekkel.

Támogatni kell a munkaerő-piaci irányultságú, keresletvezérelt felsőoktatási és felnőttképzési rendszer fejlesztését, ezáltal a diplomás munkanélküliség csökkentését. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni a helyi szereplők közötti együttműködésekre, a hiányszakmákra irányuló fejlesztésekre, a piacorientált kutatás-fejlesztésre és innovációs potenciál erősítésére, digitális kompetenciák fejlesztésére, a tehetséges és hátrányos helyzetű fiatalok diplomaszerzésére, és az egész életen át tartó tanulást szolgáló fejlesztések ösztönzésére.

A célok elérése érdekében támogatni kívánjuk **a *felsőoktatási intézmények helyi gazdasági és társadalmi szerepének fejlesztését, együttműködéseik erősítését***. Ennek keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A helyi gazdasági szervezetek és a felsőoktatás K+F+I célú együttműködéseinek támogatása.
- A megye mezőgazdasági adottságainak (elsősorban zöldség- és gyümölcstermesztés, állattenyésztés, valamint erdő és vadgazdálkodás) hasznosításával és a Kaposvári Egyetem agrár-innovációs potenciáljának erősítésével nagyobb hozzáadott értékű termelési eljárások, termékek kifejlesztése és előállítása (kiemelten élelmiszeripar és feldolgozóipar területén).
- Az intézményekben felhalmozott tudás- és technológiatranszfer szolgáltatások és együttműködések fejlesztése.
- A lakosság számára nyújtott szolgáltatások bővítése és fejlesztése, komplex programok megvalósítása.

A gazdasági és társadalmi igények valamint a képzési kimenet közötti összhang megteremtésével biztosítható a megfelelő munkaerő ellátás és felsőoktatásból kilépők elhelyezkedésének sikeressége. Ehhez járul hozzá ***a felsőoktatási képzési kínálat minőségi és gyakorlatorientált helyi igényeket kiszolgáló fejlesztése. Támogatható tevékenységek***:

- A képzési kínálat és a helyi (térségi) munkaerőpiac kapcsolatának fejlesztése az „intelligens szakosodás” céljaihoz igazodóan. Képzési programok bővítése és fejlesztése, olyan képzési tartalom és gyakorlati helyek kialakításán keresztül mely biztosítja a hallgatók számára a gyakorlati tapasztalatokra épülő képzettség

megszerzését, a duális képzési forma megerősítésén keresztül. Ennek keretében együttműködések kialakítása, át- és továbbképzések indítása a megye hiányszakmáiban (egészségügyi és szociális területen is).

- Kapcsolódó tananyagfejlesztések, valamint a vállalkozóságot támogató képzési elemek beépítése a tananyagokba.
- A felsőoktatásban résztvevők digitális tudásának fejlesztése, az oktatást és tanulást segítő új digitális tartalmak, elektronikus szolgáltatások, hálózatok kialakítása és bevezetése, meglévők továbbfejlesztésére, valamint az intézmények gazdálkodását és üzemeltetését segítő fejlesztések megvalósítása.

A diplomások számának növelése a megyében, tehetséggondozás, felsőoktatásban való bennmaradás segítése tevékenységkör keretében az esélyteremtő és szociális dimenzió áll a fókuszban. A ***támogatható tevékenységek*** a lemorzsolódás megelőzésén keresztül kívánják elérni az elvárt célokat:

- A hallgatók számára biztosított intézményi szolgáltatások (beleértve a kollégiumi szolgáltatásokat is) fejlesztése, különösen a mentálhigiéné, egészségfejlesztés, testnevelési-sport területeken, de a kultúra, szabadidő-szórakozás területén is.
- Egyéni szükségletekre épülő és célzott programok megvalósítása, ösztöndíjrendszer, tehetséggondozó és hallgatói kutatóprogramok kialakítása illetve megvalósítása kiemelten a tehetséges és/vagy hátrányos helyzetű csoportok számára a helyi piaci szereplőkkel együttműködve, a képzett munkaerő helyben tartása érdekében.
- A középfokú oktatási intézményekkel történő kapcsolatok kialakítását, a középfokú oktatásból a felsőoktatásba való átmenetet segítő programok megvalósítása.
- A diploma megszerzését gátló nyelvi kompetenciák megszerzésére irányuló fejlesztések.
- Egész életen át tartó tanulást segítő és ösztönző programok.

A minőségi tartalmi fejlesztések sikeressége nagy arányban függ attól, hogy a kapcsolódó fizikai feltételektől. A fentiekben megfogalmazott tevékenység csoportok ***infrastrukturális fejlesztése*** az alábbi tevékenységekre fókuszál:

- Az infrastrukturális és eszközfejlesztéseknek a piac és gyakorlat-orientált ún. duális képzés számára megfelelő környezet, valamint a helyi gazdaságra épülő innovatív képzési, kutatási és technológiai fejlesztésekre és elsősorban helyi együttműködések kialakítására kell irányulniuk.
- A tudástranszfer-szolgáltatások eszköz- és feltételrendszerének kialakítása.
- A gazdasági igényekhez igazodóan további célzott területekhez, hiányszakokhoz, képzési kínálat megújításához, igény esetén újraindításához, átképzésekhez, továbbképzésekhez és felnőttképzéshez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése; valamint a távoktatás és egy új lehetőséget nyitó terület a nyílt forrású tanulás infrastruktúrájának kiépítése.

- Gyakorlatorientált oktató, tanuló és kutató terek kialakítása (előadók, szakszemináriumi termek, gyakorló helyek, laborok, kutatói szobák stb.), valamint közösségi, kulturális és társadalmi szolgáltató terek kialakítása.
- Az infokommunikációs infrastruktúra (oktatási, kutatási, valamint gazdálkodási és üzemeltetési) modernizálása, hálózati hozzáférés, az eszközellátottság növelése, az elektronikus szolgáltatások és tartalmak infrastrukturális feltételeinek fejlesztése a hozzáférhetőség javítása érdekében. A hallgatók mobilitásának, felsőoktatásban való bennmaradásának segítése érdekében szükséges kollégiumi fejlesztések, bővítések.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

Az ***intézkedés célja*** a megyében folyó szak- és felnőttképzés rendszerének és tartalmi elemeinek a gazdasági és társadalmi elvárásoknak megfelelő fejlesztése, továbbá a képzési rendszer alkalmazkodóképességének megteremtése mind a változó szükségleteket mutató munkaerő-piaci környezet, mind pedig a képzésekbe bekerülő célcsoport igényei alapján. Az alkalmazkodó képesség kialakításában kiemelt szerepet kell kapnia a duális képzési rendszer, az iskolai-vállalati együttműködések fejlesztésének, a munkaerő-piaci kereslet-kínálat, hiányszakmákra reflektáló, megfelelő irányok és arányok meghatározásának, szakmai és általános kompetenciák fejlesztésének, ennek megfelelő képzési tartalmak fejlesztésének és a tananyagok modernizációjának, valamint a kapcsolódó infrastruktúrafejlesztésnek.

Az intézkedés egyik hangsúlyos területe ***a duális képzési rendszer helyi igényekhez igazodó fejlesztése***. Cél, hogy a szak- és felnőttképzésből kikerülők minőségi, a munkaerőpiacon azonnal hasznosítható tudással rendelkezzenek, ezzel növelve számukra a munkaerő-piacon történő gyors elhelyezkedés esélyeit. A tevékenységcsoporton belül ***támogatható tevékenységek***:

- A megye szakképzési rendszerének munkaerő-piaci szempontú fejlesztése, a szak és felnőttképzéssel szemben támasztott „valós” piaci igények felmérése, előrejelzések készítése, megfelelő keretszámok beállítása, pályaorientációs rendszer kialakítása.
- Az iskolai és a felnőttképzés összehangolását szolgáló tevékenységek, együttműködések támogatása.
- Hiányzó szakképzések beindítása, kapcsolódó ösztöndíj rendszerrel, valamint a több funkciós és másodszakmás szakképesítések körének bővítése, illetve egyes szakmák esetében a képzési tartalom és képzési idő átalakítása a minőségi kimenetel érdekében, valamint a munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó át- és továbbképzési programok indítása.

- A szakképzési rendszer változásaihoz, az új OKJ-hez kapcsolódó tartalmi és módszertani fejlesztések. Ezen belül a tananyag-, taneszköz- és intézményhálózat fejlesztése, a gyakorlati képzőhelyek fejlesztése, a szakképzési kerettantervek továbbfejlesztését, rendszerszerű felülvizsgálatát, a szakképzésben résztvevők (iskolák, gyakorlati képzők és felnőttképzők) szakmai tanárainak és gyakorlati oktatóinak (tovább)képzése.
- Helyi szereplők szakképzési rendszerrel (beleértve a felnőttképzést is) való kapcsolatainak erősítése, közös képzési programok támogatása, helyi gyakorlati üzemi oktatás lehetőségének bővítése, tanműhelyek kialakítása, meglévők fejlesztése.
- Szakterületi képzési centrumok létrehozása és fejlesztése a tárgyi-személyi feltételek legoptimálisabb biztosítása érdekében.

Az intézkedés másik hangsúlyos területe **az élethosszig tartó tanulás ösztönzése**. Az egész életen át tartó tanulás központi szerepet tölt be a versenyképesség és foglalkoztathatóság szempontjainak tekintetében. Fontos, hogy a szak- és különösen a felnőttképzés rendszerébe ágyazva olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek megalapozzák és segítik az egész életen át tartó tanulást, a szakmai és kulcskompetenciák további fejlesztésének lehetőségét a folyamatosan változó munkaerő-piaci környezetben. A tevékenységcsoporton belül ***támogatható tevékenységek***:

- Munkaerő-piaci kulcskompetenciákat fejlesztő képzési programok, munkahelyi képzések (pl.: IKT, idegen nyelv, munkavállaláshoz kapcsolódó ismeretek).
- Munkerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportokra (pl.: közfoglalkoztatottak, fogyatékkal élők, alacsony képzettségűek, SNI tanulók, stb.) kiemelten fókuszáló célzott képzési, alap- és kulcskompetencia fejlesztési, valamint felzárkóztató programok.
- A szakmai munkát végző tanárok, gyakorlati oktatók módszertani kultúrájának folyamatos fejlesztését támogató programok.
- A vállalkozói ismeretek-, vállalkozóvá váláshoz köthető ismeretek oktatása, tananyagba történő beillesztése.
- Kapcsolódó infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

Az ***intézkedés célja*** olyan minőségi és hatékony oktatási és nevelési környezethez való egyenlő hozzáférés megteremtése, mely a versenyképes tudás megszerzéséhez szükséges ismeretek, alap- és kulcskompetenciák megszerzését szolgálja. Ennek feltétele, olyan szerves környezet biztosítása, melynek kialakítása során maximálisan figyelembevételre kerülnek a nevelés és oktatás megújuló szakmai-tartalmi követelményei, valamint a tanulók valós igényei. Az intézkedésben megvalósuló tevékenységek elősegítik a hátrányok kompenzálását,

az integrációs nevelés és oktatás megvalósulását - kiemelten a megye hátrányos helyzetű csoportok és romák által nagy arányban lakott településein -, a befogadó nevelést és oktatást, az iskolai kudarcok megelőzését és csökkentését, a sikeresség és tehetség kibontakoztatását, új módszerek bevezetését, a tanári szakmai felkészültség növelését.

A célok elérése érdekében elengedhetetlen az ***alap- és középfokú köznevelési intézmények szakmai-tartalmi fejlesztése*** az alábbi ***támogatható tevékenységek***en keresztül:

- A lemorzsolódást és korai iskolaelhagyást megelőző, annak mértékét csökkentő programok megvalósítása, új módszertanok bevezetése, együttműködések kialakítása.
- A szegregáció csökkentesét, az együttnevelést és a befogadó oktatási rendszert támogató tartalmak, programok megvalósítása.
- Szaktantárgyi módszertani megújulást segítő fejlesztések adaptálása.
- A nemzetiségi oktatás feltételrendszerének fejlesztése különös tekintettel a horvát, a roma és a német nemzetiség vonatkozásában.
- Az egész életen át tartó tanulást megalapozó és lehetővé tevő intézményi programok, innovációk megvalósítása mind formális, nem formális és informális tanulás keretiben (pl.: kompetencia-alapú oktatás, új tanulásszervezési eljárások és módszerek, idegen-nyelvoktatás, IKT, korai pályaorientáció, vállalkozói szellem, környezettudatos szemlélet, egészségfejlesztés, testmozgás-programok).
- A gyermekek számára önmaguk, motivációik, képességeik mélyebb megismerését lehetővé tevő átfogó kompetencia- és készségfejlesztés érdekében az oktatási intézmények pedagógiai programjának megvalósítását támogató, az iskolai oktatást kiegészítő, ahhoz illeszkedő tanórai, tanórán kívüli, szabadidős kulturális tevékenységek és programok megvalósítása (Pl: művészet-, dráma-, múzeum- és könyvtár-pedagógiai foglalkozások, az olvasási és digitális kompetenciák fejlesztése, tehetséggondozás, egyéb programok).
- Humánerőforrás szakmai fejlesztése, intézmények közötti együttműködések, szakmai közösségek létrehozásának elősegítése, „jó gyakorlatok”, adaptációja.
- Korszerű, hatékony es eredményes pedagógiai szakszolgálat és pedagógiai szakmai szolgáltatások biztosítása valamennyi tanulónak és nevelési-oktatási intézménynek.
- A középfokú oktatásban kiemelt helyen szerepelnek a differenciált képességfejlesztést, a kooperatív technikák elterjesztését és a hagyományos tantárgyi és tanórai kereteken túlmutató tartalmi fejlesztések.
- A közismereti oktatás fejlesztése a szakközépiskolákban és szakiskolákban.
- Kollégiumok nevelési és oktatási tevékenységeinek fejlesztése, szerepvállalásának biztosítása a tehetséggondozásban és felzárkóztatásban egyaránt, az iskolákkal való szoros együttműködések növelése.
- Együttműködések kialakítása az oktató-nevelő munkához szorosan kapcsolódó szociális és egészségügyi feladatokat ellátó intézményekkel, helyi szereplőkkel.

Minden infrastrukturális beruházás támogatása eseten kiemelt cél az esélyegyenlőség, azaz a befogadó oktatási gyakorlat és a szegregációmentesség biztosítása, különös tekintettel - a hátrányos helyzetű es a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási integrációjára, inklúziójára. A megvalósuló infrastrukturális fejlesztések figyelembe véve a környezettudatos gondolkodásmódot, a környezetbarát technológiák és anyagok alkalmazását, melyek különösen befolyásolják a korosztály viszonyulását élő és élettelen környezetünkhöz. Az ***alap- és középfokú köznevelési intézmények fizikai környezetének fejlesztése*** során ***támogatható tevékenységek***:

- A tartalmi fejlesztéseket és a befogadó nevelés-oktatást támogató/megalapozó a jogszabályi előírásoknak megfelelő egészséges és modern tanulási feltételeket megteremtő intézményi környezet infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése, mely megfelelően igazodik az adott korosztály igényeihez.
- Kiemelten kezelendő az idegen nyelvek oktatását támogató feltételek megteremtése, nyelvi laboratóriumok kialakítása.
- Az Információs és Kommunikációs Technológia fogadására és digitális tartalmak alkalmazására alkalmas infrastruktúra kiépítése.
- Az intézmények akadálymentesítése annak érdekében, hogy a létesítményekhez a sajátos nevelési igényű tanulók is hozzáférjenek.
- A nevelés-oktatást formális és nem formális keretek között szervező kiegészítő szolgáltatások, programok infrastrukturális feltételeinek megteremtése, melyek a tanulók motivációjára, aktivitására és szabadidő eltöltésére vannak hatással (mindennapos testnevelés, művészeti képzés, diákklubok, közösségi és kreatív terek stb.).
- Közoktatási intézmények konyhájának felújítása, bővítése, kapcsolódó eszközök és berendezések beszerzése.
- Középiskolai kollégiumok modernizálása, a kor követelményeinek és a diákok valós igényeinek megfelelő környezetet es ellátást biztosító fejlesztések megvalósítása.
- Pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátásához szükséges infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése.
- A nevelő, oktató munkához szorosan kapcsolódó szociális és egészségügyi feladatok ellátásához kapcsolódó infrastruktúra kialakítása (iskolaorvos, gyermekvédelem, iskolapszichológia, családsegítő szolgálások, stb.).

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

3.4.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	1. „A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése” 2. „Az IKT-hoz való hozzáfárás elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA) (2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (10) ii. a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) iv. az oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása, a tanulásból a munkába történő átmenet megkönnyítése, a szakmai oktatás és a képzési rendszerek megerősítése és minőségének javítása többek között a készségek iránti igény előrejelzésén alapuló mechanizmusok, a tananyagok kiigazítása, a munkaalapú tanulási rendszerek – beleértve a duális tanulási rendszereket és a tanulószerződéses gyakorlati képzéseket – létrehozása és továbbfejlesztése (ESZA) (10) v. az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	2. „Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása; (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munkanélküliek és a munkaerőpiactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) (8) ii. a fiatalok, különösen a nem foglalkoztatottak, oktatásban és képzésben nem részesülők, közöttük a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett és a marginalizálódott közösségekből jövő fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja, többek között az ifjúsági garancia végrehajtása révén (ESZA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) iv. az oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása, a tanulásból a munkába történő átmenet megkönnyítése, a szakmai oktatás és a képzési rendszerek megerősítése és minőségének javítása többek között a készségek iránti igény előrejelzésén alapuló mechanizmusok, a tananyagok kiigazítása, a munkaalapú tanulási rendszerek – beleértve a duális tanulási rendszereket és a tanulószerződéses gyakorlati	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	2. „Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(2) i. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (ESZA) (2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) v. az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (ERFA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

3.4.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
Helyi gazdasági szereplők és a felsőoktatási intézmények között létrejött együttműködések száma (db)	Eredmény	*4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára*
A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	Eredmény	*4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára*
Fejlesztett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló terek száma (db)	Output	*4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára*
Támogatott szak- és felnőttképzési infrastruktúra (m2)	Output	*4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása*
Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	Eredmény	*4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása*
Támogatott köznevelési infrastruktúra (m2)	Output	*4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése*
Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évismétlők számának csökkenése (%)	Eredmény	*4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése*

3.4.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	- Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; - kutatóhelyek és technológiai bázisok	- vállalkozások; - szak- és felnőtt képző intézmények; - középfokú oktatást és nevelést végző intézmények; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ;
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	- szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások.	- vállalkozások; - alapfokú oktatási és nevelési intézmények; - önkormányzatok; - Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ.
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	- oktatási, nevelési intézményt fenntartó, működtető szervezetek.	- a nevelő, oktató munkához szorosan kapcsolódó kulturális, szociális és egészségügyi feladatok ellátását végző intézmények; - települési önkormányzatok; - nemzetiségi önkormányzatok; - civil szervezetek, alapítványok, egyesületek; - egyházi jogi személyek.

3.4.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

A 4. prioritás súlya a teljes programon belül ***4,8%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***0,75%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	–	GINOP 2. prioritás GINOP 3. prioritás EFOP 3. prioritás EFOP 4. prioritás
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	TOP 6. prioritás	GINOP 3. prioritás GINOP 5. prioritás EFOP 3. prioritás EFOP 4. prioritás
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	–	EFOP 2. prioritás EFOP 3. prioritás EFOP 4. prioritás

3.5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

3.5.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A megújuló energiaforrások tekintetében Somogy megye jelentős potenciállal rendelkezik elsősorban a biomassza típusú energiahordozók terén, de gazdag lehetőségek rejlenek a geotermikus energia, valamint a napenergia felhasználás területein is. A megyei területfejlesztési koncepció átfogó célként fogalmazta meg a megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázását a fenntarthatóság ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével. Az energiahatékonyság növelése, a helyi erőforrások minél szélesebb körű hasznosítása nem csak az energiatermelő szektorban, de horizontális jelleggel minden termelési technológia során kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a fenntartható erőforrás gazdálkodás megteremtése érdekében. A fenti célok elérése érdekében a prioritás keretében támogatni szükséges az energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzését. A helyi közösségi, települési, település csoport szintjén történő önellátásra való törekvés kiemelt dimenziója az energiaellátásban való függetlenség elérése. Ennek érdekében cél a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott közösségi szintű energiatermelő- és ellátórendszerek elterjedésének ösztönzése, kiegészülve a szükséges technikai, technológiai feltételek biztosítását szolgáló háttér szolgáltatói szektor (tanácsadás, tervezés, kivitelezés, üzemeltetés, karbantartás) térségi szinten történő megerősítésével. Az önellátó helyi energiatermelő rendszerek megteremtését ahol a területi adottságok lehetővé teszik, nagymértékben elősegítheti a mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése.

Azon túl, hogy a természeti környezetre káros antropogén hatások kockázatát csökkentik, a településeken élő lakosság életminőségét jelentős mértékben javítják és a vállalkozások telephelyválasztásában is pozitív szerepet játszanak a környezetvédelmi (kommunális) szolgáltatási infrastruktúra rendszerek, úgymint a vezetékes ivóvíz szolgáltatás, a korszerű szennyvízkezelés és hulladékgazdálkodás rendszerei. A stratégia célként fogalmazza meg a megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása érdekében a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítását, valamint a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentését. Ennek érdekében szükség van a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítására, az előírt vízminőség biztosítására, a települések zöldfelületi és vízgazdálkodási rendszerének fejlesztésére, a településeken képződött nem közművel összegyűjtött szennyvíz, ill. szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetésének és kezelésének támogatására, a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítésére. A fenti célok elérése érdekében kiemelt jelentőséggel bír a környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése.

A fenntartható erőforrás gazdálkodás kiemelt területe a termelési és fogyasztási folyamatok során képződött hulladékok minél nagyobb arányú másodnyersanyagként történő újrahasznosítása. Ennek rendszerszintű alapfeltételei a térségi hulladékgazdálkodási programok megvalósulásával adottá váltak, azonban a hulladékfeldolgozásra és újrahasznosításra, valamint az e folyamatokat kiszolgáló technikák és technológiák fejlesztésére, gyártására és üzemük kiszolgálására (szervizelésére) szakosodott vállalkozások még hiányoznak a megyében.

A Somogyban erős bázissal rendelkező klasszikus ágazatokra, így pl. a gépgyártásra is építve a jelenleg hazánkban még kialakulóban levő, de jelentős perspektíva előtt álló környezetipari termelés és szolgáltatások területén erősíteni kell a helyi kis- és középvállalkozások bekapcsolódását az innovációs és termelési, szolgáltatási folyamatokba. Ennek érdekében a prioritás keretében szükséges támogatni a hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásait, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztéseket.

3.5.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

Az ***intézkedés célja*** az energiahatékonyság növelésének, a helyi- és megújuló energiaforrások minél szélesebb körű hasznosításának támogatása a gazdasági szférában horizontális jelleggel minden termelési technológia során a fenntartható erőforrás gazdálkodás megteremtése érdekében. Az intézkedés keretében biztosítható, hogy a környezetkímélő technológiák alkalmazása, valamint a környezeti erőforrások fenntartható használata ne csak a lakossági és önkormányzati alrendszerekben, de a termelési alrendszerben is széles körben ismertté és elterjedté válhasson.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A termelési folyamatok energiahatékonyságát fokozó, valamint a telephelyek energiaveszteségét csökkentő beruházások megvalósítása (egyedi jelleggel és ipari parki, inkubátor házi, logisztikai központi szolgáltatások keretében is).
- A vállalkozások energiaellátásának megújuló-, ill. helyi energiaforrások felhasználásával történő biztosítását szolgáló fejlesztések (egyedi jelleggel és ipari parki, inkubátor házi, logisztikai központi szolgáltatások keretében is).

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

Az ***intézkedés célja*** a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználási arányának növelését szolgáló beruházások támogatása az önkormányzati szektorban, a közintézményekben és a lakosság körében kiegészülve az energiahatékonyság javítását, az energiatakarékosságot biztosító fejlesztések támogatásával. További cél a minél hatékonyabb energiatermelés és helyben történő felhasználás érdekében az integrált közösségi szintű energiatermelés- és ellátás rendszereinek megteremtése. Az intézkedés megvalósulásával jelentős mértékben nőhet a helyben megtalálható, az adott térségre jellemző megújuló energiaforrások, így Somogyban különösen a biomassza, a geotermikus és a napenergia energiatermelésben való aránya.

Az intézkedés egyik fókuszterülete a ***közintézmények komplex energiahatékonysági felújítása***, melynek keretében az alábbi ***támogatható tevékenységek*** jelennek meg:

- Intézmények épületgépészeti rendszerének energetikai célú korszerűsítése. E tevékenységi körben támogatható a kazán cseréje kondenzációs kazánra és a szabályozás kialakítása, a hő leadók cseréje, a meleg vizes rendszer felújítása, a csövek hőszigetelése, világításkorszerűsítés és -szabályozás, lámpatestek cseréje, légtechnikai rendszer kiépítése hő visszanyerővel.
- Az intézmények épülethéj energiaveszteségének csökkentését szolgáló fejlesztések. Ennek keretében támogatható az épület homlokzatának, padlás- és pincefödémeinek utólagos, külső hőszigetelése, a nyílászárók cseréje és egyúttal a külső árnyékolás megoldása.

Szintén kiemelt fókuszterületet jelent az intézkedésen belül a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrásokat felhasználó ***lokális (épület, épületegyüttes) és közösségi (település, településcsoport) léptékű hő- és villamos energia előállító és elosztó rendszerek kiépítése***. *E tevékenységi körhöz kapcsolódó* ***támogatható tevékenységek:***

- Szigetüzemű és hálózatos, helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrásokat felhasználó energiatermelő berendezések telepítése. Ennek keretében támogatható napkollektorok, napelemek, szélgenerátorok, geotermikus- és földhő energiát hasznosító energiatermelő berendezések, biomassza, valamint biogáz alapú tüzelőberendezések és CHP üzemű berendezések, vagy ezek kombinációja alkotta kiserőművek (50 MW-nál kisebb névleges teljesítőképességű erőmű), ill. háztartási méretű kiserőművek (saját kisfeszültségű hálózatára csatlakozik, valamint a csatlakozási teljesítménye nem haladja meg az 50 kVA-t). Bár a Dráva folyó határfolyó státusza miatt, a megye kisvízfolyásai pedig esési viszonyaik alapján kevésbé alkalmasak rá, de adott esetben kis- (0,1-1 MW) és törpe (100 kW alatti kapacitás) vízerőművek telepítése is támogatható.
- Lokális (épületegyüttes) és közösségi (település, településcsoport) léptékű távhő- és villamos energiatovábbító/elosztó hálózatok kiépítése, fejlesztése.

- Megújuló energiahordozók helyi és közösségi szinten történő felhasználásra való előkészítését lehetővé tevő kapacitások létrehozása. Ennek keretében a letermelt biomassza alapú energiahordozók további feldolgozását (pl. aprító, brikettáló, pelletáló) valamint a biogáz előállítását szolgáló berendezések, technológiák telepítése.

Az energetikai beruházások hatékony megvalósítását és területileg összehangolt menedzsmentjét segíti az ***energetikai tanácsadás és területi koordináció intézményi hátterének megteremtése***. E tevékenységi kör kapcsán az alábbi ***támogatható tevékenységek*** jelennek meg:

- Energia tanácsadói szolgáltatás rendszerének kialakítása. Ennek keretében közvetlen személyre szóló energia-tanácsadás az önkormányzatok, a lakosság és gazdasági szereplők, speciális célcsoportként a rászoruló háztartások, idősek, alacsony jövedelműek számára, kiegészülve a tanácsadási szolgáltatás ellátásához szükséges intézményi és tárgyi feltételek megteremtésével.
- Az energiafelhasználással, az új energetikai rendszerek, rendszerelemek használatával összefüggő ismeretterjesztés, szemléletformálás a lakosság és az intézmények üzemeltetői, fenntartói körében.
- Önkormányzatok Fenntartható Energia Akcióprogramjainak (SEAP) elkészítése.
- A megújuló energiaforrásokra épülő energiahordozó előállítás (pl. biomassza termelés) és energiatermelés elemeinek és logisztikai folyamatainak térségi (pl. megyei szintű) koordinációja.
- Helyi foglalkoztatási paktumok létrehozása és szakmai koordinációja a megújuló energiaforrások (elsősorban biomassza) termelése, feldolgozása és hasznosítása terén.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

Az ***intézkedés célja*** az önellátó helyi energiatermelő rendszerek helyben előállított megújuló energiaforrással történő hosszú távú biztonságos ellátásának megteremtése, valamint a megyében nagy területeket kitevő mezőgazdasági célokra nem hasznosított és/vagy gazdaságosan nem hasznosítható területek művelés alá vonása, mindezen keresztül a helyi foglalkoztatási helyzet javítása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Energetikai ültetvények telepítése olyan területeken, ahol az egyéb célú művelés nem gazdaságos. Ennek keretében támogatható olyan gyorsan növő, rövid vágásfordulójú, sarjadásra hajlamos fás és lágyszárú fajok telepítése, amelyek a kevésbé jó termőképességű területeken is megélnek.
- Az energetikai ültetvények műveléséhez, valamint a megtermelt biomassza betakarításához szükséges („on farm") technika és technológia beszerzése a méretgazdaságossági korlátok figyelembevételével.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

Az ***intézkedés célja*** Somogy megye környezeti állapotának megóvása és a településeken élő lakosság életminőségének javítása érdekében a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság szintjének emelése, az ellátás minőségének javítása valamint a klímaváltozás káros környezeti kockázatainak csökkentése.

Az intézkedés keretében tovább folytatódhatnak a 2007-13-as EU-s programozási időszakban is jelentős forrásigényt mutató környezetvédelmi célú infrastrukturális fejlesztések, úgymint az EU-s határértékeknek megfelelő minőségű ivóvíz szolgáltatás biztosítását célzó ivóvízminőség javító beruházások, a még ellátatlan településeken a korszerű szennyvízelvezetési- és tisztítási fejlesztések, valamint a már kiépült térségi hulladékgazdálkodási rendszerek keretében a hulladékgyűjtés és elszállítás további minőségi és logisztikai fejlesztései. Mindemellett az intézkedés fontos eleme a településen élők lét- és vagyonbiztonságának növelése érdekében, a klímaváltozás hatására egyre gyakoribbá váló szélsőséges csapadékeseményeket követő ár- és belvízelöntések kockázatait csökkentő komplex vízrendezési fejlesztések megvalósítása.

Az intézkedés keretében meghatározott egyik legfontosabb tevékenység terület **a *lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását biztosító fejlesztések megvalósítása***. E körben ***támogatható tevékenységek***:

- A szolgáltatott közüzemi ivóvíz minőségi paraméterinek javítását szolgáló fejlesztések megvalósítása minden érintett településen, különösen a 201/2001 (X.25.) Korm. rendelet 6. sz. mellékletében előírt határértékeknek megfelelő minőség biztosítása érdekében, előnyben részesítve a térségi rendszerek kialakítását és kiemelt figyelmet fordítva a reális ivóvízigények és a szükségszerű léptékcsökkentés megvalósítására.
- A felszín alatti víz és a talaj szennyezettségét okozó antropogén tevékenységből eredő szervetlen és szerves szennyezőanyagok nyomon követését és kármentesítését szolgáló fejlesztések megvalósítása.

Az intézkedés másik kiemelt területe a ***települési szennyvízkezelési fejlesztések megvalósítása***. E fejlesztési területet szolgáló ***támogatható tevékenységek***:

- Korszerű szennyvízelvezetési és tisztítási rendszerek kiépítése, valamint a meglevő, de elavult rendszerek korszerűsítése a szennyvízelvezetési és tisztítási agglomerációkba tartozó településeken.
- A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések korszerű szennyvízkezelési beruházásainak megvalósítása. Ennek keretében támogathatóak a gyűjtőrendszer és természetközeli szennyvíztisztító telep kiépítése, a tisztított szennyvíz elszikkasztásával, illetve helyben tartásával, vagy felszíni vízbe vezetésével, továbbá közszolgáltatásba vont egyedi szennyvízkezelő berendezések telepítése a tisztított szennyvíz helyben tartásával, hasznosításával, vagy felszíni vízbe történő bevezetésével.

Az intézkedés keretében a klímaváltozás lehetséges kockázatainak mérséklését szolgáló kiemelt fejlesztési terület a ***települési vízgazdálkodási rendszerek fejlesztése***. E fejlesztési tématerülethez kapcsolódó ***támogatható tevékenységek***:

- Belterület védelmét szolgáló csapadék- és belvízelvezető-hálózat fejlesztése, rekonstrukciója. Ennek keretében támogatható elválasztott rendszerű csapadék-, ill. belvízvíz elvezető hálózat kiépítése, felújítása, fejlesztése, belterületet védő övárok-rendszer, szűrőmezők, valamint a vízvisszatartást szolgáló fejlesztések megvalósítása;
- Belterületet veszélyeztető vízfolyások vízkár elhárítási fejlesztései. Ennek keretében árvízvédelmi töltések lokális fejlesztése, rekonstrukciója, belterületen áthúzódó vízfolyások és csatornák, valamint a belterületről elvezetett csapadékvizeket befogadó vízfolyások és belvízelvezető csatornák fejlesztése;
- Vízkár elhárítási célú tározók, árvízi tározók fejlesztése, rekonstrukciója. Ennek keretében tározó, záportározó, árvízcsúcs csökkentő tározó építése, fejlesztése.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti településeken elsősorban a természetközeli szennyvíztisztítási technológiák, valamint az egyedi szennyvízkezelő berendezések alkalmazása preferált.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

Az ***intézkedés célja*** a szelektív hulladékgyűjtés arányának növekedésére építve elsősorban a hulladékgazdálkodási programokban tervezett logisztikai csomópontok (nagyobb hulladékudvarok, átrakó állomások, hulladék feldolgozók), ill. lerakók helyszínéül kijelölt településeken ösztönözni a szelektíven gyűjtött, ill. szétválogatott hulladékfrakciók további feldolgozására, másodnyersanyagok előállítására specializálódott vállalkozások letelepedését, valamint a meglevő vállalkozások bázisán e környezetvédelmi szempontból kiemelten fontos tevékenységi terület elterjedését.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A települési szilárd hulladékok elkülönített gyűjtési és szállítási rendszerének fejlesztése. Támogatható e körben a térségi hulladékgazdálkodási rendszerek logisztikai rendszereinek fejlesztése, a szelektív gyűjtő-, szállító- és előkezelő rendszerek és technológiák kiépítése, valamint kiegészítő jelleggel a lakosság számára a szelektív gyűjtés hatékonyságát fokozó, elterjedését ösztönző szemléletformáló kampányok, akciók lebonyolítása.
- Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok továbbkezelését, hasznosítását célzó beruházások megvalósítása.
- A másodnyersanyag termékpályák mentén feldolgozóipari együttműködések kialakítása, valamint közös K+F+I tevékenységek, kísérleti fejlesztések megvalósítása.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókuszok***:

Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

3.5.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; (4) ii. az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban; (6) ix. az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; (4) iii. az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása;	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	(6) a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	(6) ii. a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás az uniós környezeti vívmányok követelményeinek való megfelelés, és a tagállamok által megállapított, e követelményeken túlmutató beruházási igények kielégítése érdekében; (6) iv. a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása 5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	(6) a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (8). a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	(6) ix. az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása (8) x. helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása munkahelyek teremtése érdekében	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása

3.5.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos energia) a vállalkozásoknál (MW)	Eredmény	*5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése*
Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) a vállalkozásoknál (MW)	Eredmény	*5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése*
A vállalkozások elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	Eredmény	*5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése*
Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos energia) a középületekben (szigetszerű és közösségi rendszerekben) (MW)	Eredmény	*5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése*
Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) a középületekben (szigetszerű és közösségi rendszerekben) (MW)	Eredmény	*5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése*
A közintézmények elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	Eredmény	*5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése*
A fejlesztés eredményeként létrejött energetikai célú ültetvények termőterülete Somogy megyében (ha)	Eredmény	*5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése*
Ár- bel- és csapadék vízvédelmi fejlesztések által érintett (megvédett) lakosság száma Somogy megyében (fő)	Eredmény	*5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés*
Az újrafeldolgozással hasznosított hulladékok arányának növekedése Somogy megyében (%)	Eredmény	*5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása*

3.5.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások; - települési önkormányzatok.	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - megyei, ill. regionális energiaügynökségek; - szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; - egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek.
5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	- települési önkormányzatok; - települési önkormányzatok társulásai; - megújuló energiaforrásból termelő erőművek (villamos és fűtőművek); - megyei, ill. regionális energiaügynökségek.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; - egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek; - környezet- és természetvédelmi civil szervezetek.
5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése	- Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő agrár- és erdészeti vállalkozások, őstermelők; - települési önkormányzatok.	- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; - szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; - egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek.
5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	- települési önkormányzatok és azok társulásai; - a Magyar Állam, mint tulajdonos nevében eljáró szervezet.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - környezet- és természetvédelmi civil szervezetek; - területileg illetékes VIZIG-ek. - területileg illetékes Vízügyi Hatóságok
5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	- térségi hulladékgazdálkodási társulások; - hulladékkezeléssel foglalkozó integrátor szervezetek; - Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások.	- Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; - Somogy Megyei Vállalkozói Központ; - szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; - egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek; - környezet- és természetvédelmi civil szervezetek.

3.5.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

Az 5. prioritás súlya a teljes programon belül ***7,9%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***11,48%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	-	GINOP 4. prioritás VP 5. prioritás
5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	TOP 1. prioritás TOP 3. prioritás TOP 6. prioritás	KEHOP 5. prioritás
5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése	–	VP 5. prioritás
5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	TOP 2. prioritás	KEHOP 1. prioritás KEHOP 2. prioritás
5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	TOP 1. prioritás	KEHOP 3. prioritás

3.6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

3.6.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Somogy megye népesedési viszonyai az országos átlagnál kedvezőtlenebbek, mely elsősorban a térség aprófalvas településszerkezetéből fakad. Az elmúlt 10 évben folyamatos a születések számának csökkenése, emellett a népességfogyást tovább erősíti a lakosság elvándorlása. Az kialakuló egészségtelen korstruktúra a helyi közösségek felbomlásához, az elszegényedés tovább növeléséhez, a kulturális örökségek, hagyományok átörökítésének megszűnéséhez vezethet.

A megye déli és nyugati perifériku s területeit jellemzi leginkább az alacsony jövedelmi szint, magas munkanélküliség és a roma népesség magasabb aránya. Ezek a térségek halmozottan hátrányos helyzetük következtében önerejükből nehezen jutnak előre. A megye perifériku s területein élő csoportokon felül kiemelten szükséges kezelni a társadalom perifériáján élő, munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok (kiemelten a fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű személyek, valamint romák) társadalomba és a munka világába történő (re) integrációját. Ezen ***perifériku s területek és társadalmi csoportok tekintetében szükséges célzott komplex programszerű megközelítés alkalmazása***. A leghatásosabb beavatkozást a jövedelmek megteremtésén keresztül lehet indítani, a segélyezés helyett meg kell teremteni a lehetőséget, hogy a jelenleg gazdaságilag inaktív népesség visszakerüljön a munkaerő-piacra és munkája eredményeként tisztes megélhetést biztosító jövedelemre tegyen szert.

A megye rendkívül gazdag kulturális és történelmi értékek tekintetében. A hagyományok ápolásában, a kulturális sokszínűség megőrzésében nagy szerepet tölthetnek be a megyében és a tágabb térségben élő nemzetiségek. Somogy a kulturális értékek mellett rendkívül gazdag természeti értékekben. A ***természeti, táji és kulturális örökség védelme, megőrzése és megismertetése*** a külvilággal a somogyi emberek közös ügye, mely nagymértékben ***hozzájárul a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez***. A helyi hagyományok és értékek közös gondozása, bemutatása, a köréjük építhető programok, a hagyományok ápolása, elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését, hosszú távon a közösségek összetartó erejének növelését, és a civil aktivitás fokozódását eredményezi. A vidéki lakosság élethelyzete és elöregedése több egészségügyi és szociális civil szerveződés létrejöttét is igényelné.

A ***prioritás célja*** a helyi közösségek egészséges összetételének javítása, a foglalkoztathatóság növelése, a perifériku s területeken és társadalmi csoportokban élők megélhetésének és munkához jutásának támogatása. További cél a helyi identitástudat, a társadalmi kohézió és integráció elősegítése a ***helyi vidéki és városi közösségek szerepvállalásának növelése a közösségfejlesztés eszközeivel*** és a helyi értékek és belső erőforrások megerősítésével és felhasználásával. A megvalósuló fejlesztések által meg kell alapozni, hogy a helyi közösségek képesek legyenek saját mikrokörnyezetük fejlődését alakítani.

3.6.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

6.1. intézkedés: A perifférikus térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

Az elszegényedés megállítása érdekében ***az intézkedés célja***, hogy a megye perifférikus vidéki és városi térségeiben növekedjen a foglalkoztatás és a munkajövedelem nagysága, és területi alapú, helyismerethez kötött problémakezelés valósuljon meg. Ehhez olyan helyi potenciálok és problémák felkutatására és kiaknázására van szükség, amelyek szerves részei a helyi mindennapi életnek, kultúrának, de egy újfajta megközelítésmóddal, mely a foglalkoztathatóság és a piaci érvényesülés hatékony összekapcsolódását eredményezi a fenntartható helyi közösség szintjén. Cél továbbá, hogy tervszerűen megtehetők legyenek a kezdeti lépések a fiatalok helyben tartásához, valamint a gazdaságilag inaktív, hátrányos helyzetű lakosság (köztük romák) munkaerő-piacra történő visszavezetéséhez, akik számára többszörösen nehéz a munkához való jutás biztosítása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Helyi/térségi sajátosságokon alapuló foglalkoztatás fejlesztési és cselekvési terv kialakítása, a helyi erőforrások (humán, természeti, történeti, kulturális, stb.) beazonosítása, az ezekből fakadó gazdasági és foglalkoztatási lehetőségek feltérképezése közösségi részvétellel.
- Önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, ezen belül:
  - Foglalkoztatásban való részvételt, a tanulási és munkavégző képesség növelését szolgáló, az alapvető kompetenciák megszerzését, az alapkészségek megerősítését célzó képzési-fejlesztési programok indítása.
  - Egyénre szabott fejlesztés és segítségnyújtás, mentorálás, képzés, foglalkoztatásba ágyazott képzés, átmeneti jellegű támogatott foglalkoztatás, tranzit foglalkoztatás, speciális szolgáltatások stb.
- A helyi/térségi munkaerőpiacon hasznosítható vagy hiányszakmákban történő (szak) képzettség megszerzésének elősegítése (beleértve az át- és továbbképzést), a munkavállalási mobilitás ösztönzése, potenciális munkáltatókkal való kapcsolatok kialakítása, vállalkozóvá válást segítő programok.
- Kiemelten támogatandó helyi adottságokra épülő a piac- vagy a szociális gazdaság mechanizmusai szerint működő vállalkozások (pl. szociális vállalkozások, szövetkezetek) előkészítése és létrehozása, új modellek, innovatív megoldások kialakítása és bevezetése. Ezen belül megalapozó és előkészítő munkák (pl. piacelemzés, marketingstratégia), termelőinfrastruktúra kialakítása és eszközbeszerzés, termék- és szolgáltatásfejlesztés, oktatás és képzés, szociális gazdasági láncok kialakítása, piacra jutás, piacon való megjelenés segítése.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas és városi perifférikus térségei.

6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása

A megváltozott munkaképességűek életvitele - a tartósan fennálló egészségi problémájuk, betegségük, funkcionális zavaruk vagy egyéb egészségi korlátozottságuk miatt – jelentősen eltérhet a velük azonos paraméterekkel rendelkező egészséges társaiktól. A munkaerőpiacon való boldogulásuk a munkavégzésben való akadályozottságuk mértékétől, valamint az őket befogadó környezet segítségétől függ, ami foglalkoztatásukat, munkaerő-piaci (re)integrációjukat lehetővé teszi.

Az intézkedés célja a megváltozott munkaképességű és/vagy fogyatékkal élő emberek helyi igényekhez igazítható foglalkoztathatóságának és munkához jutásának segítése, közösségi részvételük, aktivitásuk ösztönzése. Cél, hogy a társadalmi befogadás erősödjön, és az előítéletek csökkenjenek.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A megváltozott munkaképességhez igazítható hiányszakmák, tevékenységek, foglalkoztatási lehetőségek azonosítása és a potenciális munkahelyek, foglalkoztatók felmérése, együttműködések, kapcsolati rendszer kialakítása.
- Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása.
- Megváltozott munkaképességű és/vagy felnőtt korú fogyatékkal élő emberek komplex rehabilitációját szolgáló programok megvalósítása. Egyéni és csoportos fejlesztés, tanácsadás, támogató szolgáltatások, (át)képzés, átmeneti foglalkoztatás, folyamatos mentorálás, családtagok támogatását szolgáló tevékenységek.
- A megváltozott munkaképességnek megfelelő fizikai környezet kialakítása, speciális eszközök, technikai segítség biztosítása.
- Társadalmi szemléletformáló akciók, programok megvalósítása. A szociális, egészségügyi, oktatás-nevelési, és kulturális területeken dolgozó szakembereket érzékenyítő tréningek megvalósítása.
- Szakemberképzés.
- Foglalkoztatás a szociális gazdaság eszközeivel.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Somogy megye teljes területén. Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása Kaposváron.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

Az intézkedés célja a településeken fellelhető helyi/térségi közösségi jelentőségű kulturális és természeti értékek megóvása, fenntarthatóságának, hasznosíthatóságának és a külvilág számára történő bemutathatóságának fejlesztése. Ki kell használni a helyi táji, (népi-) épített, tárgyi és szellemi örökség megismertetésében rejlő turisztikai és tudatformáló lehetőségeket (pl. környezettudatosság növelése, közösségi és kulturális identitás fejlesztése) szem előtt tartva azok tűrőképességét a hosszú távú fenntarthatóság biztosítása érdekében.

Az 1., 2. és 4. intézkedéssel, valamint a VII. prioritás 3. és 4. intézkedésével összhangban, illetve egymást kiegészítve, további cél, hogy a megvalósuló fejlesztések hozzájáruljanak a helyi lakosság megélhetésének és munkához való jutásának javításához, a helyi identitástudat és kulturális sokszínűség erősödéséhez.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A tárgyi és szellemi kulturális, néprajzi, természeti örökség fenntartását, későbbi hasznosítását szolgáló integrált fejlesztések előkészítése, a helyi kulturális örökség számbavétele és értelmezése, helyi stratégiák, tervek készítése.
- Natura 2000 hálózat, valamint a védett és a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok ismertségének javítását szolgáló fejlesztések támogatása.
- Élettelen természeti értékek megőrzését, természeti környezetének rekonstrukcióját, ismertségének javítását szolgáló fejlesztések támogatása.
- A somogyi és nemzetiségi kultúra, a népi építészet és lakáskultúra, környezetkultúra, a hagyományos gazdálkodás, a tradicionális életmód bemutatását, ismertségének javítását szolgáló fejlesztések; a közösségi, térségi és települési helyi identitást erősítő marketing akciók támogatása.
- A helyi (népi) mesterségek újratanítása a kulturális intézmények, a civil, az üzleti terület közös programja keretében, szakmaismertető és bemutató programsorozatok, kiállítások, helyi tehetségek, kreatív személyek sikeres életpályák bemutatása, vándorkiállítások kialakítása, a helyi identitás és kötődés erősítése érdekében.
- Helytörténeti, honismereti, helyi örökség programok, helyi és nemzetiségi sajátosságokra épülő hagyományok, ünnepek, interkulturális programok megteremtése.
- Kulturális és környezeti fenntarthatóságot szolgáló programok, akciók, és szemléletformáló fejlesztések támogatása: az ökologikus életmód, a fenntartható vidéki élet, a környezettudatos életmód lehetőségeinek újratanítása, a hagyományok, népi tudás átörökítését szolgáló fejlesztések.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas és városi perifférikus térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

Az intézkedés célja a helyi közösségek megtartó és az életminőséget javító képességének ösztönzése. A társadalmi együttműködés és összetartozás megerősítése, az aktív befogadás növelése a közösségfejlesztés eszközeivel. A közösségfejlesztés segítségével a települések (településrészek), szorosabban összetartozó (mikro) térségek közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztése, értékteremtő közösségek létrehozása valósul meg. Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések szükségszerűen hozzájárulnak a hátrányos helyzetű népességcsoportok társadalmi integrációjához is.

Ebben kiemelt szerepet kell szánni a civil szervezeteknek. A civil szervezetek nagy része nem rendelkezik kellő ismerettel, tudással és erőforrással a céljai és érdekeinek érvényesítéséhez. A aktivitásuk és szerepvállalásuk nem elég hatékony, az önkormányzatokkal való partneri együttműködéseik jellemzően még nem alakultak ki.

A helyi közösségek megerősítése, felzárkóztatása csak maguk az érintett közösségek aktív részvételével, szerepvállalásával és a civil társadalom megújulásával és megerősödésével válhat eredményessé.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A civil szervezetek támogató szerepének erősítését, a helyi együttműködések kialakítását, önkéntességre és a karitatív tevékenységre való hajlandóság és a humán kapacitás növelését szolgáló fejlesztések, önkéntes programok megvalósítása.
- A helyi társadalmi párbeszédet fenntartó egyeztetési mechanizmusok kiépítése és működtetése (állampolgári tanácsok, kerekasztalok stb.).
- Szoros közösségi összetartozás kialakítását és fejlesztését szolgáló a formális és informális tanulásnak is teret adó közösségi kezdeményezések támogatása, amelyek akár adott társadalmi csoportok (gyermekek, családok, fiatalok, idősek, romák, nemzetiségi csoportok, fogyatékkal élők, stb.) felzárkózást, életminőségének javítását, aktív szerepvállalását, közösségi kreatív alkotást vagy a helyi tudás hasznosítását segítik elő. (Pl.: gyerekesély programok, tanodák, szabadidős tevékenységek, klubok, hagyományőrző csoportok, egészség és életmód, fenntartható fejlődés, közbiztonság, egyéb programsorozatok)
- A társadalmi befogadás és együttműködés erősítését, hátránykompenzációt szolgáló komplex helyi programok megvalósítása, a település vagy település rész teljes lakosságának és a helyi önkormányzat, a civil szervezetek és lehetőség szerint az egyházak bevonásával.
- A közösségi terek kihasználtságát ösztönző programok megvalósítása.
- A fiatalok helyben maradását, érvényesülését, önálló életkezdését és letelepedését segítő programok megvalósítása, szakmai környezetének kialakítása.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas és városi perifférikus térségei.

3.6.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a periférikus térségekben	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása; (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	(8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munka-nélküliek és a munkaerő-piactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (9) v. a foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása (ESZA) (9) vi. közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák (ESZA) (9) viii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA) (9) xi. a szociális vállalkozások támogatása (ERFA) (9) xii. a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások (ERFA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)	I. A rendszeres munka-jövedelmet szerzők arányának növelése	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása; (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munka-nélküliek és a munkaerő-piactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdemé-nyezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA)	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása; (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	(6) iii. a biológiai sokféleség és a talaj megóvása, illetve helyreállítása és az ökoszisztéma-szolgáltatások előmozdítása, többek között a NATURA 2000 és a zöld infrastruktúrák révén (KA, ERFA) (6) vii. a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése (ERFA) 8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munka-nélküliek és a munkaerő-piactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	(9) i. az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai- társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

3.6.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő)	Output	*6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a periférikus térségekben* *6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása*
Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára (fő, FTE)	Eredmény	*6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a periférikus térségekben* *6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása*
A gazdaságilag inaktívak arányának csökkenés a 15-64 éves korosztályban, a megye periférikus járásaiban (%)	Eredmény	*6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a periférikus térségekben* *6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása*
Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma (db)	Eredmény	*6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása*
Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő)	Output	*6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása*
Támogatott civil szervezetek száma (db)	Output	*6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása*

3.6.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifériku térségekben	- Somogy Megyei Önkormányzat; - települési önkormányzatok; - önkormányzati intézmények; - nemzetiségi önkormányzatok; - civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; - egyházi jogi személyek; - szociális szövetkezetek; - Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások.	- megyei és járási hatáskörű művelődési központok, kulturális intézmények; - szak- és felnőttképzési intézmények; - Somogy Megyei Kereskedelmi és Ipari Kamara; - Somogy Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ.
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	- Somogy Megyei Önkormányzat; - települési önkormányzatok; - önkormányzati intézmények; - nemzetiségi önkormányzatok; - állami költségvetési szervek; - civil szervezetek, egyesületek, alapítványok, - egyházi jogi személyek; - szociális szövetkezetek; - Somogy megyében székhellyel, vagy telephellyel rendelkező, ill. betelepülő vállalkozások.	- szak- és felnőttképzési intézmények; - Somogy Megyei Kereskedelmi és Ipari Kamara; - Somogy Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ.
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	- Somogy Megyei Önkormányzat; - települési önkormányzatok; - önkormányzati intézmények; - nemzetiségi önkormányzatok; - civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; - egyházi jogi személyek.	- megyei és járási hatáskörű művelődési központok, múzeumigazgatóságok, kulturális intézmények; - szak- és felnőttképzési intézmények; - Múzeumigazgatóságok; - Somogy Megyei Kormányhivatal kulturális örökségek védelmét ellátó hivatala; - Nemzeti Park Igazgatóságok; - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete.
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	- Somogy Megyei Önkormányzat; - települési önkormányzatok; - önkormányzati intézmények; - nemzetiségi önkormányzatok; - civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; - egyházi jogi személyek.	- megyei és járási hatáskörű művelődési központok, kulturális intézmények; - szociális és egészségügyi területen működő intézmények és szolgáltatók.

3.6.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

A 6. prioritás súlya a teljes programon belül ***1,66%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***4,09%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifériku térségekben	TOP 1. prioritás TOP 6. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás VP 6. prioritás GINOP 4. prioritás GINOP 5. prioritás
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	TOP 6. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás VP 6. prioritás GINOP 4. prioritás GINOP 5. prioritás
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	TOP 1. prioritás TOP 5. prioritás TOP 6. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás VP 6. prioritás KEHOP 4. prioritás
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	TOP 5. prioritás TOP 6. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás VP 6. prioritás

3.7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

3.7.1. A prioritás szakmai tartalmának összefoglaló bemutatása és a prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A megye különböző területi szintjein jelentkező külső és belső közlekedési kapcsolatok hiánya, vagy csak nem megfelelő minősége azt is eredményezi, hogy a térség gazdasági értelemben vett kapcsolatrendszert csak nehezen képes fenntartani környezetével. Ugyanúgy, ahogy a lakosság, és különösen a hátrányos helyzetű térségekben élők alacsony fokú mobilitási hajlandósága, ez is a megye gazdasági fejlődésének útjában áll.

Egyrészt a nemzetközi és országos, másrészt a térségi elérhetőség javításával a megye eltérő sajátosságú területi egységei, legyen szó településről, városról és vonzáskörzetéről vagy járásról, képessé válnak kiaknázni gazdasági potenciáljukat és erősíteni versenyképességüket, gazdasági előnyöket is magában hordozó dinamikus kapcsolatrendszert fenntartva egymással és tágabb környezetükkel.

A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében a megyei közlekedési infrastruktúra fejlesztése esetében elsősorban a megye zártságának oldása, másodsorban a funkcionális, vagyis foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének a javítása a cél. A térségi kapcsolati hiányok felszámolása, a térségi jelentőségű mellékúthálózat korszerűsítése minden esetben a nagyfoglalkoztatók, a helyi gazdasági élet meghatározó szereplőinek hálózatokhoz történő csatlakozását, illetve a közforgalmú közlekedés hatékonyságának növelését kell, elősegítse.

Az integráltan tervezett, azaz az elérhetőség javítását és az élhető környezet kialakítását egyaránt figyelembe venni képes fenntartható települési mobilitás megvalósulása érdekében cél továbbá az egyéni autós közlekedés térnyerésének visszaszorítása, a közösségi és alternatív közlekedési módokat, a kerékpáros és a gyalogos közlekedést választók számának növelése. Ezen keresztül enyhül a városi közlekedés zsúfoltsága (a városi terek nagyobb arányban válnak használhatóvá a lakosság számára), de csökken a környezetszennyezés és az energiafogyasztás is. A helyi közösségi közlekedés környezetbarát fejlesztése, a multimodalitás fokozása, a közlekedésbiztonság javítása, valamint a kerékpáros és gyalogos hálózatok infrastruktúrafejlesztése együtt kell, végbe menjen.

Csak részben a kapcsolati hiányosságok okán, de a városok jellemzően funkcióhiányosak, foglalkoztatási (üzleti) és szolgáltatási szempontból egyaránt. A megye városainak többségében felhalmozódott jelentős beruházáshiányt a jellemzően közterületeket célzó, egy-két esetben már komplex településmegújító fejlesztések csökkentették ugyan, de a városok arculata és a lakókörnyezet minősége további sürgős beavatkozásokat igényel, különösen a romló státuszú és állapotú (szegregálódó és szegregált) városrészek vonatkozásában, ahol koncentráltan jelentkeznek a társadalmi problémák. A már végrehajtott beavatkozások következtében jellemzően a burkolt közterületek aránya növekedett, kevés a zöldfelület és elöregedett a növényállomány. A vidéki térségekben volumenét tekintve kisebb, de jellegében hasonló problémákkal kell szembenéznie a településeken élőknek.

A jövőbeli fejlesztések a megye településhálózatának megerősítését, a városok, különösen a járásközpontok foglalkoztató és szolgáltatási funkcióinak megszilárdítását, továbbá a települési környezet megújítását és fejlesztését kell, hogy célba vegyék. Kiváltképp szükség van a városközpontok gazdasági funkciójának megtartását vagy újjáélesztését, és a barnamezős területek és rozsdaövezetek kiemelten gazdaságfejlesztést megcélzó (csak ezt követően funkcióváltó) rehabilitációját felvállaló kezdeményezésekre. Másik oldalon biztosítani kell a városi zöld környezet meglétét, létre kell hozni az összefüggő városi zöldfelületi rendszereket, és elősegíteni azok fenntartását (intézményi háttér, géppark stb.).

A beavatkozások egy másik csoportját jelentik a szegregációval sújtott és a leszakadással fenyegetett városi területekhez kötődő szociális rehabilitációs programok. A hagyományosan követett logika – melynek legfőbb elemei az alapszükségletek és szolgáltatások, mint oktatás, egészségügyi- és szociális ellátás elérhetőségének javítása, az épített környezet fejlesztése és a lakhatási funkciók erősítése – mellett kiemelt cél a foglalkoztatási szint növelése (a leszakadó társadalmi csoportok jövedelmi szintjének stabilizálása, az ezt hatékonyan támogató foglalkoztatási modellek megvalósítása), a társadalmi tőke és a közösségek megerősítése.

A vidék településeinek megújítását szintén a bemutatott célrendszerhez illeszkedve szükséges tervezni és megvalósítani. A településfejlesztési akciók során minden esetben javasolt érvényesítni a komplexitás módszertanának legfontosabb keretfeltételeit: az átfogó és integrált szemléletmódot, a területi alapú, azaz akciótervi szemléletet és a közösségi részvételt.

Az országos tendenciáknak megfelelően Somogy megyére is a népesség számának egyre gyorsuló fogyása jellemző, mely társul az idős népesség eltartottsági rátájának emelkedésével. A magyar lakosság egészségi állapotának mutatói több évtizede rendkívül kedvezőtlenül alakulnak. A lakosság életkilátásait a kor, a nem és a lakóhely minősége jelentősen befolyásolja. Mindezek egyre fokozódó terhet rónak az egészségügyi és szociális ellátó rendszerre. Somogy településeinek intézmény-ellátottságát a megye aprófalvas településszerkezete jelentősen befolyásolja. Sok kistelepülés alapvetően lakófunkciót tölt be, ahol nem található egyetlen intézmény sem, sok esetben pedig a népességfogyásból adódóan az intézmények fenntartása nem megoldott, így az alapfokú funkciók, illetve intézmények mikrotérséghez kötődnek. A helyi és mikrotérségi szintű humán közszolgáltatások megújítása, elérhetőségének javítása hozzájárul a társadalmi összetartozás erősítéséhez a lakosság foglalkoztathatóságának javításához, és az életkörülmények területi különbségeinek mérsékléséhez.

3.7.2. A prioritás keretében tervezett intézkedések bemutatása

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

Az ***intézkedés célja*** Somogy megye nemzetközi, illetve országos viszonylatban mért gyors és biztonságos elérhetőségének a megteremtése, ezen keresztül a megye versenyképességének a javítása. Elsődleges szempont a TEN-T törzs- és átfogó hálózat még el nem készült elemeinek kiépítése, a már meglévő szakaszok szükségszerű fejlesztése a közúton és vasúton egyaránt. Cél továbbá a gyorsforgalmi hálózathoz kapcsolódó, a megye térségeit összekötő főutak fejlesztése, azok kapacitásnövelése, műszaki állapotának és közlekedés-biztonsági helyzetének magasabb szolgáltatási szintre emelése. A foglalkoztatási és szolgáltató központok és a nehezen megközelíthető térségek elérhetőségének a javítása, a munkahelyek és szolgáltatások könnyebb elérésének a megteremtése.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- TEN-T közúti törzs- és átfogó hálózat fejlesztése, gyorsforgalmi utak építése, bővítése, közúti közlekedésbiztonsági fejlesztések;
- TEN-T vasúti törzs- és átfogó hálózat fejlesztése, korszerűsítése, szűk keresztmetszetek felszámolása, interoprabilitás javítása, állomás korszerűsítések (P+R, B+R), utas tájékoztatás;
- Fő- és mellékutak burkolatának és alépítményeinek felújítása, útburkolatának szélesítése, korszerűsítése, új összekötő- vagy elkerülő utak építése, közlekedésbiztonság növelését szolgáló elemek építése és felújítása;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

Az ***intézkedés célja*** az egyéni autós közlekedés térnyerésének visszaszorítása, a közösségi és alternatív közlekedési módokat, a kerékpáros és a gyalogos közlekedést választók számának növelése a megye lakosságának körében. A lakóterületeket a munkahelyekkel valamint a mindennapi szolgáltatások, kereskedelem, ügyintézés helyszíneivel összekapcsoló:

- hatékony közösségi közlekedés kialakítása, a szolgáltatási színvonal javítása, az ehhez szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása és
- közvetlen összeköttetést biztosító, kényelmes és biztonságos közlekedési célú kerékpárosbarát útvonalhálózatok kialakítása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Intermodális csomópontok kialakítása, forgalmi épületek (autóbusz-pályaudvarok és egyéb kiszolgáló létesítmények) és forgalmi pálya fejlesztése, korszerűsítése, P+R és B+R parkolók kialakítása, forgalomirányítás, forgalomszervezés és utas tájékoztatás javítása, járműpark megújítása, közösségi közlekedést kiegészítő kerékpáros közösségi közlekedési rendszer (KKKR) kiépítése;
- Településrészi-, települési és településeket összekötő hálózatokat alkotó kerékpárforgalmi létesítmények építése, a meglévő úthálózat kerékpáros barát fejlesztése, forgalomtechnikai beavatkozások, támaszok kihelyezése, tárolók, B+R parkolók építése, szemléletformálás;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jellegétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

Az ***intézkedés célja*** a megye településhálózatának a megerősítése, a városok (és közvetve a környezetében található vidéki térségek és falvak) vonzerejének és népességmegtartó erejének a növelése, ennek érdekében a városok elsősorban foglalkoztató, szolgáltató és mindemellett a lakó, közösségi és rekreációs funkcióinak a megszilárdítása, illetve az attraktív, a mindennapok során élhető települési környezet kialakítása. További cél a fejlesztések révén a társadalmi különbségek csökkentése, a helyi közösségek aktivizálása és szerepük erősítése, továbbá a helyi identitás erősítése. A konkrét cél integrált és fenntartható funkcióbővítő és szociális célú városfejlesztési akciók megvalósítása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Városmegújítás és települési környezetfejlesztés, városközpontok (és decentrumok) kkv szektort célzó gazdasági infrastruktúrájának fejlesztése, barnamezős területek és rozsdaövezetek gazdaság- és/vagy funkcióváltást eredményező rehabilitációja, közszféra szolgáltató funkcióit erősítő infrastruktúra fejlesztés, szociális város rehabilitáció, lakhatási körülmények javítása, helyi identitást, közösségformálást erősítő terek, létesítmények fejlesztése, közterületek és kiemelten összefüggő, hálózatos zöldfelületi rendszerek fejlesztése, közösségfejlesztés, helyi identitás megőrzését segítő akciók, szemléletformálás;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

Az ***intézkedés célja*** a vidéki térségek városi ranggal nem rendelkező települései esetében azok népességmegtartó erejének a növelése, ennek érdekében a falvak helyi gazdasági (helyi piaci), lakó és közösségi funkcióinak a megerősítése, a vonzó vidéki lakókörnyezet kialakítása. Nem csak a városok, de a falvak esetében is cél helyi identitás erősítése. Konkrétan cél a településképet, a közterületek állapotát, a közösségi terek hozzáférhetőségét javító és a helyben megtermelt áruk piacra jutását adott esetben támogató kisléptékű fejlesztések megvalósítása.

Az intézkedés keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Falumegújítás, a település környezetét és megjelenését javító kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések, a település megjelenésében és működésében szereppel bíró épületek, közterületek, zöldfelületek felújítása; rekreációs és közösségi terek, valamint új piacok (elárusítóhelyek, üzlethelyiségek stb.) létrehozása, meglévők fejlesztése;

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókusz***:

Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

A megye alapfokú egészségügyi ellátórendszerének átlagos eloszlása aránylag az országos viszonylat tekintetében jónak mondható. Azonban a megye aprófalvas településszerkezetéből és a településekre jellemző lakosságszám csökkenéséből fakadóan az intézmények kihasználtsága csökken, fenntartása elnehezül. Emiatt számos településen hiányos az alapellátás rendszere. A járó- és fekvő fekvőbeteg ellátás terén országos összehasonlításban a megye szintén jó helyzetben van. Az országos egészségügyi stratégia mentén a megyében szükség van a megkezdett struktúraváltási folyamatok, a megkezdett fejlesztések továbbvitelére, és azt kiegészítő és folytató fejlesztések megvalósítására, megyei intézményrendszer szakmai működésének összehangolására, a betegutak optimalizálására, az erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás kialakítására

Az intézkedés célja, hogy növelje az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét egy igazságosabb, színvonalasabb egészségügyi szolgáltatást nyújtó és az állam teherbíró képességéhez igazodó, fenntartható alapfokú egészségügyi ellátórendszerhez. Ennek jegyében az intézkedés lehetőséget nyújt a rendszerszintű struktúraváltási és az intézményi funkcióváltási folyamatok befejezéséhez, továbbá a helyi önkormányzatok alap- és járóbeteg szakellátásának fejlesztéséhez, a szolgáltatások színvonalának növeléséhez és a minőségi munkaerő számára vonzó munkafeltételek megteremtéséhez. A Semmelweis Tervvel összhangban meg kell erősíteni és támogatni a kialakuló optimális betegút-szervezés és a progresszív betegellátás intézményrendszerét.

Az intézkedés keretében kiemelten kívánjuk kezelni a lakosság egészségi állapotának javítására irányuló az egyén életvitelét meghatározó egészségkultúra fejlesztését, melyben alapvető szerepet töltenek be az alapellátást nyújtó intézmények, illetve oktatási, szociális és

kulturális intézmények. További cél a lakosság egészségtudatának növelése, mely kihatással van az egészségben eltöltött évek számára, és közvetetten az ellátórendszer tehermentesítését is szolgálja. A célok elérése érdekében az alábbi tevékenységcsoportok megvalósításának támogatása történik:

A lakóhely közeli hozzáférést biztosító minőségi és esetenként a mennyiségi hozzáférési egyenlőtlenség csökkentését szolgáló ***egészségügyi alap- és járó-beteg ellátás összehangolt fejlesztése*** keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Az egészségügyi alapellátásnak (a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, a fogorvosi alapellátás, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, a védőnői ellátás, az iskola-egészségügyi ellátás) helyet adó épületek bővítése, átalakítása, felújítása, energiahatékonyságának növelése, valamint kapcsolódó eszköz- és orvosi műszer beszerzések.
- A járó-beteg ellátásnak helyet adó épületek bővítése, átalakítása, felújítása, energiahatékonyságának növelése valamint kapcsolódó eszköz- és orvosi műszer beszerzések.
- A járó-beteg ellátás alapszakmák elérhetőségén kívüli helyi szükségleteken, morbiditási mutatókon alapuló egyéb részterületeinek elérhetőségét biztosító fejlesztések.
- Az alapellátás területén egészségügyi ellátást valamint a kapcsolódó határterületi ellátásokat végző szereplők (pl. szociális ellátás) tevékenységének összehangolását, szolgáltatói együttműködést szolgáló fejlesztések, valamint az önkormányzati ellátó rendszerek, a civil szféra, és a magán szféra közötti kapcsolatokat erősítő tevékenységek.
- Az alapellátás és a járó-beteg ellátás közötti, illetve az egymást kiegészítő és tehermentesítő kapcsolatrendszer és szolgáltatások (pl.: alapellátási ügyelet, házi szakápolás, szakvizsgával rendelkező háziorvos, stb.) megteremtését szolgáló fejlesztések az optimális betegút-szervezés és a progresszivitás elvének megfelelően.
- A járóbeteg-szakellátás területén definitív ellátást lehetővé tevő fejlesztések.
- Informatikai fejlesztések.

Megyei fekvőbeteg ellátás és annak tehermentesítését szolgáló fejlesztések a Semmelweis Tervben megfogalmazott célkitűzésekkel összhangban az alábbi ***támogatható tevékenységek*** megvalósítására koncentrál:

- A szolgáltatások magas színvonalú biztosítására alkalmas infrastruktúra megteremtése, épületek energiahatékonyságának növelése, eszközállomány-fejlesztés és korszerűsítés.
- Kiemelt progresszivitású ellátások fejlesztése.
- A fekvőbeteg ellátást kiváltó és/vagy lerövidítő szolgáltatások, illetve megoldások szerepét erősítő kapacitások átalakítása.
- Egynapos ellátások, egynapos sebészet és nappali kórházi ellátások fejlesztése, megerősítése, létrehozása.

- Terápiás, diagnosztikai és laboratóriumi kapacitások bővítése, létrehozása.
- Gazdaságilag hatékony és betegbarát intézményi működés kialakítása.
- Otthonápolási szolgáltatások fejlesztése.
- Komplex rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése.
- Informatikai fejlesztések.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az ***egészségügyi humánerőforrás összehangolására, mennyiségi és minőségi megerősítésére*** annak érdekében, hogy területileg kiegyenlítődjön és a helyi szükségleteknek megfelelően alakuljon a szektor dolgozóinak száma, mérséklődjenek a személyi kapacitás hiányok. Ennek érdekében az alábbi ***tevékenységek támogathatók***:

- Megyei humán erőforrás térkép és stratégia kialakítása és megvalósítását szolgáló tevékenységek.
- Együttműködések megvalósítása a határterületi ellátásokat végző intézményekkel.
- A szektorban megjelenő szakember hiány csökkentése képzéssel, átképzéssel.
- Mobilitást elősegítő, foglalkoztatást támogató, valamint ösztöndíj programok.

Az ellátórendszer tehermentesítése érdekében az intézkedés keretében a ***lakosság egészségmegőrzését, egészségtudatosságának növelését szolgáló*** alábbi ***tevékenységek támogathatók***:

- Megyei népegészségügyi és prevenciós stratégia, lakóhelyi és munkahelyi egészségfejlesztési tervek és programok kialakítása.
- Az egészséges életmód elterjesztését szolgáló és az egészség-műveltség kialakítását, javítását célzó kommunikációs tartalmak és tevékenységek, egészségfejlesztő módszerek, programok és események megvalósítása és elterjesztése, valamint a kapcsolódó kapacitás-fejlesztés.
- Helyi térségi és megyei szintű együttműködések támogatása az egészségfejlesztési tevékenységet végző szervezetek között.
- Lakossági szűrővizsgálatok hatékonyságának növelése, korszerűsítése, az egészségügyi alapellátó és járó-beteg ellátó intézmények szűrésekben betöltött szerepének növelése és megerősítése.
- Felvilágosító és prevenciós programok kidolgozása megvalósítása, valamint a háziorvosi, házi gyermekorvosi és védőnői hálózat a prevencióban, egészségnevelésben való aktív részvételét szolgáló fejlesztések.
- A rendszeres fizikai aktivitás, egészséges testmozgást ösztönző tevékenységek, programok; valamint a kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókuszok***:

Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

A népesség elöregedése, a munkanélküliség megjelenése és tartóssá válása, a jövedelmi viszonyok egyenlőtlensége, a gyermekszegénység és a szociális hátrányok növekedése, valamint számos más tényező következtében a népesség egyre nagyobb része szorul a társadalom segítségére, így a szociális intézményrendszer által nyújtott szolgáltatásokra. A megye a szociális szolgáltatásokkal való lefedettségét tekintve az ellátottság országos átlag alatt marad elsősorban az elaprózott településszerkezetnek köszönhetően. A társadalmi felzárkózásnak pedig feltétele, hogy a lakosság minden térségben azonos eséllyel és minőségben érje el a számára szükséges szolgáltatásokat.

Az ***intézkedés célja*** éppen ezért a társadalmi együttműködést szolgáló intézményrendszerének szolgáltatás- és infrastrukturális fejlesztése és szakmai szolgáltatás színvonalának emelése az egyenlő esélyű hozzáférés, a méltányos életkörülmény és bánásmód, a munkavállalás segítése és a hátrányos helyzetű csoportok integrációja érdekében.

A célok megvalósításához az intézkedés elsősorban az önkormányzatok számára kötelezően előírt feladatok (szociális ellátások, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, valamint óvodai ellátás) minőségének és hozzáférhetőségének javítását szolgáló fejlesztéseket célozza. A ***szociális alapszolgáltatások fejlesztése*** keretében ***támogatható tevékenységek***:

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapellátások biztosítása és hozzáférésének fejlesztése (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás)
- A szolgáltatások működtetésére rendelkezésre álló épületállomány energiahatékonyságot növelő felújítása, bővítése, átalakítása, felújítása, kiváltása, a technikai felszereltség korszerűsége. Kapcsolódó informatikai fejlesztések.
- A meglévő szolgáltatások kapacitásfejlesztése, új, hiányzó szolgáltatások kialakítása helyi igényeknek megfelelően, illetve a bentlakásos intézmények szükségszerű kiváltását segítően (fogyatékos személyek, pszichiátriai- és szenvedélybetegek, gyermekek, fiatalok).
- Hátrányos helyzetű vagy kirekesztéssel veszélyeztetett csoportok, illetve a szociális alapszolgáltatásokat igénybevevők helyzetének javítására irányuló programok kidolgozása és megvalósítása.
- Együttműködések megvalósítása a határterületi ellátásokat végző intézményekkel, valamint az önkormányzati ellátó rendszerek, a civil szféra, és a magán szféra közötti kapcsolatokat erősítő tevékenységek.

A ***szociális és gyermekvédelmi szakellátások*** fejlesztése keretében a gyermekek és fiatalok, fogyatékos személyek, pszichiátriai- és szenvedélybetegek, valamint az idősellátás bentlakásos intézményi kiváltására helyeződik a hangsúly. Ezen belül az alábbi ***tevékenységek támogathatók***:

- Területi együttműködési modell kialakítása elsősorban az alapszolgáltatás és szakellátás között, továbbá szakmai protokollok kidolgozása a szociális, gyermekvédelmi és egészségügyi ellátások területén.
- A kitagolással nem érintett, vagy már kiváltásra került bentlakásos intézmények szolgáltatási és irányítási színvonalát javító fejlesztések, infrastrukturális beruházások, informatikai fejlesztések.
- A idősek, fogyatékos személyek, pszichiátriai- és szenvedélybetegek, valamint hajléktalanok bentlakásos intézményeinek kiváltását segítő szakmai programok, infrastrukturális és informatikai fejlesztések, alacsony létszámú lakóotthonok, támogatott lakhatás, illetve egyéb együttműködésekben megvalósuló az önálló életvitelt előmozdító és segítő lakhatási formák kialakításának szakmai és infrastrukturális feltételeinek megteremtése.
- Gyermekvédelmi bentlakásos nagy létszámú intézmények kiváltását segítő szakmai programok, infrastrukturális és informatikai fejlesztések, gyermekvédelmi szakszolgálatok kapacitásfejlesztése és korszerűsítése.
- Helyettes szülői hálózat férőhelyek bővítését célzó fejlesztések, programok.
- A tartós intézményi létből kilépő személyek utógondozói ellátását, a társadalmi és munkaerő-piaci integrációját segítő, valamint a társadalmi környezetet érintő érzékenyítő programok.
- Bentlakásos intézményekben zárt közösségekben élők szükségleteihez igazodó szűrővizsgálati, egészségmegőrző és prevenciós programok.
- Rehabilitációs célú intézmények fejlesztése, illetve a bentlakásos intézményen belül rehabilitációs szolgáltatás és infrastruktúra fejlesztése (rehabilitációs részleg).
- Kapcsolódó informatikai fejlesztések.

A ***gyermekjóléti szolgáltatások*** fejlesztése keretében két célterület fejlesztése kerül előtérbe. Ezek egyike a *gyermekjóléti szolgálat*, mely tevékenységei által jelentősen hozzájárul a szociális és gyermekvédelmi ellátások eredményességéhez. Másik terület a *gyermekek napközbeni ellátásának fejlesztése,* mellyel a kisgyermeket vállaló és nevelő családok (kiemelten az anyák) munkavállalási esélyei növelhetők. Ezt szorosan kiegészítve jelen intézkedés keretében kívánjuk támogatni az óvodák igényalapú fejlesztéseit. A tevékenységcsoport keretében ***támogatható tevékenységek***:

- Óvodai, bölcsődei és családi napközi korszerű intézményeinek kialakítása, meglévő intézmények akadálymentes felújítása, modernizációja, többfunkcióssá és energiatakarékossá tétele.
- Férőhely kapacitások fejlesztését szolgáló bővítés, átalakítás új épület/épületrész építése, új intézmény létrehozása.
- Egységes óvoda-bölcsőde vagy az óvoda épületében működő bölcsődei egység kialakítása.
- A nevelést kiegészítő tevékenységekhez szükséges feltételek megteremtése (Pl.: tornaterem, tornaszoba építése, udvar felújítása/fejlesztése, sportudvar kialakítása).

- Módszertani megújulást segítő programok megvalósítása.
- Együttműködések kialakítása a nevelő munkához szorosan kapcsolódó szociális és egészségügyi feladatokat ellátó intézményekkel, helyi szereplőkkel.
- Humánerőforrás szakmai fejlesztése, intézmények közötti együttműködések.
- Kapcsolódó informatikai fejlesztések.

Az intézkedés térségi lehatárolása, ***területi fókuszok***:

Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

3.7.3. A prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez, valamint az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcs-fontosságú hálózati infrastruktúrákban (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	(7) i. a multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a TEN-T-be történő beruházás révén (KA, ERFA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA)	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) v. alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását (KA, ERFA)	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(6) iv. a városi környezet-fejlesztést, a városok megújítását, a rozsda-övezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása (KA, ERFA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (9) x. a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fel-lendülésének támogatása (ERFA)	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(9) x. a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása; (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (8) vi. aktív és egészséges idősödés (ESZA) (9) iv. a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat (ESZA) (9) ix. a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás (ERFA)	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(8) iv. a nemek közötti egyenlőség minden területen, többek között a foglalkoztatáshoz való hozzáférés és a munkahelyi előmenetel terén, a munka és a magánélet összeegyeztetése és az „azonos munkáért azonos bér” elvének előmozdítása (ESZA) (9) iv. a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat (ESZA) (9) ix. a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás (ERFA) (10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA)	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

3.7.4. Számszerűsített mutatók, eredményességi kritériumok

Indikátor neve	Indikátor típusa	Kapcsolódó intézkedés
Megyeszékhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma (fő)	Eredmény	*7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása*
Fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók aránya (%)	Eredmény	*7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása*
Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében településrészen élők száma (fő)	Eredmény	*7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása* *7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben*
Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő)	Eredmény	*7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése*
Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban résztvevő személyek száma (fő)	Eredmény	*7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése*
Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra (m2)	Output	*7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése*
A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szolgáltatások száma (db)	Eredmény	*7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása*
Támogatott gyermekgondozási (bölcsőde, családi napközi) és nevelés-oktatási (óvoda) intézmények (fő)	Eredmény	*7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása*
Fejlesztett szociális és gyermekvédelmi infrastruktúra (m2)	Output	*7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása*

3.7.5. A megvalósítás lehetséges szereplői, közreműködői

A prioritás intézkedései	Kedvezményezettek	További közreműködők
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	- vállalkozások: - NIF Zrt. - MÁV Zrt. - MÁV-START Zrt.; - non-profit szervezetek: - Magyar Közút NZrt.	- Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (KKK).
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	- vállalkozások: - közösségi közlekedés feladatainak ellátására jogosult, közszolgáltatási szerződéssel rendelkező gazdasági társaságok - MÁV Zrt. - MÁV-START Zrt. - települési önkormányzatok.	- Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (KKK); - Magyar Közút NZrt.; - NIF Zrt.
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	- városi rangú települések települési önkormányzatai.	Településfejlesztési akcióval érintett: - központi költségvetési szervek és intézményeik; - Magyar Közút NZrt.; - NIF Zrt.; - non-profit szervezetek; - önkormányzati intézmények; - vállalkozások.
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	- városi ranggal nem rendelkező települések önkormányzatai.	Településfejlesztési akcióval érintett: - non-profit szervezetek; - önkormányzati intézmények.
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	- közfinanszírozott egészségügyi szolgáltatók, betegszervezetek; egyéb, az egészségmegőrzésben és az azzal igazoltan összefüggő fizikai aktivitásban érintett közhasznú, illetve civil szervezetek; - önkormányzati és állami szervek és intézmények; - egyházi szervezetek; - kulturális intézmények; - nemzetiségi önkormányzatok; - felsőoktatási intézmények.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - nevelési és oktatási intézmények; - a szociális és egyéb határterületi szolgáltatásokban érintett társintézmények, szolgáltatók és egyéb szervezetek.
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	- közfinanszírozott szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, betegszervezetek; egyéb, a szociális szolgáltatásokban érintett közhasznú, illetve civil szervezetek; - önkormányzati és állami szervek és intézmények; - egyházi szervezetek, - felsőoktatási intézmények.	- Somogy Megyei Önkormányzat; - nevelési és oktatási intézmények; - egészségügyi és egyéb határterületi szolgáltatásokban érintett társintézmények, szolgáltatók és egyéb szervezetek.

3.7.6. A prioritás indikatív súlya a forrásallokáció tervezéséhez és a lehetséges támogatási forrásokat biztosító Operatív Programokhoz való kapcsolódási pontok kijelölése

A 7. prioritás súlya a teljes programon belül ***60,3%***, a tisztán megyei kompetenciába tartozó források, azaz a ***TOP*** vonatkozásában ***43,31%.***

A prioritás keretében tervezett intézkedések megvalósításához várhatóan az alábbi Operatív Programok keretében nyújtott támogatási források vehetők igénybe:

A prioritás intézkedései	A megye felelősségi körébe tartozó OP kapcsolódás	A megye felelősségi körén kívül eső OP kapcsolódás
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	TOP 1. prioritás	IKOP 1. prioritás IKOP 2. prioritás Egyéb hazai forrás
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	TOP 3. prioritás	IKOP 3. prioritás
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	TOP 2. prioritás TOP 4. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	-	VP 6. prioritás
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	TOP 4. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	TOP 1. prioritás TOP 4. prioritás	EFOP 1. prioritás EFOP 2. prioritás GINOP 5. prioritás

4. Tervezéskísérő eljárások

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.f. pontjának, és egyben lefedi a 2.2.df. pontjának tartalmi elemeit.

4.1. A területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat eredményei, főbb megállapításai

A területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatálya alá tartozó területi tervek készítése során a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint minden esetben el kell végezni a környezeti vizsgálatokat a Kormányrendelet követelményei szerint és a környezeti értékelés megállapításait figyelembe, kell venni a koncepciók, tervek, programok kidolgozásánál.

A környezeti vizsgálat, környezeti értékelés módszertanát, tematikáját a 2/2005. (I. 11.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, ami az alábbi területek vizsgálatát foglalja magába:

- talaj és a vizek védelme,
- levegőminőség védelme,
- hulladékgazdálkodási tevékenység,
- zaj- és rezgés elleni védelem,
- épített környezet és kulturális örökség védelme,
- táj- és természetvédelem, valamint
- humánkörnyezet és -ökológiai helyzet.

Az ***egyes területek hatásvizsgálatának eredményei*** a területfejlesztési program tükrében:

Talaj és a vizek védelme

Belső-Somogyban zömmel homokos kőzettel borított területen gyenge termőtalaj található, míg a lösszel fedett Marcali-háton, Külső- Somogyban és a Zselicben már termékenyebb talajfajtákkal találkozhatunk. Mélyebb fekvésű vizes területekre jellemzőek a réti talajfajták, a folyók mentét pedig keskenyebb-szélesebb szalagban öntéstalajok kísérik. Külső-Somogyban az erős talajerózió következtében rétegzetlen váztalajok is előfordulnak. Az erózió által károsított talajok tekintetében Somogy az ország többi megyéje közül is kiemelten veszélyeztetett területnek számít – az erózió mértékét, nagyságát és területi arányát tekintve egyaránt. A természetes erózió mellett a legnagyobb veszélyt az antropogén beavatkozások jelentik a talajok állapotának fenntartásában. Ilyen tevékenységek az erdőirtás, a lecsapolások, a talajművelés, a talajszennyezés, a savanyítás, az öntözés, valamint az elszikesítés.

Somogy megye vízgazdálkodását a megye természetes adottságai befolyásolják. A természeti adottságok közül a hidrológiai adottságot a felszín alatti vizek, a talajvizek, az artézi vizek és a felszíni vizek határozzák meg. A megye vízfogyasztása alapvetően négy felhasználási kategóriába sorolható. (kommunális, mezőgazdasági, ipari, szolgáltatási) A vízellátás és a szennyvízkezelés problémái a megye egészére vetítve a terület földrajzilag osztott részeiből, továbbá a különféle gazdasági ágazatok eltérő súlyából adódnak. A felszíni vízkivételek elmúlt időszakban tapasztalható – s a jövőre nézve tendenciának tekinthető – elaprózódása felhívja a figyelmet a vízhasználatok összehangolásának szükségességére, mely különösen olyan térségekben nélkülözhetetlen, ahol a vízkészletek gyakorlatilag lekötöttek (pl. Balaton vízgyűjtő, Rinya rendszer). A vízgazdálkodás fejlesztése a megyében a készletek és igények egyensúlyának biztosítását kell, hogy szolgálja. A megye vízellátásának mennyiségi korlátait az öntözéses gazdálkodás elterjedése valamint az ipar fejlődése határozhatja meg.

Levegőminőség védelme

Somogy megyében a légszennyezést döntő mértékben két tevékenység okozza: a közlekedés és a fűtés. A nem-közlekedési eredetű kibocsátásokon belül meghatározó a fűtés részaránya, az ipari kibocsátások kevésbé jelentősek.

Miközben az ipar és a mezőgazdaság környezeti hatásai jelentősen mérséklődtek, addig a közlekedésé nem csökkent, hanem ingadozást mutat. Somogyban a közlekedés kibocsátása minden szennyezőanyag tekintetében nagyobb arányt képvisel a légszennyezésen belül, mint országosan. Jelentőségét aláhúzza, hogy más gazdasági tevékenység, mint a megyében jelentős idegenforgalom is nagymértékű közlekedéssel jár.

Az energiafelhasználás Somogy megyében nem okoz jelentős légszennyezettséget, azonban hozzájárul a szén-dioxid kibocsátásához. Ennek korlátozása az évtized végén az egyik legmarkánsabb környezetvédelmi teendő lesz. Ennek két alapvető eszköze az energiatakarékosság, valamint a megújuló energiaforrások hasznosítása.

Hulladékgazdálkodási tevékenység

A hulladékgazdálkodás helyzetét az Országos Hulladékgazdálkodási terv, a megváltozó jogszabályi feltételek, és a közszolgáltatás átalakuló rendszer alakítja.

A Somogy Megyei települések három hulladékgazdálkodási rendszerben vesznek részt, a Dél-Balaton és Sió-völgye, a Kaposmenti, illetve a Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Programban. Mindhárom projektnek célja, hogy magas szakmai színvonalú térségi hulladékgazdálkodási rendszerek jöjjenek létre.

Somogy megyében lerakók rekultivációja zömében megtörtént a Dél-Balaton és Sió-völgye, a Kaposmenti, illetve a Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Program keretein belül.

A környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében – különös tekintettel a regionális hulladékgazdálkodási projektek fejlesztéseire tekintettel – megfelelő és körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

Zaj- és rezgés elleni védelem

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területfejlesztés és a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A legtöbb zajproblémát az okozza, hogy a zajkibocsátó üzemek – korábban nem megfontolt településrendezés miatt – lakóterületekkel közvetlenül határosak, továbbá meglévő ipari létesítmények közelében lakóterületekkel közvetlenül határosak, továbbá meglévő ipari létesítmények közelében lakóövezetet jelölnek ki. Az üzemi működésből származó zaj vonatkozásában a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőségtől származó információ alapján elmondható, hogy a zajkibocsátási határértékeket a legtöbb Somogy megyei üzem betartja. Megállapítható, hogy mind a zaj, mind a légszennyezés tekintetében a legnagyobb kibocsátó a közlekedés.

Épített környezet és kulturális örökség védelme

A somogyi táj a dombokkal, változatos növényzettel nagyfokú tájesztétikai értékkel bír és komoly idegenforgalmi vonzerővel, rendelkezik.

Az épített környezet és kulturális örökség védelmével kapcsolatos – jogszabályokon alapuló vizsgálatai a Balaton törvény és a megye területrendezési tervezése megalapozása érdekében elkészültek, és a döntéshozók elfogadták, így a fejlesztések alapját képezik.

Táj- és természetvédelem helyzete

A természetvédelmi szempontból értékes és védelemre szoruló természeti és természetvédelmi területek lehatárolása és védelmi szintjei megállapítását a Balaton törvény és a megyei területrendezési terv és a megalapozására készített környezeti értékelés részleteiben rögzíti. A sűrűn lakott területeken fokozott mértékben jelentkezik a környezetszennyezés, a természetátalakítás igénye és egyéb káros civilizációs hatások. A természeti értékek és természetvédelem, illetve a környék lakossága között megfelelő együttélés kialakítása szükséges. Ez a két szempontrendszer kölcsönös figyelembevételén alapulhat.

Somogy megye környezet- és ebből következően- természetvédelemi vonatkozásait vizsgálva ki kell emelni a Duna-Dráva Nemzeti Parkot és az ott folyó tevékenységek fontosságát, mivel a Nemzeti Park Igazgatóság működési területe lefedi a megye jelentős részét.

Humánkörnyezet és ökológiai helyzet

A környezeti hatásokon belül a környezeti elemek (levegő, víz, talaj) minősége, állapota, a környezet különböző szennyezései, környezet-egészségügyi szempontból a lényeges befolyásoló tényezők közé tartoznak, melyek közvetlenül és közvetve is hatnak az ember

egészségi állapotának és életminőségének alakulására. Jelentős hatása van az emberi egészségre az infrastrukturális ellátottságnak is (pl. vízellátás, csatornázottság, hulladékgyűjtés, zöldfelületek, stb.). A megye környezet-egészségügyi állapotának vizsgálatánál figyelembe kell venni, hogy a különféle terhelő tevékenységek (pl. ipari, kommunális; termelő, szolgáltató) döntő többségét a településeken végzik, ahol a környezeti hatások koncentráltan érik az ott élő lakosságot. Általános gond a jelentős környezetterheléssel járó tevékenységek (ipar, szolgáltatások) és a lakófunkció nem megfelelő elkülönülése, illetve elválasztása - ami átmeneti vagy állandó lakossági panaszokat okoz -, továbbá az elkerülő utak hiánya, a közlekedési eredetű terhelések mértéke (pl. zajterhelés, légszennyezés stb.).

A területfejlesztési program végrehajtása esetén ***várható környezetet érintő hatások***:

Talaj és a vizek védelme

A területfejlesztési programnál vízvédelmi szempontból elsődleges a Víz Keretirányelv általános célkitűzései alapján kialakított országos és területi a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célok és irányelvek megtartása.

A Somogy Megye 2014-2020 időszakra vonatkozó területfejlesztési program dokumentációja tartalmazza a földtani közeg felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozó irányelveket, így a program megvalósulásával a jelenleginél kedvezőbb környezeti állapot alakulhat ki.

A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentése érdekében kiemelt szempont a csatornázatlan területeken a szennyvízkezelés megoldása. Fontos cél, hogy minden érintett település rendelkezzen Települési szennyvízkezelési programmal. A Területfejlesztési program mind a hét prioritása során tervezett beavatkozások következetesen az innovációra épülnek. Az V. prioritás önmagában is a környezetvédelmet, a környezetgazdálkodás fejlesztését szolgálja. A tervezett települési és térségi infrastruktúra fejlesztések a talajok és vizek védelmét is szolgálják.

Levegőminőség védelme

Somogy megye jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős légszennyezőanyag terhelést. Területi levegőminőségi állapot kedvezőnek tekinthető. Lokális jellegű problémák helyben kezelhetők, a kibocsátók beavatkozása eredményesnek tekinthető. Törekedni kell a megújuló energiahasznosítás széles körű elterjesztésére, a fosszilis energiahordozók helyett a termálvizek, a geotermikus hő hasznosítására. Az V. számú prioritás teljes egészében levegő védelmi szempontú, így az energia hatékonyságra és az erőforrásokkal való takarékosság levegőminőség javulását eredményezheti. További levegővédelmi eredmény prognosztizálható a VII. prioritásnál betervezett közlekedésfejlesztési beavatkozások megvalósulása esetén, amely a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt

befektetések megvalósítására, illetve a fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítására alapozható.

Hulladékgazdálkodási tevékenység

A stratégiai célkitűzések elérése érdekében a programban megfogalmazottak elősegítik a hulladékgazdálkodási célok elérését. A programban betervezett beavatkozások a környezetvédelmi ipar számára is fejlesztési lehetőséget tud biztosítani. A V. számú prioritás beavatkozásai elsősorban a hulladékok hasznosítását célozza. A IV. számú, a lakosság képzettségi szintjének javítását célzó prioritás különösen a hulladékgazdálkodás területén jelenthet közvetett eredményt.

Zaj- és rezgés elleni védelem

Somogy megye jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. Az üzemi zajterelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a megye helyzete. Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat. A fejlesztési programban szereplő (VII. sz. prioritás) közlekedési infrastruktúra hálózat fejlesztésének realizálása látványos javulással járhat a zajterhelések tekintetében. A program realizálása zajvédelmi szempontból kedvező környezeti hatású.

Épített környezet és kulturális örökség védelme

Az épített környezet és kulturális örökség védelme a Somogy Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020 időszakra vonatkozó prioritásai között több területen is fellelhető. Külön szerepelnek a védelmi szempontok elérése érdekében a városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése, kiemelten kezeli az épített környezet és kulturális örökség védelmét. Külön figyelmet érdemelnek a VII. prioritás során betervezett településfejlesztést szolgáló beavatkozások. A településfejlesztési projektelemek megvalósulása elősegítik Somogy megyében az épített környezet megőrzését és megújulását.

Táj- és természetvédelem

A fejlesztések megvalósulása a Somogy Megyei Környezetvédelmi Programra épülve elősegíti az Országosan védett, az ex lege védett a helyi védett és a Natura 2000 területek természeti értékeinek védelmét.

A fejlesztési program realizálása során kiemelt figyelmet kell kapnia a program környezetvédelmi prioritásainak, amely a következő generációk életesélyeinek megtartására és környezetvédelmi szempontból fenntartható fejlődés céljai elérésére irányul.

A megfogalmazott célok illeszkednek – többek között - a III. Nemzeti környezetvédelmi Program (NKP III. 2009-2014.) célkitűzéseihez, a Nemzeti Fejlesztés 2020 program és a Nemzeti Vidékstratégia 2020 program, táj- és természetvédelmi prioritásaihoz.

Áttekintve az egyes programelemeket, megállapítható, hogy körültekintő területi tervezéssel biztosítható a védett természeti területek védelme. A fejlesztési programban szereplő adottságként (már betervezett, de még nem kivitelezett) kezelt infrastrukturális elemek (Országos Területrendezési Terv, Balaton törvény, Somogy Megyei Területrendezési Terv) megvalósítását megnehezíti a védett, vagy Natura 2000 területek esetenkénti érintettsége, így különösen szükséges a körültekintő tervezés megkövetelése.

Humánkörnyezet és –ökológiai helyzet

Somogy megye demográfiai mutatói, elöregedő népesség, természetes fogyás rendkívül kedvezőtlen helyzetet tükröznek. Az elöregedő társadalomkép az országosnál is kedvezőtlenebb prognózisú. A születéskor várható átlagos élettartam, a növekvő tendencia ellenére lényegesen elmarad az EU átlagától. A foglalkoztatottsági mutatók a régió megyéi közül a legkedvezőtlenebbek, ez pedig jelentős súllyal járulhat hozzá a megye lakosainak egészségi állapotához. Lényeges elem az egészséget támogató környezet megteremtése, hiszen a jogszabályok betartásával és betartásával a környezet állapotában jelentős javulás érhető el. Jelentős a program VII. prioritása, amellyel elő lehet segíteni a lakosság egészségi állapotának javítását.

A Somogy Megye Területfejlesztési Program 2014-2020 időszakra vonatkozó stratégia prioritásai között, annak több elemében megtalálható a humánkörnyezet- és ökológiai helyzet javítását célzó projektelem.

Megállapítható, hogy a humánkörnyezet és ökológiai helyzet fenntartását, javítását szolgálja a fejlesztési program megvalósítása.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében – különös tekintettel az úthálózat folyamatos fejlesztésére – megfelelő, körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

4.2. A fejlesztési program készítését alátámasztó projektgyűjtési folyamat bemutatása

A megyei területfejlesztési program megalapozása a partnerség minél szélesebb körű bevonását tette szükségessé, annak érdekében, hogy egy átfogó minden partnert és eszközt figyelembe vevő dokumentum születhessen. Ennek érdekében 2013. harmadik negyedévében a Somogy Megyei Önkormányzat megbízásából a tervezést végző szakértők a járási szereplők segítségével meghatározták a járások 2014-20-as fejlesztési tématerület portfólióit. Ezen alkalmakkor felmérésre került, hogy adott járás a soron következő programozási időszak teljes rá eső támogatását milyen arányban osztaná fel a Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció 7 prioritása között. 2014. év első két hónapjában a Somogy Megyei Önkormányzat vezetői és az általuk megbízott szakértők a megyében található települések önkormányzataival, a megye kulcsszereplőivel és vállalkozásaival mélyinterjúkat készítettek, valamint járási workshopokat tartottak a felmerülő projektötletek feltárásához, megismeréséhez, a projektcsomagok összeállításához.

A mélyinterjú sorozatot – melyre 61 stratégiai partner kapott meghívót - megelőzően a megyei szereplők a rendelkezésükre bocsájtott projektgyűjtő kérdőív sablonok feltöltésével megküldték projektötleteiket a programot készítő szervezetek számára. A projektötletekből készült projekt kataszter alapként szolgált a járási workshopok megrendezéséhez. A járási workshopok 2014. február 7. és 2014. február 17. közt zajlottak 11 helyszínen, a korábbi kistérségek székhely településein. A célcsoport összeállításnál kiemelten kezelendő

szempontnak számított, hogy valamennyi szektor érintve legyen mind ágazati, mind területi perspektívából.

A fórum résztvevői tájékosztatást kaptak a területi tervezés aktuális állásáról és megismerhették az addig beérkezett projektötleteket. A tájékoztatót követő műhelymunkán több új projektötlet született, amit a résztvevők a fórumot követő egy héten belül még megküldhettek a szakértők részére. Ebből adódóan voltak alaposan kidolgozott és kevésbé részletes projektötletek. A projektgyűjtéseknél kiemelkedő aktivitás mutatkozott a járási illetve megyei szereplők részéről, ami abban is megnyilvánult, hogy az összesített kataszter projektjeinek száma meghaladja az 1 200 db-ot. Átlagosan járásonként 145 db projekt ötlet érkezett, de azok száma területileg nagy szórást mutatott. Volt térség, amely 19 db projekttel, de volt, amely 200 feletti darabszámmal járult hozzá a projektkataszter végleges formájához.

A projektötletek a tervezési folyamat következő fázisában projektcsomagokká álltak össze ezek átkonvertálása már a szakértők feladata volt. A szakértők feladata közé tartozott a beérkezett projektötletek OP-khoz való kapcsolása azon belül a prioritásokhoz illesztése (TOP és ágazati OP-k). A workshopok célja elsődlegesen a megyei területfejlesztési program megalapozásához és a TOP tervezés segítéséhez kapcsolódott, de a felmerült ágazati OP-ba sorolható projektötleteket is szem előtt tartva azok is helyet kaptak a projektkataszter soraiban. A TOP-on belül kiemelkedően magas számú projekt érkezett a 7. számú prioritásra (Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése), három prioritás (1 - Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése, 3 - Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése, 5 - A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása) megközelítőleg azonos arányban szerepel a felmérésben. A legalacsonyabb projektszám a 4. prioritáshoz (A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása) érkezett be.

Ágazati tématerület szerint a projektek a megyei önkormányzat által létrehozott Ágazati Munkacsoportok struktúrájának megfelelően is besorolásra kerültek, így azok három csoportba sorolhatók: gazdaságfejlesztés, humán- és infrastruktúrafejlesztés.

A workshopokat követően összehasonlításra kerültek a járások portfóliói a korábbi nyitórendi adatok, valamint a beérkezett projektigények alapján. A kiinduló állapothoz képest a projektek ismeretében elmondható, hogy jelentős eltérés mutatkozott az előzetes forrásfelosztási javaslatokhoz viszonyítva.

Jelentősen magasabb forrásigényt jelöltek meg a beérkezett projektekhez képest a 2013-as év végi műhelymunka résztvevői az 1-es (Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése) illetve a 2-es (Az ipari és szolgáltató szektor kis- és közepes vállalkozásai innovációs potenciáljának növelésére alapozott fejlesztéseinek támogatása) prioritáson, illetve nagy mértékben alulbecsülték igényüket a korábbihoz képest a 3-as (Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése) és 7-es (Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztése) prioritáson.

A folyamat a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által kiadott „Iránymutatás a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához” c. dokumentumban foglaltak szerint zajlott, figyelembe véve a területfejlesztési program Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz, Országos Területrendezési Tervhez,

a Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz és az uniós valamint hazai jogszabályi környezethez való illeszkedését. A tervezés folyamán beépítésre kerültek a 2007-2013-as tervezés tapasztalatai is. A kérdőívek feldolgozását követően az eredmények felhasználásra kerülnek az ágazati és a területi részdokumentumok készítésénél is.

5. A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere, érdekérvényesítés

E fejezet konszolidáltan tartalmazza a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.g. pontjának, valamint a 2.2. dc pont végrehajtásért felelős szervezetekre vonatkozó részének megfelelő tartalmi elemeket.

5.1. A végrehajtásban közreműködő és a végrehajtásért felelős szervezetek köre

A végrehajtásért felelős szervezetek a *6.1. A végrehajtás intézményrendszere, a végrehajtás módja és feltételrendszere, eljárásrendi háttere* c. fejezetben logikailag összefűzve és egységesen szerkesztve kerülnek bemutatásra. Jelen fejezet az intézményrendszeren kívüli, a végrehajtás során szakmai támogatóként bevonandó közreműködő partnerek számbavételére koncentrál, részben a megyei területfejlesztési koncepció helyzetértékelésének részeként elkészült partnerségi terv alapján. A lebonyolítás lehetséges közreműködői a prioritások leírásánál is megjelennek, intézkedésekhez kötve azokat.

SMTFP prioritásai	Lehetséges közreműködők	Felelősségi kör
1. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése	Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; Somogy Megyei Vállalkozói Központ; Szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai (pl. Kaposvári Egyetem); Egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában.
2. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban	Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; Somogy Megyei Vállalkozói Központ; Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában.
3. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése	NGM Turizmusért Felelős Helyettes Államtitkárság Balaton Fejlesztési Tanács Balatoni Integrációs Közh. NKft. Magyar TDM Szövetség Helyi és térségi TDM-ek, turisztikai klaszterek Somogy Megyei Falusi Turizmus Szövetség Egyéb, turizmusban érintett jelentős szereplő	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában; az NGM Turizmusért Felelős Helyettes Államtitkárság esetében részvétel továbbá a projektkiválasztásban, illetve TDM szervezetek regisztrációja

SMTFP prioritásai	Lehetséges közreműködők	Felelősségi kör
4. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása	Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; Somogy Megyei Vállalkozói Központ; Alapfokú oktatási és nevelési intézmények; Középfokú oktatást és nevelést végző intézmények; Szak- és felnőtt képző intézmények; A nevelő, oktató munkához szorosan kapcsolódó kulturális, szociális és egészségügyi feladatok ellátását végző intézmények; Civil szervezetek, alapítványok, egyesületek; Egyházi jogi személyek.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában.
5. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása	Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; Somogy Megyei Vállalkozói Központ; Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; Területileg illetékes VIZIG-ek; Területileg illetékes Vízügyi Hatóságok; Megyei, ill. regionális energiaügynökségek; Környezet- és természetvédelmi civil szervezetek; Szakirányú kutatási területen aktív egyetemek, azok kutatóbázisai; Egyéb, a tématerülettel foglalkozó kutatóhelyek.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában.
6. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	Somogy Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara; Somogy Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ; Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezete; Nemzeti Park Igazgatóságok; Megyei és járási hatáskörű művelődési központok, kulturális intézmények, múzeumigazgatóságok; Somogy Megyei Kormányhivatal kulturális örökségek védelmét ellátó hivatala; Szak- és felnőttképzési intézmények; Szociális és egészségügyi területen működő intézmények és szolgáltatók.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában.
7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint	- NFM Infrastruktúráért Felelős Államtitkárság - Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (KKK) - Magyar Közút NZrt.	Közreműködés szakmai követelményrendszer meghatározásában (pl. helyi felhívás), a területi kiválasztási kritériumok kialakításában,

SMTFP prioritásai	Lehetséges közreműködők	Felelősségi kör
településfejlesztés	- NIF Zrt. Nevelési és oktatási intézmények; Egészségügyi és egyéb határterületi szolgáltatásokban érintett társintézmények, szolgáltatók és egyéb szervezetek; A szociális és egyéb határterületi szolgáltatásokban érintett társintézmények, szolgáltatók és egyéb szervezetek.	továbbá részvétel a projektkiválasztásban; Közlekedésfejlesztést érintő egyéb fejlesztéseket (településfejlesztési akciók stb.) célzó projektek előkészítésében való részvétel.

5.2. A végrehajtásban közreműködő szervezetek együttműködésének formális keretei

A végrehajtásban közreműködő szervezetek együttműködésének keretei a *6.1. A végrehajtás intézményrendszere, a végrehajtás módja és feltételrendszere, eljárásrendi háttere* c. fejezetben logikailag összefűzve és egységesen szerkesztve kerülnek bemutatásra.

6. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása

A tervezők már a megyei területfejlesztési koncepció készítése során elkötelezték magukat, hogy program végrehajtási, intézményi és eljárásrendi kereteinek meghatározását a területfejlesztésre fordítható források oldaláról közelítik meg. A tény, hogy fejlesztések döntően – és majdhogynem kizárólag – európai uniós források felhasználásával valósíthatók meg, determinálja, hogy a fejezet összeállítása során az EU-s programok lebonyolítását biztosító hazai rendszerek körvonalait szükséges kiindulási pontként értelmezni.

6.1. A végrehajtás intézményrendszere, a végrehajtás módja és feltételrendszere, eljárásrendi háttere

E fejezet konszolidáltan tartalmazza a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.h. pontjának, valamint a 2.2. dd pontjának megfelelő tartalmi elemeket.

A megyei területfejlesztési program végrehajtásáért felelős intézményrendszert az imént már bevezetett logika mentén a kettősség jellemzi. Figyelembe véve tehát azt a korlátozó tényezőt, hogy a tervezési dokumentumban megfogalmazott intézkedések megvalósításának finanszírozása a 2014–2020 közötti programozási időszaki operatív programok, határon átnyúló nemzetközi, interregionális valamint transznacionális együttműködési programok forrásaiból tervezett, a program végrehajtását elsődlegesen ***az európai uniós programok lebonyolítását támogató hazai intézményrendszer szervezeti keretei*** határozzák meg.

A nemzeti intézménystruktúrába illeszkedve, azt támogatóan kell, működjön azonban egy ***megyei szintű***, alapvetően a megyei önkormányzat köré szerveződő ***intézményi alrendszer,*** amely ténylegesen felelős a programban tett vállalások teljesüléséért, ezért tevékenysége különösen arra irányul, hogy hatékonyan elősegítse azokat. Utóbbi vonatkozásában a hatályos jogszabályok bár a feladat- és hatásköröket bizonyos mértékben meghatározzák, az együttműködés, így különösen a döntések összehangolása vonatkozásában csak megyei tervezési javaslattal élhetünk.

EU-s programok lebonyolítását támogató hazai intézményrendszer

A 2007-2013 között az európai uniós fejlesztési források felhasználásához kapcsolódóan működtetett intézményi struktúrától jelentősen eltérő, a 2014–2020-as időszakot levezénylő intézményrendszer kialakítása során a következő ***célok és alapelvek*** kerültek/kerülnek érvényesítésre[1]:

- a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználását ***központi koordinációval működő decentralizált intézményrendszer***nek kell támogatnia, amelyben hatékony központi koordináció mellett érvényesül az ***ágazati szakpolitikákért felelős tárcák*** tervező és ***irányító szerepe,***

[1] 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról

– a 2014–2020 között elérhető források felhasználását biztosító ***új intézményrendszer*** kialakításakor biztosítani kell a jelenlegi fejlesztési időszak kifutó programjainak zökkenőmentes zárását és a kifizetések teljes körű abszorpcióját, törekedve a teljes intézményrendszeren belüli esetleges ***párhuzamosságok minimalizálásá***ra,

Az új időszak operatív programjaihoz kapcsolódó ***irányító hatósági funkciók az ágazati szakpolitikákért felelős tárcákhoz kerültek***. A korábban a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségben (NFÜ) működő, és egyébként a források felhasználásában meghatározó szereppel bíró irányító hatóságok (IH) szintén az egyes minisztériumok, az NFÜ horizontális egységei pedig a Miniszterelnökség (ME) szervezeti struktúrájába tagozódtak be[2]. Az irányító hatóságok tevékenységeit ***helyettes államtitkárok irányítják*** (IH vezető). Az összeférhetetlenség elkerülése érdekében, biztosítva függetlenségüket, feladataikat a miniszternek közvetlenül alárendelve látják el.

<table>
<tr><th colspan="3">Operatív program</th><th rowspan="2">Irányító Hatóság</th></tr>
<tr><th>Nemzeti Fejlesztési Terv I.</th><th>Új Széchenyi Terv</th><th>Széchenyi 2020</th></tr>
<tr><td>Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)</td><td>Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP)</td><td>Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)</td><td rowspan="3">Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM)</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Regionális Operatív Program(ok) (ROP)</td><td>Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)</td></tr>
<tr><td>Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program</td><td>Közlekedés Operatív Program (KÖZOP)</td><td>Integrált Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)</td><td rowspan="2">Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM)</td></tr>
<tr><td>Környezet és Energia Operatív Program (KEOP)</td><td>Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Humán Erőforrás Operatív Program (HEFOP)</td><td>Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP)</td><td rowspan="2">Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)</td><td rowspan="2">Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI)</td></tr>
<tr><td>Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)</td><td rowspan="2">Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)</td><td>Vidékfejlesztési Program (VP)</td><td rowspan="2">Vidékfejlesztési Minisztérium (VM)</td></tr>
<tr><td>Magyar Halgazdálkodási OP (MAHOP)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">–</td><td>Végrehajtás Operatív Program (VOP)</td><td>Koordinációs OP (KOP)</td><td rowspan="3">Miniszterelnökség (ME)</td></tr>
<tr><td>Államreform Operatív Program (ÁROP)</td><td>–</td></tr>
<tr><td>Elektronikus Közigazgatás Operatív Program (EKOP)</td><td>–</td></tr>
</table>

3. táblázat: Operatív programokhoz kapcsolódó irányító hatósági funkciók elhelyezkedése

[2] 1217/2013. (IV. 18.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós programok lebonyolítását támogató intézményrendszer koncepcionális kérdéseiről

Az intézményrendszer átalakításának szükségszerű továbbgondolása így már végképp elkerülhetetlenné vált, az ***IH-k átszervezését*** az alapok kezelése során eljáró szervezetek, azaz a ***közreműködő szervezetek*** (KSz) ***változása kísérte***. A KSz-ek éppúgy minisztériumi irányítás alá kerültek és a ***szaktárcákba***, illetve ***miniszterelnökségbe integrálódtak***. Kivételt ez alól csak a regionális fejlesztési ügynökségek (RFÜ) jelentenek, akik a megyei önkormányzatok irányítása alatt működnek tovább.

Mindkét intézkedés lényegében a központi koordináció erősítésének szándékát fejezi ki – és valósítja is meg – kísérletet téve a 2007-2013-as intézményrendszer működésének javítására úgy, hogy:

- a szakpolitikai tervezés és végrehajtás, valamint
- a szakpolitikák és az operatív programok végrehajtásának felelőssége egy kézbe kerül.

Az egységesítés erősítése érdekében a ***központi koordináció a Miniszterelnökség szervezeti keretei között került kialakításra***.

A központi koordináció feladatai[3]:

- Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság (NFK) titkársági feladatainak ellátása,
- a normatív jellegű agrártámogatások kivételével az európai uniós források felhasználása tekintetében a fejlesztéspolitikai intézményrendszerre – beleértve valamennyi irányító hatóság munkáját – vonatkozóan az egységes eljárásrendi keretek kialakítása (jogalkotás és szabályozás) az érintett minisztériumok bevonásával, valamint az egységes végrehajtási gyakorlat (értelmezési kérdések) és szabályosság kialakítása,
- a támogatási konstrukciók megjelentetés előtti jóváhagyása,
- az irányító hatóságok döntéseivel szemben biztosított egységes jogorvoslati rendszer működtetése,
- egységes informatikai és monitoring rendszer kialakítása és működtetése,
- egységes költségvetési fejezet menedzsment biztosítása,
- projekt és program értékelési rendszer központi kialakítása és működtetése,
- az európai uniós források felhasználásához kötődő partnerségi egyeztetési folyamatok és kommunikációs tevékenységek egységes koordinálása,
- egységes humánerőforrás menedzsment (különösen a javadalmazási, a motivációs és képzési rendszer) kialakítása és működtetése,
- az európai uniós forrásokból megvalósuló közbeszerzési eljárások ellenőrzése,
- Koordinációs Operatív Program működtetése,
- az egyes operatív programok végrehajtására vonatkozó ellenőrzések, auditok koordinációja,
- európai uniós és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartás.

[3] Forrás: Dr. Homolya Róbert, Budapest, 2013. november 14.

A központi koordináció garanciái – további eszközei[4]:

- döntési szint: NFK biztosítja az összehangolást,
- operatív szint: Partnerségi Megállapodás, Monitoring Bizottság,
- szakértői szint: „Menedzsment Bizottság" – a különböző OP-ból/alapból finanszírozott fejlesztések összehangolása,
- integrált fejlesztési eszközök központi koordinációja,
- egységes képzési rendszer,
- egységes projekttámogatási rendszer,
- egységes program és projektértékelési rendszer,
- horizontális elvek egységes kezelése.

Az uniós forrásokkal összefüggő ***döntések meghozatala***, így a döntési szinten megnyilvánuló koordináció a ***Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság feladata***. Az NFK elnöke a miniszterelnök, tagjai a Miniszterelnökséget vezető államtitkár, a fejlesztési és a nemzetgazdasági miniszter.

Az NFK feladata különösen[5]:

- megtárgyal és döntési javaslattal lát el minden kormánydöntést igénylő fejlesztéspolitikai tárgyú, illetve fejlesztési tervezési és végrehajtási dokumentumot,
- dönt az Operatív programok, valamint az Akciótervek elfogadásáról és módosításáról, továbbá a nagyprojektekre vonatkozóan az Európai Bizottság számára benyújtandó javaslatokról,
- a fejlesztéspolitikával való összhang megteremtése érdekében megtárgyalja és véleményezi a kormánydöntést nem igénylő különböző ágazati fejlesztési terveket, programokat, stratégiákat,
- dönt a kiemelt projektek nevesítéséről,
- dönt az egymilliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslatokról,
- véleményezi a fejlesztéspolitikai szempontból kiemelt jelentőségű ügyeket, a komplex programokat, az operatív programok kiemelt projektjeit,
- állást foglal a projektkiválasztás elbírálási szempontjairól, eljárásrendi szabályokról és utasításokról,
- az általa tárgyalt ügyekben nyomon követési tevékenységet végezhet, a végrehajtásról tájékoztatást kérhet,
- a fejlesztéspolitikai célok teljesülése érdekében jogszabály módosítást kezdeményez,
- a fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetektől beszámolót kérhet, és intézkedési javaslatot fogalmazhat meg,
- a fejlesztési célú uniós és hazai pénzügyi források tekintetében egyes végrehajtás-felügyeleti feladatokat lát el.

[4] Forrás: Dr. Homolya Róbert, Budapest, 2013. november 14.
[5] 140/2012. (VII. 2.) Korm. rendelet a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottságról

4. ábra: Hatékony központi koordinációt és a szakpolitikai végrehajtást biztosító intézményrendszer

A kifizetési kérelmek összeállítására és benyújtására, a ***kifizetések fogadására kijelölt szervezet*** és ***igazoló hatóság*** is egyben a ***Magyar Államkincstár*** (MÁK). Az irányítási és ellenőrzési rendszerek hatékony, eredményes és gazdaságos működésének biztosításáért az ***audit hatóság***, az ***Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság*** (EUTAF) felel. Mindkét szereplő az irányító hatóságoktól, a közreműködő szervezetektől, a kedvezményezettektől, illetve egymástól függetlenül végzi tevékenységét.

A 2014–2020-as időszakban a magyar részvételű határon átnyúló nemzetközi, transznacionális és interregionális együttműködési programok (EP) végrehajtásában valószínűsíthetően részt vevő szervezetek köre alapvetően egyezik a fentiekben bemutatottakkal. Az irányító hatóságok és közös titkárságok esetében egyetlen új szereplő, a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (NTH) jelenik csak meg[6]. Abban az esetben, ha az IH és a közös titkárság hazánkban található, a MÁK és az EUTAF funkciója ezen programok esetében is értelmezhető.

Program	Irányító Hatóság és Közös titkárság	Nemzeti kapcsolattartó pont
Duna transznacionális EP	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
Közép-európai transznacionális EP	–	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
INTERREG EUROPE interregionális EP	–	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
INTERACT III interregionális EP	–	–
ESPON 2020 interregionális EP	–	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
URBACT III interregionális EP	–	Lechner Lajos Tudásközpont
HU SK határon átnyúló program	–	
HU RO határon átnyúló program	–	
AT HU határon átnyúló program	–	
SI HU határon átnyúló program	–	
HU HR határon átnyúló program	Miniszterelnökség?	Miniszterelnökség?
HU SRB (IPA) határon átnyúló program	Miniszterelnökség?	Miniszterelnökség?
HU SK RO UA (ENI) határon átnyúló program	Miniszterelnökség?	Miniszterelnökség?

4. táblázat: Együttműködési programokhoz kapcsolódó IH és közös titkársági funkciók elhelyezkedése

[6] részben 126/2014. (IV. 10.) Korm. rendelet alapján

Megyei intézményi alrendszer

A térségi szinten e tekintetben értelmezhető, az előző fejezetben foglaltakhoz szorosan illeszkedő feladatokat ***a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló*** 1996. évi XXI. ***törvény*** definiálja. A területfejlesztési tervek végrehajtásával kapcsolatban a megyei önkormányzat egyik oldalon:

- ***dönt a*** hatáskörébe utalt (TOP kompetencia) ***fejlesztési források felhasználásáról***,
- ***figyelemmel kíséri az operatív programok*** (továbbá a megyehatáron átnyúló és más ***nemzetközi együttműködési programok***) megyében jelentkező ***feladatainak megvalósítását*** a megyei jogú városok önkormányzata kötelező bevonásával, észrevételei figyelembevételével,
- ***monitoring bizottság*** vagy más döntéshozó szerv ***útján közreműködik a területi operatív program*** (és a megyehatáron átnyúló és más ***nemzetközi együttműködési programok***) ***irányításában***, megvalósításuk ***végrehajtásában***,

másik oldalon:

- ***nyomon követi és értékeli*** saját területfejlesztési koncepciójának és ***területfejlesztési programjának végrehajtását***,

Az, hogy az önkormányzat kompetenciájába tartozó fejlesztési forrásokat érintő döntések milyen formában és mechanizmusok szerint, illetve a megyei területfejlesztési programban nevesített projektcsomagokról született döntésen túlmutatóan valósulhatnak-e meg, egyelőre nem ismert. A feladathoz kapcsolódó jogosultság leg***valószínű***bb, hogy a ***területi programokat irányító hatóságnak szóló döntési javaslat***ban ölthet majd testet. Ezt kivitelezni különösebbképp nem okoz majd nehézséget abban az esetben, ha a TOP közreműködő szervezeti funkciói az RFÜ-nél maradnak.

A Tftv. alapján egyelőre ez biztosítottnak látszik – hiszen a törvény értelmében a regionális fejlesztési ügynökség feladatai különösen:

- közreműködő szervezeti feladatokat lát el a területi operatív programok végrehajtásában és ellenőrzésében (és a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban),
- külön megállapodás alapján részt vesz az ágazati területfejlesztési operatív programok, vagy más programok lebonyolításában, szervezi a programok megvalósítását, részt vesz a programok pénzügyi finanszírozási feladataiban, a programok megvalósításáról, a pénzügyi felhasználásról naprakész nyilvántartást vezet,
- (közreműködik a megyei önkormányzat és a fővárosi önkormányzat területfejlesztési feladatainak ellátásában).

A formálódó eljárásrendi keretek arra engednek következtetni, hogy a törvény biztosította felhatalmazás esetén az önkormányzat (az RFÜ útján) részt kell, vegyen az integrált járási projektcsomagokban és talán a megyei gazdaságfejlesztési részprogramokban rögzített projektek fejlesztésében, előzetes értékelésében is.

Az önkormányzat ***monitoring bizottsági*** tagságával járó ***feladat- és felelősségi köre*** egyszerűbben prognosztizálható a korábbi időszak tapasztalatait alapul véve:

- program-***kiegészítő dokumentum(ok) jóváhagyása***, szükség szerint ***módosítása***, ideértve a támogatás figyelemmel kísérésére szolgáló fizikai és pénzügyi mutatókat is,
- az egyes intézkedések keretén belül ***támogatandó tevékenységek kiválasztási követelményeinek meghatározása***,
- a támogatás célkitűzéseinek megvalósítása során elért ***előrehaladás rendszeres felmérése***, a ***megvalósítás eredményeinek áttekintése***, különös tekintettel az egyes intézkedések kapcsán kitűzött célok elérésére,
- az irányító hatóságok által elkészített éves, félidei és végső ***megvalósítási jelentések elemzése és jóváhagyása***,
- olyan ***javaslatok megtétele*** az irányító hatóságok részére, amelyek előmozdítják a programok céljainak elérését, illetve javítják a támogatások kezelését, ideértve a pénzügyi menedzsment feladatok ellátását stb.

A megyei önkormányzat különösen a TOP és a magyar-horvát határon átnyúló program monitoring bizottságaiban tölthet be meghatározó szerepet.

A megye saját területfejlesztési koncepciójának és területfejlesztési programjának végrehajtásához kapcsolódó feladatok szintén a monitoring tevékenységekre fókuszálnak, melynek követelményei a 7.2. (monitoring és ellenőrzés) és 7.3. (teljesítés-igazolás) fejezetekben később részletesen is bemutatásra kerülnek. A nyomon követést és ellenőrzést támogató szereplők és működési rendjük valójában már a program készítése során körvonalazódott – hiszen a tervezési feladatokra szabottan megalkotott és működtetett struktúra átültethető a program végrehajtására is.

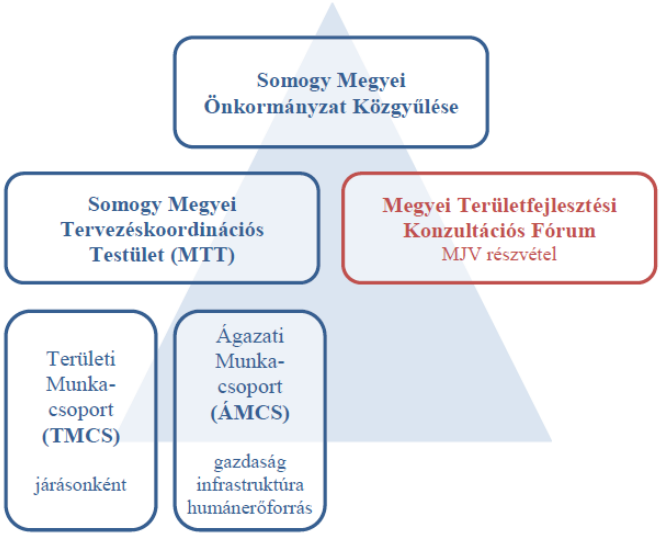

5. ábra: A megyei koordináció lehetséges intézményi struktúrája

A program lebonyolításának ***felelőse a megye közgyűlése***. A megyei ***területfejlesztési konzultációs fórum*** és a megyei ***tervezéskoordinációs testület*** (utóbbi a későbbiekben akár megyei monitoring bizottság néven) előzetesen ***állást foglal a*** területfejlesztési ***program végrehajtását érintő ügyekben***. Véleményüket a megyei közgyűlés ülésén a vonatkozó napirend tárgyalásakor ismertetni szükséges. Javaslataik megismerése különösen fontos a megyei kompetenciába tartozó forrásokról szóló döntések meghozatalkor.

A ***területi- és ágazati munkacsoportok*** szintén véleményezőként vesznek részt a tervezéskoordinációs testület munkájában annak érdekében, hogy a területi szempontok érvényesüljenek, valamint az alulról jövő javaslatok becsatornázásra kerüljenek. Feladatuk különösen a járások vonatkozásában megfogalmazott ***integrált projektcsomagok***, valamint a megyei ***gazdaságfejlesztési részprogramok megvalósulásának nyomon követése***.

A közgyűlés munkáját támogató fórumok munkaszervezettel nem rendelkeznek, titkársági feladataikat az önkormányzati hivatal Területfejlesztési Irodája látja el. Az eljárásrendi fejezetben részletezett ***ITB munkaszervezet*** szintén az iroda szervezeti egységén belül, a meglévő humán erőforrásokat felhasználva kerül kialakításra az IH akkreditáció feltételei alapján.

Lehetséges eljárásrendek

A 2014-2020-as időszakra vonatkozó ***egységes eljárásrendek és működési szabályok*** kidolgozását a Miniszterelnökség és az irányító hatóságoknak helyt adó szakminisztériumok közösen végzik. Jogszabályban mindezidáig csak a programok lebonyolításának alapelvei – ide értve az eljárásrendek elvi kereteit is – kerültek rögzítésre, így a fejezet leírása nagyban támaszkodik a nyilvános fórumokon elhangzottakra.

A 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozat alapján ***megjelenő*** legfontosabb ***elvárások*** az új eljárásrendekkel szemben:

- A ***közszféra szervezet pályázók esetén a pályáztatás jelenlegi gyakorlata megszűnik***, a projekt szelekciót egyszerűsített kiválasztási eljárással szükséges megvalósítani.
- A ***pályázatok értékelését*** mind a jogosultsági, mind a kiválasztási szempontokat tekintve normatív, kizárólag ***objektív alapon eldönthető***, illetve egyértelműen mérhető ***mutatók alapján kell elvégezni***.
- A ***pályázók számára kisebb költséget jelentő*** kiválasztási, projektfejlesztési és implementálási ***eljárások***at szükséges biztosítani. Például a pályázati dokumentáció összeállítását, valamint a projektek végrehajtásának támogatását felkészült szakértői bázison alapuló állami kapacitások megteremtésével kell biztosítani.

Nagyban valószínűsíthető, hogy az eljárásrendek megkülönböztethetők lesznek aszerint, hogy egy-egy projekt területi vagy ágazati operatív programból, illetve a megyei kompetenciába tartozó vagy azon túlmutató forrásokból valósul meg. A megyei területfejlesztési program szempontjából nyílván a TOP lehetséges eljárásrendjei tartanak nagyobb érdeklődésre számot. A rendelkezésre álló információk alapján úgy tűnik, hogy a korábban megszokottaktól lényegesen eltérő ***új eljárásrendi típusok*** jelenhetnek meg[7]:

- az ***Integrált Területi Beruházás***,
- a ***projektdosszié rendszer***, valamint
- a ***CLLD***.

Az új eljárásrendeket életre hívó legfontosabb tervezési igények voltak:

- ***ne legyen versenyeztetés*** olyan helyen, ***ahol*** arra ***nincs szükség***,
- ***„felesleges" költségek ne jelenjenek meg*** a potenciális kedvezményezetteknél,
- ***csak*** a fejlesztési ***stratégiákhoz*** (pl. megyei területfejlesztési program) ***illeszthető fejlesztések*** preferáltak,
- az intézményrendszer folyamatba épített szakmai-ellenőrző és projektfejlesztő tevékenysége mellett, ***az ellenőrzés-projektfejlesztés*** az ITB gazda, projektgazda, KSZ és IH ***rugalmas együttműködésével valósuljon meg*** és
- a sikeres projektek érdekében ***RFÜ-k szakmai segítségnyújtása*** ne álljon meg a mennyiségi ellenőrzésnél.

[7] Forrás: Tipold Ferenc, Kalocsai Kornél; Budapest, 2014. április 23. (megj.: Jelen megyei területfejlesztési program dokumentum véglegesítésének időpontjáig az alkalmazásra kerülő eljárásrendek tekintetében jogszabályi rendelet még nem jelent meg).

ITB eljárásrend

0. tervezési szint
1. stratégiai szint
2. projektfejlesztés és projektkiválasztás
3. IH döntés és TSZ kötés
4. újratervezés

A ***tervezési szint*** lényegében a megyei területfejlesztési program elkészítésére utal. Első lépésként az NGM tájékoztatást ad az ITB gazda (megyei önkormányzat) részére a TOP forrásallokációjáról, intézkedési felépítéséről és tartalmáról, melynek nyomán a megyei önkormányzat véglegesíti a stratégia tervet, kidolgozza ***integrált területi- és akcióprogram***ját (***projektlisták***). Ezt követően kerül sor az NGM általi illeszkedési vizsgálat lefolytatására és az esetlegesen szükséges módosítások előírására. A már illeszkedő projektlistákat tartalmazó stratégiáról a megyei közgyűlés dönt, és az NGM felterjesztése alapján a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter és a kormány hagy jóvá.

A ***stratégiai szint***en az ITB stratégia és az akcióprogram elfogadásáról szóló IH döntést követően kerülhet sor a már ***indikátorvállalásokat és ütemezést is tartalmazó keretszerződés*** megkötésére. Ebben a szakaszban szükséges felállítani és az IH által akkreditáltatni az ITB munkaszervezetét. Végül sor kerül a menedzsment és projekt-előkészítés finanszírozását célzó ***előkészítési támogatási szerződés*** megkötésére. A projektek előkészítését IH intézkedésenkénti szakmai követelményrendszerek közzétételével segíti.

A ***projektfejlesztés és projektkiválasztás kétféleképpen történhet*** területi kritériumok szerinti projektkiválasztás helyi felhívások útján (kvázi klasszikus egyfordulós eljárásrend) vagy az ITB-ben kiválasztott stratégiai projektek előkészítése (projektfejlesztés) és támogatása révén.

– ***területi kritériumok szerinti projektkiválasztás***

  Az ITB stratégiában kerül rögzítésre, hogy mely beavatkozások esetében szükséges helyi felhívást megjelentetni. Az ITB gazda javaslatot tesz a kiválasztási kritériumokra és az IH az ITB területre vonatkozó ***helyi felhívás***t tesz közzé. A projektkiválasztást a TOP KSZ bonyolítja le és előterjesztése alapján az ***IH*** hoz ***döntés***t.

– ***ITB stratégiában nevesített projektcsomag vagy projekt fejlesztése***

  A projektek formai, tartalmi feltételeit tartalmazó fejezetekből álló ***projektmappa*** kerül megnyitása. A megjelent szakmai követelményrendszer (IH) alapján a projektgazda ***előkészítési tervet*** állít össze, megfelelőség esetén azt az IH/KSZ elfogadja és megkezdődhet a projekt előkészítése. ***Iteratív, rugalmasságra törekvő*** projektgazda, ITB gazda és KSZ közötti ***projektfejlesztés, tanácsadás*** kezdődik meg a projekt felépítése érdekében. A KSZ az előkészítési terv mentén haladva folyamatosan nyomon követi, hogyan teljesülnek a projektdosszié egyes fejezetei, hogyan teljesül az előkészítési tervben vállalt ütemezés, gyűjti az elkészült projektrészeket.

  A projekt tartalmi ellenőrzésének a módját a szakmai követelményrendszer határozza meg. Valamennyi fejezet teljesülése és „feltöltése” után a projekt formai és tartalmi szempontból teljessé válik, a KSZ ***megfelelőségi nyilatkozat***ot állít ki a projektről.

ITB gazda a teljes projekt költségigénye és tartalma ismeretében ismét ***nyilatkozik a projekt beruházási projektként való folytatásáról***. Az ITB gazda a projekt elhagyására is javaslatot tehet, ha jelentősen megnő a forrásigénye, ekkor a döntés-előkészítés félbeszakad.

A projekt-előkészítést követően a KSZ felterjeszti a már formailag teljes, szakmailag ellenőrzött beruházási projekt(ek)et ***IH döntés***re.

Mindkét projekt kiválasztási folyamat végén, az ***IH döntés***t követően kerülhet sor a ***támogatási szerződés*** megkötésére.

Amennyiben az ITB keretszerződés mellékletét képző ITP tervdokumentum módosítása válik szükségessé – az IH, vagy a megye részéről – akkor a 1. fázis következik ismét, sor kerül az ITB keretszerződés módosítására. A módosítást eredményezheti például egyes projektek meghiúsulása megvalósíthatatlanság vagy költség-túllépés miatti forráshiány miatt, vagy az ütemezés, indikátorvállalás nem teljesülése.

Projektdosszié eljárásrend

A projektdosszié eljárásrend a járások integrált projektcsomagjainak megvalósításához kötődik és lényegében az ITB eljárásrend járásokra aktualizált 1-2B-3 stratégiai, projekt-kiválasztási és döntési szinteket jelenti. Egyszerűbben:

1. stratégiai szint (projektlista)
2. B projektfejlesztés és projektkiválasztás (projektfejlesztés)
3. IH döntés és TSZ kötés

A döntés ez esetben nem a 0. fázisban, hanem folyamatosan, a rendelkezésre álló keret erejéig történik. A projekteket a projektgazda nyújtja be a megyei önkormányzat kezdeményezésére, de maga a projektfejlesztési folyamat a továbbiakban megegyezik az ITB stratégiában nevesített projektcsomag vagy projekt fejlesztése

További lehetséges eljárásrendek

A nem a megyei kompetenciába tartozó, így különösen az ágazati program esetében valószínűsíthető, hogy

- könnyített elbírálású,
- egyfordulós és
- kiemelt projekt-kiválasztási eljárás

alkalmazására a továbbiakban is sor kerül majd. A korábban megismert szabályoktól várható eltérésekre a 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozat fentebb bemutatott elvárásai alapján következtethetünk.

6.2. A program finanszírozási hátterének bemutatása, a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a program intézkedési és ütemezési keretei

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.2.db.és dc. pontjainak.

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának összesített finanszírozási terve:

Prioritás	Közvetlen megyei kompetenciába tartozó forrás (TOP) (M Ft)	Finanszí-rozó Alap	Közvetett megyei kompetenciába tartozó forrásigény (M Ft)	Lehetséges finanszírozó program	Egyéb forrás (M Ft)	Megjegyzés	Összesen	Prioritások aránya	Közvetlen megyei kompetenciába tartozó forrás megoszlása
I. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése	2 387	ERFA ESZA	28 420	VP GINOP	0		30 807	5,64	4,66
II. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban	11 984	ERFA ESZA	62 600	GINOP	400	CRO-HU OP	74 984	13,73	23,39
III. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése	6 315	ERFA	24 775	GINOP VP	1 500	CRO-HU OP	32 590	5,97	12,33
IV. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása	386	ESZA	25 840	EFOP GINOP	0		26 226	4,80	0,75
V. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása	5 881	ERFA ESZA	37 286	KEHOP GINOP VP	0		43 167	7,90	11,48
VI. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	2 094	ESZA	6 971	EFOP VP	0		9 065	1,66	4,09
VII. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés	22 187	ERFA	248 377	IKOP EFOP VP	58 800	hazai forrás	329 364	60,30	43,31
Összesen	**51 234**		**434 269**		**60 700**		**546 203,0**	**100,00**	**100,00**

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának összesített pénzügyi ütemterve:

Prioritás	2014-2017 (MFt)	2018-2020 (MFt)	Összesen (MFt)	Arány (%)
1. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése	15 403,0	15 404,0	30 807,0	5,64
2. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban	37 492,0	37 492,0	74 984,0	13,73
3. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése	16 295,0	16 295,0	32 590,0	5,97
4. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása	13 113,0	13 113,0	26 226,0	4,80
5. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása	21 583,5	21 583,5	43 167,0	7,90
6. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	4 532,5	4 532,5	9 065,0	1,66
7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés	164 682,0	164 682,0	329 364,0	60,30
SMTFP összesen	**273 101,0**	**273 102,0**	**546 203,0**	**100,00**
Ebből közvetlen megyei kompetenciába tartozó forráskeret (TOP) rendelkezésre állása időszakonként	**25 617,0**	**25 617,0**	**51 234,0**	**9,38**

7. Monitoring és értékelési terv

7.1. A program és prioritás szintű indikátorok bemutatása

E fejezet tartalmazza a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.i. pontjának megfelelő tartalmi elemeket.

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának indikátorai *(a prioritás szintű indikátorokat kiemelten jelölve)***:**

Prioritás	**Közvetlen megyei kompetencia** (Igen / Nem / Részben)	**Típus**	**Indikátor neve**	**Mérték-egység**	**Bázis-érték** (2013)	**Célérték** közvetlen megyei kom-petenciába tartózó esetekben (2023)	**Adat-forrás**
1. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése	Részben	Eredmény	A támogatásban részesült feldolgozóipari vállalkozások árbevétel növekedése	(%)	0	15	EMIR
	Részben	Eredmény	A támogatások által létrejött/letelepedett feldolgozóipari vállalkozások száma	db	0	60	EMIR
	Részben	Eredmény	Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében	db	0	10	EMIR
	Részben	Eredmény	Az együttműködésben résztvevő támogatott vállalkozások száma	db	0	40	EMIR
	Részben	Eredmény	K+F+I támogatásban részesült vállalkozások száma a megyében	db	0	12	EMIR
	Részben	Eredmény	Teremtett új munkahelyek száma	fő, FTE	0	1540	KSH
2. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban	Részben	Eredmény	A fejlesztések eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága	ha	0	200	EMIR
	Nem	Eredmény	Klaszterekben, támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok száma	db	0	-	EMIR
	Részben	Eredmény	Somogy megyében székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások számának változása az ipari és szolgáltató szektorban	%	100	105%	KSH
	Részben	Eredmény	Somogy megyében teremtett új munkahelyek száma	fő, FTE	0	650	EMIR
	Részben	Output	Támogatásban részesült vállalkozások száma Somogy megyében	db	0	120	EMIR

Prioritás	**Közvetlen megyei kompetencia** (Igen / Nem / Részben)	**Típus**	**Indikátor neve**	**Mérték-egység**	**Bázis-érték** (2013)	**Célérték** közvetlen megyei kom-petenciába tartózó esetekben (2023)	**Adat-forrás**
3. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése	Részben	Eredmény	Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma	fő	0	390 000	EMIR
	Részben	Eredmény	A fejlesztett turisztikai attrakció / szolgáltatás (ide értve a szálláshelyeket és a vendéglátóhelyeket) árbevétel növekedése	%	0	10	EMIR
	Nem	Eredmény	Vendégek száma	fő	0	–	EMIR
	Nem	Eredmény	A fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma	VÉ (vendég-éjszaka)	0	–	EMIR
	Részben	Eredmény	Az együttműködésben résztvevő turisztikai szolgáltatók (tagok) száma	db	0	20	EMIR
	Részben	Eredmény	Teremtett új munkahelyek száma	fő, FTE	0	110	EMIR
4. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása	Nem	Eredmény	Helyi gazdasági szereplők és a felsőoktatási intézmények között létrejött együttműködések száma (db)	db	0	-	EMIR
	Nem	Eredmény	A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	%	0	-	EMIR
	Nem	Output	Fejlesztett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló terek száma	db	0	-	EMIR
	Részben	Output	Támogatott szak- és felnőttképzési infrastruktúra	m2	0	940	EMIR
	Részben	Eredmény	Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése	%	0	5	KSH
	Nem	Output	Támogatott köznevelési infrastruktúra	m2	0	-	EMIR
	Nem	Eredmény	Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évismétlők számának csökkenése	%	0	-	KSH

Prioritás	**Közvetlen megyei kompetencia** (Igen / Nem / Részben)	**Típus**	**Indikátor neve**	**Mérték-egység**	**Bázis-érték** (2013)	**Célérték** közvetlen megyei kom-petenciába tartózó esetekben (2023)	**Adat-forrás**
5. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása	Nem	Eredmény	Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos energia) a vállalkozásoknál	MW	0	-	EMIR
	Nem	Eredmény	Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) a vállalkozásoknál	MW	0	-	EMIR
	Nem	Eredmény	A vállalkozások elsődleges energiafogyasztásának csökkenése	kWh/év	0	-	EMIR
	Részben	Eredmény	Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos energia) a középületekben (szigetszerű és közösségi rendszerekben)	MW	0	1,5	EMIR
	Részben	Eredmény	Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) a középületekben (szigetszerű és közösségi rendszerekben)	MW	0	4,5	EMIR
	Részben	Eredmény	A közintézmények elsődleges energiafogyasztásának csökkenése	kWh/év	0	380000	EMIR
	Nem	Eredmény	A fejlesztés eredményeként létrejött energetikai célú ültetvények termőterülete Somogy megyében (ha)	ha	0	-	EMIR
	Részben	Eredmény	Ár- bel- és csapadék vízvédelmi fejlesztések által érintett (megvédett) lakosság száma Somogy megyében	fő	0	25000	EMIR
	Részben	Eredmény	Az újrafeldolgozással hasznosított hulladékok aránya Somogy megyében	%	0	0,5	EMIR
6. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	Részben	Output	A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma	fő	0	400	EMIR
	Részben	Eredmény	Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára	fő, FTE	0	150	EMIR
	Részben	Eredmény	A gazdaságilag inaktívak arányának csökkenés a 16-64 éves korosztályban, a megye perifériku járásaiban	%	0	0,1	KSH

Prioritás	**Közvetlen megyei kompetencia** (Igen / Nem / Részben)	**Típus**	**Indikátor neve**	**Mérték-egység**	**Bázis-érték** (2013)	**Célérték** közvetlen megyei kom-petenciába tartózó esetekben (2023)	**Adat-forrás**
6. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása	Részben	Eredmény	Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma	db	0	25	EMIR
	Részben	Output	Közösségépítő programokon résztvevők száma	fő	0	1500	EMIR
	Részben	Output	Támogatott civil szervezetek száma	db	0	10	EMIR
7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés	Részben	Eredmény	Megyeszékhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma	fő	0	12 000	Felmérés, modell számítás
	Részben	Eredmény	Fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók aránya	%	46	48	Felmérés
	Részben	Eredmény	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében településrészen élők száma	fő	0	60 000	EMIR
	Részben	Eredmény	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma	fő	0	100 000	EMIR
	Nem	Eredmény	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban résztvevő személyek száma	fő	0	-	EMIR
	Részben	Output	Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra	m2	0	18 000	EMIR
	Részben	Eredmény	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szolgáltatások száma	db	0	30	EMIR
	Igen	Eredmény	Támogatott gyermekgondozási (bölcsőde, családi napközi) és nevelés-oktatási (óvoda) intézmények	fő	0	880	EMIR
	Részben	Output	Fejlesztett szociális és gyermekvédelmi infrastruktúra	m2	0	15 000	EMIR

7.2. A program céljai teljesülésének értékelését szolgáló elemzés követelményrendszere, az eredményesség vizsgálata és értékelése, a megvalósítás monitoring és ellenőrzési rendszere

E fejezet konszolidáltan tartalmazza a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.1.i. pontjának, valamint a 2.2. de. pontjának megfelelő tartalmi elemeket és a 2.2. dd pontjának megfelelő, az ellenőrzés rendszerére vonatkozó tartalmi elemeket.

A Program eredményességének vizsgálatánál és értékelésénél ***az adatok bázisát a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) adhatja***, mely az uniós és hazai fejlesztési források egységes tervezését, a felhasználás nyomon követését, az eredményesség, a fejlesztési programok hatásainak mérését támogató központi monitoring és kontrolling funkciót látja majd el. A FAIR integrálja megában a 2007-13-as időszak uniós forrásai esetében hasonló funkciókat ellátó Egységes Monitoring Információs Rendszert (EMIR), melyben a pályázók és a támogatást igénybevevők által szolgáltatott adatok kerültek rögzítésre.

A 2014-20-as programozási időszakban alapkövetelmény, hogy a pályázók és a támogatást igénybe vevők ***adatszolgáltatás***i kötelezettségeiknek minden támogatási forma esetében ***lehetőleg elektronikusan*** tegyenek eleget, valamint az ügyfélkapcsolatok is elektronikus csatornákon történjen, melyhez az e-ügyintézés jelenlegi adottságai megteremtik az alapot, aminek továbbfejlesztése szükséges.

A Program eredményességének vizsgálatához és értékeléséhez ***elengedhetetlen***, hogy a megyei önkormányzat, illetve az értékelést végző szervezet ***megfelelő jogosultsággal*** rendelkezzen az adathozzáférés érdekében ***az információs rendszerhez***. Szükséges lehet egy ***értékelési terv kialakítása***, mely évente rögzíti az értékelési feladatokat a végrehajtás 2022-ig terjedő időszakára vonatkozóan előre tervezett értékeléseket, illetve a ***folyamatos értékelés*** rendszerében évente kiválasztásra kerülő értékeléseket is tartalmaz. Szükséges az együttműködés és a feladatok elhatárolása az egyes programok megvalósításáért felelős intézmények között.

Az indikátorokkal kapcsolatos elvi követelményeket a ***SMART*** (az alábbi tényezők angol rövidítéséből származtatva) ***kritériumrendszer alkalmazása*** biztosíthatja. Az ideális indikátorok megfelelnek a következő szempontoknak:

- ***Specifikusak***: vagyis arra és elsősorban arra a jellemzőre vonatkoznak, amelyhez hozzárendeljük őket, és az adott jellemzőről kellő mélységben és részletességgel szolgáltat információt.
- ***Mérhetőek***: azon indikátorok gyakorlati felhasználhatósága, amelyekhez nem tudunk számértéket rendelni, csekély. A számszerűsítésre, az indikátorok mérhet formában történő meghatározására így alapvető fontosságú.
- ***Elérhetőek, rendelkezésre állnak***: szintén egy rendkívül gyakorlatias szempont, hogy az adott indikátor értékére vonatkozó információhoz hozzá lehessen férni, létezzen vagy létre lehessen hozni egy olyan információs rendszert, melyből az adott indikátorra vonatkozó információ kinyerhető. E kritérium nem csak elméletben kell teljesüljön, hiszen a folyamatos adatgyűjtés megvalósíthatósága múlik ezen, így az

indikátor meghatározásánál figyelembe kell venni azt is, hogy milyen költségekkel, erőfeszítésekkel lehet megszerezni az indikátorra vonatkozó értékeket; az információ megszerzésének ráfordításai arányban kell álljanak az információ hasznosságával.

- ***Relevánsak***: az indikátornak a felhasználás szempontjából fontos és hasznos információt kell hordozniuk. Amennyiben ez a kritérium nem teljesül, a mutató használata fölöslegessé válik.
- ***Megbízhatóak***: a programmenedzsment csak annyiban támaszkodhat az indikátorokból származó információkra, amennyiben azok a valós állapotokat tükrözik. Az adatok hitelességével, megbízhatóságával kapcsolatos kételyek elfogadhatatlan mértékű kockázatot jelenthetnek a program végrehajtása szempontjából.
- ***Aktuálisak***: mind a tervezés, mind a végrehajtás optimalizálásához elengedhetetlen, hogy a leíró jellegű mutatók az időszerű, időben is valósághű állapotot ábrázolják. Az információ frissessége természetesen igen különböző az egyes adattípusok esetében. A monitoring-rendszer működésének megtervezésében praktikus előnyt jelent, ha legalább az idő függvényében jelentősen változó indikátorok esetében valamilyen formában a frissesség, időszerűség kritériuma konkrétan is definiálásra kerül. Például közvetlenül vagy közvetve megszabható, hogy a döntéshozó szervek döntései milyen régi információkra alapozódhatnak – természetesen a gyakorlatban ez csak akkor működhet, ha a döntéshozatalt kellően hatékony adatgyűjtő és -feldolgozó rendszer támogatja.

7.3. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.2.dg. pontjainak.

A ***program szakmailag teljesítettnek tekinthető***, amennyiben a megfogalmazott célokhoz kapcsolódó ***számszerűsített mutatók***/eredményességi kritériumok ***elérésre kerülnek***. A program ***pénzügyi teljesülését is szükséges vizsgálni*** az előirányzott forrásigény függvényében.

Itt el kell különíteni a megyei operatív programnak azon fejlesztési igényeit, melyek a megye felelősségi körébe (TOP, illetve esetlegesen dedikált hazai források – jogszabály alapján), valamint azon túlmutató fejlesztési források (TOP, ágazati OP-k, magántőke, egyéb hazai források, nemzetközi források) hozzárendelésével valósul meg, illetve valósítható meg.

A megfogalmazott prioritások teljesítésének igazolása időben a 2014-2020-as tervezési időszakhoz kötődően folyamatos, de azon túlmutató feladat. Alapja a prioritások megvalósításához hozzájáruló konkrét ***projektszintű teljesítések összesítése***. A projektszintű teljesítések összesítése és prioritás majd program szinten történő kivetítése megfelelő adat birtokában végezhető el. Ehhez hozzá kell rendelni egy ***projekt információs rendszert***, mely ***meghatározott időközönként***, „valós” dokumentumokon alapulva ***tényadatot szolgáltat*** a megvalósítás és fenntartás alatt lévő projektek fizikai és pénzügyi előrehaladásáról, valamint a vállalt számszerűsített mutatók/eredményességi kritériumok alakulásáról.

Az projektinformációs rendszer működtetése a ***területfejlesztési program végrehajtásáért felelős munkacsoport feladata***. Az adatszolgáltatást szükséges kiterjeszteni minden a megyei területfejlesztési program megvalósításában potenciálisan szerepet játszó/vállaló projektgazdák körére, annak érdekében, hogy ***teljes képet mutasson*** és ne csak a megye felelősségi körébe tartozó forrásokhoz kapcsolható teljesítések szerepeljenek benne. Ezért az adatszolgáltatáshoz kapcsolódóan meg kell vizsgálni, hogy az egyes helyi és járási szereplők (önkormányzati, gazdasági és civil) milyen összekötő szerepet tudnak betölteni a folyamatban.

Az adatszolgáltatás egyszerű Adatbekérő nyomtatvány használatával történik. Az adatszolgáltatáshoz felhasználandó „valós” dokumentumok:

- Pályázati forrás esetén:
  - Hatályos támogatási szerződés,
  - Jóváhagyott időszakos és záró beszámolók,
  - Fenntartási jelentések.
- Egyéb forrás esetén:
  - Projektgazda nyilatkozata alapján.

Javasolt gyakoriság: éves

A ***szolgáltatott adatokból nyilvántartás készül*** a pénzügyi és a számszerűsített mutatók/eredményességi kritériumok teljesítéséről. Az adatszolgáltatás és nyilvántartás pontos eszközrendszere és módszertana kidolgozást igényel. A ***teljesítés igazolása a megyei közgyűlés feladata*** a rendelkezésére bocsátott összesített adatok alapján.

Az összesítés prioritásonként tartalmazza az adott évben felhasznált forrás összegét és a teljesített indikátorok értékét, valamint az adott évig teljesített kumulált értékeket. A megyei területfejlesztési program végső teljesítés igazolása az n+2 szabály figyelembevételével tehető meg.

8. A vállalkozások fejlesztési terveinek átfogó ismertetése

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.2.a. pontjának.

Somogy megyében a 2007-13-as programidőszakban is jelentős számú vállalkozás részesülhetett fejlesztési támogatásban. Ez az irány jelen fejlesztési program segítségével, valamint a Magyarország számára rendelkezésre álló pénzügyi eszközök jelentős mértékű vállalkozásfejlesztési fókusza következtében tovább erősödhet.

A 2007-13-as programidőszakban a megyében támogatott pályázatok projektgazdáinak 2/3-a a vállalkozói szférából került ki (1 446 db – 2013. év végi állapot szerint). Többségük korlátolt felelősségű társaság (Kft) formában működött (1 121 db).

Ha megvizsgáljuk, hogy a támogatott projektek, milyen ágazat (TEÁOR'08 kód szerint) erősítését szolgálta, akkor megállapíthatjuk, hogy a 2 162 projektből 262 projekt valósul meg a feldolgozó iparban (12%). A feldolgozóiparon belül a legtöbb projekt a fémmegmunkálás (57db), élelmiszeripar (48), műanyagipar (28), gépipar és járműgyártás (25), bútorgyártás (24) és elektronika, villamos berendezések gyártása (23) területén valósulnak meg.

Jelentős számú projekt mutatható ki az építőiparban is (121 db), ami azt támasztja alá, hogy az építőipari cégek nem csak a kivitelezés oldalán jelentek meg, mint a támogatások haszonélvezői, hanem projektgazdaként, a technológiai szintjük növelése céljából is jelentős támogatást szívnak fel. Nagyszámú projekt valósult meg a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységi körben is (187 db) és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén is több mint 70 projekt részesült támogatásban Somogy megyében.

A megyében az agrárium is jelentős támogatási forrásokat használhatott fel az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programból.

Somogy Megyei Területfejlesztési Program megalkotásához kapcsolódó interjúk és projektkataszter készítés során is a fent kiemelt ágazatok aktivitása mutatkozott meg, melyet visszatükröz a program prioritásstruktúrája is. A vállalkozásokat a következő tervezett fejlesztési irányok érintik közvetlenül:

Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	**Forrás** közvetlen megyei kompetenciába tartózó esetekben	**Forrásigény** közvetett megyei kompetenciába tartózó és egyéb esetekben
1.1	***A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése***		
1.1.1	A mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás minőségi alapanyag-termelést eredményező fejlesztése		21500
1.1.3	Fenntartható mezőgazdaságra és erdőgazdálkodásra épülő, KKV-k által létesített helyi feldolgozó kapacitások fejlesztése		3500
1.2	***A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása***		
1.2.1	Rövid ellátási láncok (REL) együttműködésen alapuló létrehozása és fejlesztése		1500
1.2.2	Helyi termelői piacok létrehozása és fejlesztése a rövid ellátási láncok (REL) hatékony működése érdekében	450	
1.2.3	Helyi termékek fogyasztását és vásárlását ösztönző megyei védjegy kialakítása	150	

1.2.4	A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási termelést, és az arra épülő feldolgozó kapacitások működését koordináló megyei szervezet létrehozása és fejlesztése	550	
1.3	***1.3. Regionális együttműködés támogatása***		
1.3.1	Termelő és feldolgozó szervezetek hatékony, hálózati formában történő együttműködéseinek fejlesztése		820
1.3.2	Önkormányzati, agrárgazdasági és felsőoktatási együttműködések		800
1.4	***Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban***		
1.4.1	A helyi gazdaság- és termékfejlesztés mentorálását segítő K+F+I együttműködések kialakítása a gazdálkodó szervezetek és felsőoktatási intézmények között		150
1.4.2	A vidéki térségekben működő innovációs és tudásbázisra alapozott oktatás és szaktanácsadás fejlesztése		150
2.1	***Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása***		
2.1.1	Önkormányzati hátterű üzleti infrastruktúra fejlesztés Somogy megyében	5000	
2.1.2	Piaci vállalkozások üzleti infrastruktúra fejlesztései és technológiai hátterük javítása		25000
2.1.3	Mikro-, kis és középvállalkozások foglalkoztatást segítő beruházásainak támogatása	3500	
2.1.4	Komplex térségi foglalkoztatást-bővítő programok	2984	
2.1.5	Központi foglalkoztatási programok Somogy megyében		25000
2.2	***K+F+I tevékenység ösztönzése***		
2.2.1	Vállalkozások K+F+I tevékenységének ösztönzése		7000
2.2.2	Kutatóhelyek és innovációs transzferszervezetek tevékenységének erősítése		4000
2.3	***Vállalkozások együttműködésének támogatása***		
2.3.1	Klaszterek és vállalati együttműködések a versenyképesség növelése érdekében		500
2.3.2	Gazdasági együttműködés erősítése a horvát-magyar határtérségben		400
2.4	***Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása***		
2.4.1	Megyei befektetés ösztönzési, gazdaságfejlesztési szervezetrendszer megerősítése, innovációs paktum és kísérleti akciók támogatása	500	
2.4.2	Vállalati tanácsadás, tapasztalatcsere támogatása		300
2.4.3	Pénzügyi eszközök alkalmazása Somogy megyében		800
3.1	***Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése***		
3.1.1	Mikro-, kis- és középvállalkozások által nyújtott, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeink értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése	2569	
3.1.2	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése	3446	
3.1.3	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése a Balaton térségében		6425
3.1.4	Megyei kiemelt turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése		8550
3.1.5	Helyi termékeket előállító, a vidéki örökséget megőrző és a hagyományokat ápoló, azokat turisztikai termékelemekké fejlesztő attrakciók és szolgáltatások fejlesztése		3250
3.1.6	Határon átnyúló, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeink értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése		1500
3.2	***Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés***		
3.2.1	Üzleti szálláshelyek szolgáltatásainak fejlesztése		2500
3.2.2	Egyéb szálláshelyek szolgáltatásainak fejlesztése		2250
3.2.3	Helyi termékeken, helyi gasztronómiai értékeken alapuló vendéglátóhelyek fejlesztése		1000
3.3	***Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése***		

3.3.2	Megyei kiemelt turisztikai termékek mentén szerveződő klaszterek létrehozása és fejlesztése		250
4.2	***Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása***		
4.2.1	A szakképzés rendszerének program oldali fejlesztése		350
5.1	***Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése***		
5.1.1	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása a vállalkozásoknál		605
5.1.2	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása az agrár szektorban		460
5.2	***A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése***		
5.2.2	Közösségi (település, településcsoport) léptékű hő- és villamos energia előállító erőművek létesítése		3040
5.2.3	Energetikai tanácsadás és energetikai fejlesztések területi koordinációja intézményi hátterének megteremtése	100	
5.3	***A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése***		
5.3.1	Biomassza alapanyag termelés rendszerének kiépítése		300
5.5	***A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása***		
5.5.1	Szelektív hulladékgyűjtésre épülő hulladékhasznosítás telephelyének fejlesztése, kísérleti fejlesztések megvalósítása	200	
6.2	***Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása***		
6.2.1	Megváltozott munkaképességű munkavállalók kompetenciafejlesztése, munkahelyi közösségfejlesztés, érzékenyítés	125	
6.2.3	Munkáltatói szemléletformáló, felkészítő és támogató programok		310
6.2.4	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló együttműködések kialakítása és programok megvalósítása a megváltozott munkaképességűek számára	80	
7.2	***Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása***		
7.2.1	Fenntartható városi közlekedés kiemelt, elsősorban az intermodalitás javítását célzó fejlesztései		26447
7.2.2	Hatékony közösségi közlekedés kialakítását, a szolgáltatási színvonal javítását célzó fejlesztések támogatása	1226	

9. Együttműködésben megvalósítandó programok átfogó bemutatása

E fejezet megfelel a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.2.b. pontjának.

Az együttműködésben megvalósítandó programok Somogy megye vonatkozásában három fő tématerület körül összpontosíthatóak:

1) Balatont érintő fejlesztések és ezek összehangolása. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Somogy megye északi területére terjed ki, valamint Veszprém és Zala megye Balatonhoz közel eső területére. Az együttműködésnek adottak a formális, intézményesített feltételei is a Balaton Fejlesztési Tanács működése által.

   A Balaton tekintetében külön tervezési és programozási folyamat indult el, melynek összhangjának megteremtése Somogy Megye Területfejlesztési Programjával elengedhetetlen feltétele az eredmények elérésének. A Balaton tekintetében a turizmus az elsődleges, kiemelt beavatkozási terület.

   A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztéseivel összehangolt fejlesztésként szükséges e helyen megemlíteni a Somogy megye ÉK-i térségét érintő Sió csatorna komplex fejlesztési projektet, amely elsősorban Tolna megyét érintően fogalmaz meg fejlesztési elemeket, de annak sikeres megvalósítása Fejér, Somogy és Tolna megyék szoros együttműködését feltételezi.

2) Horvát-magyar határ menti együttműködés. Az együttműködésnek nincsenek formális, intézményesült formái, az együttműködés projektalapon szerveződhet, melynek megvalósítói az önkormányzati és civil szféra mellett a gazdaság szereplői lehetnek. A határ menti együttműködést támogató HU-CRO CBC 2014-20 OP célterülete magyar részről Baranya és Zala mellett Somogy megye teljes területe. Intenzívebb kapcsolat a barcsi, nagyatádi és csurgói térségben tapasztalható a megyében.

3) Somogy megye határain túlnyúló fejlesztések megvalósítása. Elsősorban nagy infrastrukturális beruházások tartoznak ebbe a csoportba, de más területek is megjelenhetnek (pl. vállalati együttműködések, felsőoktatás, innováció, K+F területén induló nagyobb léptékű projektek). Ilyen fejlesztési elképzelés az M9-es gyorsforgalmi út fejlesztése, mely a Dunántúlon érinti Tolna, Baranya, Zala Vas és Győr-Moson_Sopron megyét is. Az együttműködésnek ebben az esetben formális terepe is van az „M9” Térségi Fejlesztési Tanács keretében.

Az együttműködésben megvalósítandó programot a következő tervezett fejlesztési irányok érintik közvetlenül:

Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	**Forrás** közvetlen megyei kompetenciába tartózó esetekben	**Forrásigény** közvetet megyei kompetenciába tartózó és egyéb esetekben
1.1	***A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése***		
1.1.1	A mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás minőségi alapanyag-termelést eredményező fejlesztése		21500
1.2	***A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása***		

1.2.1	Rövid ellátási láncok (REL) együttműködésen alapuló létrehozása és fejlesztése		1500
1.2.2	Helyi termelői piacok létrehozása és fejlesztése a rövid ellátási láncok (REL) hatékony működése érdekében	450	
1.2.3	Helyi termékek fogyasztását és vásárlását ösztönző megyei védjegy kialakítása	150	
1.2.4	A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási termelést, és az arra épülő feldolgozó kapacitások működését koordináló megyei szervezet létrehozása és fejlesztése	550	
1.3	***1.3. Regionális együttműködés támogatása***		
1.3.1	Termelő és feldolgozó szervezetek hatékony, hálózati formában történő együttműködéseinek fejlesztése		820
1.3.2	Önkormányzati, agrárgazdasági és felsőoktatási együttműködések		800
1.4	***Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban***		
1.4.1	A helyi gazdaság- és termékfejlesztés mentorálását segítő K+F+I együttműködések kialakítása a gazdálkodó szervezetek és felsőoktatási intézmények között		150
1.4.2	A vidéki térségekben működő innovációs és tudásbázisra alapozott oktatás és szaktanácsadás fejlesztése		150
2.1	***Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása***		
2.1.4	Komplex térségi foglalkoztatást-bővítő programok	2984	
2.1.5	Központi foglalkoztatási programok Somogy megyében		25000
2.2	***K+F+I tevékenység ösztönzése***		
2.2.2	Kutatóhelyek és innovációs transzferszervezetek tevékenységének erősítése		4000
2.3	***Vállalkozások együttműködésének támogatása***		
2.3.1	Klaszterek és vállalati együttműködések a versenyképesség növelése érdekében		500
2.3.2	Gazdasági együttműködés erősítése a horvát-magyar határtérségben		400
2.4	***Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása***		
2.4.1	Megyei befektetés ösztönzési, gazdaságfejlesztési szervezetrendszer megerősítése, innovációs paktum és kísérleti akciók támogatása	500	
2.4.2	Vállalati tanácsadás, tapasztalatcsere támogatása		300
2.4.3	Pénzügyi eszközök alkalmazása Somogy megyében		800
3.1	***Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése***		
3.1.2	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése	3446	
3.1.3	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése a Balaton térségében		6425
3.1.6	Határon átnyúló, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeink értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése		1500
3.3	***Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése***		
3.3.1	Helyi és térségi turisztikai desztinációs menedzsment szervezetek létrehozása és fejlesztése		550
3.3.2	Megyei kiemelt turisztikai termékek mentén szerveződő klaszterek létrehozása és fejlesztése		250
3.3.3	Megyei turisztikai fejlesztési és programkoordinációs iroda létrehozása	300	
4.1	***A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára***		
4.1.1	A felsőoktatási intézmények helyi gazdasági és társadalmi szerepének fejlesztése		400
4.1.2	A felsőoktatási képzési kínálat minőségi és gyakorlatorientált helyi igényeket kiszolgáló fejlesztése		1300
4.1.3	A diplomások számának növelése, tehetséggondozás, felsőoktatásban való bennmaradás segítését szolgáló programok		650
4.1.4	Infrastrukturális fejlesztések a felsőoktatásban		1900

4.1.5	Kutatásfejlesztést és innovációt szolgáló infrastruktúra fejlesztés		1400
4.1.6	Infokommunikációs fejlesztések		560
4.2	***Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása***		
4.2.1	A szakképzés rendszerének program oldali fejlesztése		350
4.2.2	Szakképzési intézmények infrastrukturális fejlesztése		1140
4.2.3	Gazdasági igényekhez igazodó képzési intézményrendszer kialakítása		2100
4.2.4	Egész életen át tartó tanulás ösztönzése (képzési, átképzési, kompetenciafejlesztő programok)		740
4.2.5	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló foglalkoztatás fejlesztési és cselekvési tervek keretében megvalósuló szak- és felnőtt képzési programok	386	
4.2.6	Egész életen át tartó tanulás ösztönzése (képzési, átképzési, kompetenciafejlesztő programok)		1000
4.2.7	Infokommunikációs fejlesztések		800
4.3	***Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése***		
4.3.1	Alap- és középfokú köznevelési intézmények szakmai-tartalmi fejlesztése		3 500
4.3.2	Alap- és középfokú köznevelési intézmények infrastrukturális és eszköz fejlesztése		10 000
5.2	***A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése***		
5.2.1	A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás alkalmazása	5281	
5.2.3	Energetikai tanácsadás és energetikai fejlesztések területi koordinációja intézményi hátterének megteremtése	100	
5.4	***A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés***		
5.4.2	A lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását biztosító fejlesztések megvalósítása		3 498
5.4.3	Települési szennyvízkezelési fejlesztések megvalósítása		8 168
5.4.4	Települési és térségi vízgazdálkodási rendszerek komplex fejlesztése		18 458
5.5	***A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása***		
5.5.2	A Szelektív hulladékgyűjtés rendszerének fejlesztése		800
6.1	***Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifériku térségekben***		
6.1.3	Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci reintegrációját, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítását segítő programok		1 125
6.1.4	Szociális vállalkozások fejlesztése		700
6.1.5	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló foglalkoztatás együttműködések kialakítása, programok megvalósítása	300	
6.2	***Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása***		
6.2.1	Megváltozott munkaképességű munkavállalók kompetenciafejlesztése, munkahelyi közösségfejlesztés, érzékenyítés	125	
6.2.2	Megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci aktivitását növelő programok		900
6.2.3	Munkáltatói szemléletformáló, felkészítő és támogató programok		310
6.2.4	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló együttműködések kialakítása és programok megvalósítása a megváltozott munkaképességűek számára	80	
6.3	***A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása***		
6.3.1	Helyi mesterségbeli tudásátadás	250	
6.3.2	Helyi kulturális életet, hagyományok és értékek őrzését és bemutatását szolgáló programok	480	
6.3.3	Kulturális erőforrások fejlesztése		531

6.3.5	Civil szervezetek erősítése		305
6.4	***A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása***		
6.4.1	A formális, nem formális és informális tanulásnak teret adó közösségi kezdeményezések	539	
6.4.2	Fiatalok esélyteremtését, helyben maradását segítő programok	320	
6.4.5	Társadalmi együttműködést a hátrányos helyzetű helyi közösségek erősítését célzó ESZA típusú fejlesztések		875
6.4.6	Társadalmi együttműködést a hátrányos helyzetű helyi közösségek erősítését célzó infrastrukturális fejlesztések		450
7.2	***Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása***		
7.2.1	Fenntartható városi közlekedés kiemelt, elsősorban az intermodalitás javítását célzó fejlesztései		26447
7.2.2	Hatékony közösségi közlekedés kialakítását, a szolgáltatási színvonal javítását célzó fejlesztések támogatása	1226	
7.3	***Integrált településfejlesztési akciók támogatása***		
7.3.1	Integrált és fenntartható településfejlesztés	5763	
7.3.2	Leromlott városi területek rehabilitációja	1500	
7.3.3	Hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, szegregáció oldását célzó komplex programok		250
7.3.4	Hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, szegregáció oldását segítő infrastrukturális beruházások		450
7.5	***Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése***		
7.5.1	Önkormányzati fenntartású alap- és járó-beteg ellátás infrastrukturális fejlesztése	1 001	
7.5.4	Egészségügyi humánerőforrás összehangolása, mennyiségi és minőségi megerősítése		1 602
7.5.5	A lakosság egészségmegőrzését, egészségtudatosságának növelését, egészségügyi prevenciót szolgáló fejlesztések		1 118
7.5.6	ESZA típusú egészségügyi fejlesztések		860
7.6	***A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása***		
7.6.1	Önkormányzati fenntartású szociális alapszolgáltatások és szakellátások infrastrukturális fejlesztése	1 001	
7.6.2	Állami fenntartású szociális és gyermekvédelmi szakellátások infrastrukturális fejlesztése		500
7.6.3	Szociális és gyerekvédelmi ellátások ESZA típusú fejlesztései		650
7.6.4	Gyermekjóléti szolgáltatások valamint az óvodai nevelés infrastrukturális fejlesztése	4 222	
7.6.5	Gyermekjóléti szolgáltatások valamint az óvodai nevelés szakmai-módszertani megújulását segítő programok		150
7.6.7	Infokommunikációs fejlesztések		200

10.A tervezett fejlesztési elképzelések prioritások szerinti csoportosításban

E fejezet tartalmazza a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. melléklet 2.2.c. és d. pontjaiban meghatározott információkat és egyben megfelel az NTH OP sablon 4. pontjának.

Az egyes prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározását, valamint a prioritások szakmai tartalmának összefoglaló bemutatását jelen dokumentum 3. fejezete tartalmazza. E fejezet a 2014-2020-as magyarországi európai uniós finanszírozású Operatív Programokhoz, a nemzetközi támogatással megvalósuló – határon átnyúló, központi EU-s megvalósítású, bilaterális, Horizon2020 stb. – programokhoz illeszkedő projektcsomagok és végül az európai uniós támogatási források követelményeihez vagy azok forráskereteihez nem illeszkedő, hazai forrásokból finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblázatos bemutatását, valamint a prioritások keretében megvalósítandó intézkedések időbeni ütemezését (pénzügyi ütemtervét) foglalja magában.

10.1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			1. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
1.1 A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése											
1.1.1	A mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás minőségi alapanyag-termelést eredményező fejlesztése	VP	a megye vidéki területei	magánszemély, vállalkozások	termelők, a területen élő lakosság	2015-2020	21500	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése;	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE)	I

1.1.2	Fenntartható mezőgazdaságra és erdőgazdálkodásra épülő, önkormányzati tulajdonú helyi feldolgozó kapacitások fejlesztése	TOP 1.1	a megye vidéki területei	önkormányzatok	termelők, a területen élő lakosság	2015-2020	1237	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése;	A támogatások által létrejött/letelepedett feldolgozóipari vállalkozások száma (db)	N
1.1.3	Fenntartható mezőgazdaságra és erdőgazdálkodásra épülő, KKV-k által létesített helyi feldolgozó kapacitások fejlesztése	GINOP, VP	a megye vidéki területei	KKV magánvállalkozások	termelők, a területen élő lakosság	2015-2020	3500	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése;	A támogatásban részesült feldolgozóipari vállalkozások árbevétele	N
1.2 A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása											
1.2.1	Rövid ellátási láncok (REL) együttműködésen alapuló létrehozása és fejlesztése	VP	a megye teljes területén	magánszemély, KKV vállalkozások, önkormányzatok, non-profit szervezetek	termelők, a megye lakossága	2015-2020	1500	uniós	3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása	Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében (db)	I

1.2.2	Helyi termelői piacok létrehozása és fejlesztése a rövid ellátási láncok (REL) hatékony működése érdekében	TOP 1.2	a megye teljes területén	magánszemély, KKV vállalkozások, önkormányzatok, non-profit szervezetek	termelők, a megye lakossága	2015-2020	450	uniós	3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása	Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében (db)	I
1.2.3	Helyi termékek fogyasztását és vásárlását ösztönző megyei védjegy kialakítása	TOP 6.2	a megye teljes területén	magánszemély, KKV vállalkozások, önkormányzatok, non-profit szervezetek	termelők, hazai fogyasztók	2015-2020	150	uniós	3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása	Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében (db)	I
1.2.4	A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási termelést, és az arra épülő feldolgozó kapacitások működését koordináló megyei szervezet létrehozása és fejlesztése	TOP 1.2	megyei ernyőprojekt	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, felsőoktatási intzémények, non-profit szervezetek	termelők	2015-2020	550	uniós	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	Támogatásban részesült a somogyi termékek piacra jutását támogató szervezetek száma a megyében (db)	I
1.3 Regionális együttműködés támogatása											
1.3.1	Termelő és feldolgozó szervezetek hatékony, hálózati formában történő együttműködéseinek fejlesztése	GINOP	a megye teljes területén	önkormányzatok, KKV magánvállalkozások, oktatási intézmények, civil szervezetek	a területen élő lakosság, vállalkozások, oktatási intézmények	2015-2020	820	uniós	3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása	Az együttműködésben résztvevő támogatott vállalkozások száma (db)	I

1.3.2	Önkormányzati, agrárgazdasági és felsőoktatási együttműködések	VP	a megye teljes területén	önkormányzatok, KKV magánvállalkozások, oktatási intézmények, civil szervezetek	a területen élő lakosság, vállalkozások, oktatási intézmények	2015-2020	800	uniós	1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	Az együttműködésben résztvevő támogatott vállalkozások száma (db)	I
1.4 Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban											
1.4.1	A helyi gazdaság- és termékfejlesztés mentorálását segítő K+F+I együttműködések kialakítása a gazdálkodó szervezetek és felsőoktatási intézmények között	VP	a megye teljes területén	felsőoktatási intézmények, KKV magánvállalkozások, non profit szervezetek	a területen élő lakosság, vállalkozások, oktatéési intézmények	2015-2020	150	uniós	1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	K+F+I támogatásban részesült vállalkozások száma a megyében (db)	I
1.4.2	A vidéki térségekben működő innovációs és tudásbázisra alapozott oktatás és szaktanácsadás fejlesztése	VP	a megye teljes területén	felsőoktatási intézmények, KKV magánvállalkozások, non profit szervezetek	a területen élő lakosság, vállalkozások, oktatási intézmények	2015-2020	150	uniós	1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	K+F+I támogatásban részesült vállalkozások száma a megyében (db)	I

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[8]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	13118	13119
1.2. A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	1325	1325
1.3. Regionális együttműködés támogatása	810	810
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	150	150
Összesen:	**15403**	**15404**

[8] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

10.2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			2. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása											
2.1.1	Önkormányzati hátterű üzleti infrastruktúra fejlesztés Somogy megyében	TOP1.1	Elsősorban Somogy megye városi térségei, kiemelten az ipari parkkal rendelkező települések	önkormányzatok, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	vállalkozások	2015-2020	5000	uniós	8	Teremtett munkahelyek száma	nem
2.1.2	Piaci vállalkozások üzleti infrastruktúra fejlesztései és technológiai hátterük javítása	GINOP1	Somogy megye teljes területe	vállalkozások	vállalkozások	2015-2020	25000	uniós	3	Támogatott projektek száma	nem
2.1.3	Mikro-, kis és középvállalkozások foglalkoztatást segítő beruházásainak támogatása	TOP1.2	Elsősorban Somogy megye magas munkanélküliséggel súlytott térségei, megyei ernyőprojekt	vállalkozások	vállalkozások	2015-2020	3500	uniós	8	Teremtett munkahelyek száma	nem
2.1.4	Komplex térségi foglalkoztatást-bővítő programok	TOP1 TOP6.1	Elsősorban Somogy megye déli - barcsi, nagyatádi, csurgói térség, valamint a megyeszékhely térsége	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	vállalkozások, aktív korú lakosság	2016-2020	2984	uniós	8	Teremtett munkahelyek száma	igen

2.1.5	Központi foglalkoztatási programok Somogy megyében	GINOP5	Somogy megye teljes területe	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	vállalkozások, aktív korú lakosság	2015-2020	25000	uniós	8	Teremtett munkahelyek száma	igen
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése											
2.2.1	Vállalkozások K+F+I tevékenységének ösztönzése	GINOP	Somogy megye teljes területe	vállalkozások	vállalkozások	2015-2020	7000	uniós	1	Támogatott projektek száma	nem
2.2.2	Kutatóhelyek és innovációs transzferszervezetek tevékenységének erősítése	GINOP	Somogy megye teljes területe	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	kutatók, vállalkozások	2015-2020	4000	uniós	1	Támogatott projektek száma	igen
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása											
2.3.1	Klaszterek és vállalati együttműködések a versenyképesség növelése érdekében	GINOP	Somogy megye teljes területe, megyei ernyőprojektek	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	vállalkozások	2015-2020	500	uniós	3	Támogatott projektek száma	igen
2.3.2	Gazdasági együttműködés erősítése a horvát-magyar határtérségben	CRO-HU OP	Elsősorban Somogy megye déli - barcsi, nagyatádi, csurgói térség, valamint a megyeszékhely térsége	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	vállalkozások	2015-2020	400	uniós	3	Támogatott projektek száma	igen
2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása											

2.4.1	Megyei befektetésösztönzési, gazdaságfejlesztési szervezetrendszer megerősítése, innovációs paktum és kísérleti akciók támogatása	TOP1 TOP6	Somogy megye teljes területe	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek, önkormányzatok	vállalkozások	2015-2020	500	uniós	8	Támogatott projektek száma	igen
2.4.2	Vállalati tanácsadás, tapasztalatcsere támogatása	GINOP1	Somogy megye teljes területe	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek	vállalkozások	2016-2020	300	uniós	3	Támogatott projektek száma	igen
2.4.3	Pénzügyi eszközök alkalmazása Somogy megyében	GINOP6	Somogy megye teljes területe	vállalkozások	vállalkozások	2016-2020	800	uniós	3	Támogatott projektek száma	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[9]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	30742	30742
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	5500	5500
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	450	450
2.4. Befektetés-ösztönzés, projektfejlesztés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	800	800
Összesen:	**37492**	**37492**

[9] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

10.3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			3. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése											
3.1.1	Mikro-, kis- és középvállalkozások által nyújtott, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeink értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése	TOP 1.2	Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente	KKV magán-vállalkozások	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	2569	uniós	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	nem
3.1.2	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése	TOP 2.2	Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek és konzorciumaik	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	3446	uniós	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékony-ságának előmozdítása	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	igen

3.1.3	Megyei versenyképes turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése a Balaton térségében	GINOP 4.	Balaton Kiemelt Üdülőkörzet	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek és konzorciumaik	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	6425	uniós	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékony-ságának előmozdítása	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	igen
3.1.4	Megyei kiemelt turisztikai termék- és attrakciók fejlesztése	GINOP 4.	Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek és konzorciumaik	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	8550	uniós	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékony-ságának előmozdítása	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	nem
3.1.5	Helyi termékeket előállító, a vidéki örökséget megőrző és a hagyományokat ápoló, azokat turisztikai termékelemekké fejlesztő attrakciók és szolgáltatások fejlesztése	VP 6.	vidéki térségek (Balaton háttértelepülései, Kaposvár vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente)	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek és konzorciumaik	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	3250	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos meg-különböztetés elleni küzdelem	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	nem
3.1.6	Határon átnyúló, a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeink értékét növelő turisztikai szolgáltatások fejlesztése	CRO-HU OP	határmenti térség (Dráva-mente fókusszal)	vállalkozások, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, non-profit szervezetek és konzorciumaik	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	1500	uniós	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékony-ságának előmozdítása	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); Látogatók / turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	igen
3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés											

3.2.1	Üzleti szálláshelyek szolgáltatásainak fejlesztése	GINOP 1.	Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete	KKV magán-vállalkozások	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	2500	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); A fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendég-éjszakák száma (vendégéj.)	nem
3.2.2	Egyéb szálláshelyek szolgáltatásainak fejlesztése	VP 6.	Balaton, vidéki térségek (Balaton háttértelepülései, Kaposvár vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente)	magánszemélyek, KKV magán-vállalkozások	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	2250	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos meg-különböztetés elleni küzdelem	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); A fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendég-éjszakák száma (vendégéj.)	nem
3.2.3	Helyi termékeken, helyi gasztronómiai értékeken alapuló vendéglátóhelyek fejlesztése	GINOP 1.	Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente	KKV magán-vállalkozások	turisták, a területen élő lakosság	2015-2020	1000	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése	Teremtett új munkahelyek száma (fő, FTE); A fejlesztett turisztikai attrakció / szolgáltatás (ide értve a szálláshelyeket és a vendéglátó-helyeket) árbevétele (eFt)	nem
3.3. intézkedés: Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése											

3.3.1	Helyi és térségi turisztikai desztinációs menedzsment szervezetek létrehozása és fejlesztése	GINOP 1.	Somogy megye teljes területe	non-profit szervezetek (egyesületek, non-profit gt-k)	turisták, a területen élő lakosság	2015-2017	550	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése	Az együtt-működésben résztvevő turisztikai szolgáltatók (tagok) száma (db)	igen
3.3.2	Megyei kiemelt turisztikai termékek mentén szerveződő klaszterek létrehozása és fejlesztése	GINOP 1.	Somogy megye teljes területe	vállalkozások, non-profit szervezetek (egyesületek, non-profit gt-k)	turisták, a területen élő lakosság	2015-2017	250	uniós	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése	Az együtt-működésben résztvevő turisztikai szolgáltatók (tagok) száma (db)	igen
3.3.3	Megyei turisztikai fejlesztési és programkoordinációs iroda létrehozása	TOP 1.2	megyei ernyőprojekt	non-profit szervezetek (egyesületek, non-profit gt-k)	turisták, a területen élő lakosság	2015-2017	300	uniós	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	Az együtt-működésben résztvevő turisztikai szolgáltatók (tagok) száma (db)	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[10]

[10] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	12870	12870
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	2875	2875
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	550	550
Összesen:	**16295**	**16295**

10.4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			4. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára											
4.1.1	A felsőoktatási intézmények helyi gazdasági és társadalmi szerepének fejlesztése	EFOP	Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; kutatóhelyek és technológiai bázisok	hallgatók, oktatók, kutatók, egyéb K+F+I szakemberek, helyi gazdasági szervezetek	2015-2020	400	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Helyi gazdasági szereplők és a felsőoktatási intézmények között létrejött együttműködések száma (db) A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	igen

4.1.2	A felsőoktatási képzési kínálat minőségi és gyakorlatorientált helyi igényeket kiszolgáló fejlesztése	EFOP	Kaposvár, Siófok	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; szakképző intézmények, tartalomszolgáltatók, kiadók, közintézmények, kutatóintézetek	felsőoktatási hallgatók, felsőoktatásban dolgozók, oktatók, gazdasági szervezetek	2015-2020	1300	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	igen
4.1.3	A diplomások számának növelése, tehetséggondozás, felsőoktatásban való bennmaradás segítését szolgáló programok	EFOP	Kaposvár, Siófok	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; szakképző intézmények, tartalomszolgáltatók, kiadók, közintézmények, kutatóintézetek	a felsőoktatásba történő belépés előtt álló középiskolai tanulók és felnőttek, felsőoktatási hallgatók, felsőoktatásban dolgozók, oktatók	2015-2020	650	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	igen

4.1.4	Infrstrukturális fejlesztések a felsőoktatásban	EFOP	Kaposvár, Siófok	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; kutatóhelyek és technológiai bázisok		2015-2020	1900	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Fejlesztett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló terek száma (db) A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	igen
4.1.5	Kutatásfejlesztést és innovációt szolgáló infrastruktúra fejlesztés	GINOP	Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; kutatóhelyek és technológiai bázisok	felsőoktatási hallgatók, felsőoktatásban dolgozók, oktatók, kutatók	2015-2017	1400	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Fejlesztett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló terek száma (db)	igen

4.1.6	Infokommunikációs fejlesztések	GINOP	Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal	Kaposvári Egyetem, a megyében működő egyéb felsőoktatási intézmény; kutatóhelyek és technológiai bázisok	felsőoktatási hallgatók, felsőoktatásban dolgozók, oktatók, kutatók	2015-2018	560	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Jobb IKT infrastruktúrával ellátott intézmények száma (db) A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya (%)	igen
4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása											
4.2.1	A szakképzés rendszerének program oldali fejlesztése	EFOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások	szakképzésben résztvevő fiatalok, tanárok, oktatók, gazdasági szereplők	2015-2017	350	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen

4.2.2	Szakképzési intézmények infratruktrális fejlesztése	EFOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások	szakképzésben résztvevő fiatalok, tanárok, oktatók, gazdasági szereplők munkavállalási korú lakosság	2015-2020	1140	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Támogatott szak- és felnőttképzési infrastruktúra (m2) Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen
4.2.3	Gazdasági igényekhez igazodó képzési intézményrendszer kialakítása	GINOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások	szakképzésben résztvevő fiatalok, tanárok, oktatók, gazdasági szereplők munkavállalási korú lakosság	2015-2020	2100	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Támogatott szak- és felnőttképzési infrastruktúra (m2) Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen

4.2.4	Egész életen át tartó tanulás ösztönzése (képzési, átképzési, kompetenciafejlesztő programok)	GINOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások	szakképzésben résztvevő fiatalok, munkavállalási korú alacsony iskolai végzettségű lakosság	2015-2020	740	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen
4.2.5	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló foglalkoztatás fejlesztési és cselekvési tervek keretében megvalósuló szak- és felnőtt képzési programok	TOP 6.1	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	önkormányzatok, vállalkozások	szakképzésben résztvevő fiatalok, munkavállalási korú alacsony iskolai végzettségű lakosság	2015-2018	386	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen

4.2.6	Egész életen át tartó tanulás ösztönzése (képzési, átképzési, kompetenciafejlesztő programok)	EFOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	államháztartáson belüli és államháztartáson kívüli szervezetek, önkormányzatok, egyesületek, alapítványok	szakképzésben résztvevő fiatalok, munkavállalási korú lakosság	2015-2020	1000	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Szak- és felnőttképzésből kikerülők foglalkoztatottsági szintjének növekedése (%)	igen
4.2.7	Infokommunikációs fejlesztések	GINOP	A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.	szak- és felnőttképzést folytató intézmények és vállalkozások	szak- és felnőttképzésben résztvevők, tanárok, oktatók	2015-2018	800	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Jobb IKT infrastruktúrával ellátott intézmények száma (db)	igen
4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése											

4.3.1	Alap- és középfokú köznevelési intézmények szakmai-tartalmi fejlesztése	EFOP	Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.	oktatási, nevelési intézményt fenntartó, működtető szervezetek	köznevelési intézmények tanulói és dolgozói	2015-2020	3 500	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Támogatott köznevelési infrastruktúra (m2) Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évismétlők számának csökkenése (%)	igen
4.3.2	Alap- és középfokú köznevelési intézmények infrastrukturális és eszköz fejlesztése	EFOP	Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.	oktatási, nevelési intézményt fenntartó, működtető szervezetek	köznevelési intézmények tanulói és dolgozói	2015-2020	10 000	uniós	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	Támogatott köznevelési infrastruktúra (m2) Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évismétlők számának csökkenése (%)	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[11]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	3105	3105
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	3258	3258
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	6750	6750
Összesen:	**13113**	**13113**

[11] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

10.5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			5. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
5.1 Intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése											
5.1.1	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása a vállalkozásoknál	GINOP	A megye teljes területén horizontálisan minden térkategóriában	vállalkozások	A vállalkozások alkalmazottai, ügyfelei	2015-2017	605	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	A vállalkozások elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	nem
5.1.2	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása az agrár szektorban	VP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a jelentős agrárgazdasági szereppel bíró térségekben	agrárvállalkozások	Az agrárvállalkozások alkalmazottai, ügyfelei	2015-2017	460	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	A vállalkozások elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	nem
5.2 Intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése											

5.2.1	A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás alkalmazása	TOP 3.2	A megye teljes területén horizontálisan minden térkategóriában	önkormányzatok	Települések lakossága	2015-2018	5281	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	A közintézmények elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	igen
5.2.2	Az állami intézményekben, ingatlanokban az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás alkalmazása	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a közszolgáltatások térségi központjaiban (járásközpont városok)	állami intézmények	Intézmények alkalmazottai, ügyfelei	2015-2018	1957	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	A közintézmények elsődleges energiafogyasztásának csökkenése (kWh/év)	nem
5.2.2	Közösségi (település, településcsoport) léptékű hő- és villamos energia előállító erőművek létesítése	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan, de az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját figyelembe véve	vállalkozások, nonprofit szervezetek	Települések lakossága, intézmények, vállalkozások	2015-2020	3040	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) a középületekben (szigetszerű és közösségi rendszerekben) (MW)	nem
5.2.3	Energetikai tanácsadás és energetikai fejlesztések területi koordinációja intézményi hátterének megteremtése	TOP 1.2 TOP 6.2	A megye teljes területét lefedő, megyei ernyőprojekt csomag	Önkormányzati, vagy megyei önkormányzati többségi tulajdonú nonprofit gazdasági társaságok	Települések lakossága, intézmények, vállalkozások	2015-2018	100	uniós	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	A fejlesztés keretében létrejött energetikai tanácsadói kapacitás (fő)	igen
5.3 Intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése											

5.3.1	Biomassza alapanyag termelés rendszerének kiépítése	VP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt	önkormányzatok, agrárvállalkozások, nonprofit szervezetek	Vidéki térségekben élő lakosság, agrár termelők	2015-2017	300	uniós	3. KKV-k az agrár- és halászati szektor versenyképességének növelése és a vízkultúrák támogatása	A fejlesztés eredményeként létrejött energetikai célú ültetvények termőterülete Somogy megyében (ha)	nem
5.4 Intézkedés A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés											
5.4.1	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés keretében kisléptékű települési vízrendezés	TOP 2.1	A megye vidéki térségei	önkormányzatok	Települések lakossága	2015-2016	300	uniós	(6) környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése	Ár- bel- és csapadék vízvédelmi fejlesztések által érintett (megvédett) lakosság száma Somogy megyében (fő)	nem
5.4.2	A lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását biztosító fejlesztések megvalósítása	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a 201/2001 (X.25.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletében előírt határértékeknek meg nem felelő minőségű ivóvízzel ellátott településeken	önkormányzatok, önkormányzatok társulásai, a Magyar Állam, mint tulajdonos nevében eljáró szervezet	Települések lakossága	2015-2018	3 498	uniós	(6) környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése	A fejlesztés keretében a kiemelt paraméterek tekintetében az előírt határértékeknek megfelelő minőségű ivóvízellátásban részesülő lakosság (fő)	igen
5.4.3	Települési szennyvízkezelési fejlesztések megvalósítása	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a szennyvízelvezetési és tisztítási agglomerációkban, ill. az azokhoz csatlakozó településeken	önkormányzatok, önkormányzatok társulásai	Települések lakossága	2015-2020	8 168	uniós	(6) környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése	A fejlesztés keretében jobb szennyvízkezelésben részesülő lakosság (fő)	igen

5.4.4	Települési és térségi vízgazdálkodási rendszerek komplex fejlesztése	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan, de kiemelten a Dráva-, a Kapos folyók mentén, a dombvidéki vízgyűjtő területeken, valamint a belvízelöntéssel veszélyeztetett térségekben	önkormányzatok, önkormányzatok társulásai, VIZIG-ek, vizitársulatok	Települések lakossága	2015-2020	18 458	uniós	(6) környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése	Ár- bel- és csapadék vízvédelmi fejlesztések által érintett (megvédett) lakosság száma Somogy megyében (fő)	igen
5.5 Intézkedés: A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása											
5.5.1	Szelektív hulladékgyűjtésre épülő hulladékhasznosítás telephelyének fejlesztése, kísérleti fejlesztések megvalósítása	TOP 1.1	A megye teljes területén horizontálisan, de a gazdaságossági és logisztikai adottságokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomások vonzáskörzetében	önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok, vállalkozások	Települések lakossága	2015-2017	200	uniós	(6) a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (8). a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	Az újrafeldolgozással hasznosított hulladékok aránya Somogy megyében (%)	nem
5.5.2	A Szelektív hulladékgyűjtés rendszerének fejlesztése	KEHOP	A megye teljes területén horizontálisan	önkormányzatok, önkormányzatok társulásai	Települések lakossága	2015-2020	800	uniós	(6) környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése	Az újrafeldolgozással hasznosított hulladékok aránya Somogy megyében (%)	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[12]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
5.1 Intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	532,5	532,5
5.2 Intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	5189	5189
5.3 Intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése	150	150
5.4 Intézkedés A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	15212	15212
5.5 Intézkedés: A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	500	500
Összesen:	**21583,5**	**21583,5**

[12] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

10.6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			5. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
6.1. intézkedés: A perifériikus térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása											
6.1.3	Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci reintegrációját, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítását segítő programok	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériikus vidéki és városi térségei.	települési és nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek;	a munka világában nehezen elhelyezhető, hátrányos helyzetű lakosság	2015-2020	1 125	uniós	8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő)	igen
6.1.4	Szociális vállalkozások fejlesztése	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériikus vidéki és városi térségei.	települési és nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek;	a munka világában nehezen elhelyezhető, hátrányos helyzetű lakosság	2015-2020	700	uniós	8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára (fő)	igen

6.1.5	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló foglalkoztatás együttműködések kialakítása, progmok megvalósítása	TOP 6.1	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	települési és nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek;	a munka világában nehezen elhelyezhető, hátrányos helyzetű lakosság	2015-2020	300	uniós	8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő) Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára (fő	igen
6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása											
6.2.1	Megváltozott munkaképességű munkavállalók kompetenciafejlesztése, munkahelyi közösségfejlesztés, érzékenyítés	TOP 6.4	Somogy megye teljes területén.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; állami költségvetési szervek; civil szervezetek; alapítványok,egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek; vállalkozások.	Megváltozott munkaképességű munkavállalók és foglalkoztatók	2015-2017	125	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő) Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára (fő)	igen

6.2.2	Megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci aktivitását növelő programok	EFOP	Somogy megye teljes területén.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; állami költségvetési szervek; civil szervezetek; alapítványok,egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek; vállalkozások.	Megváltozott munkaképességű munkavállalók és foglalkoztatók	2015-2020	900		9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő)	igen
6.2.3	Munkáltatói szemléletformáló, felkészítő és támogató programok	EFOP	Somogy megye teljes területén.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; állami költségvetési szervek; civil szervezetek; alapítványok,egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek; vállalkozások.	Megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató szervezetek		310	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Támogatott projektek száma (db)	igen

6.2.4	Helyi/térségi sajátosságokon alapuló együttműködések kialakítása és programok megvalósítása a megváltozott munkaképességűek számára	TOP 6.1	Somogy megye teljes területén.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; állami költségvetési szervek; civil szervezetek; alapítványok,egyházi jogi személyek; szociális szövetkezetek; vállalkozások.	Megváltozott munkaképességű munkavállalók és foglalkoztatók		80			A munkaerő-piacon való megjelenést elősegítő programokban részt vevő hátrányos helyzetűek száma (fő) Teremtett munkahelyek száma a hátrányos-helyzetű csoportok számára (fő)	
6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása											
6.3.1	Helyi meseterségbeli tudásátadás	TOP 6.1	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	önkormányzat	helyi lakosság vállalkozások	2015-2016	250	uniós	8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése	Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma (db) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen

6.3.2	Helyi kulturális életet, hagyományok és értékek őrzését és bemutatását szolgáló programok	TOP 6.4	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi jogi személyek.	helyi lakosság	2015-2020	480	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma (db) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen
6.3.3	Kulturális erőforrások fejlesztése	VOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi jogi személyek.	helyi lakosság	2015-2017	531	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma (db) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen

6.3.4	Nemzetiségi identitás erősítése	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok;	helyi lakosság	2015-2017	450	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Természeti, tárgyi és szellemi kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztési programok száma (db) Támogatott civil szervezetek száma (db)	nem
6.3.5	Civil szervezetek erősítése	EFOP	Somogy megye teljes területén.	civil szervezetek, egyesületek, alapítványok;	helyi civil szervezetek	2015-2017	305	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen
6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása											
6.4.1	A formális, nem formális és informális tanulásnak teret adó közösségi kezdeményezések	TOP 6.3	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi szervezetek	helyi lakosság	2015-2020	539	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen

6.4.2	Fiatalok esélyteremtését, helyben maradását segítő programok	TOP 6.4	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	önkormányzatok	helyi fiatal korú lakosság	2015-17	320	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen
6.4.3	A formális, nem formális és informális tanulásnak teret adó közösségi kezdeményezések	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi szervezetek	helyi lakosság	2015.2020	625	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	nem
6.4.4	Ifjúsági programok	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	civil szervezetek, egyesületek, alapítványok;	helyi fiatal korú lakosság	2015-2020	700	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	nem
6.4.5	Társadalmi együttműködést a hátrányos helyzetű helyi közösségek erősítését célzó ESZA típusú fejlesztések	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas periférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi szervezetek	helyi lakosság	2015.2020	875	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen

6.4.6	Társadalmi együttműködést a hátrányos helyzetű helyi közösségek erősítését célzó infrastrukturális fejlesztések	EFOP	Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifférikus vidéki és városi térségei.	települési önkormányzatok; önkormányzati intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; civil szervezetek, egyesületek, alapítványok; egyházi szervezetek	helyi lakosság	2015-2020	450	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Közösségépítő programokon résztvevők száma (fő) Támogatott civil szervezetek száma (db)	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[13]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifférikus térségekben	1062,5	1062,5
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	707,5	707,5
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	1008	1008
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	1754,5	1754,5
Összesen:	**4532,5**	**4532,5**

[13] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

10.7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

A prioritás keretében finanszírozandó projektcsomagok összefoglaló táblája

Prioritás azonosítója, neve:			7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés								
Sor-szám	Intézkedés és Projektcsomag megnevezése	TOP int. vagy OP megnevezés	Projektcsomag területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Projekt-csomag ütemezése	Projekt-csomag költség-igénye (indikatív, teljes összeg, (Millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós / nemzetközi / hazai)	Kapcsolódó EU tematikus célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Projektcsomaghoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együtt-működésben megvalósuló projekt-csomagok (igen / nem)
7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása											
7.1.1	TEN-T közúti törzs- és átfogó hálózat megyét érintő fejlesztése (gyorsforgalmi utak)	IKOP 1.	M9 Szekszárd-Kaposvár-(Nagykanizsa)	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	Somogy megye lakossága	2017-2019	149100	uniós	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	Megye-székhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma (fő)	nem

7.1.2	TEN-T vasúti törzs- és átfogó hálózat megyét érintő korszerűsítése, szűk keresztmetszetek felszámolása	IKOP 2.	Dombóvár-Kaposvár-Gyékényes	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	Somogy megye lakossága	2015-2016	54000	uniós	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	Megye-székhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma (fő)	nem
7.1.3	Országos főúthálózat megyét érintő fejlesztései, közlekedésbiztonság növelése	nem releváns	Somogy megye területe	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	Somogy megye lakossága	2015-2020	58800	hazai	nem releváns	Megye-székhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma (fő)	nem
7.1.4	Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló fejlesztések 4 és 5 számjegyű úthálózati elemeken	TOP 1.3	Somogy megye területe	Magyar Közút NZrt.	vállalkozások, az érintett település(ek) lakossága, munkavállalói	2015-2017	3402	uniós	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	Megye-székhelyet, járásközpontot és gyorsforgalmi úthálózatot 15/20/30 percen belül elérő lakosság száma (fő)	nem
7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása											

7.2.1	Fenntartható városi közlekedés kiemelt, elsősorban az intermodalitás javítását célzó fejlesztései	IKOP 3.	Kaposvár és vonzáskörzete	MÁV Zrt., MÁV-START Zrt., közösségi közlekedés feladatainak ellátására jogosult, közszolgáltatási szerződéssel rendelkező vállalkozások, települési önkormányzatok	az érintett terület lakossága	2015-2017	26447	uniós	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	Fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók aránya (%)	igen
7.2.2	Hatékony közösségi közlekedés kialakítását, a szolgáltatási színvonal javítását célzó fejlesztések támogatása	TOP 3.1	Somogy megye területe	MÁV Zrt., MÁV-START Zrt., közösségi közlekedés feladatainak ellátására jogosult, közszolgáltatási szerződéssel rendelkező vállalkozások, települési önkormányzatok	Somogy megye lakossága	2015-2017	1226	uniós	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	Fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók aránya (%)	igen
7.2.3	Kerékpárforgalmi hálózatok kialakítása és fejlesztése	TOP 3.1	városi rangú települések és vonzáskörzete	települési önkormányzatok	az érintett terület lakossága	2015-2020	3600	uniós	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	Fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók aránya (%)	nem
7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása											

7.3.1	Integrált és fenntartható településfejlesztés	TOP 2.1	elsősorban városi rangú települések	elsősorban városi rangú települések települési önkormányzatai	az érintett terület lakossága, vállalkozások, befektetők	2015-2020	5763	uniós	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében település-részen élők (akcióterület) száma (fő)	igen
7.3.2	Leromlott városi területek rehabilitációja	TOP 4.4	városi rangú települések	városi rangú települések települési önkormányzatai	az érintett terület lakossága	2015-2017	1500	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében település-részen élők (akcióterület) száma (fő)	igen
7.3.3	Hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, szegregáció oldását célzó komplex programok	EFOP 1.	szegregátumok elsősorban városi rangú településeken	elsősorban városi rangú települések települési önkormányzatai	az érintett terület programba bevont lakossága	2015-2020	250	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében település-részen élők (akcióterület) száma (fő)	igen

7.3.4	Hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, szegregáció oldását segítő infrastrukturális beruházások	EFOP 2.	szegregátumok elsősorban városi rangú településeken	elsősorban városi rangú települések települési önkormányzatai	az érintett terület lakossága	2015-2020	450	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében település-részen élők (akcióterület) száma (fő)	igen
7.4. intézkedés: Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben											
7.4.1	Falumegújítás, a település környezetét és megjelenését javító infrastruktúra-fejlesztések	VP 6.	vidéki térségek (városi ranggal nem rendelkező települések)	városi ranggal nem rendelkező települések önkormányzatai.	az érintett terület lakossága	2015-2020	2800	uniós	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos meg-különböztetés elleni küzdelem	Fejlesztéssel érintet rehabilitált településen, városi rangú települések esetében település-részen élők (akcióterület) száma (fő)	nem
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése											
7.5.1	Önkormányzati fenntartású alap- és járó-beteg ellátás infrastrukturális fejlesztése	TOP 4.1	Elsősorban aprófalvas térségek, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg szakellátás tekintetében.	önkormányzatok	Egészségügyi ellátásban részesülők és egészségügyi dolgozók	2015-20	1 001	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő) Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra (m2)	igen

7.5.2	Önkormányzati fenntartású alap- és járó-beteg ellátás intézményeinek akadálymentesítése	TOP 4.3	Elsősorban aprófalvas térségek, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg szakellátás tekintetében.	önkormányzatok	Egészségügyi ellátásban részesülők és egészségügyi dolgozók	2015-2016	262	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő) Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra (m2)	nem
7.5.3	Állami fenntartású egészségügyi intézmények infrastrukturális fejlesztése	EFOP	Somogy megye területe	állami szervek és intézmények	Egészségügyi ellátásban részesülők és egészségügyi dolgozók	2015-20	10 250	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő) Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra (m2)	nem
7.5.4	Egészségügyi humánerőforrás összehangolása, mennyiségi és minőségi megerősítése	EFOP	Somogy megye területe	önkormányzati és állami szervek és intézmények; egészségügyi szolgáltatók	A megye lakossága és egészségügyi dolgozók	2015-20	1 602	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő)	igen

7.5.5	A lakosság egészségmegőrzését, egészségtudatosságának növelését, egészségügyi prevenciót szolgáló fejlesztések	EFOP	Somogy megye területe	önkormányzati és állami szervek és intézmények, szolgáltatók; egyházi szervezetek; kulturális intézmények; nemzetiségi önkormányzatok; felsőoktatási intézmények; betegszervezetek; civil és non-profit szervezetek	Egészségügyi ellátásban részesülők és egészségügyi dolgozók	2015-20	1 118	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban résztvevő személyek száma (fő)	igen
7.5.6	ESZA típusú egészségügyi fejlesztések	EFOP	Somogy megye területe	önkormányzati és állami szervek, intézmények, szolgáltatók	Egészségügyi ellátásban részesülők és egészségügyi dolgozók	2015-20	860	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma (fő)	igen
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása											
7.6.1	Önkormányzati fenntartású szociális alapszolgáltatások és szakellátások infrastrukturális fejlesztése	TOP 4.2	Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.	önkormányzatok	szociális ellátásban részesülők és szociális ellátásban dolgozók	2015-2017	1 001	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Fejlesztett szociális és gyermekvédelmi infrastruktúra (m2) A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szolgáltatások száma (db)	igen
7.6.2	Állami fenntartású szociális és gyermekvédelmi szakellátások infrastrukturális fejlesztése	EFOP	Somogy megye területe	állami szervek és intézmények	szociális és gyermekvédelmi ellátásban részesülők, szociális ellátásban dolgozók	2015-2018	500	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Fejlesztett szociális és gyermekvédelmi infrastruktúra (m2)	igen

7.6.3	Szociális és gyerekvédelmi ellátások ESZA típusú fejlesztései	EFOP	Somogy megye területe	önkormányzati és állami szervek, intézmények, szolgáltatók; egyházi szervezetek; betegszervezetek; civil és non-profit szervezetek	szociális és gyermekvédelmi ellátásban részesülők, szociális ellátásban dolgozók	2015-2020	650	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szolgáltatások száma (db) Programokban résztvevők száma (fő)	igen
7.6.4	Gyermekjóléti szolgáltatások valamint az óvodai nevelés infrastrukturális fejlesztése	TOP 1.4	Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.	települési és nemzetiségi önkormányzatok	kisgyermekes családok, 0-6 éves gyermekek, intézmények dolgozói	2015-2017	4 222	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Támogatott gyermekgondozási (bölcsőde, családi napközi) és nevelés-oktatási (óvoda) intézmények férőhely kapacitása(fő)	igen
7.6.5	Gyermekjóléti szolgáltatások valamint az óvodai nevelés szakmai-módszertani megújulását segítő programok	EFOP	Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.	települési és nemzetiségi önkormányzatok; civil és non-profit szervezetek; felsőoktatási intézmények; egyházi szervezetek	kisgyermekes családok, 0-6 éves gyermekek, intézmények dolgozói	2015-2020	150	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Programokban résztvevők száma (fő)	igen
7.6.6	Önkormányzati fenntartású szociális alapszolgáltatások és szakellátások intézményeinek akadálymentesítése	TOP 4.3	Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.	önkormányzatok	szociális ellátásban részesülők és szociális ellátásban dolgozók	2015-2017	210	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Fejlesztett szociális és gyermekvédelmi infrastruktúra (m2)	nem

7.6.7	Infokommunikációs fejlesztések	GINOP	Somogy megye területe	önkormányzati és állami szervek, intézmények, szolgáltatók; egyházi szervezetek; betegszervezetek; civil és non-profit szervezetek	szociális és gyermekvédelmi ellátásban részesülők és szociális ellátásban dolgozók	2015-2020	200	uniós	9. társadalmi befogadás ösztönzése és szegénység elleni küzdelem	Jobb IKT infrastruktúrával ellátott intézmények száma (db)	igen

A projektcsomagok pénzügyi ütemterve[14]

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2014-2017 (Millió Ft)	Indikatív forrás 2018-2020 (Millió Ft)
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	132651	132651
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	15636,5	15636,5
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	3981,5	3981,5
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	1400	1400
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	7546,5	7546,5
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	3466,5	3466,5
Összesen:	**164682**	**164682**

[14] Forrás megjelölése (teljes költségvetés, millió Ft). Az egyes cellákban az adott periódusban kötelezettségvállalással lefedett teljes költségvetési összeg (igényelt támogatás+önerő) szerepel (tehát a kötelezettségvállalás időpontjára vonatkoznak az adatok, nem a kifizetésekre). Az utolsó sorban az adott periódus kumulált összege olvasható.

SOMOGY MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE

2014-2020

ÁROP-1.2.11/A-2013 SOMOGY MEGYE

~~Társadalmasítási munkaanyag~~

KÉSZÍTETTE:
SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
2014. ~~május 20.~~július

TARTALOMJEGYZÉK

I. KÖTET: TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÉRTÉKELÉS 5

II. KÖTET: KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS .....~~99~~100

SOMOGY MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÉRTÉKELÉSE

2014-2020

ÁROP-1.2.11/A-2013 SOMOGY MEGYE

~~Társadalmasítási munkaanyag~~

KÉSZÍTETTE:
SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
2014. ~~május 20.~~ július

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó

I. Általános rész 3

1. A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése 3

1.1. A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata 3

1.2. A területi hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása 4

2. A Program ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival 5

2.1. A Program főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése 5

2.2. A Program összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal 232322

2.3. A Program részcéljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása 393938

2.4. A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapot Programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése 444443

2.5. A Programban javasolt térségi terület-felhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a Program valószínűleg jelentős befolyással lesz 484847

2.6. A Program által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg 484847

2.7. A Program céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása 585857

3. Javaslat társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre 636362

3.1. A Program érvényesülése során fellépő társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések 636362

3.2. Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a Program által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni 636362

4. Összefoglalás 646463

II. Részletes Vizsgálat 666665

1. A Programban szereplő javaslatok környezeti hatásai 666665

2. A Programban szereplő javaslatok társadalmi hatásai 666665

2.1. A Program hatásai a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás) 666665
2.2. A Program hatásai a foglalkoztatásra 686867
2.3. A Program hatásai a szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire 717170
2.4. A Program hatásai a népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére 727271
2.5. A Program hatásai a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére 757574
3. A Programban szereplő javaslatok gazdasági hatásai 777776
3.1. A Program hatásai a térszerkezetre 777776
3.2. A Program hatásai a településrendszerre 808079
3.3. A Program hatásai a természeti erőforrásokra 828281
3.4. A Program hatásai az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére 848483
3.5. A Program hatásai a mezőgazdaságra 868685
3.6. A Program hatásai az erdőgazdálkodásra 878786
3.7. A Program hatásai az idegenforgalomra 888887
3.8. A Program hatásai a vízgazdálkodásra 909089
3.9. A Program hatásai a térség eltartó képességére és versenyképességére 919190
3.10. A Program hatásai a műszaki infrastruktúrára 949493
3.11. A Program hatásai az energiaellátásra 989897

Előszó

Somogy Megye Területfejlesztési Programját (a továbbiakban Program) a Somogy a Megyei Önkormányzat készíti. A Program része a területi hatásvizsgálat, mely a környezeti, társadalmi és gazdasági hatásokat egyaránt elemzi.

A Somogy Megyei Önkormányzat ún. Államreform Operatív Program által meghirdetett pályázat keretében nyert forrást a Program és hozzá kapcsolódó különböző tervek elkészítésére. A pályázati felhívás előírásai szerint a Program területi hatásvizsgálatát a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet előírásai szerint szükséges elkészíteni azzal, hogy annak környezeti része a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján készül.

A következőkben tehát a Somogy Megyei Területfejlesztési Program társadalmi és gazdasági hatásait elemzi a dokumentum, míg a környezeti hatások külön mellékletben találhatóak meg.

I. Általános rész

1. A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A területi hatásvizsgálat a Somogy Megye Területfejlesztési Programhoz (készül a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet előírásai szerint a Somogy Megyei Önkormányzat megbízásából. Jelen dokumentum feladata, hogy a Program javaslattevő fázisában megfogalmazott főbb célok, irányvonalak társadalmi, gazdasági hatásait elemezze.

1.1. A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A megyei önkormányzatok tervezési feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.), Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III.8.) számú határozat jelöli ki. A fenti jogszabályokban foglaltak alapján a megyéknek területfejlesztési koncepciót és programot kell készíteniük, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések megtervezésében. A vonatkozó jogszabályok deklarálják egyben, hogy a fejlesztések területi integrációjának szintje a megye és a nagyvárosok, ill. várostérségek. A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A stratégiai tervezés előzményeként a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 2012. évben kiegészítő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok számára a tervezés

alapjául szolgáló területfejlesztési vonatkozású megyei helyzetértékelések elkészítéséhez, melynek elkészült dokumentumát 2012. november 30-ával a közgyűlés elfogadott.

A megyei tervezési feladatok támogatását, az ehhez kapcsolódó kapacitásépítést szolgálja az Államreform Operatív Program keretében megjelent ÁROP-1.2.11/A-2013 kódszámú könnyített elbírálású pályázati felhívás. Ennek keretében a Somogy Megyei Önkormányzat a pályázati felhívásban részletezett feladatok ellátására gyorsított meghívásos közbeszerzési eljárás keretében kért ajánlatot „Somogy megye területi tervezésének megújítása a megyei területfejlesztési tervdokumentumok kidolgozásával és a megyei tervezői kapacitások fejlesztésével (ÁROP-1.2.11/A-2013) vállalkozási szerződés keretében" címmel.

Ajánlata alapján fenti feladatot a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft., az Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft., valamint az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. által alkotott konzorcium látja el.

Jelen társadalmi, gazdasági hatásvizsgálatot a fenti tervezési feladatok részeként az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. készíti, a párhuzamosan készülő Somogy Megye Területfejlesztési Programjának hatásait vizsgálva.

1.2. A területi hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása

A területi hatásvizsgálat társadalmi, gazdasági értékelésének készítéséhez a hatályos jogszabályok és elérhető gazdasági, társadalmi statisztikák mellett az alábbiakban felsorolt dokumentumok kerültek felhasználásra:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK)
- A 2003. évi XXVI. törvény keretében elfogadott, először 2008-ban, majd a 2013. évi CCXXIX. törvény keretében módosított Országos Területrendezési Terv (OTrT)
- Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció – Helyzetfeltáró munkarész (Helyzetértékelés)
- Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepciója (Koncepció)
- A jelen tanulmánnyal párhuzamosan a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján készült Somogy Megyei Területfejlesztési Program
- A jelen tanulmánnyal párhuzamosan a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet, illetve a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján készült Somogy Megyei Területfejlesztési Program Környezeti Értékelése

A párhuzamosan készült, és jelen dokumentum mellékletét képző környezeti értékelés készítéséhez az ott hivatkozott információk feldolgozása történt meg.

2. A Program ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival

2.1. A Program főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

A stratégiai célrendszer a Somogy megyei területfejlesztési koncepcióban lefektetett célrendszer alapján, az ott kifejtett leírás rövidített összefoglalásaként kerül bemutatásra.

A megye fejlesztésének átfogó céljai

I. Átfogó cél: A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése

A felvázolt jövőkép eléréséhez elengedhetetlen, hogy a megye munkaképes-korú lakosságának minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ennek eredményeként a megélhetést biztosító jövedelemmel. Ezáltal javul a foglalkoztatási arány, és csökken az inaktivitás. Törekedni kell arra, hogy a megyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a megyében kerüljön felhasználásra, ezzel erősítve a megye gazdaságát, a munkahelyek megtartását és újabbak létrejöttét.

A cél eléréséhez elengedhetetlen a megyében meglévő szabad munkaerő motivációjának, rugalmasságának és képzettségének növelése.

A munkajövedelmet szerzők arányának növelésével csökkenthető a szociális ellátórendszerre nehezedő teher, a jelenleg segélyezésre fordított pénzeszközök egy jelentős része átirányíthatóvá válik a gazdaság termelő ágazataiba.

II. Átfogó cél: A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével

Somogy megye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony.

Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek, valamint a termálvízkincs környezettudatos, fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal.

További cél a megye lakossága ellátásbiztonságának fokozása, a helyben is gazdaságosan előállítható termékek és szolgáltatások tekintetében az importfüggőség csökkentése, a közösségek önellátását és az öngondoskodást támogató folyamatok elősegítése, a helyben

előállított javakhoz való hozzáférés feltételeinek biztosítása (pl. helyi piacok, termelők boltja hálózat).

III. Átfogó cél: A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára

A lakosság, de elsősorban a hátrányos helyzetű térségekben élők csoportjának alacsony fokú mobilitási hajlandósága a megye gazdasági fejlődésének egyik korlátja.

Cél egyrészt a megye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatok, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások támogatásával, hogy az egyes területi szintek (település, város és vonzáskörzete, térség) képessé váljanak gazdasági előnyöket is magában hordozó kapcsolatrendszert fenntartani egymással és tágabb környezetükkel.

Cél továbbá a helyi és térségi humán szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása, a szolgáltatási színvonal területileg kiegyenlített magas minőségének biztosítása. A műszaki, infrastrukturális szolgáltatások állapotát tekintve a jellemzően aprófalvas térségek, a kistelepülések jelentős elmaradást mutatnak, főleg a nem megfelelő minőségű ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés és –kezelés hiánya, valamint a szilárd kommunális hulladékok feldolgozottsági, újrahasznosítási arányának alacsony foka okoz problémát, ez által nagymértékben terhelve a környezetet.

Ennek megfelelően cél a somogyi települések vonzóbbá, a települési környezet élhetőbbé tétele érdekében a kommunális közszolgáltatások színvonalának javítása, különösen a szolgáltatott ivóvíz minőségének javításával, az előírt vízminőség biztosításával, a települési folyékony hulladékok, szennyvizek gazdaságosan kiépíthető és fenntartható elvezetésével, illetve kezelésével, a hulladékhasznosítás támogatásával.

<u>A megye fejlesztésének specifikus céljai</u>

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 5 tematikus cél és Somogy megye sajátos területi részegységeire illesztett 5 területi célkitűzés szolgálja. A tematikus célok egyfajta fókuszáltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a megye értékválasztásának tengelyeit.

1. Tematikus specifikus cél: A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

A megyében működő vállalkozások fontos szerepet játszanak a foglalkoztatás területén, melyet tovább kell erősíteni. Az agrár-jellegből adódóan a hagyományokon alapuló zöldség- és gyümölcstermesztést, a kertészeti ágazat növekedését (kihasználva a termálvíz-kincset is), jövedelemtermelő képességének javítását célzó, különösen az innovatív eszközök, technológiák alkalmazásán alapuló fejlesztések támogatásával ösztönözni kell, párhuzamosan

a biotermesztés területi nagyságrendjének növelésével. Elsősorban Somogy megye adottságaihoz és a meglévő tapasztalatokhoz illeszkedő feldolgozóipari ágazatokban (élelmiszeripar, faipar és feldolgozás, gépipar, fémmegmunkálás), valamint a szolgáltatások (turisztika, egészségturisztika, szűrési rendszerek kialakítása a gyógyítás folyamatában, időskorúaknak nyújtott speciális szolgáltatások) területén vannak bővülési lehetőségek. Erősíteni kell a gazdasági szereplők közötti kapcsolatokat és segíteni kell a piacra jutási feltételeket, az exportpiacok felkutatása mellett támogatni kell a hazai és a helyi piacokon való megjelenést is, melyet Horvátország Európai Uniós csatlakozása is erősít.

A jövedelemtermelés szempontjából hangsúlyt kell fektetni a megyében jelenlevő kutatás-fejlesztési kapacitások erősítésére és az innovációs folyamatok ösztönzésére. Az élelmiszer- és az agrárágazaton kívül fontos az infokommunikációs, az elektronikai- és az elektrotechnikai ipar fejlesztése, és ezért a felsőoktatási tudásbázissal való együttműködés.

2. Tematikus specifikus cél: Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése

A hatékonyan szervezett, mindenki számára hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító alap- és középfokú oktatási rendszer kialakítása és gazdaságos működtetése, melyben a tanulók számára mind fizikai, mind tartalmi értelemben elérhetővé válnak a korszerű oktatási szolgáltatások a megye társadalmi és gazdasági felzárkózásának egyik alappillére.

Erre építve – követve a munkaerőpiac igényeit és folytatva az e téren már megtett, de még messze nem elégséges beavatkozásokat – szükség van az iskolarendszer szerkezeti anomáliáinak kiküszöbölésére, ez által felszámolva az egyes szakmák esetében már kialakult munkaerőhiányt, és a pályakezdőket sújtó munkanélküliséget, egyben gátat vetve a speciális szakértelemmel rendelkezők elvándorlásának. Ehhez szükség van a szakmunkás életpálya presztízsének helyreállítására is. Mindennek alapja a megye gazdaságának munkaerő igényeihez igazodó, rugalmas, kompetenciaelvű, gyakorlatorientált és szolgáltatásközpontú szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása, amely teret ad a helyi gazdasághoz kapcsolódó képzéseknek is.

A megye gazdasága jelen állapotában csak korlátozott mértékben alkalmas arra, hogy érdemi K+F megrendelésekkel táplálja a felsőoktatást, ezért a felsőoktatási intézményrendszer szellemi bázisának kell felvállalnia azt a felelősséget, hogy innovációs folyamatokat generáljon. Ez vezethet el azon cél eléréséhez, hogy a megye gazdaságának fejlődésére a felsőoktatás mérhető hatást tudjon gyakorolni.

3. Tematikus specifikus cél: A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása

A helyben megtalálható erőforrások minél szélesebb körű felhasználásával meg kell teremteni a helyi termelés bázisait, ki kell építeni a helyi termékek és szolgáltatások piacát, ösztönözni kell a termelő, feldolgozó, ellátó és felhasználói alrendszerek hatékony együttműködéseit. A

zöldség- és gyümölcstermelés hagyományainak újraélesztését helyi közösségi szinten is szorgalmazni, ösztönözni kell, a biotermesztés nagyságrendjének növelése mellett. A megye melegvíz-bázisa az intenzív kertészeti ágazat fejlesztés mellett jó alapot teremt az önellátó közösségi üvegházi növénytermesztés elterjedéséhez is. További cél az öngondoskodó helyi közösségek kialakulásának elősegítése érdekében a keretfeltételek biztosítása a helyi szociális gazdaság megteremtéséhez, a közösségi alapú termelési és felhasználói (fogyasztói) rendszerek elterjedésének ösztönzése a piacgazdasági mechanizmusoktól eltérő, sajátos norma- és eszközrendszer bevezetése és a közösség számára történő elfogadtatása révén.

A közösségi termelési és ellátó rendszerek minél hatékonyabb működése érdekében szükséges a hagyományosan mezővárosi funkciókkal rendelkező településeken a helyi piacok, ill. egyéb elosztó és helyi logisztikai funkciókat ellátó intézmények, szervezetek kialakulásának elősegítése.

A szociális gazdaságok térnyerését különösen erősíteni kell a helyi ellátást szolgáló élelmiszertermelés és feldolgozás (kiemelten az élőmunka igényes zöldség- és gyümölcstermesztés és feldolgozás, valamint az állattenyésztés és állati termékek feldolgozása), az erdő- és vadgazdálkodás, az erdei termék feldolgozás, továbbá a helyi kézműves tevékenységek és kisipari szolgáltatások terén.

A helyi közösségi, települési, település csoport szintjén történő önellátásra való törekvés kiemelt dimenziója az energiaellátásban való függetlenség elérése. Ennek érdekében cél a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott közösségi szintű energiatermelő- és ellátórendszerek elterjedésének ösztönzése, kiegészülve a szükséges technikai, technológiai feltételek biztosítását szolgáló háttér szolgáltatói szektor (tervezés, kivitelezés, üzemeltetés, karbantartás) térségi szinten történő megerősítésével.

A helyi termelésen alapuló önellátás biztonságának fokozása érdekében törekedni kell a klímaváltozás várható káros következményeinek helyi, térségi szinten elérhető eszközökkel történő megelőzésére, mérséklésére. Ennek keretében fontos cél a komplex vízgyűjtő gazdálkodási szemléleten keresztül történő, az öntözéses gazdálkodás feltételeit is megteremtő vízrendezés megvalósítása (vízkárelhárítás, vízvisszatartás és vízpótlás együttes kezelése).

4. Tematikus specifikus cél: Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A jövőkép eléréséhez szükséges a helyi közösségek megerősítése. Ehhez javítani szükséges az egyének motiváltságát, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását.

Meg kell adni a lehetőséget ahhoz, hogy a helyi közösségek beleszólhassanak mikrokörnyezetük fejlesztési elképzeléseinek kialakításába. Minél szélesebb területen

alkalmazni kell a közösség által irányított helyi fejlesztések eszközét, ezáltal megteremtve a lehetőséget a helyi tudás hasznosítására.

Somogy megye legértékesebb természeti adottságai közé tartoznak az erdők, a felszíni vizek, a védett természeti területek. A természeti örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a somogyi emberek közös ügye, mely nagymértékben hozzájárul a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez.

~~A hátrányos-helyzetű társadalmi csoportok integrációjához elsősorban az érintettek képzettségi szintjét kell javítani (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok), mely segíti a hátrányos-helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését.~~A hátrányos-helyzetű társadalmi csoportok integrációjához elsősorban az érintettek képzettségi szintjét kell javítani (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok, az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása, a nem formális és informális tanulás szerepének erősítése), mely segíti a hátrányos-helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését. E mellett erősíteni kell a szociális ellátórendszer hatékonyságát is, melynek ki kell egészülnie a kora gyermekkori (bölcsődei, óvodai) nevelés eszközeivel.

Meg kell akadályozni, hogy szegregálódó térségek alakuljanak ki a megye területén. Különös figyelmet kell fordítani a megye déli területén összpontosuló roma népesség speciális problémáinak orvoslására.

5. Tematikus specifikus cél: Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése

A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében a megye közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél egyrészt a funkcionális, vagyis foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének javítása, másrészt a transzeurópai közlekedési hálózati (TEN-T) még hiányzó elemeinek kiépítése (ide értve a már meglévő hálózati elemek térségközpontokból történő elérhetőségének javítását is), azaz a térségi/nemzetközi kapcsolatok elmélyítése a cél. Ennek érdekében egyaránt szükség van a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések támogatására, valamint a szolgáltatások fejlesztésére.

A megye társadalmi, közvetve gazdasági fejlődése érdekében cél a humán erőforrások fejlesztését is igénylő, a térségi humán közszolgáltatások (közoktatási, közművelődési, kulturális, egészségügyi) és szociális ellátások elérhetőségének javítása.~~A megye társadalmi, közvetve gazdasági fejlődése érdekében cél a humán erőforrások fejlesztését is igénylő, a térségi humán közszolgáltatások (közoktatási, közművelődési, egészségügyi) és szociális ellátások elérhetőségének javítása.~~ Ennek érdekében szükség van elsősorban az alap- és középfokú oktatási és egészségügyi ellátás infrastrukturális beruházásainak a támogatására

oly módon, hogy a perifériákon elhelyezkedő, jellemzően hátrányos helyzetű csoportok által lakott térségekben is jó minőségű szolgáltatások legyenek elérhetők.

A megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása érdekében cél a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítása, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. Ennek érdekében szükség van a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítására, az előírt vízminőség biztosítására, a települések zöldfelületi rendszerének fejlesztésére, a településeken képződött folyékony hulladék, ill. szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetésének és kezelésének támogatására, a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítésére.

A megyei városhálózat erősítése érdekében cél a városok, különösen a járási központok foglalkoztató (üzleti) és szolgáltató funkcióinak megerősítése. Cél továbbá a jellemzően hátrányos helyzetű népesség által lakott leromlott, szegregált/szegregálódó városi területek leszakadásának megakadályozása (szegregáció megelőzése), az érintett területek társadalmi és környezeti megújítása közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával.

Somogy megye területi célkitűzései

a.) Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése

A megye vidékies, sajátos táji, természeti, környezeti, gazdasági, települési és társadalmi jellemzőkkel leírható, egyúttal sokszor hátrányos területein él a népesség egy jelentős hányada. A vidéki térségek fejlesztése a városoktól, funkcionális várostérségektől eltérő, integrált beavatkozást igényel. Csak és kizárólag komplex – munkavégzéssel, önfoglalkoztatással, önellátást elősegítő gazdálkodással és szakképzéssel együtt járó – programok javíthatják a vidéki térségekben, rossz életkörülmények között élő hátrányos helyzetű társadalmi rétegek helyzetét.

A térségek felzárkóztatásának kulcsa elsősorban a helyben rendelkezésre álló erőforrások korábbinál hatékonyabb felhasználása lehet. A megyei területfejlesztési koncepció által lefektetett elveknek megfelelően a területi cél fókuszába az intenzív, munkaerő igényes és magas hozzáadott értéket, főként feldolgozott- vagy készterméket előállító (al)ágazatok és kapacitások (fakitermelés, zöldség- és gyümölcstermesztés, fa- és élelmiszer-feldolgozóipar stb.) fejlesztése és termékeik piacra jutásának támogatása kerül. A somogyi vidék sajátosságaira alapozott gazdaságfejlesztés ugyanakkor több szálon igényli a támogatást. Szükség van egyrészt a helyes, fenntartható vízgazdálkodási módszerek, technológiák és földhasználat meghonosítására, másrészt a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú alkalmazásra, a helyi energiatermelő rendszerek elterjesztésére. A gazdaság diverzifikációja különösen a vidék természeti adottságaira (pl. termálvízkincs) építve a különböző „természet közeli” turizmus termékek, turisztikai szolgáltatások fejlesztése révén valósítható meg. Mindamellett, hogy a gazdaság fejlődése alapvetően hat a vidéki életminőségre, a népesség

megtartása, a vonzó vidéki élettér kialakítása érdekében elkerülhetetlen a települési környezet és infrastruktúra kisléptékű fejlesztése.

b.) Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése

A vidéki térségek további leszakadását mérsékelni, illetve megállítani igyekvő célkitűzés elérését támogatandó kiemelt szerepet kapnak a vidéki térségközpontok, melyek szolgáltatásaik révén kiszolgálói kell, hogy legyenek a vonzáskörzetük településeinek.
A városok gazdasági- és még inkább foglalkoztatási központi szerepét növelni kell, a helyi adottságokra épülő kkv-k megerősítése révén nem csak, hogy javul azok jövedelemtermelő-képessége, de növekszik a foglalkoztatottsági szint is – biztos megélhetést biztosítva ezáltal nem csak a központi, de a környező települések lakosságának. A piaci szereplők együttműködésének támogatásában, a hálózatosodásban szintén fejlődési potenciál rejlik. A gazdasági funkciók erősítése mellett, azzal párhuzamosan szükséges a minőségi oktatáshoz, valamint a kulturális, az egészségügyi-, és szociális szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása.~~A gazdasági funkciók erősítése mellett, azzal párhuzamosan szükséges a minőségi oktatáshoz, valamint az egészségügyi , és szociális szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása.~~ Az iskolarendszerű közoktatási és az akkreditált képzőintézményekben egyaránt hangsúlyos szerepet kell, kapjanak a megye kiemelt, nevesített ágazatait támogatni képes piac- és keresletorientált gyakorlati képzések (mezőgazdasági, faipari stb.).

A kiemelt funkciók működtetésének feltétele, egyben a vidéki népesség megtartásának kulcsa a járásközpontok megközelíthetősége, a térségközpontok elérhetőségét javító közlekedés-fejlesztés. A közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése a lakossági mobilitás javításán túl segíti gazdasági szereplők vidéki térségekbe települését. A javuló életminőség feltétele mindezek mellett az élhető városok létrejötte, a lakókörnyezet, a városi terek megújítása.

c.) Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése

A Balaton-térség legfőbb sajátos célkitűzése a kkv-k versenyképességének növelése és azok jövedelemtermelő képességének javítása, ezen keresztül az egész éves foglalkoztatás feltételeinek biztosítása, valamint a háttértelepüléseken a foglalkoztatás bővítése. A gazdaságélénkítés legfőbb eszköze a turizmus kínálat térbeli (háttértelepülések) és időbeli (szezonon kívül) kiterjesztése. Az ágazat nehézségeire választ ad a térségi szinten összehangoltan megjelenő komplex kínálat, az egyes turisztikai programelemek összefonódása, egymásra épülése, valamint a turizmus szereplőinek erősödő együttműködése.

A gazdaság diverzifikációja a mezőgazdasági termelés irányába történő erőteljes, ugyanakkor a táji-, természeti értékek megóvását szem előtt tartó elmozdulást feltételez a térség esetében, melyhez a Balaton-parti települések helyi piacai kapcsolódnak. A megye vidéki térségeitől részben eltérő hangsúlyos ágazattá válik: a gyümölcs, a zöldség és a gyógy- és fűszernövény termesztés, továbbá a hal- és vadgazdálkodás, illetve a szőlészet és a borászat.

A térség specifikus fejlesztési célok alrendszerének fontos eleme továbbá a belső- és külső közlekedési kapcsolatok erősítése, közlekedési szövetség megalakítása, a környezeti infrastruktúra továbbfejlesztése, fokozott megújuló energiahasznosítás, a táji és települési környezet megújítása, valamint a vízpart-rehabilitációs programok megvalósítása.

d.) Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével

Kaposvár gazdaságilag, társadalmilag és ökológiailag egyaránt fenntartható európai középváros, a megyét kiszolgáló szolgáltató központ kíván lenni a jövőben: a munkalehetőség biztosításával, a jó minőségű, élhető városi környezet kialakításával, a gyors és biztonságos közlekedési kapcsolatok megteremtésével, a megfelelő intézményi és szolgáltatói háttér működtetésével és a szabadidő hasznos eltöltésére alkalmas gazdag programkínálattal. A város átgondolt, integrált településfejlesztési stratégia mentén megvalósított, a jövőbeli várható igényekre és megcélzott funkciókra méretezetten tervezett komplex fejlesztése révén a fentiek együttesen járulnak hozzá a megyeszékhely népességmegtartó erejének növekedéséhez.

A foglalkoztatás bővítése erős helyi gazdaság meglétét feltételezi, ahol a város-városkörnyék együttműködősei, a vállalkozások működési feltételei javulnak, és a környezet ösztönzőleg hat az új vállalkozások létrejöttére. A várostérség sajátosságaira alapozva az agrár- és élelmiszeriparban (cukorgyár, húsüzem, tejüzem stb.) végbemenő innovációs folyamatokat és a hagyományosnak tekinthető gépgyártó- és járműipari kapacitásokhoz kötődő fejlesztéseket szükséges támogatni. A gazdasági fejlődés bázisa az egyetem és a munkaerő-piaci igényekhez igazodó szakképzés megléte lehet.

A gazdasági fellendülés előfeltétele a jelenleg épp hogy csak kielégítő elérhetőség javítása, a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, a logisztikai funkciók erősítése. A gazdasági fejlődés érdekében szükséges továbbá az energiafüggőség csökkentése, az olcsóbb és környezetkímélőbb energiahordozók alkalmazásának elterjedése –nem csak a gazdaság szereplői körében, de a közintézmény- és a lakásállomány energia hatékony felújítása révén is. A környezeti terhelés csökkentésére és a környezet minőségének védelmére törekedve a város a környezetvédelmi szempontokra is figyelemmel, az erőforrásokat hatékonyan kihasználására törekszik (szennyvíztisztító telep és -hálózat korszerűsítése, cukorgyári ülepítő-tó kialakítása, távhő használatának bővítése stb.).

A jó minőségű, élhető városi környezet biztosítása érdekében a több területen megkezdett település rehabilitációt folytatni kell, törekedve a zöldterületek és zöldfelületek felújítására, bővítésére, a rekreációt támogató funkciók megjelenésére és a lakásállomány megújítására egyaránt.

e.) Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése

A térség helyzetéből adódóan szükségszerűen kell, hogy éljen a horvát nyitás kínálta lehetőségekkel, ennek érdekében le kell fektetni a jövőben várhatóan dinamikusan növekvő

kereskedelmi, gazdasági kapcsolatok infrastrukturális és szervezeti, együttműködési alapjait. A megye határ, ill. határ közeli városaiban meg kell teremteni a nemzetközi és hazai termelő és szolgáltató vállalkozások, logisztikai és szállítmányozó cégek letelepedését elősegítő infrastrukturális feltételeket, ki kell építeni az azok igényeit kiszolgáló üzleti szolgáltatásokat (logisztikai, pénzpiaci, ügyviteli, infokommunikációs szolgáltatások). A gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok élénkítése érdekében alapfeltétel a közlekedési kapcsolat javítása, a határátkelési pontok fejlesztése, bővítése. Hogy a terület közlekedési kapcsolatai érdemben javuljanak, nem csak a nemzetközi, de a térségi elérhetőség vonatkozásában is előrelépés szükséges.
A nagytérségi rendszerekben tervezett fejlesztések mellett ki kell használni a horvát csatlakozás teremtette kisebb térségi szinten megjelenő új piacok kiszolgálását elsősorban a határ menti somogyi települések kereskedelmi szolgáltatásainak (beleértve a helyi termékek piacainak fejlesztését) és közös turisztikai kínálatának bővítése terén (egészség-, vízi-, horgász- és vadászturizmus).

A Dráva, mint határfolyó eddigi elválasztó hatásának mérséklése érdekében építve a határ mindkét oldalán jellemző vegyes nemzetiségű lakosságra szükséges a közös kulturális hagyományok ápolását, a helyi (Dráva-térségi) identitás tudat erősítését célzó akciók, programok szervezeti és infrastrukturális feltételeit megteremteni, hozzájárulva ezzel a térség közösségi együttműködéseinek fejlődéséhez. A horvát határ menti térségben a kapcsolatok erősítését, a gazdasági nyitás sikerességét nagyban segítené a horvát nyelv oktatása felnőttképzés és iskolai oktatás kereteiben.

A megye fejlesztésének horizontális céljai

a.) A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése

A program tervezésének és végrehajtásának valamennyi szintjén elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését, valamint a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés megakadályozását. A megkülönböztetés tilalmának elve a végrehajtás minden szakaszában betartásra kell kerülnie, különös tekintettel az esetleges támogatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatosan. A sajátos helyi adottságok (pl. roma népesség magas aránya a megyében) figyelembevételével lehetőséget kell biztosítani a programvégrehajtás során érvényesíteni kívánt esélyegyenlőségi területek kijelölésére és priorizálására, amelyek hozzájárulnak az esélyegyenlőségi célok eléréséhez. A korábbi gyakorlat szerint ilyenek lehetnek:

- családbarát munkahelyi körülmények megteremtése, erősítése;
- a nemek közötti egyenlőség erősítése;
- az akadálymentesítés előrehaladása;
- fogyatékos személyek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása;
- roma emberek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása;

- más hátrányos helyzetű csoportok (pályakezdő, tartósan munkanélküli) munkaerőpiaci és társadalmi esélyeinek javítása stb.

b.) A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosítása

Globális tendenciaként tapasztalható a népesség számának rohamos növekedésével párhuzamosan a fogyasztás növekedése, és ezek velejárójaként a táj karakterisztikáját is jelentős mértékben megváltoztatva a mezőgazdasági művelés alá vont területek arányának növekedése, a meglevő mezőgazdasági területek túlhasználata és egyben azok degradációja, részben az intenzív mezőgazdasághoz kapcsolódóan a vízkészletek kimerítése, továbbá a beépített területek arányának rohamos növekedése. Somogy megyében e globális folyamatok, valamint azok káros hatásai még kevésbé érzékelhetőek, így itt viszonylag kedvező táji-természeti adottságok mellett van lehetőség a környezettudatos, gazdasági és társadalmi szempontból is fenntartható fejlesztési stratégiák mentén felépíteni a megye fejlesztési portfólióját, ill. programját. A megye természeti értékeinek megőrzése mellett, a meglevő természeti erőforrások olyan, fenntartható módon történő használata kell, hogy célként megfogalmazódjon, amely elsősorban a belső igények, a megye lakosságának hosszú távú kiszolgálását tartja szem előtt. A „felesleg" kitermelését és külpiacokon való értékesítését úgy kell tervezni, hogy annak volumene ne veszélyeztesse a somogyi emberek ellátásbiztonságát, ne járhasson a lakosság életminőségének romlásával hosszú távon sem. Az értékes tájjelleg megőrzése és a tájhasználati konfliktusok mérséklése érdekében törekedni kell a beépítésre szánt területek „zöldmezős" területeken történő kijelölésének racionális keretek közötti minimalizálására, a barnamezős területek hasznosítási arányának növelése mellett.

c.) Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése

A fejlesztési programok sikerességének és hatásosságának egyik előfeltétele a partnerség kialakítása minél szélesebb társadalmi csoportok és intézményi szereplők bevonásával a koncepció kialakításától a program megvalósításáig. Ehhez létre kell hozni és működtetni kell azokat a csatornákat, amelyek segítenek az együttműködés megteremtésében. A vállalkozások versenyképességének növelése, és a térségi együttműködés érdekében ki kell használni a Kárpát Régió Üzleti Hálózatban rejlő lehetőségeket, a hálózatos rendszer üzletfejlesztési irodáinak határokon átívelő kereskedelmi és befektetési kapcsolatok kiépítéséhez nyújtott segítségét. A vállalkozások együttműködésének elmélyítésében a megyei vállalkozásfejlesztési szervezet (Somogy Megyei Vállalkozói Központ Közalapítvány) mellett a kereskedelmi és iparkamara, valamint az agrárkamara, de a szomszédos megyék hasonló szervezetei, illetve a határos horvát megyék fejlesztési ügynökségei fontos szerepet kell, hogy kapjanak. A széles partneri kör bevonása segít a legakutabb problémák felszínre hozásában, a legjobb megoldások kidolgozásában és a fejlesztések elfogadtatásában, nem utolsó sorban azok hosszú távú fenntartásában. Ennek egyik kulcs eleme, hogy a közösségek magukénak érezzék a későbbiekben megvalósuló fejlesztéseket – melynek megalapozása már a programozás időszakában megkezdődik -, ezzel is biztosítva azok felelős használatát.

Elengedhetetlen a rendszerszerű gondolkodás kialakítása, a problémák megoldására komplex válaszok, beavatkozások kialakítása és a térségi alapú megközelítés alkalmazása. Térségi alapú közelítéssel és közvetlenül érintett közösségek bevonásával a kihívások azonosítása, a partnerek megtalálása a helyi ismeretek hasznosítása és az együttműködés kialakítása is könnyebbé válik, a kitűzött célok elérésének esélye növekszik, a tervezett fejlesztések összehangolt, egymásra épülő megvalósítása mind idő-, mind költségráfordítás, mind a várható eredmények elérése tekintetében hatékonyságnövekedéssel járhat.

A prioritások azonosítása

A Program célrendszerében foglalt átfogó, specifikus, területi és horizontális célok elérése érdekében meghatározásra kerültek azok a prioritások, melynek keretében az adott beavatkozások, mint a Program végrehajtása során használható fejlesztési eszközök alkalmazására sor kerül. A prioritások az alábbiakban kerülnek bemutatásra.

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

Somogy megye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony. A megyei területfejlesztési koncepcióban megjelenő átfogó, specifikus és horizontális célok több ponton is megfogalmazzák az agrár- és erdészeti termelési láncolatok fejlesztési céljait. Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal. A megye agrár és erdészeti ágazatának megerősítése valamint a természeti adottságainak intenzívebb kihasználhatósága érdekében szükséges e fejlesztési területekre fókuszált intézkedéseket megfogalmazni.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

Somogy megye gazdasági teljesítménye a rendszerváltás óta lassabb ütemben fejlődött, mint az ország egésze, így egy leszakadó tendencia érvényesült, mely az országosnál magasabb mértékű munkanélküliséggel párosult. A megyébe az elmúlt 20-25 évben csekély mértékű külföldi tőkebefektetés érkezett, valamint a K+F ráfordítások mértéke is alacsony szinten alakult. E mellett Somogy megye kedvező természeti és környezeti adottságokkal rendelkezik, régi hagyományokra épülő feldolgozóipari vállalkozói kör alakult ki és működik.

Az ipari és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások a nagyobb városokban és közvetlen vonzáskörzetükben, valamint a Balaton parti településeken koncentrálódnak. A

vállalkozás-sűrűség a megyében alacsonyabb, mint az országos átlag, a megyén belül jelentős különbségek alakultak ki, a megye vidéki térségeiben nagyon alacsony a működő vállalkozások száma. A megyében önálló felsőoktatási intézményként a Kaposvári Egyetem működése kedvező hatással van a munkaerő képzettségi szintjére a fiatalabb korosztály tekintetében, valamint a K+F+I legfontosabb megyei tudásbázisának tekinthető.

A prioritás célja a megyében a foglalkoztatási szint növelése és a gazdasági szektor jövedelemtermelő képességének erősítése, ami által Somogy megye gazdaságilag aktív népessége biztos megélhetéshez szükséges jövedelmi szinten képes élni.
Ehhez szükség van a megyében tevékenykedő vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására, a K+F+I területén a ráfordítások növelésére, az innovációs szemlélet és a hálózatok, együttműködések ösztönzésére. Elengedhetetlen új vállalkozások indításának ösztönzése, a vállalkozói szemlélet és a vállalkozási és szakmai ismeretek kiteljesítése.

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

A turizmus a hazai fejlesztéspolitika foglalkoztatási céljainak megvalósítását tekintve kiemelt ágazatként, annak egyik elsődleges területeként jelenik meg. Teljesítőképességének javulása a foglalkoztatás terén látványosan megmutatkozik, a növekvő kereslet kielégítése képzettségtől függetlenül széles rétegek számára biztosít munkalehetőséget. Somogy megye gazdaságában bár jelentős szerepet játszik az idegenforgalom, adottságai, elsősorban természeti- és táji értékei, a termál- és gyógyvíz jelenléte ennél nagyobb arányú részesedést feltételeznének. A Balaton jelenleg is az ország második, egyben a megye első számú turisztikai célpontja, de az alapvetően kedvezőtlen folyamatokat az előző tervezési időszakban uniós forrásból megvalósuló fejlesztések sem voltak képesek érdemben befolyásolni. A turisztikai kínálat koncentráltsága mellett probléma a kínálati elemek kapcsolódásának, egymásra épülésének hiánya, a szolgáltatások esetenként alacsony színvonala, de az együttműködés nem megfelelő szintje is. A vendégforgalmi adatokat tekintve elsősorban nem a vendégek távolmaradása, sokkal inkább a vendégéjszakák számának csökkenése, és az ezzel együtt járó átlagos tartózkodási idő rövidülése az, ami igazi problémát jelent.

A prioritás célja ennek megfelelően Somogy megye turisztikai versenyképességének javítása, ismert és kedvelt turisztikai célterületté válásának támogatása a rendelkezésre álló erőforrások és a megye specifikus termékek, mint kitörési lehetőségek kihasználásával, a szezonalitás negatív hatásainak csökkentésével. Ezt támogatandó cél a turisztikai mutatók javítása, mind a látogatók, mind a vendégek és a vendégéjszakák számának, mind az turisták átlagos tartózkodási idejének és költésének a növelése. Mindezeken keresztül a turizmus gazdasági hozzájárulásának emelése és a munkahelyteremtés.

A fent meghatározott célok elérése érdekében a prioritás keretében az intézkedések három jól elkülönülő csoportját szükséges megfogalmazni: az 1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése, a 2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás-fejlesztés és a 3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése.

A nemzeti turizmus stratégiai dokumentumaiban foglaltakhoz szorosan illeszkedve szükséges a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) célzott, a turisztikai magterületekre (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Dráva-mente) fókuszált fejlesztése. Mindez jelenti komplex turisztikai termékek – azaz attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások – létrehozását, és a már működő turisztikai attrakciók minőségének javítását és szolgáltatásainak bővítését újszerű, kreatív beavatkozások révén. A megye legfőbb vonzerejét jelentő, kiemelt fejlesztéseket az intézkedés keretében komplementer egészítik ki az elsősorban a helyi termékeket előállító, az örökséget megőrző és a hagyományokat ápoló, azokat turisztikai termékelemekké fejlesztő kis léptékű beavatkozások a vidéki térségekben – egyaránt hozzájárulva a gazdaság nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikációjához.

A területi és termék preferenciák alapján megvalósuló attrakciók fejlesztése mellett a piaci (vendég-) igényeket és a keresletet ténylegesen kielégítő turisztikai szuprastruktúra (szálláshely-, vendéglátó-, program- és kiegészítő szolgáltatás-kínálat) fejlesztése ugyanúgy elengedhetetlen. A kapacitások jobb kihasználására törekedve az üzleti célú szállás- és vendéglátóhelyek mennyiségi fejlesztése helyett a szolgáltatások minőségi színvonalának emelése kell, hogy elsődlegesen szempont legyen – a hiánypótló kapacitások létrehozásának lehetőségét természetesen nem kizárva. A vidékies területeken, és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) településein különösen indokolttá vált a magánszálláshely-kínálat megújítása, így a minőségi fordulatot eredményező kisebb léptékű támogatások ugyanúgy a második intézkedéshez kapcsolódóan jelennek meg.

A turizmus élénkítését szolgáló harmadik intézkedés-csoport keretében kerül sor a támogató hálózati (és intézmény-) rendszerek különböző területi szinteken történő megerősítésére, a már megalakult helyi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek (TDM) működésének stabilizálására, és a térségi, azaz megyei, illetve a Balaton turisztikai régiót lefedő szervezet létrehozására, továbbá az előtérbe állított megyei termékek köré szerveződött klaszterek, valamint védjegy- és minősítési rendszerek fejlesztésére.

Fontos és a program megvalósításának szakaszában sem elhanyagolható szempont, hogy a jelen beruházási prioritás keretében rögzített intézkedésekhez csak azon megye specifikus fejlesztési elképzelések illeszthetők, amelyek képesek a turizmus termékeket és a fejlesztési területek illetően meghatározott szűkítő feltételeket (priorizálást) teljesíteni. A program megvalósítást támogatandó külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele. Az intézkedések erősítik a megyei turizmus szektort, annak gazdasági teljesítőképességét, munkahelyteremtését és jövedelmezőségét is. Az intézkedés keretében elsősorban a megyei KKV-k fejlesztését, termelékenységük növekedését kell elősegíteni, és csak másodsorban az önkormányzatok által végrehajtott fejlesztéseket, amelyek szükségesek ugyan a vendégforgalom növelése érdekében, de csak közvetve hatnak a vállalkozások jövedelmezőségére.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

A lakosság képzettségi szintje szorosan összekapcsolódik a foglalkoztathatósággal és a gazdaság növekedési potenciáljával. A köznevelés rendszerének feladata, hogy a társadalom, a folyamatosan változó munkaerőpiac és gazdaság igényeinek megfelelni képes minőségi munkaerőt képezzen. Ennek érdekében biztosítani kell az elvárásoknak megfelelő szellemi, szakmai-tartalmi és fizikai környezetet a köznevelés és a felsőoktatás szereplői számára.

Somogy megyében széles alap- és középfokú oktatási intézményrendszer alakult ki, azonban az aprófalvas településszerkezet következményeként az alapfokú intézmények mikro térségenként szerveződnek. Az elmúlt időszakban jelentős infrastrukturális beruházások valósultak meg különösen a megye vidéki térségeiben, de e fejlesztések nem voltak teljes körűek, számos intézmény infrastrukturális állapota továbbra is fejlesztést igényel. A közoktatás minősége jelentős hatással van a fiatalok későbbi munkaerő-piaci lehetőségeire, ezért fontos, hogy a megyében nagy számban jelenlévő hátrányos-helyzetű és szegénység által veszélyeztetett lakosság is hozzáférjen a minőségi oktatáshoz. Ennek érdekében nemcsak infrastrukturális fejlesztések megvalósítására van szükség, hanem az oktatás hatékonyságát és eredményességét növelő tartalmi és módszertani fejlesztésekre is.

A megyében széles területet lefedő szakképzési intézményrendszer működik, de ezek szorosabb kapcsolódását a munkaerő-piaci elvárásokhoz erősíteni szükséges.

Somogyban a diplomások aránya alacsonyabb az országosnál, a megye vidéki térségeiben csekély számú diplomás található ezért ösztönözni kell azt, hogy a tehetséges fiatalok számára vonzóvá és elérhetővé váljon a felsőoktatás. Továbbá a felsőoktatás intézményei, a helyi gazdaság és szolgáltatási szektor kapcsolatát meg kell erősíteni, kiaknázva az együttműködések adta lehetőségeket.

A prioritás célja a megyében meglévő oktatási intézményrendszer működésének hatékonyságának és eredményességének növelése, a munkaerő-piaci elvárásokhoz való rugalmas alkalmazkodás erősítése, a hátrányos-helyzetű emberek oktatáshoz való hozzáférésének szélesítése, az iskolai kudarcok és lemorzsolódás csökkentése. A megye tőkevonzó képessége erősítése érdekében az oktatási intézmények teljes körének fejlesztése, a piacorientált szakképzés kialakítása, a felsőoktatás komplex minőségi fejlesztése, tudásbázisának megfelelő kiaknázása, az élethosszig tartó tanulás széleskörű elterjesztése kiemelt szerepet kell, hogy játsszon.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

A megújuló energiaforrások tekintetében Somogy megye jelentős potenciállal rendelkezik elsősorban a biomassza típusú energiahordozók terén, de gazdag lehetőségek rejlenek a

geotermikus energia, valamint a napenergia felhasználás területein is. A megyei területfejlesztési koncepció átfogó célként fogalmazta meg a megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázását a fenntarthatóság ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével. Az energiahatékonyság növelése, a helyi erőforrások minél szélesebb körű hasznosítása nem csak az energiatermelő szektorban, de horizontális jelleggel minden termelési technológia során kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a fenntartható erőforrás gazdálkodás megteremtése érdekében. A fenti célok elérése érdekében a prioritás keretében támogatni szükséges az energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzését. A helyi közösségi, települési, település csoport szintjén történő önellátásra való törekvés kiemelt dimenziója az energiaellátásban való függetlenség elérése. Ennek érdekében cél a helyi szinten elérhető – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott közösségi szintű energiatermelő- és ellátórendszerek elterjedésének ösztönzése, kiegészülve a szükséges technikai, technológiai feltételek biztosítását szolgáló háttér szolgáltatói szektor (tanácsadás, tervezés, kivitelezés, üzemeltetés, karbantartás) térségi szinten történő megerősítésével. Az önellátó helyi energiatermelő rendszerek megteremtését ahol a területi adottságok lehetővé teszik, nagymértékben elősegítheti a mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése.

Azon túl, hogy a természeti környezetre káros antropogén hatások kockázatát csökkentik, a településeken élő lakosság életminőségét jelentős mértékben javítják és a vállalkozások telephelyválasztásában is pozitív szerepet játszanak a környezetvédelmi (kommunális) szolgáltatási infrastruktúra rendszerek, úgymint a vezetékes ivóvíz szolgáltatás, a korszerű szennyvízkezelés és hulladékgazdálkodás rendszerei. A stratégia célként fogalmazza meg a megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása érdekében a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítását, valamint a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentését. Ennek érdekében szükség van a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítására, az előírt vízminőség biztosítására, a települések zöldfelületi és vízgazdálkodási rendszerének fejlesztésére, a településeken képződött folyékony hulladék, ill. szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetésének és kezelésének támogatására, a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítésére. A fenti célok elérése érdekében kiemelt jelentőséggel bír a környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése.

A fenntartható erőforrás gazdálkodás kiemelt területe a termelési és fogyasztási folyamatok során képződött hulladékok minél nagyobb arányú másodnyersanyagként történő újrahasznosítása. Ennek rendszerszintű alapfeltételei a térségi hulladékgazdálkodási programok megvalósulásával adottá váltak, azonban a hulladékfeldolgozásra és újrahasznosításra, valamint az e folyamatokat kiszolgáló technikák és technológiák fejlesztésére, gyártására és üzemük kiszolgálására (szervizelésére) szakosodott vállalkozások még hiányoznak a megyében.

A Somogyban erős bázissal rendelkező klasszikus ágazatokra, így pl. a gépgyártásra is építve a jelenleg hazánkban még kialakulóban levő, de jelentős perspektíva előtt álló környezetipari termelés és szolgáltatások területén erősíteni kell a helyi kis- és középvállalkozások bekapcsolódását az innovációs és termelési, szolgáltatási folyamatokba. Ennek érdekében a prioritás keretében szükséges támogatni a hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásait, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztéseket.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

Somogy megye népesedési viszonyai az országos átlagnál kedvezőtlenebbek, mely elsősorban a térség aprófalvas településszerkezetéből fakad. Az elmúlt 10 évben folyamatos a születések számának csökkenése, emellett a népességfogyást tovább erősíti a lakosság elvándorlása. Az kialakuló egészségtelen korstruktúra a helyi közösségek felbomlásához, az elszegényedés tovább növeléséhez, a kulturális örökségek, hagyományok átörökítésének megszűnéséhez vezethet.

A megye déli és nyugati perifériku területeit jellemzi leginkább az alacsony jövedelmi szint, magas munkanélküliség és a roma népesség magasabb aránya. Ezek a térségek halmozottan hátrányos helyzetük következtében önerejükből nehezen jutnak előre. A megye perifériku területein élő csoportokon felül kiemelten szükséges kezelni a társadalom periférián élő, munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok (kiemelten a fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű személyek, valamint romák) társadalomba és a munka világába történő (re) integrációját. Ezen perifériku területek és társadalmi csoportok tekintetében szükséges célzott komplex programszerű megközelítés alkalmazása. A leghatásosabb beavatkozást a jövedelmek megteremtésén keresztül lehet indítani, a segélyezés helyett meg kell teremteni a lehetőséget, hogy a jelenleg gazdaságilag inaktív népesség visszakerüljön a munkaerő-piacra és munkája eredményeként tisztes megélhetést biztosító jövedelemre tegyen szert.

A megye rendkívül gazdag kulturális és történelmi értékek tekintetében. A hagyományok ápolásában, a kulturális sokszínűség megőrzésében nagy szerepet tölthetnek be a megyében és a tágabb térségben élő ~~etnikai kisebbségek~~nemzetiségek. Somogy a kulturális értékek mellett rendkívül gazdag természeti értékekben. A természeti, táji és kulturális örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a somogyi emberek közös ügye, mely nagymértékben hozzájárul a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez. A helyi hagyományok és értékek közös gondozása, bemutatása, a köréjük építhető programok, a hagyományok ápolása, elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését, hosszú távon a közösségek összetartó erejének növelését, és a civil aktivitás fokozódását eredményezi. A vidéki lakosság élethelyzete és elöregedése több egészségügyi és szociális civil szerveződés létrejöttét is igényelné.

A prioritás célja a helyi közösségek egészséges összetételének javítása, a foglalkoztathatóság növelése, a perifériku területeken és társadalmi csoportokban élők megélhetésének és munkához jutásának támogatása. További cél a helyi identitástudat, a társadalmi kohézió és integráció elősegítése a helyi vidéki és városi közösségek szerepvállalásának növelése a közösségfejlesztés eszközeivel és a helyi értékek és belső erőforrások megerősítésével és felhasználásával. A megvalósuló fejlesztések által meg kell alapozni, hogy a helyi közösségek képesek legyenek saját mikrokörnyezetük fejlődését alakítani.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

A megye különböző területi szintjein jelentkező külső és belső közlekedési kapcsolatok hiánya, vagy csak nem megfelelő minősége azt is eredményezi, hogy a térség gazdasági értelemben vett kapcsolatrendszert csak nehezen képes fenntartani környezetével. Ugyanúgy, ahogy a lakosság, és különösen a hátrányos helyzetű térségekben élők alacsony fokú mobilitási hajlandósága, ez is a megye gazdasági fejlődésének útjában áll.

Egyrészt a nemzetközi és országos, másrészt a térségi elérhetőség javításával a megye eltérő sajátosságú területi egységei, legyen szó településről, városról és vonzáskörzetéről vagy járásról, képessé válnak kiaknázni gazdasági potenciáljukat és erősíteni versenyképességüket, gazdasági előnyöket is magában hordozó dinamikus kapcsolatrendszert fenntartva egymással és tágabb környezetükkel.

A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében a megyei közlekedési infrastruktúra fejlesztése esetében elsősorban a megye zártságának oldása, másodsorban a funkcionális, vagyis foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének a javítása a cél. A térségi kapcsolati hiányok felszámolása, a térségi jelentőségű mellékúthálózat korszerűsítése minden esetben a nagyfoglalkoztatók, a helyi gazdasági élet meghatározó szereplőinek hálózatokhoz történő csatlakozását, illetve a közforgalmú közlekedés hatékonyságának növelését kell, elősegítse.

Az integráltan tervezett, azaz az elérhetőség javítását és az élhető környezet kialakítását egyaránt figyelembe venni képes fenntartható települési mobilitás megvalósulása érdekében cél továbbá az egyéni autós közlekedés térnyerésének visszaszorítása, a közösségi és alternatív közlekedési módokat, a kerékpáros és a gyalogos közlekedést választók számának növelése. Ezen keresztül enyhül a városi közlekedés zsúfoltsága (a városi terek nagyobb arányban válnak használhatóvá a lakosság számára), de csökken a környezetszennyezés és az energiafogyasztás is. A helyi közösségi közlekedés környezetbarát fejlesztése, a multimodalitás fokozása, a közlekedésbiztonság javítása, valamint a kerékpáros és gyalogos hálózatok infrastruktúrafejlesztése együtt kell, végbe menjen.

Csak részben a kapcsolati hiányosságok okán, de a városok jellemzően funkcióhiányosak, foglalkoztatási (üzleti) és szolgáltatási szempontból egyaránt. A megye városainak többségében felhalmozódott jelentős beruházáshiányt a jellemzően közterületeket célzó, egy-két esetben már komplex településmegújító fejlesztések csökkentették ugyan, de a városok arculata és a lakókörnyezet minősége további sürgős beavatkozásokat igényel, különösen a romló státuszú és állapotú (szegregálódó és szegregált) városrészek vonatkozásában, ahol koncentráltan jelentkeznek a társadalmi problémák. A már végrehajtott beavatkozások következtében jellemzően a burkolt közterületek aránya növekedett, kevés a zöldfelület és elöregedett a növényállomány. A vidéki térségekben volumenét tekintve kisebb, de jellegében hasonló problémákkal kell szembenéznie a településeken élőknek.

A jövőbeli fejlesztések a megye településhálózatának megerősítését, a városok, különösen a járásközpontok foglalkoztató és szolgáltatási funkcióinak megszilárdítását, továbbá a települési környezet megújítását és fejlesztését kell, hogy célba vegyék. Kiváltképp szükség van a városközpontok gazdasági funkciójának megtartását vagy újjáélesztését, és a barnamezős területek és rozsdaövezetek kiemelten gazdaságfejlesztést megcélzó (csak ezt követően funkcióváltó) rehabilitációját felvállaló kezdeményezésekre. Másik oldalon biztosítani kell a városi zöld környezet meglétét, létre kell hozni az összefüggő városi zöldfelületi rendszereket, és elősegíteni azok fenntartását (intézményi háttér, géppark stb.).
A beavatkozások egy másik csoportját jelentik a szegregációval sújtott és a leszakadással fenyegetett városi területekhez kötődő szociális rehabilitációs programok. A hagyományosan követett logika – melynek legfőbb elemei az alapszükségletek és szolgáltatások, mint oktatás, egészségügyi- és szociális ellátás elérhetőségének javítása, az épített környezet fejlesztése és a lakhatási funkciók erősítése – mellett kiemelt cél a foglalkoztatási szint növelése (a leszakadó társadalmi csoportok jövedelmi szintjének stabilizálása, az ezt hatékonyan támogató foglalkoztatási modellek megvalósítása), a társadalmi tőke és a közösségek megerősítése.

A vidék településeinek megújítását szintén a bemutatott célrendszerhez illeszkedve szükséges tervezni és megvalósítani. A településfejlesztési akciók során minden esetben javasolt érvényesítni a komplexitás módszertanának legfontosabb keretfeltételeit: az átfogó és integrált szemléletmódot, a területi alapú, azaz akciótervi szemléletet és a közösségi részvételt.

Az országos tendenciáknak megfelelően Somogy megyére is a népesség számának egyre gyorsuló fogyása jellemző, mely társul az idős népesség eltartottsági rátájának emelkedésével. A magyar lakosság egészségi állapotának mutatói több évtizede rendkívül kedvezőtlenül alakulnak. A lakosság életkilátásait a kor, a nem és a lakóhely minősége jelentősen befolyásolja. Mindezek egyre fokozódó terhet rónak az egészségügyi és szociális ellátó rendszerre. Somogy településeinek intézmény-ellátottságát a megye aprófalvas településszerkezete jelentősen befolyásolja. Sok kistelepülés alapvetően lakófunkciót tölt be, ahol nem található egyetlen intézmény sem, sok esetben pedig a népességfogyásból adódóan az intézmények fenntartása nem megoldott, így az alapfokú funkciók, illetve intézmények mikrotérséghez kötődnek. A helyi és mikrotérségi szintű humán közszolgáltatások megújítása, elérhetőségének javítása hozzájárul a társadalmi összetartozás erősítéséhez a lakosság foglalkoztathatóságának javításához, és az életkörülmények területi különbségeinek mérsékléséhez.

2.2. A Program összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Jelen alfejezetben a területfejlesztési célok összevetésre kerülnek a régió más megyéinek céljaival, illetve a prioritások intézkedési szinten kerülnek összevetésre az Európai Uniós tematikus célkitűzésekkel és beruházási prioritásokkal.

Somogy és a régió társmegyéi területfejlesztési céljainak kapcsolata

A régiót alkotó három megye céljait összehasonlítva elmondható, hogy mindhárom megye hangsúlyt fektet a foglalkoztatás bővítésére, melyben kiemelt szerepet kap a helyi erőforrásokra való minél intenzívebb támaszkodás, azok ökológiai szempontokat szem előtt tartó, fenntartható hasznosítása. Ennek egyik alapfeltétele a piacképes tudás megszerzésének biztosítása különösen a szak- és felnőttképzés területén. Mindhárom megye különös figyelmet szentel a társadalmi kohézió és felzárkóztatás, az öregedő társadalom problematikájára, valamint a közösségek megerősítésére, az integrációs folyamatok támogatására. Fentieket az infrastrukturális elemek fejlesztése támogatja elsősorban a közlekedési kapcsolatok erősítése révén.

Tematikus specifikus célok (Somogy megye)	Stratégiai célok (Tolna megye)						
	Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályánként	Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása	Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel	Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kézimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás élelmiszeripar, textil- és bőripar)	A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése	Vidéki életminőség javítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése	A magyar természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓			✓			
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése		✓			✓		
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása)			✓	✓		✓	
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése		✓			✓		
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓		✓

1. ábra: Somogy és Tolna megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

Tematikus specifikus célok (Somogy Megye)	Specifikus célok (Baranya Megye)						
	Helyi gazdaságok fejlesztése	Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés	Társadalmi felzárkóztatás	Stratégiai erőforrások fenntartható használata	Elérhetőség és mobilitás javítása	Nagytérségi csomóponttá válás
A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése	✓	✓					
Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése			✓	✓			
A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása	✓	✓		✓			
Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése			✓	✓			
Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓	✓	✓

2. ábra: Somogy és Baranya megye területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

A Somogy Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat verseny-képességének a növelése;	(3) i. a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása (EMVA)
1.2 A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(3) ii. az élelmiszerlánc szervezésének – beleértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését –, az állatjólétnek és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása (EMVA)
1.3. Regionális együttműködés támogatása	(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA)
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA)

3. ábra: Az 1. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása (8) A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitásának ösztönzése	(3) v. a korszerű termék- és szolgáltatás-fejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása (ERFA) (3) iii. a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése (ERFA) (8) viii. üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikrovállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása (ERFA) (8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munkanélküliek és a munkaerőpiactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA)
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	(1) A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	(1) iii. a vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása (ERFA)
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA)
2.4. Befektetés-ösztönzés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	(3) A KKV-k verseny-képességének fokozása (8) A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitásának ösztönzése	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA)

4. ábra: A 2. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(6) vii. a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve… az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(3) v. a korszerű termék- és szolgáltatás-fejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése	(3) vi. a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni (ERFA)

5. ábra: A 3. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	1. „A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése” 2. „Az IKT-hoz való hozzáfárás elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(1) i. a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben (EMVA) (2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (10) ii. a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) iv. az oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása, a tanulásból a munkába történő átmenet megkönnyítése, a szakmai oktatás és a képzési rendszerek megerősítése és minőségének javítása többek között a készségek iránti igény előrejelzésén alapuló mechanizmusok, a tananyagok kiigazítása, a munkaalapú tanulási rendszerek – beleértve a duális tanulási rendszereket és a tanulószerződéses gyakorlati képzéseket – létrehozása és továbbfejlesztése (ESZA) (10) v. az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (ERFA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	2. „Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) iv. az oktatási és képzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazodásának javítása, a tanulásból a munkába történő átmenet megkönnyítése, a szakmai oktatás és a képzési rendszerek megerősítése és minőségének javítása többek között a készségek iránti igény előrejelzésén alapuló mechanizmusok, a tananyagok kiigazítása, a munkaalapú tanulási rendszerek – beleértve a duális tanulási rendszereket és a tanulószerződéses gyakorlati képzéseket – létrehozása és továbbfejlesztése (ESZA) (10) v. az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (ERFA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	2. „Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása” 10. „Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA) (10) v. az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (ERFA)

6. ábra: A 4. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; (4) ii. az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban; (6) ix. az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása
5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; (4) iii. az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is
5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése	(4) a karbon szegény gazdaság felé való elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) i. megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása;
5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	(6) a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	(6) ii. a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás az uniós környezeti vívmányok követelményeinek való megfelelés, és a tagállamok által megállapított, e követelményeken túlmutató beruházási igények kielégítése érdekében; (6) iv. a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása
5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	(6) a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	(6) ix. az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása

7. ábra: Az 5. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifériku térségekben	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása; (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munka-nélküliek és a munkaerő-piactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (9) v. a foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása (ESZA) (9) vi. közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák (ESZA) (9) viii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA) (9) xi. a szociális vállalkozások támogatása (ERFA) (9) xii. a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások (ERFA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(8) v. a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez (ESZA) (8) i. az álláskeresők és az inaktív személyek – többek között a tartós munka-nélküliek és a munkaerő-piactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdemé-nyezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is (ESZA) …. ERFA!!!
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	(6) iii. a biológiai sokféleség és a talaj megóvása, illetve helyreállítása és az ökoszisztéma-szolgáltatások előmozdítása, többek között a NATURA 2000 és a zöld infrastruktúrák révén (KA, ERFA) (6) vii. a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése (ERFA) (8) ix. a foglalkoztatás barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását (ERFA) (9) i. az aktív befogadás, többek között az esély-egyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	(9) i. az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (ESZA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (10) iii. az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (ESZA)

8. ábra: A 6. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcs-fontosságú hálózati infrastruktúrákban	(7) i. a multimodális egységes európai közlekedési térség támogatása a TEN-T-be történő beruházás révén (KA, ERFA)
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	(4) v. alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását (KA, ERFA)
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(6) iv. a városi környezet-fejlesztést, a városok megújítását, a rozsda-övezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása (KA, ERFA) (9) ii. a marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja (ESZA) (9) x. a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fel-lendülésének támogatása (ERFA)
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(9) x. a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása (ERFA) (9) xii. a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben (EMVA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	(2) iv. az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy ikt-alkalmazásainak megerősítése (ERFA) (8) vi. aktív és egészséges idősödés (ESZA) (9) iv. a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat (ESZA) (9) ix. a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás (ERFA)

A prioritás intézkedései	EU2020 tematikus célkitűzés	EU2020 beruházási prioritás
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem (10) beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”	(8) iv. a nemek közötti egyenlőség minden területen, többek között a foglalkoztatáshoz való hozzáférés és a munkahelyi előmenetel terén, a munka és a magánélet összeegyeztetése és az „azonos munkáért azonos bér” elvének előmozdítása (ESZA) (9) iv. a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat (ESZA) (9) ix. a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás (ERFA) (10) i. a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (ESZA)

9. ábra: A 7. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása az Európai Uniós tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

2.3. A Program részcéljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A stratégiai célrendszer viszonyrendszere

A Somogy megye jövőképe egy, a sokszínű természeti környezettel harmóniában fejlődő, a társadalom minden rétege számára jó életminőséget biztosító térséget vizionál, melyet mindhárom horizontális cél kiszolgál. Mindez jelenti a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtését, melynek köszönhetően a megye minden polgára egyenrangú hozzáférést érhet el és egyenlő bánásmódban részesülhet a közösség számára nyújtott szolgáltatások terén. A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosításának feltétele a helyi társadalmi jólét biztosításához szükséges erőforrás felhasználás, valamint a természeti, táji környezet értékeinek megőrzése közti optimális egyensúly megteremtése. A partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése feltételezi a rendszerszintű gondolkodást és a szolidáris közösségek együttműködését.

Az átfogó célok vonatkozásában a rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése a legközvetlenebb módon tudja segíteni a megye lakossága jó életminőségének biztosítását. Ezen átfogó cél elérését segítik a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtés kapcsán megfogalmazott horizontális elvárások. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével átfogó cél a megye, mint élhető környezet hosszú távú fenntarthatóságát garantálja. E cél elérésének elősegítésében kiemelt szerepe van a társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó, a fenntartható növekedés biztosítása vonatkozásában meghatározott horizontális feltételek teljesülésének. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára átfogó cél elsősorban a megye lakossága életminőségének javítását szolgálja, de jelentős mértékben segíti az együttműködő városi és vidéki térségek rendszerének kialakulását is. A horizontális célok és elvek közül mindezt szolgálja a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, valamint a partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése.

Mindazon túl, hogy az átfogó célok együttesen szolgálják a jövőképben felvázolt célállapot elérését, a három átfogó cél egyes elemei szinergikus hatást kifejtve segítik elő a másik két átfogó cél elérését is, ahogyan a tematikus, az átfogó és területi célok is rendszerszemléletben, komplex módon értelmezhetők, azaz az egyes tematikus célok több átfogó és területi cél elérésére is közvetlen, vagy közvetett hatást gyakorolnak. (Az átfogó, a tematikus és a területi célok kapcsolódási rendszerét a Somogy megyei Területfejlesztési koncepcióban bemutatott ábrák szemléltetik.)

A Somogy Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
1.1. A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.2 A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.3. Regionális együttműködés támogatása	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban	II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

10. ábra: Az 1. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
2.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
2.2. K+F+I tevékenység ösztönzése	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
2.3. Vállalkozások együttműködésének támogatása	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
2.4. Befektetés-ösztönzés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó mikro-, kis- és középvállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

11. ábra: A 2. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
3.1. Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése 3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
3.2. Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
3.3. Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	1. A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

12. ábra: A 3. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
4.1. A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
4.2. Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
4.3. Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése 4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

13. ábra: A 4. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
5.1. Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.3. A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken energetikai célú biomassza termelő ültetvények létesítése	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása 5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása

14. ábra: Az 5. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.1. Az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása a perifériás térségekben	I. A rendszeres munka-jövedelmet szerzők arányának növelése	3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
6.2. Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
6.3. A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
6.4. Intézkedés: A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása	II. A megye belső erőforrásainak hatékony kiaknázása a fenntarthatóság ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontjainak figyelembe vételével	4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

15. ábra: A 6. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
7.1. A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
7.2. Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
7.3. Integrált településfejlesztési akciók támogatása	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
7.4.Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben	I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése	4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A prioritás intézkedései	TFP átfogó cél	TFP tematikus specifikus cél
7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
7. 6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása	III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára	5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése 4. Közösség-fejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

16. ábra: A 7. prioritás intézkedéseinek kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

2.4. A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapot Programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapot, illetve azok tendenciáinak részletes bemutatása a 2.6. alfejezetben történik meg. A Program állapotra adott reakciói pedig a 2.7. alfejezetben, illetve jelen tanulmány II. részében a részletes vizsgálat során. Ennek megfelelően jelen alfejezetben a Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal által 2012 novemberében készített Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció – Helyzetfeltáró munkarész című dokumentumban foglalt SWOT (Gyengeségek, Erősségek, Lehetőségek, Veszélyek) elemzés megállapításait mutatjuk be. Ez az elemzés jól összefoglalja a megye jelenlegi állapotát, annak erősségeit, gyengeségeit, illetve a jelenleg látható lehetőségeket és veszélyeket.

Somogy megye jövőképének és célrendszerének megfogalmazásakor is az alapot a megye helyzetelemzése, illetve a helyzetértékelés és az ezt összefoglaló SWOT (Gyengeségek, Erősségek, Lehetőségek, Veszélyek) elemzés adta, így az elemzés egyes megállapításaihoz konkrétan hozzárendelhetőek a Koncepció stratégiai céljai, amelyek annak fejlesztését/kiaknázását szolgálják.

A helyzetértékelésben foglalt SWOT analízis és a stratégiai célok összefüggését az alábbi táblázat mutatja be. A SWOT analízisben foglalt megállapítások visszaigazolják a jelen koncepcióban lefektetett célrendszer relevanciáját. A kitűzött célok építenek a megye adottságaira és javítani szándékoznak a gyengeségeken. Az ábrában az egyes rövidítések mutatják a célok és az értékelő megállapítások összefüggését, ahol az egyes rövidítések az alábbiak szerint értelmezendők:

Jelölés	Tematikus / területi cél megnevezése
TEM1 (közvetlen kapcs.)	A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése
TEM2 (közvetett kapcs.)	Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése
TEM3	A helyi termelést, a közösségek önellátását elősegítő fejlesztések támogatása
TEM4	Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
TEM5	Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése
TER1	Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése
TER2	Kaposvár centrum szerepének erősítése, vonzáskörzetének fejlesztése
TER3	Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése
TER4	Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése
TER5	Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése a horvát kapcsolatok erősítésével

TÉMAKÖR	ERŐSSÉGEK	CÉL	CÉL	GYENGESÉGEK	TÉMAKÖR
TERÜLETI FEJLETTSÉG	Balaton parti települések agglomerációja.	**TER1**	**TER3** TER4 TER5	Aprófalvak magas száma, öregedő népesség, leszakadó kistérségek, belső és külső perifériák (Balaton és Belső- Somogy közti különbségek), fiatal városok funkcionális gyengesége, fiatalok és képzettek elvándorlása.	TERÜLETI FEJLETTSÉG
GAZDASÁG, K + F, INNOVÁCIÓ	Versenyképes kutatási eredmények előállítására képes tudományos bázis, amely alkalmas az agrár-innováció erősítésére.(Kaposvári Egyetem) Kedvező mezőgazdasági, halászati és vadgazdálkodási adottságok. Kaposváron található az egyetlen magyar cukorgyár.	**TEM1**	**TEM1**	Gyenge és gyengülő gazdaság, alacsony ipari termelés és K + F ráfordítások, alacsony külföldi tőkevonzó képesség, alacsony foglalkoztatottság és magas munkanélküliség; kihasználatlan ipari parkok, gyenge jövedelem-termelő ágazatok magas aránya.	GAZDASÁG, K + F, INNOVÁCIÓ
OKTATÁS	Jelentős oktatási súllyal rendelkező kistérségi központok, a mikro-térségi központokban stabil intézményi létszám. Kiterjedt szakképzési intézményrendszer.	**TEM2**	**TEM2** TEM5 TER3	Területi egyenlőtlenségek a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. A középfokú oktatás, szakképzés gyenge gyakorlat- és piacorientáltsága.	OKTATÁS
TURIZMUS	Balaton, mint országosan is kiemelt jelentőségű turisztikai magterület, kiépült idegenforgalmi infrastruktúrával és fogadó kapacitással. Jelentős, még kihasználatlan turisztikai adottságok (gyógy-, kulturális-, lovas-, horgász- és ökoturizmus).	TEM1 TER1	**TEM1** TER1	Komplex turisztikai termékek hiánya. Egyedi, nemzetközi vonzerővel bíró attrakciók alacsony szolgáltatási színvonala. A Balaton-parti turizmus térben és időben koncentrált.	TURIZMUS
KULTÚRA ÉS KÖZ-MŰVELŐDÉS	Kulturális sokszínűség, több nemzetiség együttélése.	TEM4	TEM4	A meglévő intézmények hiányos, leromlott eszköz- és infrastrukturális ellátottsága.	KULTÚRA ÉS KÖZ-MŰVELŐDÉS
EGÉSZSÉGÜGY ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	Differenciáltan kiépült alapfokú egészségügyi ellátórendszer.	**TEM5**	**TEM5**	Az elmaradott kistérségekben nehéz az alapfokú ellátásokhoz való hozzáférés. Jelentős mértékű a hátrányos	EGÉSZSÉGÜGY ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS

					helyzetű népesség csoport szegregációja.	
KÖRNYEZET	Országos viszonylatban is magas a megye erdősültsége, ezzel együtt magas a biodiverzitás foka. A megújuló energiaforrások tekintetében Somogy megyejelentős potenciállal rendelkezik (elsősorban biomassza típusú energiahordozók, geotermikus energia, napenergia). A kommunális hulladékok gyűjtési rendszere a megye teljes területén megoldott. Változatos táji és természeti adottságok, gyógy- és termálvíz kincs.	**TEM3** TEM5 TER4		TEM3 **TEM5** TER4	Nagy területen megoldatlan a korszerű szennyvízkezelés. Az elaprózott birtokszerkezet és a sok esetben rendezetlen tulajdonosi szerkezet nehezíti a természet közeli területek megőrzésének, szabályozott hasznosításának és a tájgazdálkodás megteremtését.	KÖRNYEZET
KÖZLEKEDÉS	A megindult országos fejlesztések eredményeképpen javult a megye elérhetősége (M7, 67-es és 68-as utak elkerülő szakaszai, 61-es út 11,5 t tengelyterhelés megerősítés).	**TEM5** TER1-5		**TEM5** TER1-5	Hiányos közlekedési kapcsolatok, regionális repülőtér hiánya (Taszár), felújításra és bővítésre szoruló mellékút hálózat.	KÖZLEKEDÉS

TÉMAKÖR	LEHETŐSÉGEK	CÉL		CÉL	VESZÉLYEK	TÉMAKÖR
TERÜLETI FEJLETTSÉG	Horvátország Uniós csatlakozásával a határ menti kapcsolatok intenzívebbé válnak, pályázati lehetőség: EGTC.	**TER5**		**TER4** TER3	A centrumoktól távoli kistelepülések elnéptelenedése, a megyén belüli fejlettségbeli különbségek fokozódása, a gazdasági leszakadás állandósul.	TERÜLETI FEJLETTSÉG
GAZDASÁG, K + F, INNOVÁCIÓ	A felsőoktatás tudásbázisa és a gazdaság együttműködése, a megye versenyképességének javítása. Nagyobb hozzáadott értékű termékek előállítása. A megye mezőgazdasági adottságainak és a Kaposvári Egyetem agrár-innovációs potenciáljának hasznosítása az élelmiszer és feldolgozó ipari vállalkozások letelepedésének elősegítésére, munkahelyteremtés, az élőmunka igényes ágazatok erősítése. (zöldség-gyümölcstermelés, állattenyésztés)	**TEM1** TEM3 TEM4		**TEM1** TEM4	A versenyképesség romlása következtében az alacsony bérköltségre és a betanított munkára épülő vállalkozások elhagyják a térséget, ami növeli a munkanélküliséget. Külső gazdasági folyamatok negatív hatása a megye versenyképességére.	GAZDASÁG, K + F, INNOVÁCIÓ
OKTATÁS	Piaci igényű felnőttképzés, és szakképzés kiterjesztése.	**TEM2**		**TEM2**	A szakképzési rendszer elaprózottsága megmarad, az általános képzés felértékelődése és a szakképzés leértékelődése következtében állandósuló szakemberhiány.	OKTATÁS

TURIZMUS	A Balatonhoz kapcsolódó (főként belföldi) turizmus bázisára építve komplex turisztikai szolgáltatás csomagokba szervezéssel a megye belső területeinek attrakciói hatékonyan feltárásra kerülnek, a Balaton nemzetközi jelentőségű rekreációs térséggé válása.	**TEM1 TER1**		**TEM1 TER1**	Intenzív nemzetközi turisztikai marketing hiányában a külföldi vendégforgalom elkerüli a Balatont és a megyét.	TURIZMUS
KULTÚRA ÉS KÖZ-MŰVELŐDÉS	Az Uniós támogatással megépült, ill. korszerűsített infrastruktúra bázisán magas színvonalú fenntartható közművelődési szolgáltatás szervezhető.	TEM4		TEM4	A kulturális intézmények tulajdonjogi, üzemeltetői és finanszírozási körülményeiben a stabilitásnak hosszú távon jelen levő hiánya az intézmények megszűnéséhez, ill. a szolgáltatás színvonalának jelentős romlásához vezethet.	KULTÚRA ÉS KÖZ-MŰVELŐDÉS
EGÉSZSÉGÜG ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	A helyi szociális gazdaság, valamint a civil és a helyi közösségek és egyházak szerepvállalásának erősödése elősegíti a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját.	**TEM3 TEM4** TEM5		**TEM4**	Külső és belső folyamatok hatására a szegénységi küszöb alatt élők aránya növekedhet. Bűnözés terjedése.	EGÉSZSÉGÜGY ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS
KÖRNYEZET	A szelektív hulladékgyűjtés arányának növekedése mellett a hulladékhasznosító ipar kiépülése. A megújuló energiaforrás bázis hasznosítási arányának jelentős növelése elsősorban a helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjedésével, kiegészülve a kapcsolódó környezetipari termelő- és szolgáltató kapacitások kiépülésével.	**TEM3** TEM5 TER4		TEM4 **TEM5** TER4	A szegényedés és az emelkedő díjak miatt megnövekedett mennyiségű megnövekedett mennyiségű, illegálisan lerakott hulladék környezeti károkat okoz. Támogatási források hiányában lassul a korszerű szennyvízkezelésbe bevont lakások arányának növekedése. A vízgazdálkodás területén fel kell készülni az egyre nagyobb gyakorisággal és váltakozó jelleggel előforduló vízbőségre, illetve vízhiányra.	KÖRNYEZET
KÖZLEKEDÉS	A megye nagytérségi kapcsolatainak kialakítása (M9, M6 autóút Barcsig, illetve az országhatárig), elérhetőség javítása (pl:Nagykónyi-Somogyvár-Marcali-Sávoly út megépítése, kompok, határátkelő helyek), vasútvonalak korszerűsítése, közösségi közlekedés fejlesztése (mikrotérségi szinten is), kerékpárút hálózat kiépítése. Kaposvár logisztikai központ.	**TEM5** TER1-5		**TEM5** TER1-5	Közösségi közlekedés részarányának visszaszorulása. Elmaradó közlekedési fejlesztések a hátrányos térségek további leszakadását erősítik.	KÖZLEKEDÉS

17. ábra: A helyzetértékelés és a stratégiai célok kapcsolatrendszere

2.5. A Programban javasolt térségi terület-felhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a Program valószínűleg jelentős befolyással lesz

A Program nem területrendezési feladatokkal foglalkozik, terület-felhasználási kategóriák, övezetek nem kerültek kijelölésre, ezért ezen fejezet nem releváns.

Somogy megye - jelenleg hatályban lévő - Területrendezési Terve 2010. évben készült. Az OTrT módosítása számos korábbi országos és kiemelt térségi megyei övezetet megszüntetett, illetve a már meglévő övezetek lehatárolásai is módosultak, továbbá új ajánlott megyei övezeteket is meghatározott az országos terv.

Az OTrT 31/A. § (1) bekezdése alapján a megyei területrendezési terveket 2015. december 31.-ig összhangba kell hozni a módosult OTrT-vel. Az így kialakult tervezési metodika alapján a Program megalkotását követően esedékes feladat egy időtálló, a megye specifikumait szem előtt tartó, belülről építkező új megyei területrendezési terv elkészítése.

2.6. A Program által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg

A környezeti állapot várható hatásai külön kötetben találhatóak, ezen fejezetben csak a társadalmi, gazdasági hatások kerülnek kidolgozásra.

A Somogy Megyei Önkormányzati Hivatal által 2012 novemberében készített Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció – Helyzetfeltáró munkarész című dokumentum széleskörűen vizsgálja a megye gazdasági és társadalmi állapotát, illetve azok tendenciáit. A várható hatások tekintetében kijelenthető, hogy a nehezen előrejelelhető országos és nemzetközi tendenciaváltozások mellett alapvetően a Program javaslatai nélkül a korábbi tendenciák érvényesülnek a megyében, amelyek a következők:

A társadalmi állapot tendenciái, amelyek a további években várhatóan folytatódnak

Kulturális adottságok, értékek

Somogy megye kulturális adottságai sokszínűek, mint a somogyi táj. A kulturális élet 2010-ből való KSH által számszerűsített adatai: színházi előadás 109 ezer látogatóval, 234 könyvtár, 27 múzeum és 103 kiállítóhely 110 ezer látogatóval, 120 közművelődési intézmény, 6 mozi terem 121 ezer látogatóval, 305 alkotó művészeti közösség.

Az egyik legjelentősebb közgyűjtemény a majdnem 300 éves megyei Levéltár, ahol nem csak őrzik az értékes írásos dokumentumokat, hanem jelentős konferenciákat tartanak, tartalmas kiadványokat jelentetnek meg.

A megyei múzeum állandó és színvonalas alkalmi kiállításokat rendez, jelentős gyűjteménye van képzőművészeti alkotásokból, néprajzi értékekből, a természeti kincsekből. Jelenleg megfelelő méretű kiállítási terekkel nem rendelkezik. A megyei könyvtár óriási könyvállománnyal és más adathordozóval rendelkezik, értékes kiadó tevékenységet is folytat.

A Berzsenyi Irodalmi és Képzőművészeti Társaság a kulturális élet rangos szereplője. A Kaposvári Egyetem Művészeti Kara színesíti a kulturális palettát. A megye sokszínű képzőművészeti életét két művészeti egyesület szervezi.

A megyeszékhely százéves színháza napjainkban ugyan nem élvezi a korábbi országos hírnevet, de színvonalas és változatos előadásokkal szolgálja a megyei közönséget. A Balaton melletti városokban - évadon kívül- elsősorban nyári színházi programokat szerveznek.

Somogy népi építészetét és népi kultúráját a szennai falumúzeum mutatja be. Jelentős kulturális és turisztikai érték a szántód-pusztai majorság. A somogyvári bencés apátság romterületet nemzeti emlékhellyé nyilvánították és másfél milliárdos fejlesztése kezdődik hamarosan. Száznál több a megyében a kastély és kúria, egy részükből megfelelő rekonstrukció után kulturális szerveződések helyszíne válhatna.

A megyében jelentős számú fesztivált rendeznek éves gyakorisággal. A legfiatalabb az augusztusi Kaposvári Kamarazenei Fesztivál nemzetközi hírűvé vált. A sport területén szintén nemzetközi rangú a nyaranként megrendezésre kerülő kaposvári Youth Football Festival.

Országos viszonylatban is közismert a Rippl Rónai születésnapjához köthető, Kaposváron minden év májusában megrendezett „Festők Városa" hangulatfesztivál. Az Egyetem állattenyésztéshez köthető bemutatói, kiállításai az agrárkultúra reprezentánsai. A számos gasztronómiai program nem a magas kultúrát képviseli, inkább a közösségépítő szerepe a jelentős.

Somogyban egyedi kulturális elem a Kassai Lajoshoz kötődő lovas íjászat a bárdudvarnoki völgyben. A magyar hagyományos lovas kultúrát egyre több helyen ápolják. Egzotikus különlegesség, de már Somogyhoz tartozik a somogyvámosi Krisna-völgy. A megye kulturális helyszíneinek állapota, használata és lakóinak műveltsége, kulturális érdeklődése a gazdasági fejletlenség következménye, de az értékek kihasználásában még sok lehetőség rejlik.

Területi identitás, civil aktivitás

Somogy megye történelmi területi identitását mutatja a kialakult, országosan ismert Somogyország elnevezés. A nagy területi kiterjedés és a kicsi laksűrűség miatt nem mondható

egységesnek a megyei identitás, a változatos táji adottságok más-más kötődést jelentenek. Még a vízparti tájak is különböznek, hiszen más egy Balaton-parti ember és egy Dráva-menti ember területi kötődése, önazonossága. A megye északi és déli részének eltérő fejlettsége, sőt a Balaton háttértelepülésein a közvetlen vízparti településekkel szemben támadt ellentét nem kedvez az egységes területi identitásnak. A munkahelyhiány - azon belül a magasabb képzettséget igénylő – erőteljes elvándorlást generál, a területi identitást felülírja a „megélhetés".

Több mint 2000 nonprofit civil szervezet működik a megye területén, hatszáznál több az alapítványok száma, az egyesületek száma pedig közel ezerötszáz. A települések egynegyedén nincs civil szervezet, egynegyedén pedig csak egy van. A legtöbb szervezetnek a fő profilja a szabadidő és a sport területe. Több civil szervezet foglalkozik településfejlesztéssel, oktatással, kultúrával, valláshoz köthető tevékenységgel. Az országos átlagnál több szervezet profilja a jogvédelem és a közbiztonság. A vidéki lakosság élethelyzete és öregedése indokolná a több egészségügyi és szociális civil szerveződést. 2010 óta működik a megyében az önkormányzat mellett a Somogy Megyei Civil Egyeztető Tanács véleményező és tanácsadó testületként. A civil szervezetek egy része nem rendelkezik kellő ismerettel, tudással és erőforrással a céljai és az érdekeinek érvényesítése érdekében. A civil aktivitás és szerepvállalás még közel sem elég hatékony, az önkormányzatokkal a partneri együttműködés jellemzően még nem alakult ki. A jelenlegi folyamatosan változó környezet, a tájékozatlanság, az információhiány a civil szervezetek tevékenységére sem hat előnyösen. A civil fórumok működési, együttműködési és érdekérvényesítési területén több tennivaló van, amit lassú és költséges munkával lehet megoldani. A civil szerveződések informálása, szervezése, szakmai fejlesztése a megyei szintnél kisebb, talán járási szinten lehetne hatásos. A nemrég alakult Somogy Megyei Civil Információs Centrum tevékenységének hatása még nem érzékelhető.

Humán erőforrások: demográfiai szerkezet és prognózis, foglalkoztatási viszonyok, humánkapacitások, jövedelmi viszonyok, ~~kisebbségek~~ nemzetiségek helyzete

Somogy megye az ország leggyérebben lakott megyéje, az 1 km^2-re jutó lakosok száma 52 fő. Az országos tendenciáknak megfelelően Somogy megyére is a népesség számának fokozatos és egyre gyorsuló fogyása jellemző. Népessége 2012. január 1.-én 315 850 fő. Csak az elmúlt egy évben több mint kétezer, (317 947) 1990-hez mérten majdnem harmincezer (344 708) fővel csökkent a megye lakónépessége. A 80-as évektől meginduló népességszám csökkenése a prognózisok szerint az elkövetkező években, évtizedekben is folytatódik mind országosan, mind megyei szinten.

A megye lakosainak 21,4%-a (67 686 fő) él Kaposváron, a megyeszékhelyen. A városban élők aránya 52,4% (165 539 fő), jóval kevesebb a 63%-ot meghaladó országos átlagnál. A megye településeinek közel felében (119 település) 500 főnél kevesebben laknak és 37 településen 200-nál is kevesebben élnek. Az elmúlt évtizedekben általános tendencia a városok lakónépességének csökkenése, kivételt csak Siófok képez.

Miközben a vizsgált időszakban az eltartott népesség aránya fogyatkozott valamelyest, az idős népesség eltartottsági rátája folyamatosan nőtt – köszönhetően annak, hogy a születések számának évtizedek óta tartó csökkenő trendje volt jellemző. 2010-ben 2 559 csecsemő született, csaknem 40%-kal kevesebb, mint 20 évvel azt megelőzően. A halálozások száma nagyjából a népességfogyással azonos ütemben csökkent.

2012 első félévének előzetes adatai a demográfiai helyzet kedvező alakulásáról adtak számot. 2011 első félévhez képest 2,2%-kal több élve születés (országosan ugyanekkor 4,5%-kal több csecsemő született) és 2,1%-kal kevesebb halálozás (országosan ugyanekkor 0,7%-os növekedést regisztráltak) történt a megyében, melynek hatására természetes fogyás üteme aktuálisan mérséklődni látszik.

Az ország többi megyéjéhez hasonlóan Somogyra is jellemző a népesség elöregedése. Az 1990 és 2010 közötti húszéves időszakban az öregedési index is fokozatosan emelkedett, a régiós átlag közeli 123,3-as indexmutató jóval az országos átlag felett van.

A népesség csökkenésének másik oka az országon belüli vándorlás. A megye negatív egyenlege – az elvándorlás mértéke meghaladja a megyébe való bevándorlást – szintén fontos tényezője a lakosság szám csökkenésének. A megye a 90-es évek második felétől fokozatosan – de lényegében 2003-ban – vesztette el vonzerejét, azóta jelentős vándorlási veszteséget mutat.

Somogyban a (15-74 éves népesség) aktivitási ráta (52,3%) nem éri el sem a regionális (53,5%), sem az országos (55,4) átlagot, hazánk többi területéhez hasonlóan lényegesen elmarad az Európai Unió tagállamaira jellemző részvételi aránytól. Az aktivitás vonatkozásában az elmúlt 10 évben érdemi változás (+1,2%) nem történt.

A foglalkoztatottsági ráta nemhogy emelkedne, de 2000 és 2010 között még csökkent is, 45,3%, miközben a munkanélküliségi ráta 2010-ben 13,5%-os mértéke több mint 5%-kal haladta meg az ezredfordulón mért értéket. Az ezer lakosra jutó foglalkoztatottak száma – a népességfogyás eredményeként – némi hullámzás mellett változatlan maradt.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2000 és 2010 között csaknem megduplázódott, 15 409 főről 26 639 főre nőtt, miközben a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők is több mint kétszer annyian voltak (7 009, 14 765). A pályakezdők száma (2 304) háromszorosa volt a 10 évvel korábbi értéknek (832).

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat nyilvántartásában a 2012. június 20-i zárónapon 22 747 Somogy megyei álláskereső szerepelt, 959 fővel (4,0%-kal) kevesebb, mint egy évvel korábban. A csökkenés általában jellemző volt az ország megyéire. A tartósan, több mint egy éve megszakítás nélkül nyilvántartásban szereplők száma 16,6%-kal (6098 főre) apadt az egy évvel korábbi létszámhoz képest. Az álláskeresők listáján ugyanakkor 2 442 pályakezdő szerepelt, 17%-kal több mint 2011 júniusában.

Az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem 2000 és 2010 között 2,5-szörösére emelkedet. A változás dinamikája egyező képet mutat ugyan a regionális és országos tendenciákkal, de reálértékében lényegesen alatta marad annak.

Az állandó népességhez viszonyított ténylegesen adót fizetők aránya folyamatosan növekszik, 2010-ben már elérte a régiós átlagot, és csak alig marad el az országos átlagtól is.

2012 I. félévében a havi bruttó átlagkereset 174 422 Ft volt Somogyban, 5,3%-kal magasabb, mint a megelőző év azonos időszakában, így is lényeges elmaradva az országos átlagtól: 220 697 Ft. A somogyi foglalkoztatottak – családi kedvezmény nélkül számított – havi nettó átlagkeresete nominálisan 0,5%-kal (113 434 Ft-ra) emelkedett (országos átlagban 1,6%-kal, 142 684 Ft-ra növekedett az alkalmazottak nettó átlagkeresete). Az ötmillió forint feletti és egymillió forint alatti éves jövedelemmel rendelkezők aránya az országos adat felét sem éri el.

A megye három legjellemzőbb ~~nemzeti illetve etnikai kisebbsége~~nemzetisége a német, a horvát és a cigány, de különösen cigányság száma magas. A megyében élő roma származásúak számának és arányának tekintetében a valóságot pontosan tükröző adatok nem állnak rendelkezésre. Az 2001. évi népszámlálás adatait alapul véve a cigány népesség 3% körüli arányt képvisel a megyében, ugyanakkor becslések szerint a roma származásúak száma akár 30 ezer főre is tehető. Somogyban 114 cigány, 14 horvát, 6 német és egy lengyel kisebbségi önkormányzat működik.

A gazdasági állapot tendenciái, amelyek a további években várhatóan folytatódnak

Általános gazdasági helyzetkép, a megye gazdaságának belső és külső kapcsolatai

Somogy megye az ország legritkábban lakott, gazdaságilag kevésbé fejlett megyéje, az ország GDP-jének 2%-a keletkezik ebben a térségében.

Az egy főre jutó GDP tekintetben a 14. a megyék rangsorában, ami a Dunántúlon a legalacsonyabb teljesítmény. A 2009-es évet kiéve 1994 óta növekedő tendencia érvényesül, de ez a növekedés jóval lassúbb ütemű, mint az országos trend, ami a megye egyre nagyobb mértékű leszakadását eredményezi. (Az egy főre jutó GDP 1995-ben még az országos érték 77%, 2006-ban 62%, 2010-ben 63%, a leszakadás üteme különösen 1996-98-ban és 2004-06-ban volt erőteljes.)

Az Európai Unió 27 tagállamának átlagához viszonyítva 40,7%-ot (2010) ért el a megye, mely összehasonlítva a 1995-ös 39,9%-kal csak apró pozitív elmozdulást jelent. (Felzárkózási trend csak 2001-03 és 2008-09 években volt tapasztalható. A 2009-es pozitív elmozdulás annak következménye, hogy a megyét kevésbé érintette a gazdasági válság, mint az ország és az EU más fejlettebb térségeit.)

A magyar-horvát határ térségében hasonló adottságú és fejlettségű területek találkoznak. A természetes határ (Mura, Dráva) megnehezíti a közlekedési kapcsolatokat is, nem alakult ki

intenzív gazdasági kapcsolat a határ menti térségben.

A megye lakosságának jövedelmi viszonyai alacsonyabb szintet értek el, mint az országos, illetve dél-dunántúli átlag, a nyugati országrész legalacsonyabb fajlagos mutatóértékkel rendelkezik a megye.

Az alkalmazásban állók átlagos nettó havi jövedelme 2012. II. negyedévben 113,5 ezer Ft volt, mely a régiós érték 95,6%-a, az országos átlagnak pedig a 79,5%-a volt.

A személyi jövedelmet fizetők aránya 2008-ban volt a legmagasabb, de ekkor sem érte el a régiós és országos szintet sem. Ezer lakosból 427 fő (2010) fizetett személyi jövedelemadót, mely a népesség elöregedési folyamatával és a kedvezőtlen munkaerő piaci helyzettel függ össze.

Somogy megyében 2012. március 31-én 59 532 gazdasági szervezetet tartottak nyilván, az országoshoz hasonlóan 2%-kal többet, mint egy évvel korábban. Részarányát tekintve jelentős többségüket (73%) továbbra is egyéni vállalkozásként jegyezték. A Somogy megyében nyilvántartott vállalkozások egyharmada főtevékenységének a mezőgazdaság valamely területét jelölte meg. Emellett a legtöbb vállalkozást gyűjtő nemzetgazdasági ágnak a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás bizonyult 16%-kal. A vállalkozások csoportját alkotó társasok és egyéniek között azonban nagy volt a különbség e téren. Míg az egyéni vállalkozások kétötöde a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, illetve közel egyötöde a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén, addig a társas vállalkozások több mint ötöde a kereskedelem, gépjárműjavítás, 13%-a a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és egytizede az építőipar ágban tevékenykedett. A legutolsó megfigyelés időpontjában a megyében ezer lakosra 173 vállalkozás jutott. A népességarányos vállalkozássűrűség alapján Somogy az 5. helyet foglalta el a megyék rangsorában. A megyén belül a vállalkozássűrűség nagyon eltérő mértéket mutat, a legtöbb vállalkozás ezer lakosra az északi, Balaton menti térségekben található, mely elsősorban a fejlett turisztikai szolgáltatásoknak köszönhető. A legalacsonyabb a vállalkozássűrűség a déli, Dráva-menti térségben.

A működő vállalkozások adatait áttekintve azt látjuk, hogy a megyében 18 954 (2009) vállalkozás működött, melyből 11 188 egyéni vállalkozás volt és 4 617 működött jogi személyiségű társasági formában. Az ezer lakosra jutó működő jogi személyiségű vállalkozások száma 14,3 volt mely nem érte el az országos átlagot (22,8) és a vidéki átlagtól (17) is elmaradt. A vállalkozások 96% mikro vállalkozás volt 10 fő alatti foglalkoztatási létszámmal. A 250-nél több foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások közül 16-nak volt a megyében a székhelye, mely az ebbe a kategóriába tartozó vállalkozások 1,8%-át tette ki.

A külföldi tőkevonzás tekintetében az országban a legkedvezőtlenebb a Dél-Dunántúl helyzete. Amellett hogy tartósan a legalacsonyabb az egy lakosra jutó külföldi tőkeösszeg a régiók között, az országoshoz viszonyított arány csökkenése is itt volt a legszámottevőbb. Miközben 1995-ben az országos átlag 39%-át tette ki a fajlagos mutató értéke, addig 2010-ben már nem érte el annak 12%-át.

Dél-dunántúli székhellyel 2010. év végén 1218 külföldi érdekeltségű vállalkozást tartottak nyilván, ami azt jelenti, hogy a térségben székhellyel rendelkező összes társas vállalkozás 3%-ában volt jelen külföldi működő tőke. Számuk az e térségbe tartozó megyék közül Baranyában volt a legjelentősebb, 557, Somogyban 440, Tolnában 221 volt bejegyezve. A társas vállalkozásokon belüli arányuk Somogy megyében volt a legmagasabb, 3,7%.

Lényegesen nagyobb azonban ennél a szerepük a foglalkoztatásban: a régióban 2010-ben az összes társas vállalkozásnál alkalmazásban állónak 18%-át (27 181 főt) külföldi érdekeltségű vállalkozás foglalkoztatta, az érintett három megye közül Baranyában 15, Somogyban 27, Tolnában 13% volt az arányszám. A térség vállalkozásaiban megjelenő külföldi tőkeösszeg 175,5 milliárd forintot tett ki, amelyből a legnagyobb hányadok Somogy 80 milliárd forint (46%) és Baranya megyéhez (42%) kötődtek, Tolna megyei szervezetek működtetéséhez a külföldi befektetések csupán 12%-a kapcsolódott. (Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy Somogy megye pozícióját erősíti olyan multinacionális vállalkozás, amely a megyében rendelkezik székhellyel (Tab), de az ország több más régiójában található telephelyeken is végez termelő tevékenységet, így regisztrált tőkebefektetéseinek és munkaerőigényének csupán egy része jelenik meg ténylegesen e megyében. Ez a jelenség nagyban torzítja a statisztikai adatokat, az export, ipari termelés, GDP tekintetében is.)

A mezőgazdaságban megjelent külföldi tőke szerepe 18%-os arányával Somogy megye ágazati szerkezetében a legszámottevőbb, fajlagosan négyszerese az országos értéknek. A legmeghatározóbb, 68–75% közötti hányad azonban mindhárom megyében a feldolgozóipar területén jelent meg, de az egyes megyékben különböző feldolgozóipari ágak kerültek előtérbe. Somogyban az elektronikai, optikai termék gyártása volt a leghangsúlyosabb, 2010-ben a megyében megjelenő külföldi tőkeösszeg felét koncentrálta (szintén Tab-hatás). Somogy megyében Tab mellett Marcali és Kadarkút térségében haladta meg a befektetett fajlagos tőkeösszeg a régiós átlagot.

A társas vállalkozások exportárbevételének tekintetében (forrás: NAV) a Dél-Dunántúl megyéi közül Somogy mondhatja magáénak a legjobb fajlagos értéket (391 e Ft/fő, 2010), de ez jócskán elmarad az országos (2 066 e Ft/fő) és a vidéki (511 e Ft/fő) átlagtól is. Az export a városokban és a fő közlekedési útvonalak mentén fekvő településeken koncentrálódik. Tab mellett, mely a somogyi export 79%-át adta, 9 milliárd Ft-ot meghaladta Kaposváron, Siófokon, Marcaliban és Nagyatádon, Somogycsicsón 4,8, Csokonyavisontán 3,2 milliárd Ft exportárbevétel keletkezett.

Összehasonlítva az ország és a megye gazdasági teljesítményének megoszlását az egyes gazdasági ágak szerint, azt tapasztaljuk, hogy a mezőgazdaság súlya 2,5-szer nagyobb volt a megye gazdaságában, mint az országban, ezzel szemben a feldolgozóipar 7 százalékkal kisebb arányt képviselt, mint az ország egészében. A balatoni turisztikai adottságoknak is köszönhetően 5 százalékponttal jelentősebb súlyt képvisel a megye gazdaságában a kereskedelem, szálláshely és vendéglátás, szintén magasabb arányt ér el közigazgatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás kategória. A szakmai, tudományos, adminisztratív

tevékenységek esetében csak a 60%-át éri el a súlya Somogy esetében az országos aránynak.

A főbb gazdasági ágazatok jellemzői és azok fejlődési irányai

A megye mezőgazdasági adottságai jók, különösen az erdőgazdálkodás területén találhatóak kiváló adottságú területek a megyében (elsősorban Belső-Somogyban, a megye nyugati és déli területein). Borsod után Somogy megye rendelkezik a legnagyobb kiterjedésű erdőterülettel (171,8 ezer ha, 2012), mely a megye összes földterületének 34,75 %-át tette ki. (Magyarország erdősültsége ugyanakkor nem érte el a 21%-ot.)

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek elsősorban a megye keleti területein találhatóak (Siófok térsége, Tolna és Fejér megyével határos területek). A szántóföldi növények közül a búza és kukorica termésátlagai a megyében általában magasabbak a legtöbb évben az országos átlagnál.

A Balaton mellékén a szőlő- és gyümölcstermesztésnek vannak régi hagyományai.
Somogyban fekszik a Balaton borrégióhoz tartozó Balatonboglári borvidék, mely a borrégió legnagyobb területű borvidéke.

Az állattenyésztés szerepe is jelentős a megyében, bár sem a sertéstenyésztés, sem a baromfi-, illetve szarvasmarha-tartás nagysága nem mutat kiugró értékeket a többi megyével összehasonlítva, s még a baromfitenyésztés tekintetében is csökkenő tendencia mutatható ki az elmúlt 10 évben, pedig országosan nőt a baromfi száma. Másrészt a méhcsaládok közel tizede a megyében található, egy hektárra átlagban 19 méhcsalád jut, mely mutatóban csak Zala és Nógrád megye múlja felül.

A megyét 7 mezőgazdasági tájkörzetre lehet bontani, a tájkörzetek adottságai nagyban eltérnek egymástól.

A megyében 794 db (2010) társas vállalkozást regisztráltak a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászati ágazatban és 16 792 egyéni vállalkozást, mindkét érték a legmagasabb a dunántúli megyék között.

Somogy megyére a nagyüzemi gazdálkodás a jellemző a mezőgazdasági területek jelentős részét gazdasági társaságok művelik, melyeknél az átlagos művelt területnagyság meghaladja a 400 hektárt, mely közel 80 hektárral meghaladja az országos átlagot. Ezzel szemben az egyéni gazdaságok a megye mezőgazdasági területének nem egészen 4%-át művelik. Az átlagos birtoknagyság 3,2 hektár, mely elmarad 4,6 hektáros országos átlagtól. Ugyanakkor 2000-hez viszonyítva jelentősen (80%-kal) növekedett az egyéni gazdaságok átlagos művelt területnagysága.

A megyében 794 db (2010) társas vállalkozást regisztráltak a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászati ágazatban és 16 792 egyéni vállalkozást, mindkét érték a legmagasabb a dunántúli megyék között.

Somogy megyére a nagyüzemi gazdálkodás a jellemző a mezőgazdasági területek jelentős részét gazdasági társaságok művelik, melyeknél az átlagos művelt területnagyság meghaladja a 400 hektárt, mely közel 80 hektárral meghaladja az országos átlagot. Ezzel szemben az egyéni gazdaságok a megye mezőgazdasági területének nem egészen 4%-át művelik. Az átlagos birtoknagyság 3,2 hektár, mely elmarad 4,6 hektáros országos átlagtól. Ugyanakkor 2000-hez viszonyítva jelentősen (80%-kal) növekedett az egyéni gazdaságok átlagos művelt területnagysága.

A gazdasági hatékonyságban Somogy az alsó középmezőnyben található a megyék között, a termelékenység nem éri el a dél-dunántúli átlagot, az országos értéktől 30%-kal marad el.

Az építőipar teljesítménye az elmúlt időszakban jelentős hullámzást mutatott, követve a megyét érintő nagy infrastrukturális beruházásokat. A lakásépítések nagyarányú csökkenése miatt egyre inkább a fejlesztési forrásokból megvalósuló beruházások teszik ki a megrendelés-állomány egyre nagyobb részét. Az ágazatban nagy problémát jelent a „körbetartozás" jelensége, melyet erősítenek a bonyolult fővállalkozó-alvállalkozói rendszerek. Az egy lakosra jutó termelési érték a megyében a régiós átlag szintjén volt 2012. I. félévben, ez az országos érték 54%-át jelentette.

A megye belső térszerkezetét vizsgálva gazdasági szempontból, két markáns a környezetéből kiemelkedő fejlettségű területet lehet kiemelni:

- Balaton környéki települések Siófoktól Marcaliig húzódó füzére, melyre jellemző a jól kiépített közlekedési infrastruktúra (M7, vasút), valamint elsősorban az idegenforgalomra épülő gazdaság, de a nagyobb városokban a feldolgozóiparnak is régi hagyományai vannak. Ennek a térségnek szoros kapcsolatai vannak a Zala és Veszprém megyébe eső Balaton-parti településekkel.

- Kaposvár és a környező települések, melyre a szolgáltatási szektor fejlettsége jellemző, de feldolgozóipari kapacitások is jelen vannak. Ehhez a térséghez szervesen kapcsolódik Tolna megyében Dombóvár térsége, mely tengelyét jelenleg a 61. sz. út mentén elhelyezkedő települések adják. A tervezett M9 gyorsforgalmi út megépítésével a két város közötti kapcsolat tovább erősödhetne.

A megye déli része van a legkedvezőtlenebb helyzetben (Belső-Somogy, Dráva-mente), de a városoktól és a fő közlekedési útvonalaktól távolabb fekvő kistelepüléseken (Külső-Somogy) is negatív folyamatok tapasztalhatóak. A megye ezen területei viszonylag kis népsűrűséggel, de magas munkanélküliséggel jellemezhetőek, a jövedelmi szint nagysága és a munkaerő képzettsége jelentősen elmarad a megyei átlagtól is.

Somogy megye gazdaságában jelentős szerepet játszik az idegenforgalom, mely elsősorban a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet partközeli településeire koncentrálódik. A megye első-, az ország második számú fő turisztikai célpontja is egyben a Balaton, amely vezető turisztikai desztinációja a Dél-Dunántúli Régiónak is. A terület legfőbb vonzereje a természetes vízpart

megléte, mely ideális lehetőséget biztosít a klasszikus vízparti üdülésre, de emellett nagy számban találni aktív kikapcsolódási lehetőségeket nyújtó szolgáltatókat is (vitorlázás, kerékpározás, horgászat, lovaglás, stb.). Somogy esetében kiemelkedő vonzerőt jelent továbbá a természeti környezet, a termál- és gyógyvíz kincs.

Hiányos az egyes megyei turisztikai programelemek összefonódása, egymásra épülése, valamint a turizmus szereplőinek az együttműködése – bár a helyi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek és elsősorban regionális turisztikai klaszterek létrehozása eredményeképp már érezhető elmozdulás az elmúlt években. A szezonalitás problémája az egész megyére jellemző, de különösen a Balaton közelében komoly gond, hiszen a szezonon belüli és azon kívüli időszak vendégforgalmi, programkínálati jellemzői között lényegesen nagyobb a kontraszt, mint a délebbi területeken. Ez a turisztikai vonzerők koncentráltságát is jelenti egyben.

Az elmúlt tíz esztendőben a vendégéjszakák számában csökkenő tendencia figyelhető meg, mely különösen erőteljes volt a külföldi vendégek esetében, így egyre jelentősebb szerepe van a megyében a belföldi turizmusnak. A legerősebb év 2001-02, a leggyengébb 2010-11 volt, két időszak között a vendégéjszakák száma 35%-kal csökkent, mely az átlagos tartózkodási idő lerövidülésével járt együtt (4,3-ról 2,8 éjszakára). Az ezer lakosra jutó vendégéjszakák számát tekintve (a kereskedelmi szálláshelyeken), még így is Zala, Vas és Veszprém megye után a legmagasabb értékkel (3 962, 2011) rendelkezik a megye, jóval meghaladva az országos átlagot.

2011-ben a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmi adatai alapján az országban megszálló vendégek mintegy 5,5%-a megyében vett igénybe szálláshely-szolgáltatást – 2008-ban ez az érték 6,4% volt. Miközben a vendégek száma 434 139-ről 444 335-re nőtt, a vendégéjszakák száma jelentősen, 1 302 167-ről 1 259 633-re csökkent. A külföldi vendégek száma 7,9%-kal esett vissza, ellenben a belföldi vendégforgalom az évek óta tartó trendekkel ellentétben erősödött, mintegy 5,2%-kal növekedett az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. A külföldi vendégek a teljes vendégforgalom már csak ötödét teszik ki – 2008-ban ez az érték még 25% körül alakult. A vendégek átlagos tartózkodási ideje folyamatosan csökken, 2011-ben 2,8%, 0,2%-kal kevesebb, mint 2010 évben. A hazai vendégek átlagosan 2,6 vendégéjszakát töltöttek el, a külföldiek pedig 4,0 éjszakát vettek igénybe somogyi kereskedelmi szálláshelyeken.

Magyarország kereskedelmi szálláshelyein kínált férőhelyek 11%-a (37562) Somogyban található, e kínálat 42%-a (15 924) szállodai típusú egységekben áll rendelkezésre. A szálláshelyek térbeli megoszlása rendkívül egyenetlen a Balaton-part javára. A kereskedelmi szálláshelyek 34230 férőhelyet kínálnak a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Somogy megyei szakaszán, a teljes megyei szálláshely kapacitás 91,1%-át. A férőhelyek döntő többsége a kiemelt üdülőkörzet partközeli településin található. Az erős szezonalitás miatt a férőhelyek kevesebb mint 20%-a áll rendelkezésre egész évben, a szálláshelyek többsége csak az idegenforgalmi főszezonban tart nyitva.

A korábban általánosan jellemző korszerűtlen, alacsony minőségű szálláshelyek az elmúlt évtizedben wellness és konferencia kínálattal bővültek, besorolásuk is magasabb igények kielégítésére alkalmas kategóriába lépett. A Balatontól távolodva a szálláshelyek minősége és száma is csökken. Kivételt az 5 csillagos kozmapusztai kastélyszálló jelent, amely a megye egyetlen, az ország kevés vidéki, ilyen kategóriájú szálláshelyének egyike. A megyeszékhelyen minőségi, nagyszámú fogadókapacitású szálloda nincs.

2012. I. félévében 6%-os növekedést regisztráltak az előző év hasonló időszakához képest, mind a vendégek számát, mind a vendégéjszakák számát tekintve Somogy megyében, mely bizakodásra adhat okot 2012. év eredményeire vonatkozóan.

2.7. A Program céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása

Ebben az alfejezetben a Program gazdasági és társadalmi hatásai az EU 2020-as tematikus célok szempontjából kerülnek értékelésre, amely egyben alkalmas arra, hogy rámutasson a hatások hiányosságaira. Összességében negatív hatások nem fedezhetőek fel, ugyanakkor a pozitív hatások mértéke és jelenléte egyes esetekben kérdéses.

Gazdasági hatások

Az EU 2020-as stratégia tematikus céljai között az első 4, illetve a 7. és 8. a gazdasági alrendszert érinti.

EU tematikus cél 1.: A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése

Ez a cél közvetlenül megjelenik a koncepció jövőképében („… innovatív térséggé válik …”) illetve a tematikus specifikus célok egyikében („A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése”).

Emellett egy specifikus cél („Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése”) illetve az egyik területi specifikus cél („Kaposvár centrum szerepének erősítése, vonzáskörzetének fejlesztése”) magában foglalja a Kaposvári Egyetem szerepének erősítését, amely közvetett módon erősen hat a K+F+I tevékenység organikus fejlődésére. Mindennek tükrében elmondható, hogy a koncepció realizálása közvetlen és közvetett módon is támogatja az 1. EU tematikus cél elérését.

EU tematikus cél 2.: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának és minőségének javítása

Ez a cél közvetlenül jelenik meg a koncepció területi specifikus céljainak Kaposvárra, a vidéki térségekre és a horvát határ menti területekre kitűzött céljaiban. Kaposváron és a határ menti területeken elsősorban a technológiák rendelkezésre állását és az ebben rejlő lehetőségek kiaknázását hangsúlyozza a koncepció, míg vidéki területeken a szélessávú internet-hozzáférés lehetőségének megteremtése a cél.

Közvetett módon két tematikus specifikus cél támogatja az információs és kommunikációs technológiák használatának terjedését („A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése" és „Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése"). A koncepció megvalósítása támogatja ugyan a 2. EU tematikus cél elérését, ugyanakkor K+F+I a technológiák nem kapnak nagy hangsúlyt ahhoz képest, hogy mekkora a gazdasági jelentőségük, és várhatóan ez hogyan bővül a jövőben.

EU tematikus cél 3.: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása

A koncepcióban közvetlenül megjelenik a kis és középvállalkozások fejlesztése egy tematikus specifikus célban („Tematikus specifikus cél: A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése") és minden területi specifikus célban.

Közvetett módon három tematikus specifikus cél is támogatja a kis- és középvállalkozások illetve a mezőgazdaság fejlődését („Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése", „A helyi termelést, a közösségek önellátását elősegítő fejlesztések támogatása", „Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése"). A képzett munkaerő, a helyi termelés és a jobb infrastrukturális ellátottság mind segítik a vállalkozások elindítását és talpon-maradását. Összességében közvetlenül és közvetetten is elősegíti a koncepció megvalósítása a 3. EU tematikus cél elérését.

EU tematikus cél 4.: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban

A gazdaság szén-dioxid kibocsájtásának csökkentése közvetlenül megjelenik egy átfogó célban („A megye belső erőforrásainak fenntartható hasznosítása az ökológiai, társadalmi és gazdasági szempontok figyelembe vételével") egy tematikus specifikus célban („A helyi termelést, a közösségek önellátását elősegítő fejlesztések támogatása") és három területi specifikus célban („Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése", „Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése", „Kaposvár centrum

szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével"). Ezekben elsősorban a megújuló energia hasznosítás és az energiahatékonyság révén kerül előtérbe.

Közvetett módon a koncepció egy tematikus specifikus célja tartalmazza („ Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése") és egy horizontális cél („A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosítása"), ám ezek elsősorban a környezettudatosságot emelik ki és a természeti környezet védelmét. Összességében a koncepció támogatja a 4. EU tematikus cél elérését, ám nem teljeskörűen, a koncepció említett horizontális célja nem fogalmazza meg egyértelműen az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulást, ugyanakkor a merész gazdaságfejlesztési célok alapvetően veszélyeztetik a cél elérését.

EU tematikus cél 7.: A fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban

Ezen a területen a koncepció közvetlen pozitív megvalósítása közvetlen pozitív hatásokat generálna, hiszen egy átfogó cél („A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára") egy tematikus specifikus cél („Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése") és minden területi specifikus cél kiemelten foglalkozik a közlekedési hálózatok kérdésével, és azok fejlesztésével.

Közvetlen módon a koncepcióban megfogalmazott távmunka fejlesztési és infokommunikációs technológia fejlesztési célok elősegítik a közlekedési hálózatok részleges tehermentesítését a fenntarthatóságát. Összességében közvetlen hatásait és közvetett hatásait tekintve is segíti a koncepció megvalósítása az EU tematikus cél elérését.

EU tematikus cél 8.: A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése

Ez a cél áthatja az egész koncepciót közvetlenül lenekik meg egy átfogó célban („A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése") és minden területi specifikus célban.

Közvetett hatásokkal támogatja a foglalkoztatás növelését minden tematikus specifikus cél. Ennek az EU tematikus célnak az elérését tehát alapvetően mind a lehetséges közvetett és a lehetséges közvetlen eszközökkel támogatja a koncepció, egyértelműen elsődleges prioritást élvez.

A gazdasági alrendszerben a koncepcióban megfogalmazott célok és beavatkozások egyértelmű pozitív hatásokat fejtenek ki mind közvetlen és közvetett módon. Ennek megfelelően csak a hatások erőssége a kérdéses. Ebből a szempontból kijelenthető, hogy „az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás" és „az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának és

minőségének javítása" területén a koncepció megvalósításának hatása nem feltétlenül éri el a kellő hatást, ezek a területek kisebb súllyal szerepelnek.

Társadalmi hatások

A társadalmi alrendszerben az előbb említett 8. EU tematikus cél mellett (amely fontos gazdasági kérdés is) három EU cél került megfogalmazásra az EU 2020 stratégiában, illetve van három olyan EU-s horizontális elv, amely szintén ezt az alrendszert érinti, így ezek tükrében vizsgáljuk a koncepció társadalmi hatásait.

EU tematikus cél 9.: A társadalom elleni befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem

Ez a cél a koncepcióban megjelenik közvetlenül egy átfogó célban („A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára"), egy tematikus specifikus célban is („Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése"), egy horizontális célban („A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése") és egy területi specifikus célban („Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése").

Emellett közvetett hatást gyakorol a szegénység elleni küzdelemben egy átfogó cél („A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése") és több tematikus specifikus cél is („Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése", „A helyi termelést, a közösségek önellátását elősegítő fejlesztések támogatása" és „Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése"). Összességében tehát a koncepció megvalósítása területileg horizontálisan és tematikusan is kiemeli ezt a kérdést, illetve közvetett hatásai is a cél elérésének irányába hatnak.

EU tematikus cél 10.: Az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás

A koncepció közvetlenül emeli ki az oktatás kérdését egy két tematikus specifikuscélban („Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése" és „Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése") illetve minden területi specifikus célban.

Közvetett módon a megfelelő színvonalú oktatáshoz való hozzáférést segíti egy átfogó cél („A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára") és egy tematikus specifikus cél („Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése"). Összességében tehát az EU tematikus cél elérését a koncepció mind közvetlen mind közvetett hatásokon keresztül erősen támogatja.

EU tematikus cél 11.: Az intézményi kapacitás javítása és a hatékony közigazgatás

Az intézményi kapacitások tekintetében közvetlenül szerepelnek a koncepcióban célok egy tematikus specifikus célban („Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése"), egy horizontális célban („Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése") és három területi specifikus célban is („Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése", „Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése" és „Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével").

Ugyanakkor közvetetten az intézmények elérhetőségének javításán keresztül pozitív hatást fejt ki e területen egy átfogó cél („A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára") és egy tematikus specifikus cél („Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése"). Összességében a koncepció közvetlen és közvetett hatásaiban egyaránt támogatja az EU tematikus cél megvalósulását.

Jó kormányzás, és korrupciómentesség elve:

Ez az EU-s horizontális cél a koncepcióban közvetlenül nem, csupán közvetett módon jelenik meg egy horizontális célban („Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése"). Ez a cél a partneri kapcsolatokon keresztül biztosíthatja a jó kormányzást és a korrupciómentességet. A koncepció közvetetten, de megvalósítása esetén egyértelműen hat az EU-s horizontális cél teljesülése felé.

Esélyegyenlőség elve:

A koncepció közvetlenül egy átfogó célban („A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára"), egy horizontális célban („A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése") fogalmazza meg az elvet.

Közvetett módon két tematikus specifikus célban szerepel („Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése" és „Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése") amelyek a hátrányos helyzetű népesség számára illetve a hátrányos helyzetű területen élők számára segíti az esélyegyenlőséget. Illetve közvetetten a leszakadó területeken élők esélyegyenlőségét támogatja két területi specifikus cél („Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése" és „Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése"). Összességében a koncepcióban közvetlen és közvetett módon is nagy hangsúlyt kap az esélyegyenlőség, amely egyértelmű pozitív hatással van az EU-s horizontális cél elérése felé vezető úton.

Kétoldalú együttműködés elve:

A koncepcióban horizontális célként („Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése") közvetlenül szerepet játszik ez az elv, illetve a területi specifikus célok között („Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése") is közvetlenül szerepel a partnerség egy speciális formájának, a határon átnyúló kapcsolatoknak az erősítése. Összességében tehát ezt az elvet közvetlenül támogatja a koncepció.

A társadalmi alrendszerben a koncepcióban megfogalmazott célok és beavatkozások egyértelmű pozitív hatásokat fejtenek ki mind közvetlen és közvetett módon is, és e tekintetben a hatások erőssége is megfelelőnek mondható a koncepció teljesülése esetén.

3. Javaslat társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre

3.1. A Program érvényesülése során fellépő társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések

A Program céljainak megvalósulása esetén káros gazdasági és társadalmi hatások nem tapinthatóak ki. Azonban minden konkrét fejlesztési projektnél szükségszerűen jelentkeznek lokális negatív extern hatások, amelyeket minden alkalommal meg kell vizsgálni és a károsultakat a lehetőségekhez mérten kompenzálni. Ennek megfelelően a Program célrendszere alapján nem fedezhetőek fel ilyen hatások, ám a konkrét beavatkozási projektek megvalósíthatósági tanulmányában, célszerű és fontos a káros hatások elkerülésének és mérséklésének eszközeit részletesen elemezni.

3.2. Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a Program által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A Program által megfogalmazott célok és prioritások társadalmi és gazdasági hatásai egyértelműen kedvezőek és mint ilyenek, irányadóak a további tervek készítése során.

Emellett természetesen megkövetelt, hogy minden további terv alkalmazkodjon a hatályos jogi előírásokhoz illetve az alábbi dokumentumokhoz:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK)
- A 2003. évi XXVI. törvény keretében elfogadott, először 2008-ban, majd a 2013. évi CCXXIX. törvény keretében módosított Országos Területrendezési Terv (OTrT)
- Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció – Helyzetfeltáró munkarész (Helyzetértékelés)

- Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepciója (Koncepció)
- A jelen tanulmánnyal párhuzamosan a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján készült Somogy Megyei Területfejlesztési Program
- A jelen tanulmánnyal párhuzamosan a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet, illetve a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján készült Somogy Megyei Területfejlesztési Program Környezeti Értékelése
- Jelen tanulmány

4. Összefoglalás

Somogy Megye Területfejlesztési Programja által megfogalmazott célok és prioritások elsősorban gazdasági és társadalmi fejlődésre koncentrálnak, így a Program összességében egyértelműen ezen alrendszerek fejlődését szolgálja.
Ezt jól mutatja, hogy a három átfogó célból kettő kifejezetten ennek a két területnek a fejlesztését irányozza elő:

- I. Átfogó cél: A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése
- III. Átfogó cél: A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára

Mindemellett a specifikus célok legnagyobb része is ezekre koncentrál:

- 1. Tematikus specifikus cél: A piaci igényekre választ adó vállalkozói szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzéseTartós növekedésre képes gazdaság megteremtése
- 2. Tematikus specifikus cél: Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése
- 3. Tematikus specifikus cél: A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
- 4. Tematikus specifikus cél: Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A Horizontális célok is a hosszú távú gazdasági és a hosszú távú társadalmi egyensúly fenntartását szolgálják:

- a.) A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése
- b.) A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosítása

A Program területi céljai pedig a valós szerepüknek megfelelően, az egyes területek speciális előnyeire és hátrányaira reagálva irányozzák elő az adott területek gazdasági és társadalmi fejlődését.

Összességében a Program a megye társadalmi és gazdasági helyzetére kedvezően és megfelelően komplex módon reagál a célok kitűzésével, amelyek szem előtt tartása a 2014-2020-as Európai Uniós tervezési időszakban biztosíthatja a megye kiegyensúlyozott fejlődését.

II. Részletes Vizsgálat

A Program konkrét hatásait célszerű a prioritásokon belül, az egyes intézkedések között vizsgálni, hiszen a célrendszer önmagában nem, csak a prioritások intézkedésein keresztül valósul meg. Ennek megfelelően az alábbiakban azokat az intézkedéseket mutatjuk be, amelyek releváns hatást fejtenek ki az adott szempontból. A hatások erőssége természetesen függ a megvalósítás sikerességétől, de az egyes szempontok szerepe értékelhető annak megfelelően, hogy a Programban intézkedései között milyen hangsúlyt kap.

1. A Programban szereplő javaslatok környezeti hatásai

A Somogy Megyei Területfejlesztési Program környezeti hatásainak vizsgálata a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján készül, annak tartalmi és szerkezeti követelményeinek figyelembe vételével. Ennek érdekében a környezeti hatások vizsgálata jelen tanulmány mellékletét képezi.

2. A Programban szereplő javaslatok társadalmi hatásai

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának céljai elsősorban gazdasági és társadalmi fejlődésre koncentrálnak, így a Program összességében egyértelműen ezen alrendszerek fejlődését szolgálja.

2.1. A Program hatásai a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

- Területi fókusz: A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye teljes területén. Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása Kaposváron.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és

átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jelleggétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

2.2. A Program hatásai a foglalkoztatásra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.2. intézkedés: A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

- Területi fókusz: Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő Ipari Parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a Szabad Vállalkozási Zóna címmel rendelkező Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi kistérség területe.
  Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

- Területi fókusz: A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye teljes területén. Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása Kaposváron.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

2.3. A Program hatásai a szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés

- Területi fókusz: Az előző intézkedéshez kapcsolódva a megvalósítás során a magterületi (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) és termék (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciák figyelembe vétele javasolt. Szálláshelyek és vendéglátóhelyek fejlesztését önállóan nem, csak már meglévő turisztikai attrakcióhoz és/vagy jelentősebb turisztikai szolgáltatáshoz kapcsolódva célszerű a gyakorlatba átültetni.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

2.4. A Program hatásai a népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

- Területi fókusz: Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő Ipari Parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a Szabad Vállalkozási Zóna címmel rendelkező Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi kistérség területe.
  Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

- Területi fókusz: A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye teljes területén. Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása Kaposváron.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

2.5. A Program hatásai a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

- Területi fókusz: A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott

agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériikus térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériikus térségei.

6.2. intézkedés: Megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci és társadalmi (re)integrációját szolgáló programok megvalósításának támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye teljes területén. Komplex rehabilitációs és képzési központ kialakítása Kaposváron.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériikus térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériikus térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

3. A Programban szereplő javaslatok gazdasági hatásai

Somogy Megye Területfejlesztési Programjának céljai elsősorban gazdasági és társadalmi fejlődésre koncentrálnak, így a Program összességében egyértelműen ezen alrendszerek fejlődését szolgálja.

3.1. A Program hatásai a térszerkezetre

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.3. intézkedés: Regionális együttműködés támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.3. intézkedés: Vállalkozások együttműködésének támogatása

- Területi fókusz: A horvát-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése terén Somogy megye közvetlen határmenti barcsi, nagyatádi és csurgói térség mellet a megyeszékhely térsége kiemelt fontosságú. A klaszterek támogatása során a már működő klasztereket kell preferálni.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériкus térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériкus térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

3.2. A Program hatásai a településrendszerre

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.3. intézkedés: Regionális együttműködés támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.3. intézkedés: Vállalkozások együttműködésének támogatása

- Területi fókusz: A horvát-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése terén Somogy megye közvetlen határmenti barcsi, nagyatádi és csurgói térség mellet a megyeszékhely térsége kiemelt fontosságú. A klaszterek támogatása során a már működő klasztereket kell preferálni.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

6.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósítása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését

biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

3.3. A Program hatásai a természeti erőforrásokra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jelleggétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

3.4. A Program hatásai az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.2. intézkedés: A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

- Területi fókusz: Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő Ipari Parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a Szabad Vállalkozási Zóna címmel rendelkező Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi kistérség területe.
  Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

2.2. intézkedés: K+F+I tevékenység ösztönzése

- Területi fókusz: A kutatás-fejlesztés és innováció ösztönzése tekintetében Somogy megye tekintetében kiemelkedő a megyeszékhely Kaposvár térségének, mint a legfontosabb tudásbázist befogadó közeg. E mellet a nagyobb városok (Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs) térségére kell koncentrálni az erőforrásokat.
  A K+F+I tevékenységet elsősorban a már meglévő hagyományokkal rendelkező iparágakban szükséges ösztönözni, mint az élelmiszeripar, faipar, gépipar és környezetipar (hulladékfeldolgozás, megújuló energiák hasznosítása).

2.4. Befektetés-ösztönzés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása

- Területi fókusz: Az intézkedést a megye területi céljaival összhangban a megye területén valósítandó meg, kiemelt figyelmet szentelve a megyében fekvő Szabad Vállalkozási Zóna térségére.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

3.5. A Program hatásai a mezőgazdaságra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.2. intézkedés: A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.3. intézkedés: Regionális együttműködés támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

3.6. A Program hatásai az erdőgazdálkodásra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

3.7. A Program hatásai az idegenforgalomra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.3. intézkedés: Vállalkozások együttműködésének támogatása

- Területi fókusz: A horvát-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése terén Somogy megye közvetlen határmenti barcsi, nagyatádi és csurgói térség mellet a megyeszékhely térsége kiemelt fontosságú. A klaszterek támogatása során a már működő klasztereket kell preferálni.

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés

- Területi fókusz: Az előző intézkedéshez kapcsolódva a megvalósítás során a magterületi (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) és termék (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciák figyelembe vétele javasolt. Szálláshelyek és vendéglátóhelyek fejlesztését önállóan nem, csak már meglévő turisztikai attrakcióhoz és/vagy jelentősebb turisztikai szolgáltatáshoz kapcsolódva célszerű a gyakorlatba átültetni.

3.3. intézkedés: Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt azzal a kikötéssel, hogy a már működő szervezetek, hálózatok fejlesztései előre sorolandók.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.3. intézkedés: A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jelleggétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó

településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

3.8. A Program hatásai a vízgazdálkodásra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

3.9. A Program hatásai a térség eltartó képességére és versenyképességére

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

1.2. intézkedés: A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.3. intézkedés: Regionális együttműködés támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

1.4. Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

- Területi fókusz: Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő Ipari Parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a Szabad Vállalkozási Zóna címmel rendelkező Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi kistérség területe.
  Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

2.2. intézkedés: K+F+I tevékenység ösztönzése

- Területi fókusz: A kutatás-fejlesztés és innováció ösztönzése tekintetében Somogy megye tekintetében kiemelkedő a megyeszékhely Kaposvár térségének, mint a legfontosabb tudásbázist befogadó közeg. E mellet a nagyobb városok (Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs) térségére kell koncentrálni az erőforrásokat.
  A K+F+I tevékenységet elsősorban a már meglévő hagyományokkal rendelkező iparágakban szükséges ösztönözni, mint az élelmiszeripar, faipar, gépipar és környezetipar (hulladékfeldolgozás, megújuló energiák hasznosítása).

2.3. intézkedés: Vállalkozások együttműködésének támogatása

- Területi fókusz: A horvát-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése terén Somogy megye közvetlen határmenti barcsi, nagyatádi és csurgói térség mellet a megyeszékhely térsége kiemelt fontosságú. A klaszterek támogatása során a már működő klasztereket kell preferálni.

2.4. Befektetés-ösztönzés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása

- Területi fókusz: Az intézkedést a megye területi céljaival összhangban a megye területén valósítandó meg, kiemelt figyelmet szentelve a megyében fekvő Szabad Vállalkozási Zóna térségére.

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés

- Területi fókusz: Az előző intézkedéshez kapcsolódva a megvalósítás során a magterületi (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) és termék (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciák figyelembe vétele javasolt. Szálláshelyek és vendéglátóhelyek fejlesztését önállóan nem, csak már meglévő turisztikai attrakcióhoz és/vagy jelentősebb turisztikai szolgáltatáshoz kapcsolódva célszerű a gyakorlatba átültetni.

3.3. intézkedés: Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt azzal a kikötéssel, hogy a már működő szervezetek, hálózatok fejlesztései előre sorolandók.

4. prioritás: A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

4.1. intézkedés: A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása az együttműködésben megvalósuló projektek tekintetében Somogy megye teljes területén javasolt Kaposvári fókuszponttal. Ezen felül a felsőoktatási fejlesztések célterülete Kaposvár és Siófok. A diplomások számának növekedését közvetlenül segítő beavatkozások tekintetében a megvalósuló fejlesztések és szolgáltatások a megye hátrányos helyzetű térségein élőket kell, hogy segítsék.

4.2. intézkedés: Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felnőttoktatás támogatása

- Területi fókusz: A megye teljes területe a TISZK-ek által lefedett szakmai és földrajzi területek. Felnőttképzés esetén ezt kiegészítve a munkaerőpiaccal összhangban.

4.3. intézkedés: Az alap- és középfokú oktatás színvonalának növelése

- Területi fókusz: Halmozottan hátrányos helyzetű térségek, romák által sűrűn lakott térségek. A 2007-2013-as tervezési időszakban a fejlesztésekből kimaradt intézmények, feladat ellátási helyek, hiányterületek.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

6. prioritás: A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

6.1. intézkedés: A perifériku térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi és térségi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása

- Területi fókusz: Somogy megye hátrányos helyzetű, aprófalvas perifériku térségei.

3.10. A Program hatásai a műszaki infrastruktúrára

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

2. prioritás: Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

2.1. intézkedés: Üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatása

- Területi fókusz: Az üzleti infrastruktúra fejlesztése területén elsősorban a Somogy megye városi-rangú településein sűrűsödő ipari- és szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozások az elsődleges célcsoportja az intézkedésnek. A fókuszban a már működő Ipari Parkkal rendelkező települések állnak: Kaposvár, Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, valamint a Szabad Vállalkozási Zóna címmel rendelkező Barcsi, Csurgói, Nagyatádi, Kadarkúti, Lengyeltóti és Tabi kistérség területe.
  Foglalkoztatási programok elsődleges célterülete a legkedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű barcsi és csurgói térség, valamint a legnagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező kaposvári térség.

2.4. Befektetés-ösztönzés és vállalati tanácsadó program, valamint pénzügyi eszközök alkalmazása

- Területi fókusz: Az intézkedést a megye területi céljaival összhangban a megye területén valósítandó meg, kiemelt figyelmet szentelve a megyében fekvő Szabad Vállalkozási Zóna térségére.

3. prioritás: Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

3.1. intézkedés: Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása elsősorban a megye turisztikai magterületeihez (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) illeszkedve javasolt. A beavatkozások területi koncentráltsága mellett a megyei turisztikai kínálat kiemelt termékeinek és tématerületeinek (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciájára is sor kell, hogy kerüljön. Ahogy korábban említésre került, külön dokumentumban (pl. megyei turizmusfejlesztési program) javasolt a termék- és magterületek végső körének meghatározása és közzététele.

3.2. intézkedés: Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás fejlesztés

- Területi fókusz: Az előző intézkedéshez kapcsolódva a megvalósítás során a magterületi (Balaton és háttértelepülései, Kaposvár és vonzáskörzete, Zselic és Dráva-mente) és termék (egészség-, vízi, kerékpáros, öko-, gasztronómia és

bor-, valamint falusi és agro turizmus) preferenciák figyelembe vétele javasolt. Szálláshelyek és vendéglátóhelyek fejlesztését önállóan nem, csak már meglévő turisztikai attrakcióhoz és/vagy jelentősebb turisztikai szolgáltatáshoz kapcsolódva célszerű a gyakorlatba átültetni.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.4. A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése és települési vízrendezés

- Területi fókusz: A szennyvízkezelési projektek tekintetében a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló, 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott agglomerációs településlistákon nem szereplő 2000 lakos-egyenérték alatti települések.

5.5. A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, ill. az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása

- Területi fókuszok: Az elkülönítetten gyűjtött hulladékok anyagában történő hasznosítását célzó fejlesztések megvalósítása a gazdaságossági és logisztikai adottságokat és szempontokat figyelembe véve elsősorban a térségi hulladékgazdálkodási programok keretében kijelölt gyűjtő- és feldolgozó (pl. előválogató) állomásoknak helyt adó településeken és vonzáskörzeteikben javasolt.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.1. intézkedés: A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása

- Területi fókusz: Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi-, főúti- és mellékúti hálózatokat, valamint a országos vasúti törzshálózat megyei elemeit érinti. A gyorsforgalmi utak vonatkozásában az intézkedés a TEN-T törzs- és átfogó hálózat meglévő és még el nem készült elemeire koncentrál. Az intézkedés keretében ennek megfelelően csak a TEN-T hálózat elérését biztosító főutak fejlesztése javasolt. A mellékutak viszonylatában a foglalkoztatási központok elérhetőségének javítása, mint területi korlátozás bevezetése tűnik indokoltnak.

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jellegétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

7.3. intézkedés: Integrált településfejlesztési akciók támogatása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása a megye városi ranggal rendelkező településein, kiemelten Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. Nem területi, sokkal inkább logikai korlátozó tényező szükséges az integrált településfejlesztési stratégia meglétét és az akcióterületi szemlélet helyes alkalmazását vizsgálni.

7.4. Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben

- Területi fókusz: Az intézkedés területileg a megye városi ranggal nem rendelkező településein, jellemzően vidéki térségekben valósul meg.

7.5. Az egészségügyi alap- és szakellátás színvonalának és hozzáférhetőségének fejlesztése, a lakosság egészségtudatosságának növelése

- Területi fókuszok: Aprófalvas térségek, ahol a lakosságon belül az idős népesség aránya is általában magasabb és a jelenlegi ellátás nem képes biztosítani a megye más területeire jellemző szintet, valamint a kapcsolódó városi térségek a járó-beteg és fekvőbeteg szakellátás tekintetében.

7.6. A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása

- Területi fókuszok: Hátrányos helyzetű, aprófalvas mikro térségek, kapcsolódó városi térségeik.

3.11. A Program hatásai az energiaellátásra

Az intézkedések között a tématerületet leginkább érintő beavatkozások a következők:

1. prioritás: Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

1.1. intézkedés: A feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése:

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, koncentráltan az aprófalvas térségekre és környezetükre.

5. prioritás: A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

5.1. intézkedés: Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt.

5.2. intézkedés: A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye teljes területén javasolt, azonban a megújuló energiaforrások felhasználására épülő energiatermelő fejlesztések megvalósítása során minden esetben figyelembe kell venni az adott településen/térségben rendelkezésre álló megújuló energiaforrás fajták potenciálját.

5.3. intézkedés: A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése

- Területi fókusz: Szigetszerűen a megye teljes területén, de kiemelten a jellemzően gyenge termőképességű szántó területekkel rendelkező Belső-Somogyban javasolt.

7. prioritás: Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

7.2. intézkedés: Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása

- Területi fókusz: Az intézkedés megvalósítása Somogy megye városi ranggal rendelkező településein, elsősorban Kaposvár MJV és a járásközpontok területén javasolt. A fejlesztéssel érintett alágazat jellegétől függően a beavatkozási terület kiterjedhet a városok vonzáskörzetébe tartozó

településekre is (pl. kerékpárforgalmi hálózatok településeket összekötő szakaszai).

SOMOGY MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE

2014-2020

ÁROP-1.2.11/A-2013 SOMOGY MEGYE

~~Társadalmasítási munkaanyag~~

KÉSZÍTETTE:
SOMOGY MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
2014. ~~május 20.~~július

TARTALOMJEGYZÉK

1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata 103

1.1. Előzmények 103

1.2. A környezeti vizsgálat, környezeti értékelés módszertana, tematikája 104

1.3. A kidolgozás egyéb szempontjai 105

2. A területfejlesztési tervezés célja, célrendszere 106

2.1. Somogy Megye területfejlesztési program célja 106

2.2. A célrendszer 109

2.3. A fejlesztési célrendszer megyén belüli sajátosságai 114

2.4. A településfejlesztési program összefüggése más tervekkel, programokkal 114

3. Környezeti hatások értékelése 115

3.1. A fejlesztési program környezeti értékelése során figyelembe vett tervek és programok 115

3.2. A környezeti állapot és értékelése és a területfejlesztési program készítése során figyelembe vett környezethasználatok 115

3.2.1. A talaj- és a vizek védelmének összefoglalása 116

3.2.2. A levegőminőség védelmének összefoglalása 116

3.2.3. Hulladékgazdálkodási tevékenység összefoglalása 118

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem összefoglalása ..... 119~~119~~~~118~~

3.2.5. Épített környezet és kulturális örökség védelmének összefoglalása ..... 120~~120~~~~119~~

3.2.6. Táj- és természetvédelem helyzetének összefoglalása 120

3.2.7. Humánkörnyezet és ökológiai helyzet összefoglalása 121

4. A területfejlesztési program végrehajtása esetén várható környezetet érő hatások 124~~124~~~~123~~

4.1. A területfejlesztési program cél-, eszköz- és intézményrendszere összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel ..... 124~~124~~~~123~~

4.2. A fejlesztési program prioritásai és tervezett intézkedései ..... 124~~124~~~~123~~

4.2.1. A talaj és a vizek védelme ..... 126~~126~~~~125~~

4.2.2. A levegőminőség védelme ..... 128~~128~~~~127~~

4.2.3. Hulladékgazdálkodás ..... 129~~129~~~~128~~

4.2.4. Zaj elleni védelem ..... 129~~129~~~~128~~

4.2.5. Épített környezet és kulturális örökség védelme ..... 129~~129~~~~128~~

4.2.6. Táj- és természetvédelem ..... 130~~130~~~~129~~

4.2.7. Humánkörnyezet és –ökológiai helyzet..... 132~~131~~~~130~~

5. Javaslat a területfejlesztési programhoz kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra ..... 132~~132~~~~131~~

1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

1.1. Előzmények

A területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatálya alá tartozó területi tervek készítése során a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) szerint minden esetben el kell végezni a környezeti vizsgálatokat a Kormányrendelet követelményei szerint és a környezeti értékelés megállapításait figyelembe, kell venni a koncepciók, tervek, programok kidolgozásánál.

A Kormányrendelet általános követelmények figyelembe vételével a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjai a következők:

- A környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében.
  A vizsgálatok során megállapíthatók a területfejlesztési program eszközeivel való elvárt intézkedések irányai és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.
- A tervezési folyamat követi a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerinti tervezési folyamatot, nevezetesen a Somogy Megye Közgyűlés által készíttetett településfejlesztési koncepció és program előkészítő és javaslattevő fázisa alapján a környezeti vizsgálatok elvégzését és a környezeti értékelés dokumentálásáét. A környezeti értékelés államigazgatási eljárásban történő egyeztetés és a lakosság, valamint civil szervezetek tájékoztatása, bevonásával kerül a Közgyűlés elé. A környezeti értékelés során az államigazgatási szervek, az érintett lakosság, és a szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás keretében – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni. A tervet készíttető Somogy Megyei Önkormányzat, illetve a tervezők az eltérő vélemények fenntartása esetén indokolni kötelesek döntésüket.
- A környezeti értékelés készítésénél a Somogy Megyei Önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, területfejlesztési program kialakítására hatással bíró tervei, statisztikai adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek előzetes véleményei vehetők figyelembe. A környezeti vizsgálatra, a rendelkezésre álló rövid időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthetők el a környezeti értékelés dokumentumai.

A településfejlesztési program kialakításakor a környezetvédelem területén elsődleges cél, hogy a hazai jogszabályoknak és az EU elvárásoknak is megfelelő dokumentum készüljön Somogy Megye fejlesztési igényei szerint.

1.2. A környezeti vizsgálat, környezeti értékelés módszertana, tematikája

A településfejlesztési program készítői a jogszabályi követelményeknek, a megfelelő megrendelői akarattal egyezően készíttetik el a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerinti társadalmi, gazdasági és környezeti hatástanulmányt.

A hatástanulmány dokumentálásakor, szerkesztésekor teljes körűen figyelembe vehető a környezeti értékelés.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete tartalmazza.

A területfejlesztési program készítésével szemben támasztott követelmények figyelembe vételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikáját a következő szerint rögzítjük.

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata.
   Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a területfejlesztési program tervezési folyamata más részeihez való kapcsolódás, a kidolgozás egyéb szempontjai összefoglalása.

2. A területfejlesztési program készítésének célja és tartalma.
   A rendelkezésre álló területfejlesztési elképzelések és tervek, alternatívák rövid ismertetése.

3. A környezeti hatások értékelése
   3.1. A területfejlesztési program készítése során figyelembe vett tervek és programok
   3.2. Somogy megye meglévő környezeti állapotának vizsgálata és értékelése és a területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént 2013. november-decemberben. A tervezési folyamatban elkészült környezeti értékelés az alapját képezi a jelenlegi dokumentációnak.

   A talaj és a vizek védelmének összefoglalása

   A levegőminőség védelmének összefoglalása

   Hulladékgazdálkodási tevékenység összefoglalása

   Zaj- és rezgés elleni védelem összefoglalása

   Épített környezet és kulturális örökség védelmének összefoglalása

   Táj- és természetvédelem

   Humánkörnyezet és –ökológiai helyzet összefoglalása

3.3. A területfejlesztési program összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel.

3.4. A területfejlesztési program vérehajtásával, realizálásával a környezetet érintő hatások előrejelzése.
A talaj és vizek védelme

A levegőminőség védelme

Hulladékgazdálkodás

Zaj elleni védelem

Épített környezet és kulturális örökség védelme

Táj- és természetvédelem

Humánkörnyezet és –ökológiai helyzet

4. A javaslat a területfejlesztési program realizálásához kapcsolódó Közgyűlési intézkedésekre, monitorizálásra.

1.3. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a program érvényességének időkorlátait is.

A területi tervek időtávlatai az alábbiak:

a) rövidtáv: 2 év
b) középtáv: 7 év
c) hosszútáv: 14 év
d) nagytáv: 20-25 év

A területfejlesztési program fogalmazza meg az ország és a térségek

a) hosszútávra szóló horizontális céljait és átfogó célját
b) nagytávra és nagytávon túlmutatóra szóló jövőképét

A területfejlesztési program középtávra szól, melynek

a) stratégiai programrészében kerülnek meghatározásra
aa) a specifikus és területi célok (a jövőkép és az átfogó cél alapján)
ab) a horizontális célok
ac) a prioritások (a specifikus célok alapján)

b) operatív programrészében kerülnek meghatározásra az intézkedések (a stratégiai programrészben meghatározott prioritások alapján).

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is nagytávú időintervallumra szükséges meghatározni, melynek jelenleg hat év felett környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.

A fennálló környezeti konfliktusok, problémák várható alakulása és a program realizálásával járó környezeti hatások tematikus elemzésével elő kell segíteni Somogy Megye dinamikus fejlesztését.

2. A területfejlesztési tervezés célja, célrendszere

2.1. Somogy Megye területfejlesztési program célja

A megyei önkormányzatok tervezési feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.), Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III.8.) számú határozat jelöli ki. A fenti jogszabályokban foglaltak alapján a megyéknek területfejlesztési koncepciót és programot kell készíteniük, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések megtervezésében. A vonatkozó jogszabályok deklarálják egyben, hogy a fejlesztések területi integrációjának szintje a megye és a nagyvárosok, ill. várostérségek. A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A stratégiai tervezés előzményeként a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 2012. évben kiegészítő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok számára a tervezés alapjául szolgáló területfejlesztési vonatkozású megyei helyzetértékelések elkészítéséhez, melynek elkészült dokumentumát 2012. november 30-ával a közgyűlés elfogadott.

A megyei tervezési feladatok támogatását, az ehhez kapcsolódó kapacitásépítést szolgálja az Államreform Operatív Program keretében megjelent ÁROP-1.2.11/A-2013 kódszámú könnyített elbírálású pályázati felhívás. Ennek keretében a Somogy Megyei Önkormányzat a pályázati felhívásban részletezett feladatok ellátására gyorsított meghívásos közbeszerzési eljárás keretében kért ajánlatot *„Somogy megye területi tervezésének megújítása a megyei területfejlesztési tervdokumentumok kidolgozásával és a megyei tervezői kapacitások fejlesztésével (ÁROP-1.2.11/A-2013) vállalkozási szerződés keretében”* címmel.

Ajánlata alapján fenti feladatot a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft., az Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft., valamint az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. által alkotott konzorcium látja el az alábbiak szerint:

1. Helyzetfeltárás utómunkálatai keretében a megyei tervezési dokumentumokat megalapozó – regionális kitekintésű – tanulmány elkészítése;
2. Területfejlesztési koncepció kidolgozása;
3. ***Megyei területfejlesztési program elkészítése;***
4. A 2014–2020 közötti Európai Uniós programozási időszak tervezését segítő részdokumentumok készítése az operatív programokhoz illeszkedően;
5. A megye területén megvalósítandó projektek összeállítása;
6. A partnerség biztosítása;
7. A tervezési folyamat során a megyei önkormányzatra delegált koordinációs feladatok ellátása.

Jelen dokumentum a 3. pontban meghatározott „megyei területfejlesztési program elkészítése" feladat ***megyei stratégiai program*** részét foglalja magában a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 3. mellékletében meghatározott tartalmi elvárásoknak megfelelően, valamint a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által kiadott „*Iránymutatás a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához*" című útmutatóban foglaltak figyelembe vételével.

A területfejlesztés tervezési célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új fejlesztéseinek megvalósításával javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Somogy megye a megye adottságaira épülő célzott programokra, támogatási forrásokra és komplex, az aprófalvak létalapját biztosító gazdasági tevékenység fejlesztési és támogatási tevékenységére támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztes megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődhet.

A középtávú célok meghatározásának alapjául szolgáló, a jövőkép integráns részét képező, 14 év alatt hosszútávon elérni kívánt célállapotokat megfogalmazó átfogó célok az alábbiak.

A helyi/térségi termelésre alapozott feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése.

Munkahelyteremtés a leszakadó vidéki térségekben (elsősorban a Belső-somogyi térségben, valamint Külső-Somogy Balaton parttól távolabbi településein), az élőmunka igényes ágazatok erősítése. Hangsúlyt kell fekteti az agrárágazat munkaerő felvételi mutatójának növelésére, ennek ösztönzése érdekében együttműködéseket kell kialakítani a családi vállalkozások, családi gazdaságok mellett a megye tőkeerős agrár nagyvállalkozóival is.

A helyi adottságokra épülő gazdaság fejlesztése (agrár- és erdei termék feldolgozó ipar, kézműves ipar, faipar, vadász-, horgász-, ökoturisztikai szolgáltatási szektor, a meglevő természeti környezeti adottságokra épülő rekreációs szolgáltatások), ezáltal a munkalehetőségek bővítése, az elszegényedés megállítása a perifériкus térségekben. A helyi szociális gazdaság fejlesztése, elősegítve a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját.

A klímaváltozással járó kockázatok csökkentése és a mezőgazdaság termelőképességének megtartása érdekében az öntözéses gazdálkodás feltételeinek komplex vízrendezési szemléleten keresztül történő megteremtése (a felszín alatti vizek kitermelése helyett, a hol lehetséges a felszíni és csapadékvizek vízvisszatartási, víztárolási feltételeinek javításával).

A vidéki lakosság életminőségének javítása és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésének biztosítása (szennyvízkezelés, előírt minőségű vezetékes ivóvízzel való ellátás, közösségi közlekedés, alapfokú oktatási, egészségügyi és szociális ellátás, korszerű infokommunikációs hálózatok).

A helyi kis- és középvállalkozások aktív bevonásával a piaci igényekhez igazodó, komplex turisztikai termékcsomagok összeállítása a turisztikai szezon területi és időbeli kiterjesztése, a szezonalitás csökkentése többek között a Balatontól távolabb eső háttér települések adottságainak jelenleginél aktívabb kiaknázásával. Balaton, mint a megye kiemelt térségének nemzetközi jelentőségű rekreációs térséggé fejlesztése.

A turizmus fejlesztése mellett a térség adottságaira építő gazdasági ágazatok fejlesztése (szőlészet-borászat, gyümölcstermesztés), a kapcsolódó KKV-k jövedelemtermelő képességének javításával és foglalkoztatott körének bővítésével.

A Balaton ökológiai állapotának és víz minőségének megóvása mellett és erre tekintettel is a KKV-k ösztönzése a környezetkímélő, energiahatékony és megújuló energia alapú technológiák alkalmazására.

Balaton térségének környezeti és táji adottságainak, értékeinek megóvása, tekintettel a klímaváltozásból fakadó kihívásokra.

A somogyi mezőgazdasági marketing-menedzsmentjét ki kell építeni ezzel is segítve a megyei termékek piacra jutását. Javítani kell a mezővárosi hagyományokkal rendelkező települések térségi piacszervező képességét.

A megye mezőgazdasági adottságainak hasznosításával és a Kaposvári Egyetem agrár-innovációs potenciáljának erősítésével nagyobb hozzáadott értékű termékek kifejlesztése és előállítása.

Somogy megye tőkevonzó képessége erősítése érdekében az oktatási intézmények teljes körének fejlesztése, a piacorientált szakképzés kialakítása, a felsőoktatás tudásbázisának megfelelő kiaknázása, az élethosszig tartó tanulás széleskörű elterjesztése.

A hulladékhasznosító ipar letelepedésének ösztönzése a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése mellett elsősorban a hulladékgazdálkodási programokban tervezett logisztikai csomópontok (nagyobb hulladékudvarok, átrakó állomások, hulladék feldolgozók), illetve lerakók helyszínéül megjelölt településeken.

A megújuló energiaforrások (különösen biomassza, geotermikus- és napenergia) hasznosítási arányának jelentős növelése elsősorban a helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjedésével, kiegészülve a kapcsolódó környezetipari termelő- és szolgáltató kapacitások kiépülésével.

A megye nagytérségi kapcsolatainak kialakítása (M9, M6 autóút Barcsig, illetve az országhatárig, 67-es út), elérhetőség javítása, fő- és mellékút hálózat minőségének javítása további bővítése (pl. Nagykónyi-Somogyvár-Marcali-Sávoly út megépítése, kompok,

határátkelő helyek), vasútvonalak korszerűsítése, közösségi közlekedés fejlesztése (mikrotérségi szinten is), kerékpártú hálózat kiépítése.

A városok és a város környék fejlesztése, a városok funkciójának erősítése. Kaposvár centrum szerepének növelése, integrált városfejlesztés.

Horvátország Uniós csatlakozásával a határ menti gazdasági és közlekedési kapcsolatok javítása, Barcs határváros gazdasági, logisztikai és térségszervező szerepének erősítése. Barcs és Verőce, valamint Csurgó és Kapronca gazdasági, turisztikai, szolgáltatásszervezési együttműködési lehetőségeinek feltárása és hasznosítása. Az EGTC, mint eszköz regionális kihasználása.

Az egészségügyi és szociális erőforrásai alapozott komplex turisztikai fejlesztések megvalósítása a turizmusban érintett szereplők együttműködésének erősítésével.

A megyei jogú város és agglomerációja gazdaság fejlődése, a foglalkoztatás bővülése érdekében Kaposvár logisztikai központtá fejlesztések hasznosítva a taszári légi bázist.

2.2. A célrendszer

A célrendszer a Somogy Megyei Önkormányzat Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökséggel együtt készített helyzetelemzés helyzetértékelés című dokumentációk figyelembevételével készült, mely fejezet tartalmazza a megye lehetséges fejlesztési irányainak bemutatását, és ezek alapján a lehetséges cselekvési területek azonosítását valamint a megye speciális, területi meghatározottságú problémáinak és lehetőségeinek meghatározását.

Az vázolt fejlesztési irányok átfogó, specifikus és horizontális célok szerint csoportosítható.

Átfogó célok:

I. A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése

A felvázolt jövőkép eléréshez elengedhetetlen, hogy a megye munkaképes-korú lakosságának minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ennek eredményeként a megélhetést biztosító jövedelemmel.

Ezáltal javul a foglalkoztatási arány, és csökken az inaktivitás. Törekedni kell arra, hogy a megyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a megyében kerüljön felhasználásra, ezzel erősítve a megye gazdaságát, a munkahelyek megtartását és újabbak létrejöttét.

II. A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételéve.

Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek, valamint a termálvízkincs környezettudatos, fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal.

További cél a megye lakossága ellátásbiztonságának fokozása, a helyben is gazdaságosan előállítható termékek és szolgáltatások tekintetében az importfüggőség csökkentése, a közösségek önellátását és az öngondoskodást támogató folyamatok elősegítése, a helyben előállított javakhoz való hozzáférés feltételeinek biztosítása (pl. helyi piacok, termelők boltja hálózat).

A megye természeti, táji és kulturális értékeinek megőrzése mellett célként jelenik meg azok bemutatásában, megismertetésében rejlő turisztikai és tudatformáló lehetőségek (pl. környezettudatosság növelése, közösségi identitás fejlesztése) kiaknázása szem előtt tartva azok tűrőképességét a hosszú távú fenntarthatóság biztosítása érdekében.

III. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára

Cél egyrészt a megye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatok, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások támogatásával, hogy az egyes területi szintek (település, város és vonzáskörzete, térség) képessé váljanak gazdasági előnyöket is magában hordozó kapcsolatrendszer fenntartani egymással és tágabb környezetükkel.

A településen belüli, valamint a térségi jelentőségű központok és vonzáskörzetükbe tartozó települések közötti közlekedés fenntartható fejlesztésével, az elérési idők javulásával, egyenlő eséllyel válnak elérhetővé a térségi foglalkoztatási központik, humán (közoktatási, közművelődési, egészségügyi) szolgáltatások és szociális ellátások.

Specifikus célok:

1. A piaci igényekre választ vállalkozási szektor megerősítése, a K+F+I folyamatok ösztönzése

A megyében működő mikro-, kis- és középvállalkozások fontos szerepet játszanak a megyében a foglalkoztatás területén, melyet tovább kell erősíteni. Az agrár-jellegből adódóan

a hagyományokon alapuló zöldség- és gyümölcstermesztés, a kertészeti ágazat növekedését (kihasználva a termálvíz-kincset is), jövedelemtermelő képességének javítását célzó, különösen az innovatív eszközök, technológiák alkalmazásán alapuló fejlesztések támogatásával ösztönözni kell. A modern, környezettudatos életforma terjedésével megjelenő növekvő piaci igényekre reagálva fontos a biotermesztés területi nagyságrendjének növelése. Elsősorban Somogy megye adottságaihoz és a meglévő tapasztalatokhoz illeszkedő feldolgozóipari ágazatokban (élelmiszeripari, faipar és feldolgozás, gépipar, fémmegmunkálás), valamint a szolgáltatások (turisztika, egészségturisztika, szűrési rendszerek kialakítása a gyógyítás folyamatában, időskorúaknak nyújtott speciális szolgáltatások) területén vannak bővülési lehetőségek. Erősíteni kell a gazdasági szereplők közötti kapcsolatokat és segíteni kell a piacra jutási feltételeket, az exportpiacok felkutatása mellett erősíteni kell a hazai és a helyi piacokon való megjelenést is. Horvátország Európai Uniós csatlakozásával új lehetőségek nyílnak meg nem csak a gazdaság, de az élet más területein is, melyek kihasználásában segítséget kell nyújtani a megye kisvállalkozásainak.

2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság készségeinek fejlesztése

A hatékonyan szervezett, mindenki számára hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító alap- és középfokú oktatási rendszer kialakítása és gazdaságos működtetése, melyben a tanulók számára mind fizikai, mind tartalmi értelemben elérhetővé válnak a korszerű oktatási szolgáltatások a megye társadalmi és gazdasági felzárkózásának egyik alappillére. A köznevelés egyik kiemelt célja, a társadalmi leszakadás csökkentése az oktatás-nevelés eszközeivel és a tehetséggondozás. Az alapfokú oktatás megfelelő minőségi követelmények szerinti megléte támogatja a diákok későbbi eredményességét, és garantálni tudja az alap tudásszint elérését.

3. A helyi termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása

A helyben megtalálható és hatékonyan, az ökológiai szempontokat is szem előtt tartva fenntartható módon kiaknázható erőforrások minél szélesebb körű felhasználásával meg kell teremteni a helyi termelés bázisait, ki kell építeni a helyi termékek és szolgáltatások piacát, ösztönözni kell a termelő, feldolgozó, ellátó és felhasználói alrendszerek hatékony együttműködéseinek kiépítését. A zöldség- és gyümölcstermelés hagyományainak újraélesztését helyi közösségi szinten is szorgalmazni, ösztönözni kell. A biotermesztés nagyságrendjét növelni kell. A megye melegíz-bázisa az intenzív kertészeti ágazati fejlesztés mellett jó alapot teremt az önellátó közösségi üvegházi növénytermesztés elterjedéséhez is. További cél az önellátó, öngondoskodó helyi közösségek kialakulásának elősegítése érdekében a helyi szociális gazdaság megteremtéséhez a keretfeltételek biztosítása, a közösségi alapú termelési és felhasználói (fogyasztói) rendszerek elterjedésének ösztönzése.

4. Közösségfejlesztés és a hátrányos helyzetű népességcsoportok társadalmi integrációjának elősegítése

A jövőkép eléréshez szükséges a helyi közösségek megerősítése. Ehhez javítani szükséges az egyének motiváltságát, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását.

Meg kell adni a lehetőséget ahhoz, hogy a helyi közösségek beleszólhassanak mikrokörnyezetük fejlesztési elképzeléseinek kialakításába. Minél szélesebb területen alkalmazni kell a közösség által irányított helyi fejlesztések eszközét, ezáltal megteremtve a lehetőséget a helyi tudás hasznosítására.

Somogy megye legértékesebb természeti adottságai közé tartoznak az erdők, a felszíni vizek, a védett természeti területek, A természeti örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a somogyi emberek közös ügye, mely nagymértékben hozzájárul a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez.

A helyi természeti értékek közös gondozása, a köréjük épülő programok, esetleges hagyományok ápolása, bemutatása elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését.

5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése

A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében a megye közlekedési infrastruktúra fejlesztésénél egyrészt a funkcionális, azaz foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének javítása, másrészt a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) még hiányzó elemeinek kiépítése (ide értve a már meglévő hálózati elemek térségközpontokból történő elérhetőségének javítását is), azaz a térségi/nemzetközi kapcsolatok elmélyítése a cél.

Ennek érdekében szükség van a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések támogatásra, a szolgáltatások fejlesztésére egyaránt.

A megye társadalmi, közvetve gazdasági fejlődése érdekében is cél a humán erőforrások fejlesztését is igénylő, a térségi humán közszolgáltatások (közoktatási, közművelődési, egészségügyi) és szociális ellátások elérhetőségének javítása. Ennek érdekében szükség van elsősorban az alap- és középfokú oktatási és egészségügyi ellátás infrastrukturális beruházásainak a támogatására oly módon, hogy a perifériákon elhelyezkedő, jellemzően hátrányos helyzetű csoportok által lakott térségekben is jó minőségű szolgáltatások legyenek elérhetők.

A megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása érdekében cél a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítása, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. Ennek érdekében szükség van a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítására, az előírt

vízminőség biztosítására, a települések zöldfelületi rendszerének fejlesztésére, a településeken képződött folyékony hulladék, ill. szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetésének és kezelésének támogatására, a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítésére.

A megyei városhálózat erősítése érdekében cél a városok, különösen a járási központok foglalkoztató (üzleti) és szolgáltató funkcióinak megerősítése. Cél továbbá a jellemzően hátrányos helyzetű népesség által lakott leromlott, szegregált/szegregálódó városi területek leszakadásának megakadályozása (szegregáció megelőzése), az érintett területek társadalmi és környezeti megújítása közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával.

Horizontális célok

1. A különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtése

A program tervezésének és végrehajtásának valamennyi szintjén elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését, valamint nemen, faji vagy etnikai származásokon, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés megakadályozását. A megkülönböztetés tilalmának elve a végrehajtás minden szakaszában betartásra kell, hogy kerüljön, különös tekintettel az esetleges támogatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatosan. A megyei területfejlesztési koncepció majd a program műveleteinek meghatározása során és a végrehajtás valamennyi szintjén kiemelt figyelemmel kell lenni a fogyatékkal élő emberek hozzáférhetőségének kritériumára.

2. A társadalmi, gazdasági és ökológiai tűrőképességet szem előtt tartó fenntartható növekedés biztosítása

A globális versenyben mutatkozó „hátrányból” előnyt kovácsolva, a megye természeti értékeinek megőrzése mellett, a meglevő természeti erőforrások olyan fenntartható módon történő használata kell, hogy célként megfogalmazódjon, amely elsősorban a belső igények, a megye lakosságának hosszú távú kiszolgálását tartja szem előtt.

A „felesleges” kitermelését és külpiacokon való értékesítését úgy kell tervezni, hogy annak volumene ne veszélyeztesse a somogyi emberek ellátásbiztonságát, ne járhasson a lakosság életminőségének romlásával hosszú távon sem. Az értékes tájjelleg megőrzése és a tájhasználati konfliktusok mérséklése érdekében törekedni kell a beépítésre szánt területek „zöldmezős” területeken történő kijelölésének racionális keretek közötti minimalizálására, a barnamezős területek hasznosítási arányának növelése mellett.

3. Partnerségen alapuló szinergikus fejlődés gyakorlati elterjedésének elősegítése

A vállalkozások versenyképességének növelése, és a térségi együttműködés érdekében ki kell használni a Kárpát Régió Üzleti Hálózatban rejlő lehetőségeket, a hálózatos rendszer üzletfejlesztési irodáinak határokon átívelő kereskedelmi és befektetési kapcsolatok kiépítéséhez nyújtott segítségét. A vállalkozások együttműködésének elmélyítésében a megyei vállalkozásfejlesztési szervezet (Somogy Megyei Vállalkozói Központ Közalapítvány) és a szomszédos megyék hasonló szervezetei, illetve a határos horvát megyék fejlesztési ügynökségei fontos szerepet kell, hogy kapjanak.

2.3. A fejlesztési célrendszer megyén belüli sajátosságai

A fejlesztési célrendszer meghatározásánál figyelembe kell venni a megyén belüli különféle sajátosságokat, területi különbözőségeket, amelyek a következők szerint csoportosítható.

a. Vidéki térségben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklésére.
b. Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése.
c. Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése.
d. Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével.
e. Somogy megye horvát határ menti térségének fejlesztése.

2.4. A településfejlesztési program összefüggése más tervekkel, programokkal

A megye fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a közlekedési struktúra, a létesítmények környezethasználatai közvetlenül befolyásolják a megye környezeti minőségét.

A fentiekre tekintettel területfejlesztés tervezése jogszabályon alapuló kötött keretek között történhet.

A területfejlesztési program szoros összefüggésben alapozza meg a 2014–2020 közötti Európai Uniós programozási időszak tervezését.

A megyei területfejlesztési program kidolgozása során figyelembe kell venni az Országos Területfejlesztési Koncepció és az Országos Területrendezési Tervet, Somogy megye Területrendezési Tervét, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervét.

Az országos infrastruktúra hálózat (közlekedés, közszolgáltatás, stb.) elemei, illetve e Nemzeti Stratégiai Fejlesztések a tervezés során kiemelt figyelmet kapnak.

A területfejlesztés ezért az adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos infrastruktúrahálózat-fejlesztéssel és a megye lakossága érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

3. Környezeti hatások értékelése

3.1. A fejlesztési program környezeti értékelése során figyelembe vett tervek és programok

A fejlesztési program környezeti vizsgálata, értékelése során a következő tervek és programok, dokumentumok lettek figyelembe véve:

- Országos Területrendezési Terv
- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény
- Somogy Megye Területrendezési Terve 2010. (Környezetterv Kft.)
- Somogy Megyei Területrendezési Terv módosításának környezeti értékelése 2010. (Környezetterv Kft.)
- Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetelemzése Somogy Megyei Területfejlesztési Koncepció javaslattevő fázisa (Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség)
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv
- Regionális Hulladékgazdálkodási Tervek
- Nemzeti Település Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program
- Egyedi szennyvízkezelés jogszabályi követelményei
- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014.
- Somogy megye környezetvédelmi programja.

3.2. A környezeti állapot és értékelése és a területfejlesztési program készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a területfejlesztés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

– a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelése, a jellemző környezetterhelések elemzése,
– a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

A környezeti alapállapot és a követelményrendszer alapozza meg a területfejlesztési terveket.

Somogy megye meglévő környezeti állapotának vizsgálata és értékelése és a területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént 2013. november-decemberben. A tervezési folyamatban elkészült környezeti értékelés az alapját képezi a jelenlegi dokumentációnak.

A környezeti értékelés állapot összegzésénél felhasználtuk Somogy Megye Környezetvédelmi Program dokumentumait és Somogy Megye Területrendezési Terve Javaslatot tevő fázisa, illetve az ehhez készült környezeti értékelésben foglaltakat.

3.2.1. A talaj- és a vizek védelmének összefoglalása

A talaj- és a vizek védelme értékelése során részletesen értékelésre került a megye domborzati szerkezete, a földtani és talajtani viszonya, a vízrajzi és éghajlati helyzete, a hidrogeológiai adottsága, vízbázis védelme. Továbbá vizsgálatra került a megye közművesítettsége, a vízellátása, a szennyvízkezelés helyzete, a települési folyékony hulladék (a nem közműves rendszeren összegyűjtött szippantott szennyvizek) kezelése, elhelyezése.

A települési szennyvízelvezetés és –tisztítás, az egyedi szennyvízkezelés mellett a felszíni vizek rendezése, a vízhasznosítás, valamint a vízminőség-védelem is értékelve lett.

Tekintettel a Balatonra külön ki kell hangsúlyozni a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet 87- 89. §-t, valamint a rendelet 2. számú mellékletét, amely a Balaton partvédő művei felső élének magasságát, illetve a csatlakozó parti sáv terepszintjét határozza meg, továbbá a Balaton-parti településekre készült vízpart-rehabilitációs tanulmánytervekre vonatkozó nélküli miniszteri rendeletek figyelembe vételét is.

A döntéshozók számára a környezeti értékelés dokumentálása során összeállítottuk a talaj- és vízvédelmi elvárások jogszabályi hátterét tartalmazó követelmények gyűjteményét.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében és megfelelő, körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozókörnyezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 1. pontjában ismerhető meg teljes egészében a talajok- és vizek védelme alapállapot értékelése és az ezen környezeti elemekre vonatkozó követelmény rendszer!)

3.2.2. A levegőminőség védelmének összefoglalása

A levegő minőség állapota és a légszennyezőanyag-terhelés jellemzése a megye környezetvédelmi programja és a területrendezési terve megalapozó munkarészei alapján értékelhető. Megállapítható, hogy kedvező Somogy megye levegőminőségi állapota.

Somogy megyében az egyik legnagyobb környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A zaj és légszennyezés tekintetében ez a legnagyobb kibocsátó. Hatását fokozza, hogy a terhelés jelentős mértékben a településeken, az emberek közvetlen közelében történik.

Miközben az ipar és a mezőgazdaság környezeti hatásai jelentősen mérséklődtek, addig a közlekedésé nem csökkent, hanem ingadozást mutat. Somogyban a közlekedés kibocsátása minden szennyezőanyag tekintetében nagyobb arányt képvisel a légszennyezésen belül, mint országosan. Jelentőségét aláhúzza, hogy más gazdasági tevékenység, mint a megyében jelentős idegenforgalom is nagymértékű közlekedéssel jár.

A jelenlegi állapoton javíthat a Balaton törvényben megemlített kiépítendő mellékutak.

Általánosan megállapítható hogy a vasút közlekedésmutatói kedvezőtlenek, a népesség számra és a területre vetített vasútsűrűség is alacsony.
Sajnálatos módon a vasút körüli problémákat fokozza még időről időre ismétlődően, felmerül a vonalmegszüntetések kérdése.

A balatoni vízi közlekedés mérsékli a közutak terhelését, kisebb kibocsátással jár, így környezeti szempontból is preferálandó. Fonyódon kompkikötő létesítését tervezik, ez lenne a második kompjárat a tavon.

Ugyancsak az idegenforgalom elősegítését szolgálja a kerékpárutak létesítése, a meglévő úthálózat fejlesztése. Ennek ellenére a megye kerékpárút-hálózata,- a balatoni régiótól eltekintve, ahol befejeződött a tó körüli kerékpárgyűrű kialakítás a régió többi megyéjéhez képest még mindig fejletlen.

Somogy megyében a légszennyezést döntő mértékben két tevékenység okozza: a közlekedés és a fűtés. A nem-közlekedési eredetű kibocsátásokon belül meghatározó a fűtés részaránya, az ipari kibocsátások kevésbé jelentősek.

A nem közlekedési eredetű kibocsátásokon belül elkülöníthetők azok, amelyekről bevallást kell tenniük a gazdálkodóknak. Ezek a "nagy" kibocsátások azonban a nem-közlekedési eredetű kibocsátásokon belül együttesen is csak 10% körüli arányt képviselnek.

Ha hozzátesszük, hogy a termelő üzemek kibocsátása is nagyobb részben tüzelési technológiából származik, akkor látható, hogy a nem-közlekedési kibocsátások döntően a kommunális fűtésből származnak (ide tartozik a lakosság, a kommunális intézmények, valamint a különböző szolgáltató tevékenységek kibocsátása, ami gyakorlatilag teljesen fűtési célú).

Az energiafelhasználás Somogy megyében nem okoz jelentős légszennyezettséget, azonban hozzájárul a szén-dioxid kibocsátásához. Ennek korlátozása az évtized végén az egyik legmarkánsabb környezetvédelmi teendőnk lesz. Ennek két alapvető eszköze az energiatakarékosság, valamint a megújuló energiaforrások hasznosítása.

A megújuló energiaforrások jelentősége, hogy használatuk összhangban van a fenntartható fejlődés alapelveivel. Az Európai Parlament 8522/97 számú határozata („Zöld Könyv") előírja, hogy a megújuló energia részarányának 2010-re az EU-ban átlagosan 12%-ot kell elérnie.

A döntéshozók számára a környezeti értékelés dokumentálása során összeállítottuk a levegőtisztaság-védelmi követelmények jogszabályi hátterét tartalmazó követelmények gyűjteményét.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében – különös tekintettel az úthálózat folyamatos fejlesztésére - megfelelő, körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozó környezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 2. pontjában ismerhető meg teljes egészében a levegőtisztaság-védelme alapállapot értékelése és az ezen környezeti elemre vonatkozó követelmény rendszer!)

3.2.3. Hulladékgazdálkodási tevékenység összefoglalása

A hulladékgazdálkodás helyzetét az Országos Hulladékgazdálkodási terv, a megváltozó jogszabályi feltételek, és a közszolgáltatás átalakuló rendszer alakítja.

A Somogy Megyei települések három hulladékgazdálkodási rendszerben vesznek részt, a Dél-Balaton és Sió-völgye, a Kaposmenti, illetve a Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Programban. Mindhárom projektnek célja, hogy magas szakmai színvonalú térségi hulladékgazdálkodási rendszerek jöjjenek létre.

A korszerű hulladékgazdálkodás elvei prioritást adnak a hulladékok hasznosításának (újrafeldolgozás, visszanyerés, energetikai hasznosítás) azok ártalmatlanítási lehetőségeivel szemben, azonban a megyében keletkező települési szilárd hulladék döntő hányada ártalmatlanításra kerül.

A hasznosításra nem kerülő települési szilárd hulladék ártalmatlanítása a megyében kizárólag lerakással történik.

Somogy megyében lerakók rekultivációja zömében megtörtént a Dél-Balaton és Sió-völgye, a Kaposmenti, illetve a Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Program keretein belül.

A döntéshozók számára a környezeti értékelés dokumentálása során összeállítottuk a hulladékgazdálkodási elvárások jogszabályi hátterét tartalmazó követelmények gyűjteményét.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében – különös tekintettel a regionális hulladékgazdálkodási projektek fejlesztéseire tekintettel – megfelelő és körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozókörnyezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 3. pontjában ismerhető meg teljes egészében Somogy Megye hulladékgazdálkodásának alapállapot értékelése és az ezen környezeti hatótényezőre vonatkozó követelmény rendszer!)

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem összefoglalása

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területfejlesztés és a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata történt meg a program készítése szerves részeként:

- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

Az üzemi működésből származó zaj vonatkozásában a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőségtől származó információ alapján elmondható, hogy a zajkibocsátási határértékeket a legtöbb Somogy megyei üzem betartja.

A legtöbb zajproblémát az okozza, hogy a zajkibocsátó üzemek – korábban nem megfontolt településrendezés miatt – lakóterületekkel közvetlenül határosak, továbbá meglévő ipari létesítmények közelében lakóterületekkel közvetlenül határosak, továbbá meglévő ipari létesítmények közelében lakóövezetet jelölnek ki.

Jellemzően lakossági panaszra adhat okot a lakóterületekbe ékelődött kisebb műhelyek zaja, melyet a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárás keretében vizsgál és teszi meg a szükséges intézkedéseket.

Somogy megyében az egyik legnagyobb környezetterhelő tevékenység a közlekedés.

A zaj és légszennyezés tekintetében ez a legnagyobb kibocsátó. Hatását fokozza, hogy a terhelés jelentős mértékben a településeken, az emberek közvetlen közelében történik.

Konfliktus forrása a szórakoztató létesítmények üzemeltetése, különös tekintettel az üdülőterületeket érintően.

A döntéshozók számára a környezeti értékelés dokumentálása során összeállítottuk a zaj- és rezgés elleni védelemmel szembeni elvárások jogszabályi hátterét tartalmazó követelmények gyűjteményét.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos a Somogy megyében – különös tekintettel az úthálózat folyamatos fejlesztésére – megfelelő és körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozókörnyezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 4. pontjában ismerhető meg teljes egészében Somogy Megye

hulladékgazdálkodásának alapállapot értékelése és az ezen környezeti hatótényezőre vonatkozó követelmény rendszer!)

3.2.5. Épített környezet és kulturális örökség védelmének összefoglalása

A somogyi táj a dombokkal, változatos növényzettel nagyfokú tájesztétikai értékkel bír és komoly idegenforgalmi vonzerővel, rendelkezik.

Az épített környezet és kulturális örökség védelmével kapcsolatos – jogszabályokon alapuló vizsgálatai a Balaton törvény és a megye területrendezési tervezése megalapozása érdekében elkészültek, és a döntéshozók elfogadták, így a fejlesztések alapját képezik.

3.2.6. Táj- és természetvédelem helyzetének összefoglalása

A természetvédelmi szempontból értékes és védelemre szoruló természeti és természetvédelmi területek lehatárolása és védelmi szintjei megállapítását a Balaton törvény és a megyei területrendezési terv és a megalapozására készített környezeti értékelés részleteiben rögzíti.

A környezet- és természetvédelem a globális ökológiai problémákból adódó legkirívóbb jelenségek megelőzésére, a károk enyhítésére irányuló speciális emberi tevékenység, de a környezet- és természetvédelmi tevékenységek csak egymást kölcsönösen feltételezve és kiegészítve lehetnek igazán hatékonyak.

A sűrűn lakott területeken fokozott mértékben jelentkezik a környezetszennyezés, a természetátalakítás igénye és egyéb káros civilizációs hatások. A népesség növekedése – valamint a vele összefüggő urbanizációs, agglomerálódási folyamatok – és a ruderális gyomnövényzet terjedése között szoros összefüggés mutatható ki. Az említett okok miatt ma globális méretekben a népsűrűséggel, illetve annak növekedésével mérik a biológiai változatosság veszélyeztetettségének fokát.

A természeti értékek és természetvédelem, illetve a környék lakossága között megfelelő együttélés kialakítása szükséges. Ez a két szempontrendszer kölcsönös figyelembevételén alapulhat.

Somogy megye környezet- és ebből következően- természetvédelemi vonatkozásait vizsgálva ki kell emelni a Duna-Dráva Nemzeti Park~~ot~~ Dráva menti, somogyi területét, a tájvédelmi körzeteket (Boronka-melléki, Zselici), a számos természetvédelmi területet és az ott folyó tevékenységek fontosságát. ~~, mivel a~~A Nemzeti Park Igazgatóság működési területe lefedi a megye jelentős részét. Kivételt képez: Ádánd, Nagyberény, Nyim, Som, Szőkedecs, valamint Marcali település teljes közigazgatási területét kivéve a Balaton kiemelt Üdülőkörzetéhez tartozó települések teljes közigazgatási területe.~~,~~ ~~-~~A Balaton kiemelt Üdülőkörzetéhez tartozó Somogy megyei települések - Marcalit kivéve - ~~Marcali település teljes közigazgatási területe nélkül, amely~~ a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósághoz tartoznak.

A táj- és természetvédelmének környezeti vizsgálata és értékelése során a Nemzeti Park Igazgatóságok szerepének tisztázása mellett részletezve lett a Somogy Megyét érintő védett területek:

Nemzeti Park – Dráva menti és Dráva Somogyi szakasza, Boronka-melléki TK, Zselicségi TK, Babócsai Basa-kert TT, Csokonyavisontai fás legelő TT, Csombárdi-rét TT, Baláta-tó TT, Rinyaszentkirályi erdő TT, Kis-Balaton, Látrányi puszta, Somogyvár Kapuvár hegy, Nagyberki Fehérvíz, Ex lege védett területek, Balatoni nádasok és Natura 2000 területek.

A döntéshozók számára a környezeti értékelés dokumentálása során összeállítottuk a táj- és természetvédelmi elvárások jogszabályi hátterét tartalmazó követelmények gyűjteményét.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos Somogy megyében és megfelelő, körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozókörnyezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 6. pontjában ismerhető meg teljes egészében a táj- és természetvédelme alapállapot értékelése és az ezen környezeti elemekre vonatkozó követelmény rendszer!)

3.2.7. Humánkörnyezet és ökológiai helyzet összefoglalása

A környezet állapotát, illetve a települési környezet minőségét a természeti környezeti adottságok, a környezethasználat és -terhelés, az épített környezet, valamint a társadalmi, gazdasági viszonyok döntő mértékben befolyásolják. A településeken az embert összetett, térben és időben változó fizikai, kémiai és biológiai hatások érik, melyek közvetlenül vagy közvetve befolyásolhatják egészségi állapotát. Lakóhelyenként illetve térségenként változó mértékben érvényesülnek a környezeti károsító hatások, melynek függvényében alakulnak a környezettel kapcsolatba hozható betegségek. Így a nagyobb mértékű környezetterhelésnek és -szennyezésnek kitett városi lakosság egészségi állapotára jobban jellemzők a környezeti eredetűnek minősíthető kórképek.

A települési környezet minőségét befolyásoló számos természeti és társadalmi környezeti tényező közül a környezet-egészségügyi szempontból jelentősebb hatású elemeket vizsgáltuk. A természeti környezet elemei közül elemeztük a levegő, a természetes vizek (felszíni és felszín alatti) minősége, illetve a talajadottságok hatásait. Az épített környezet esetében a terület- és környezethasználatból, illetve beépítésből adódó egyes hatásokat (így közműves és zöldfelületi ellátás, területi funkciók, hulladék, zajkibocsátás, közlekedés), a társadalmi környezet vonatkozásában a népesség, a foglalkoztatottság egyes kérdéseit, az alapellátás, illetve szolgáltatás minőségében szerepet játszó oktatási, egészségügyi ellátási feltételek teljesülését tekintettük át.

Az utóbbi évtizedekben megjelent probléma a fényszennyezés, amelynek az emberi egészségre is káros hatásai vannak. A szervezet az éjszakai sötétben tud megfelelően pihenni, kedvezőtlenül

alakulhat az éjszakai vérnyomás, egyes hormonok termelődése, a szervezet általános stressz tűrő képessége.

Az egészségügyi hatások mellett rohamosan csökkent azon területek száma is, ahonnan a csillagos égbolt, a Tejút zavaró fényektől mentesen látható. Ezért - Európában elsőként - a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága és a Magyar Csillagászati egyesület létrehozta a Zselici Csillagoségbolt-parkot a Zselicségi TK területén.

Formázott: Betűtípus: (Alapérték) Calibri, 11 pt

Formázott: Betűtípus: (Alapérték) Calibri, 11 pt

A környezeti hatásokon belül a környezeti elemek (levegő, víz, talaj) minősége, állapota, a környezet különböző szennyezései, környezet-egészségügyi szempontból a lényeges befolyásoló tényezők közé tartoznak, melyek közvetlenül és közvetve is hatnak az ember egészségi állapotának és életminőségének alakulására. Jelentős hatása van az emberi egészségre az infrastrukturális ellátottságnak is (pl. vízellátás, csatornázottság, hulladékgyűjtés, zöldfelületek, stb.).

A megye környezet-egészségügyi állapotának vizsgálatánál figyelembe kell venni, hogy a különféle terhelő tevékenységek (pl. ipari, kommunális; termelő, szolgáltató) döntő többségét a településeken végzik, ahol a környezeti hatások koncentráltan érik az ott élő lakosságot. Általános gond a jelentős környezetterheléssel járó tevékenységek (ipar, szolgáltatások) és a lakófunkció nem megfelelő elkülönülése, illetve elválasztása - ami átmeneti vagy állandó lakossági panaszokat okoz -, továbbá az elkerülő utak hiánya, a közlekedési eredetű terhelések mértéke (pl. zajterhelés, légszennyezés stb.).

Az emberi megbetegedések kialakulásánál, a halálozások előzményeként szerepet játszó tényezők igen sokrétűek lehetnek. A károsító hatások komplex módon befolyásolják a megbetegedések kialakulását, lefolyását és kimenetelét. Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők négy csoportra oszthatók:

- a környezeti hatások (munkahely, foglalkoztatottság, levegő-, talajszennyezettség, vízellátás, szennyvízkezelés, stb.),
- az egészségügyi ellátás színvonala,
- az életmód (táplálkozás, élvezeti szerek fogyasztása, testmozgás, stb.),
- az egyéb tényezők (természeti, társadalmi, gazdasági, szociális viszonyok).

A megye területfejlesztési koncepciója környezeti értékelése során vizsgálatra került a levegőminőség, az ivóvíz, a vízbázisok minősége, a közművesítettség (szennyvízcsatornázás és –tisztítás), a talajok, a települési és épített környezet minősége, valamint a jelentős hatótényezők (zaj) egészségi állapotra gyakorolt hatása.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a környezeti kockázatok mérséklése folyamatos Somogy megyében és megfelelő, körültekintő figyelemmel biztosítható a megye fenntartható fejlődése.

(A Somogy Megye Területfejlesztési Koncepció 2014-2020 időszakra vonatkozókörnyezeti vizsgálat és értékelés 3. 2. 7. pontjában ismerhető meg teljes egészében a humánkörnyezet és ökológiai helyzet alapállapot értékelése és az ezen környezeti elemekre vonatkozó követelmény rendszer!)

4. A területfejlesztési program végrehajtása esetén várható környezetet érő hatások

A megye környezeti minőségét a környezeti elemek védelmével és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekeivel együttesen lehet vizsgálni. A területfejlesztési program kidolgozása során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűztük ki célul, így ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés várható hatásainak elemzése és értékelése.

4.1. A területfejlesztési program cél-, eszköz- és intézményrendszere összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A területfejlesztési program készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind a megbízó megyei önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Megállapítható, hogy minden tekintetben sikerül megteremteni a program összhangját a jogszabályokban foglaltakkal és a hatályos magasabb szintű tervekkel.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető azonban a területrendezési tervezés időben elhúzódó fázisai pontatlanságokat, bizonytalanságokat eredményezhetnek.

4.2. A fejlesztési program prioritásai és tervezett intézkedései

I. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése és a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

- Feldolgozóipari vállalkozások letelepedésének elősegítése;
- A somogyi termékek piacra jutását segítő szervezetek támogatása;
- Regionális együttműködés támogatása;
- Tudástranszfer és az innováció előmozdítása a mezőgazdaság, az erdészet és a vidékfejlesztés területén.

II. Somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

– Üzleti infrastruktúra fejlesztése.
– Foglalkoztatás-bővítő programok támogatása az ipari- és szolgáltató szektorban.

- Kutatás-fejlesztés és innovációs tevékenység támogatása.
- Vállalkozások együttműködésének a támogatása.
- Befektetés-ösztönzési tevékenység elindítása Somogy megyében.
- Új vállalkozások indítását segítő pénzügyi, tanácsadó és garancia program kialakítása.

III. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések indikatív listája:

- Területi fókuszú komplex turisztikai termékek innovatív fejlesztés.
- Minőségi turisztikai szolgáltatás- és vendéglátás-fejlesztés.
- Piacra jutást és marketinget hatékonyan támogató intézményrendszer megerősítése.

IV. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó fejlesztések támogatása

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

- A felsőoktatás minőségi fejlesztése Somogy megyében és a hozzáférés segítése a tehetséges fiatalok számára.
- Piacképes tudást biztosító szakképzési rendszer kialakítása és a felsőoktatás támogatása.
- Az alap és középfokú oktatás színvonalának növelése, új módszerek, IKT technológia és digitális tartalmak alkalmazásának és elérhetőségének támogatása.
- Óvodák igény-alapú fejlesztése.
- Bölcsődei férőhelyek növelése, a gyermekvállalás után a munkaerőpiacra történő visszakerülés támogatása.

V. A fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását támogató környezetgazdálkodási beruházások támogatása

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

- Energia hatékony és megújuló energiaforrásokat használó termelési technológiák alkalmazásának ösztönzése.
- A megújuló energiaforrások épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése.
- A mezőgazdasági termelésre gazdaságosan nem hasznosítható területeken biomassza termelő ültetvények létesítése.
- A környezetvédelmi kommunális közszolgáltatások rendszerének fejlesztése.
- A hulladék feldolgozó és hasznosító ipar innovatív beruházásainak, illetve az iparág letelepedését szolgáló fejlesztések támogatása.

VI. A helyi közösségek megerősödést és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

- A perifériikus térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élőmunka igényes tevékenységek támogatása.
- A kulturális és természeti örökség védelmét és a helyi identitás erősítését szolgáló fejlesztések támogatása.
- A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósításának támogatása.

VII. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

- A közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítása.
- Fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítása.
- Integrált településfejlesztési akciók támogatása.
- Kisléptékű, pontszerű településfejlesztés jellemzően vidéki térségekben.
- Az egészségügyi alap- és szakellátás, valamint az önkormányzati járó beteg ellátás infrastrukturális fejlesztése.
- A szociális alap- és szakszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások (bölcsöde, családi napközik, stb.) valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatás minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása.

4.2.1. A talaj és a vizek védelme

A területfejlesztési programnál vízvédelmi szempontból elsődleges a Víz Keretirányelv általános célkitűzései alapján kialakított országos és területi a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célok és irányelvek megtartása.

A víz életünk nélkülözhetetlen feltétele. A vizek, különösen az édesvizek léte, állapota és használata életünk egyik legfontosabb tényezője. Miután a víz nem korlátlanul áll rendelkezésünkre, ezért ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, és a folyók, tavak tájaink, életünk meghatározó elemei maradhassanak, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és a felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért. A víz használata költségekkel is jár. A folyók, patakok, tavak vize, valamint a felszín alatti víz nemcsak természeti, hanem társadalmi, gazdasági értékeket is hordoz, jövedelemszerzési és költségmegtakarítási lehetőségeket kínál.

Ez a felismerés vezetett az Európai Unió új vízpolitikájának, a „Víz Keretirányelvnek" (2000/60/EK irányelve, továbbiakban VKI) kidolgozásához, mely 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországaiban. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, Magyarország - elhelyezkedése miatt – alapvetően érdekelt abban, hogy a Duna nemzetközi vízgyűjtőkerületben mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. A Víz Keretirányelv célja,

hogy 2015-re a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba”kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élő helyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is. Amennyiben a természeti vagy a gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé a jó állapot megvalósítását 2015-ig, úgy a határidők a VKI által felkínált mentességek megalapozott indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók. Ezek az időpontok képezik egyben a vízgyűjtő gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusát.

A Víz Keretirányelv általános célkitűzései a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelme, állapotuk javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése
- a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizeknek és aszályoknak a vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

Somogy megye területfejlesztési programjában megfogalmazott prioritások és a betervezett beavatkozások összhangban vannak a területi vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel. Ezek közül is kiemelt feladat a:

- felszíni és felszín alatti vízbázisok védelme,
- a felszíni és felszín alatti vízkészletek - különösen a Balaton -, illetve a vízi és vízparti ökoszisztéma védelme, a parti sávok természetes, természetközeli állapotának lehetőség szerinti biztosítása, helyreállítása.
- integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére,
- komplex élőhely –és vízvédelmi program, a megye élővizei vízminőségének változatlan biztosítása,
- a megye természeti adottságainak megfelelő felkészülés a klímaváltozás káros hatásainak kivédésére, a Kaposvár térségi víztározó-program folytatása, mezőgazdasági vízgazdálkodási létesítmények preventív fejlesztése, öntözési rendszerek fejlesztése.

Formázott: Betűtípus:

A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentése érdekében kiemelt szempont a csatornázatlan területeken a szennyvízkezelés megoldása. Fontos cél, hogy minden érintett település rendelkezzen Települési szennyvízkezelési programmal.

A program mind a hét prioritása során betervezett beavatkozások következetesen az innovációra épülnek.

Az V. prioritás önmagában is a környezetvédelmet, a környezetgazdálkodás fejlesztését szolgálja.

A betervezett települési és térségi infrastruktúra fejlesztések a talajok és vizek védelmét is szolgálják.

A fentieken túl a környezeti vizsgálat alapján ki kell emelni az ellátatlan területek szennyvízelhelyezés és tisztítási problémáinak a megoldását, a környezetszennyezés megakadályozását, illetve a vízfolyások, vízi létesítmények karbantartását, a védelmi rendszerek fejlesztését.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Somogy Megye 2014-2020 időszakra vonatkozó területfejlesztési program dokumentációja tartalmazza a földtani közeg felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozó irányelveket, így a program megvalósulásával a jelenleginél kedvezőbb környezeti állapot alakulhat ki.

A földtani közeg, felszíni víz és felszín alatti vizek védelme szempontjából a megyei program elemei megvalósulásának országhatáron való átterjedő jelentős környezeti hatása – a projekt elemeket külön-külön és együttesen is értékelve – nem prognosztizálható.

4.2.2. A levegőminőség védelme

Somogy megye jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős légszennyezőanyag terhelést. Területi levegőminőségi állapot kedvezőnek tekinthető.

Lokális jellegű problémák helyben kezelhetők, a kibocsátók beavatkozása eredményesnek tekinthető. Törekedni kell a megújuló energiahasznosítás széles körül elterjesztésére, a foszilis energiahordozók helyett a termálvizek, a geotermikus hő hasznosítására. Az V. számú prioritás teljes egészében levegő védelmi szempontú, így az energia hatékonyságra és az erőforrásokkal való takarékosság levegőminőség javulását eredményezheti.

További levegővédelmi eredmény prognosztizálható a VII. prioritásnál betervezett közlekedésfejlesztési beavatkozások megvalósulása esetén, amely a közúti- és vasúti infrastruktúrába történő összehangolt befektetések megvalósítására, illetve a fenntartható közösségi közlekedési infrastruktúrák létrehozása és a közlekedés alternatív formáinak előmozdítására alapozható.

A fejlesztési programban szereplő infrastruktúra hálózatok (közlekedés, informatika) fejlesztésének realizálása különösen a közlekedési kapcsolatok javulása esetén lehet eredményes a légszennyezőanyag terhelés növekedésének megakadályozásában. A kapcsolatok javulásával látványos javulás is elérhető lokális szinten.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Somogy megye területfejlesztési program 2014-2020 időszakra vonatkozó prioritásai szerint az infrastruktúra (közlekedés, informatika) levegőtisztaság-védelmi szempontból kedvező hatású lesz. Az iparfejlesztés kockázatokat is tükrözhet, így javasolt a légszennyezőanyag vizsgáló monitoring rendszer tervezés és megvalósítása is.

A levegőminőség védelme szempontjából a megyei program elemei megvalósulásának országhatáron való átterjedő jelentős környezeti hatása – a projekt elemeket külön-külön és együttesen is értékelve – nem prognosztizálható.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

A stratégiai célkitűzések elérése érdekében a programban megfogalmazottak elősegítik a hulladékgazdálkodási célok elérését.

A programban betervezett beavatkozások a környezetvédelmi ipar számára is fejlesztési lehetőséget tud biztosítani. A V. számú prioritás beavatkozásai elsősorban a hulladékok hasznosítását célozza. A IV. számú, a lakosság képzettségi szintjének javítását célzó prioritás különösen a hulladékgazdálkodás területén jelenthet közvetett eredményt.

Összefoglalva megállapítható hogy a program megvalósulása során kedvezőbb hulladékgazdálkodási helyzet alakul ki Somogy megyében és elérhető az illegális hulladék elhelyezések teljes körű visszaszorítása.

A hulladékgazdálkodás fejlesztése szempontjából a megyei program elemei megvalósulásának országhatáron való átterjedő jelentős környezeti hatása – a projekt elemeket külön-külön és együttesen is értékelve – nem prognosztizálható.

4.2.4. Zaj elleni védelem

Somogy megye jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. Az üzemi zajterelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a megye helyzete.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A fejlesztési programban szereplő (VII. sz. prioritás) közlekedési infrastruktúra hálózat fejlesztésének realizálása látványos javulással járhat a zajterhelések tekintetében. A megvalósítás során ügyelni kell a zaj- és rezgésterhelés csökkentése többszintű védő zöldsávok telepítésével, a megfelelő védőtávolságok betartásával

A program realizálása zajvédelmi szempontból kedvező környezeti hatású.

4.2.5. Épített környezet és kulturális örökség védelme

Az épített környezet és kulturális örökség védelme a Somogy Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020 időszakra vonatkozó prioritásai között több területen is fellelhető.

Külön szerepelnek a védelmi szempontok elérése érdekében a városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése, kiemelten kezeli az épített környezet és kulturális

örökség védelmét. Külön figyelmet érdemelnek a VII. prioritás során betervezett településfejlesztést szolgáló beavatkozások.

A településfejlesztési projektelemek megvalósulása elősegítik Somogy megyében az épített környezet megőrzését és megújulását.

4.2.6. Táj- és természetvédelem

A fejlesztések megvalósulása a Somogy Megyei Környezetvédelmi Programra épülve elősegíti az Országosan védett, az ex lege védett a helyi védett és a Natura 2000 területek természeti értékeinek védelmét.

A fejlesztési program realizálása során kiemelt figyelmet kell kapnia a program környezetvédelmi prioritásainak, amely a következő generációk életesélyeinek megtartására és környezetvédelmi szempontból fenntartható fejlődés céljai elérésére irányul.

A megfogalmazott célok illeszkednek – többek között - a III. Nemzeti környezetvédelmi Program (NKP III. 2009-2014.) célkitűzéseihez, a Nemzeti Fejlesztés 2020 program és a Nemzeti Vidékstratégia 2020 program, táj- és természetvédelmi prioritásaihoz.

A megfogalmazott alább programpontok valójában természetvédelmi érdeket szolgálnak:

- Természeti kockázatok megelőzésének, az ellenálló képesség fokozásának elősegítése.
- Komplex élőhely- és vízvédelmi program, a megye élővizei vízminőségének változatlan biztosítása.
- Természeti értékeinek védelme
- Fenntartható erdőgazdálkodás
- Fenntartható tájhasználatot eredményező és GMO-mentes mezőgazdasági termelés támogatása.
- Termőtalaj, termőföld védelme, nitrát irányelv gyakorlati érvényesítése.
- A megye természeti adottságainak megfelel felkészülés a klímaváltozás káros hatásainak kivédésére, a Zala víztározó-program folytatása, mezgazdasági vízgazdálkodási létesítmények preventív fejlesztése öntözési rendszerek fejlesztése.
- Öko-szemléletet erősítő kisprogramok.

A dinamikus természetvédelmi megközelítés, illetve természethasználat értelmében a nemzeti természetvédelmi stratégia fontos célkitűzése, hogy a Natura 2000 és védett hazai erdők és mezőgazdasági művelésű területek ökológiai potenciálját megőrizzük. A természetközeli erdőgazdálkodás bevezetését szolgáló beruházások elsősorban a hegységi és dombvidéki erdők és az ártéri erdők valamint a Balaton térség (a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetének területe) természetvédelmi fejlesztéseihez járulnak hozzá, míg a természetközeli mezőgazdálkodás bevezetését szolgáló fejlesztések főként a Natura 2000 és ÉTT területekre koncentrálnak.

A mezőgazdasági művelés kiváltása energetikai ültetvényekkel komplex vízgyűjtővédelmi programokhoz kapcsolódóan vagy azok előkészítéseként szintén összekapcsolva jelenik meg a természeti és táji értékek védelmével.

A fenntartható gazdaság és társadalomfejlesztés keretében a természeti alakulatokat, a tájban lévő mezőgazdasági kultúrát, annak sajátosságaival, gazdasági célokhoz való szerves illesztésével (tájgazdálkodás) tervezi, amely magába foglalja az ökológiai gazdálkodás alkalmazását, a tájképi értékek megóvását a tájjal harmonizáló területhasználatokkal, a tájképi értékek a biodiverzitás megóvását stb.).

Az épített elemek tájban való megjelenését, mind az infrastrukturális elemeket (utak, vezetékek, tornyok, stb.), mind a településeket integráltan kezeli. A program támogatja a vonalas létesítmények természet- és tájromboló (károsító) hatásának mérséklését szolgáló beruházásokat az elektromos vezetékek, közlekedési infrastruktúra és a vízlevezető csatornarendszer természetbarát kialakítása, átalakítása, biztonságosabbá tétele (madárvédelmi, tájvédelmi…stb. célból) érdekében javasolt programokkal. Emellett az egyes fejlesztési célok megvalósítása során fokozottan ügyelni kell az ökológiai folyosók folytonosságának biztosítására is.

Összességében a területfejlesztési program táj- és természetvédelmi szempontból illeszkedik a Nemzeti Fejlesztés 2020 program célkitűzéseihez, és ezen keresztül a Nemzeti Vidékstratégia 2020 tervhez. Ennek kapcsán a fejlesztési program bővíthető lehetne a MTÉT (Magas Természeti Értékű Területek), a Kert-Magyarország, a Nemzeti Génmegőrzési és a Nemzeti Erdőprogrammal. A természetvédelmet, turizmust és vidékfejlesztést összekapcsoló Naturpark-hálózat bővítését részletesebben is alátámaszthatná a program. Hatásaiban a program hozzájárul a természeti és táji örökség védelméhez.

Áttekintve az egyes programelemeket, megállapítható, hogy körültekintő területi tervezéssel biztosítható a védett természeti területek védelme. A fejlesztési programban szereplő adottságként (már betervezett, de még nem kivitelezett) kezelt infrastrukturális elemek (Országos Területrendezési Terv, Balaton törvény, Somogy Megyei Területrendezési Terv) megvalósítását megnehezíti a védett, vagy Natura 2000 területek esetenkénti érintettsége, így különösen szükséges a körültekintő tervezés megkövetelése. A közlekedésfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódóan szükséges kiemelni az ökológiai hálózat védelmének biztosítását, a vadátjárók létesítésének fontosságát, valamint a korábban javasolt védő zöldsávok létesítését.

Összefoglalva megállapítható, hogy a program megvalósulásával biztosítható a megye természeti értékeinek fenntartása, az értékek szemléletformáló bemutatása javul, ezáltal elérhető a lakosság részéről a természettudatos életvitel. Összességében kedvező hatása várható a fejlesztések megvalósulásának.

A táj- és természet védelme szempontjából a megyei stratégia elemei megvalósulásának országhatáron való átterjedő jelentős környezeti hatása – a projekt elemeket külön-külön és együttesen is értékelve – nem prognosztizálható.

4.2.7. Humánkörnyezet és –ökológiai helyzet

Somogy megye demográfiai mutatói, elöregedő népesség, természetes fogyás rendkívül kedvezőtlen helyzetet tükröznek. Az elöregedő társadalomkép az országosnál is kedvezőtlenebb prognózisú. A születéskor várható átlagos élettartam, a növekvő tendencia ellenére lényegesen elmarad az EU átlagától. A foglalkoztatottsági mutatók a régió megyéi közül a legkedvezőtlenebbek, ez pedig jelentős súllyal járulhat hozzá a megye lakosainak egészségi állapotához.

Lényeges elem az egészséget támogató környezet megteremtése, hiszen a jogszabályok betartásával és betartásával a környezet állapotában jelentős javulás érhető el. Jelentős a program VII. prioritása, amellyel elő lehet segíteni a lakosság egészségi állapotának javítását.

A lakosság egészségi állapotának javítása a társadalmi-gazdasági fejlődés egyik előfeltétele. Az egészség fejlesztése hatékony ágazati együttműködésben valósítható meg.

A döntéshozók – helyi szinten az önkormányzatok-, valamint a társadalmi- és civil szervezetek támogatása és szerepvállalása nélkülözhetetlen az eredményesség szempontjából, csak így érhet el változás a lakosság egészségtudatosságának, egészségmagatartásának fejlesztésében és hosszú távon az életminőség javításában.

Az egészség társadalmi és egyéni erőforrást, gazdasági értelemben is értéket jelent, ezért különösen fontos újra hangsúlyozni, hogy minden politikai döntés meghozatala befolyásolja az ott élő lakosok egészségi állapotát is.

A Somogy Megye Területfejlesztési Program 2014-2020 időszakra vonatkozó stratégia prioritásai között, annak több elemében megtalálható a humánkörnyezet- és ökológiai helyzet javítását célzó projektelem.

Összességében megállapítható, hogy a humánkörnyezet és ökológiai helyzet fenntartását, javítását szolgálja a fejlesztési program megvalósítása.

5. Javaslat a területfejlesztési programhoz kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra

A fejlesztési program Somogy megye területfejlesztési lehetőségei feltételrendszerét, prioritásait és a tervezhető beavatkozási lehetőségeket tisztázza.

A területfejlesztési programhoz kapcsolódó, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásával egyidőben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések foganatosítása, melyek kezelik a megyében meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozza a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

A jelenlegi hatályos, EU irányába harmonizált jogszabályok a környezetvédelem területén a hatéves tervezési ciklusokat rögzítenek, kétéves felülvizsgálati gyakoriságot elvárva. Így a hat évet meghaladó hatályosságú területfejlesztési program esetén célszerű a Közgyűlésnek időszakosan megvizsgálnia, felülvizsgálnia – az egyéb környezetvédelmi tervei terület-felhasználási fejlesztési igényeinek realizálhatósága érdekében – a módosítás szükségességét.

Somogy Megye Önkormányzatának a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

- A megye környezetvédelmi programjának fejlesztése a hatályos jogszabályok és az egyéb változások szerint.
- A megye hulladékgazdálkodási tervek korszerűsítése a változó jogszabályi környezet szerint.
- A sérülékeny vízbázisok védelem alá helyezésének ütemezett folytatása (a fejlesztések megvalósításának környezetvédelmi előfeltétele).
- Somogy megye logisztikai központjai térségében levegőminőség monitorizálásának megtervezése és kiépítése.
- A zaj elleni védelem reális célkitűzése a környezeti zajhatások növekedési ütemének csökkentése, ezzel párhuzamosan a meglévő zajhelyzet fokozatos javítása, a megelőzés elvének érvényesítésével.
- Ennek érdekében a javaslataink a következők:
    - a közlekedésfejlesztési koncepció racionális felülvizsgálata és megvalósításának ütemezése
    - a megengedettnél nagyobb terhelést okozó közlekedési utakra forgalomszervezési, forgalomszabályozási előírások megalkotása
    - prioritásként kell kezelni a gyalogos- és kerékpárutak kiépítését

Javasolt a megye települései épített és természeti környezetre vonatkozó helyi rendeletei (településrendezési tervek, helyi védelem) korszerűsítése, a tervezések támogatása. Külön figyelmet érdemel a védett és természeti területek kezelési tervei készítéséhez szükséges monitoring realizálása.